

Handbogs nr. 1

Betænkning
om
integration
af
civilforsvar og brandvæsen

*Afgivet af det af
indenrigsministeriet den 29. september 1977 nedsatte
udvalg vedr. civilforsvar og brandvæsen m.v.*

BETÆNKNING NR. 861
KØBENHAVN 1979

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-2818-6
Stougaard Jensen/København
In 00-359b-bet.

Indholdsfortegnelse

<u>Kapitel 1</u>	Side
<u>Indledning</u>	9
1.1. Kommissorium og medlemmer	9
1.2. Studietur, drøftelser med andre, henvendelser udefra	11
<u>Kapitel 2</u>	
<u>Oversigt over, hvilke myndigheder m.v. der indgår i det lokale beredskab</u>	12
2.1. Det kommunale civilforsvar	12
2.2. Det kommunale brandvæsen	13
2.3. Den fredsmæssige ambulancetjeneste	13
2.4. De Danske Redningskorps	13
2.5. Politiet i det lokale beredskab	13
2.6. Det civile beredskab	14
2.7. Det militære forsvar	15
2.8. Miljøberedskabet	15
<u>Kapitel 3</u>	
<u>Historiske forudsætninger for det nuværende lokale beredskab</u>	16
3.1. Forholdet mellem Civilforsvarskorpset og det lokale civilforsvar	16
3.2. Det lokale civilforsvars planlægningsforudsætninger	17
3.3. Det kommunale civilforsvars placering i totalforsvaret	18
3.3.1. Totalforsvarets organisation	18
3.3.2. Planlægning og beredskab	19
3.4. Oversigt over det lokale beredskabs styrkemål	20

<u>Kapitel 4</u>	Side
<u>Det lokale beredskabs struktur, opgaver og res- sourcer</u>	24
4.1. Det lokale civilforsvar	24
4.1.1. Det kommunale civilforsvar	24
4.1.2. Politimesteren	25
4.1.3. Det kommunale civilforsvars materielle ressourcer	26
4.2. De lokale brandvæsener - herunder de frivil- lige brandværn i Sønderjylland	28
4.3. Sammenligning mellem civilforsvarets og brand- væsenets materiel	33
4.4. Den fredsmæssige og den statslige ambulance- tjeneste	35
4.5. De Danske Redningskorps (Falck)	36
4.6. Politiets struktur og opgaver	40
4.7. Det lokale civile beredskab	42

Kapitel 5

<u>Nugældende retningslinier for ledelse og koordina- tion af det lokale beredskabs bestanddele - inden for kommunegrænserne</u>	43
5.1. Alarmeringscentraler	43
5.2. Kommandocentraler	43
5.3. Udrykningsstationer (beredskabsstilling)	44
5.4. Civilforsvar og brandvæsen	44
5.5. Falcks deltagelse i civilforsvarets krigs- organisation	47

Kapitel 6

<u>Nugældende retningslinier for ledelse og koordina- tion på tværs af kommunegrænser</u>	52
6.1. Brand	52
6.2. Det kommunale civilforsvar	52
6.2.1. Samordning mellem "§ 21-kommuner"	53
6.2.2. Samordning mellem "§ 19-kommuner"	53
6.2.3. Samordning mellem "§ 21- og § 19-kommuner"	54
6.3. Civilforsvar på regional basis	54

<u>Kapitel 7</u>	Side
<u>Forholdet mellem de centrale myndigheder og det kommunale beredskab</u>	56
A. Civilforsvar	56
7.1. Erfaringer fra 2. Verdenskrig	56
7.2. Den nuværende opgavefordeling	57
7.3. Særligt om det lokale civilforsvars planlægning	60
7.4. De styringsmidler, der kan anvendes af centrale myndigheder	62
7.5. Vurdering af de nuværende styringsmidler	68
B. Brandvæsenerne	70
7.6. Centrale myndigheder	70
7.7. Opgavebeskrivelsen	71
7.8. Reaktionsmuligheder for de centrale myndigheder	72
 <u>Kapitel 8</u>	
<u>Indledende gennemgang af den kommunale styring af brandvæsenet og civilforsvaret, herunder særlig brand- og civilforsvarskommissionernes opgaver og placering m.v. i relation til kommunernes udvalg</u>	73
8.1. Brandvæsenet	73
8.1.1. Fordelingen af opgaver på de enkelte organer i brandvæsenets organisation	73
8.1.2. Særligt med hensyn til klageadgang over for konkrete afgørelser efter brandlovgivningen	77
8.2. Det kommunale civilforsvar uden for Stor-københavn	78
8.2.1. Fordelingen af opgaver på de enkelte organer i de kommunale civilforsvarsorganisationer	78
8.2.2. Civilforsvarskommissionens forhold til kommunalbestyrelsen	81
8.3. Civilforsvarsstyrelsens forslag fra 1973 til ændring af civilforsvarsloven	83
8.4., Sammensætning af civilforsvars- og brandkommission samt en samlet beredskabskommission	83
8.5. Civilforsvars- og brandkommissionens placering i udvalgsstrukturen	87
8.6. Spørgsmålet om eventuel sammenlægning af civilforsvarskommissionen og brandkommissionen	89

	Side
8.7. Redegørelse for fordele og ulemper ved sam- ordning/integration af brandvæsen og civil- forsvar (bortset fra kommissioner) således som gengivet i en betænkning fra april 1972 afgivet af civilforsvarsstyrelsens brand- udvalg	90
8.8. Civilforsvar og brandvæsen i det storkøben- havnske område	93

Kapitel 9

<u>Opstilling af modeller for forholdet mellem det kommunale civilforsvar og brandvæsen</u>	110
9.1. Arbejdsgruppens arbejdsmodeller	110
9.2. Arbejdsgruppens indtryk fra studieturene	116
9.3. Overvejelser	119
9.4. Arbejdsgruppens overvejelser om de storkøben- havnske forhold	127
9.5. Eksempler på lovskitser til en kommissions- model og en udvalgsmodel	129
9.6. Arbejdsgruppens konklusion	137

Kapitel 10

<u>Egenbeskyttelsen</u>	138
10.1. Civilforsvarslovens bedriftværnsordning	138
10.2. Brandlovens § 27 og 28	139
10.3. Arbejdsmiljølovens § 6 og 7	140
10.4. Miljøbeskyttelsesloven § 2	140
10.5. Spørgsmålet om koordinering af reglerne for sikkerhedsmæssige forhold på arbejdspladserne	142
10.6. Karréværn og villaværn	143

Kapitel 11

<u>Ambulancevæsenet</u>	144
11.1. Sammenligning af den statslige og den freds- mæssige ambulancetjeneste	144
11.2. Modeller	156
11.3. Arbejdsgruppens stillingtagen	159
11.4. De storkøbenhavnske forhold	159

<u>Kapitel 12</u>	Side
<u>Beredskabet over for visse typer af fredstids-</u> <u>katastrofer</u>	162
12.1. Indledning	162
12.2. Det eksisterende katastrofeberedskab	163
12.3. Mangler i det eksisterende katastrofe- beredskab	178
12.4. Afholdelse af udgifter i forbindelse med op- retholdelse af det eksisterende katastrofe- beredskab	179
 <u>Kapitel 13</u>	
<u>Analyse af ressourcemæssige forhold ved indsats</u> <u>ved fredstidsskader ved udelukkelse af Civilfor-</u> <u>svarskorpset og det lokale civilforsvar</u>	183
13.1. Indledning	183
13.2. Indkredsning af kvalitative mangler	183
 <u>Kapitel 14</u>	
<u>Opstilling og gennemgang af modeller for indsats</u> <u>mod fredstidsskader</u>	194
14.1. Indledning	194
14.2. Kvantificering af de i kapitel 13 beskrevne mangler	194
14.2.1. De personelle mangler	194
14.2.2. De materielle mangler	196
14.3. Præliminær diskussion af visse elementer af betydning for modelopstilling	197
14.3.1. Bør § 31-værnepligtige inddrages i freds- tidskatastrofeberedskabet?	197
14.3.2. Bør personellet i fredstidskatastrofebe- redskabet være heltids- eller deltid- ansatte?	199
14.4. Modeller for indsats mod fredstidskatastrofer	200
14.4.1. Statens Brandinspektions model	200
14.4.2. De Danske Redningskorps' model	202
14.4.3. Arbejdsgruppens overvejelser i forbindelse med alternativer til Civilforsvarskorpsets udrykningsvagt	205

	Side
14.4.4. Arbejdsgruppens overvejelser i forbindelse med hel eller delvis bortfald af Civilforsvarskorpsets massive mand-skabsindsats over længere tid	211

BILAG

1. Sønderjysk Frivillig Brandværnsforbunds hovedsynspunkter om integration af civilforsvar og brandvæsen m.v.	215
---	-----

Kapitel 1

Indledning

1.1. Kommissorium og medlemmer.

Udvalget vedrørende civilforsvar og brandvæsen m.v. blev nedsat ved indenrigsministeriets skrivelse af 29. september 1977. Udvalget blev organiseret med et styringsudvalg og 4 arbejdsgrupper.

Arbejdsgruppe 1, om integration af civilforsvar og brandvæsen m.v. fik følgende kommissorium:

"På grundlag af forslagene i administrationsdepartementets rapport om civilforsvaret m.v. og de over rapporten indhentede udtalelser skal arbejdsgruppen udarbejde forslag til etablering af et lokalt beredskab omfattende det nuværende civilforsvar og brandvæsen i kommunerne som én organisation. Der skal stilles forslag om, hvorledes De Danske Redningskorps' enheder kan indgå i et organisatorisk samvirke i fredstid, og hvorledes de i krigstid kan indgå i krigsorganisationen. Arbejdsgruppen skal overveje fordele og ulemper ved at lade den nuværende statslige ambulancetjeneste indgå i det lokale beredskab og stille forslag om, hvorledes dette i givet fald kan lægges tilrette. De storkøbenhavnske forhold skal særskilt vurderes. Arbejdsgruppen skal i forbindelse hermed udarbejde forslag om fornødne ændringer i civilforsvars- og brandlovgivningen og eventuelt tillige i den kommunale styrelseslovgivning.

Arbejdsgruppen skal endelig stille forslag om, på hvilken måde det lokale beredskab eller andre indsatsorganisationer kan varetage de fredsmæssige assistancedelser, der i givet fald ikke vil kunne ydes af civilforsvarskorpset. Overvejelserne skal ske efter nærmere direktiver fra styringsudvalget".

Arbejdsgruppen fik følgende sammensætning:

Amtmand N. Elkær-Hansen (formand),
Bornholms amt.

Brandchef Erik Boeck,
Københavns Brandvæsen, (udpeget af Københavns og Frederiksberg
kommuner)

Direktør Edgar Bødker,
De Danske Redningskorps.

Politidirektør P. Eefsen,
Københavns politi, (udpeget af justitsministeriet).

Direktør G. Haurum,
Statens Brandinspektion.

Kontorchef L.A. Heegaard,
Indenrigsministeriet.

Civilingeniør S. Heron,
Direktoratet for Arbejdstilsynet, (udpeget af Arbejdsministeriet).

Brandchef J. Brade Johansen,
Dansk Brandinspektørforening.

Direktør Erling Krarup,
Kommunernes Landsforening.

Overingeniør Jørgen Lauridsen,
Miljøstyrelsen, (udpeget af miljøministeriet).

Fuldmægtig Stig Lohmann,
Amtsrådsforeningen i Danmark.

Civilforsvarsdirektør Erik Schultz,
Civilforsvarsstyrelsen.

Civilforsvarschef A.P. Tage,
Foreningen af Civilforsvarsledere i Danmark.

Konsulent Hans Würtzen,
Administrationsdepartementet.

Følgende medarbejdere fra udvalgets sekretariat har fungeret som sekretærer for arbejdsgruppe 1:

Fuldmægtig Lauritz Hvidt,
Indenrigsministeriet.

Fuldmægtig M. Bjørnbak-Hansen,
Indenrigsministeriet.

Fuldmægtig Ib Haurum,
Administrationsdepartementet.

Sektionschef K. Bork Kristoffersen,
Civilforsvarsstyrelsen.

Fuldmægtig Claus Tornøe,
Justitsministeriet.

Konsulent H. Würtzen udtrådte af arbejdsgruppen den 31. december 1977 i forbindelse med overgang til ansættelse som planlægningschef i ministeriet for offentlige arbejder. I stedet blev udpeget konsulent H.H. Østergaard, administrationsdepartementet.

Fuldmægtig Ib Haurum blev efter den 1. april 1978 afløst af sekretær Per Johansen, administrationsdepartementet.

1.2. Studietur, drøftelser med andre, henvendelser udefra.

Det fremgår af kommissoriet, at arbejdsgruppens hovedopgave er at overveje nogle spørgsmål vedrørende samordning og til dels integration af visse myndigheder og enheder, der indgår i det lokale beredskab. På grundlag heraf skal arbejdsgruppen udarbejde forslag til (eller modeller for) samordning - og til dels integration af det lokale beredskab.

Udvalget besluttede at foretage studietur til en række byer med henblik på at få belyst fordele og ulemper ved de forskellige eksisterende organisationsformer samt høre de lokale myndigheders egen vurdering af mulige strukturændringer. Arbejdsgruppen har sammen med styringsudvalget besøgt følgende byer: Aalborg, Odense, Randers, Viborg, Horsens, Brønderslev og Assens. I besøgene indgik drøftelser med borgmestere og andre medlemmer af de lokale civilforsvarskommissioner, ledere og ansatte i det lokale civilforsvar og de lokale brandvæsener (Falck og kommunale brandvæsener), repræsentanter for politiet samt i visse tilfælde repræsentanter for civilforsvarskorpset og forsvaret. Arbejdsgruppens indtryk fra disse studieture er anført i kap. 9.

Kapitel 2

Oversigt over, hvilke myndigheder m.v. der indgår i det lokale beredskab

I det samlede lokale beredskab indgår en række forskellige myndigheder og foranstaltninger m.v. Fælles for dem alle er, at de har til opgave at beskytte liv og ejendom. I det følgende gives en oversigt over disse komponenter i det lokale beredskab. Beskrivelsen gælder ikke forholdene i Storkøbenhavn, som behandles i kapitel 8, afsnit 8.

2.1. Det kommunale civilforsvar.

Ifølge civilforsvarslovens § 20 udpeger indenrigsministeren de bymæssigt bebyggede områder af landet, der skal være civilforsvarsområder. I hvert civilforsvarsområde nedsætter kommunalbestyrelsen en civilforsvarskommission, der har til opgave at organisere en hjælpetjeneste bestående af: en brandtjeneste, en reservevandforsyningstjeneste, en redningstjeneste, en rydningstjeneste, en indkvarterings- og forplejningstjeneste og en teknisk tjeneste, at føre tilsyn med bedriftværn og med egenbeskyttelsen (karréværn, villaværn og lignende), at oprette den fornødne signaltjeneste, at føre tilsyn med de offentlige beskyttelsesrum samt at varetage andre opgaver efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse.

I kommuner, der ikke er civilforsvarsområder, skal der blot tilrettelægges en indkvarterings- og forplejningstjeneste.

Personellet i det kommunale civilforsvar består af en civilforsvarsleder (civilforsvarschef) samt andet kommunalt ansat civilforsvarspersonale, værnepligtige tildelt kommunen og værnepligtige, som overføres fra Civilforsvarskorpsets mobiliseringsstyrke til tjeneste i det lokale civilforsvar, samt frivillige, som hverves og i et vist omfang uddannes af Civilforsvars-Forbundet.

En nærmere omtale af det kommunale civilforsvar er indeholdt i kapitel 4, 8 og 9.

2.2. Det kommunale brandvæsen.

Ifølge brandloven (justitsministeriets lovekendtgørelse nr. 641 af 29. december 1976) påhviler det enhver primærkommune at opretholde et brandvæsen. Brandvæsenet har til opgave at opretholde et motoriseret udrykningskorps, at sikre brandteknisk byggesagsbehandling m.v. samt at varetage den daglige administration og tilsyn m.v. vedrørende de forhold, som er undergivet kommunernes brandvedtægt (brandalarmering, vandforsyning, brandmateriel o.s.v.). Opgaven med at opretholde et udrykningskorps kan varetages enten af en kommunes eget brandvæsen, eller af et privat brandvæsen eller af en anden kommunes brandvæsen.

Kommunalbestyrelsen har den øverste ledelse af kommunernes brandvæsen. I kommuner med brandkommission udøves ledelsen af brandkommissionen. Den daglige ledelse af kommunernes eget brandvæsen varetages af en brandinspektør (brandchef).

En nærmere omtale af det kommunale brandvæsen er angivet i kap. 4, 8 og 9.

2.3. Den fredsmæssige ambulancetjeneste.

Ifølge sygehusloven er det pålagt amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner at sørge for befordring med ambulance eller særlige sygekøretøjer til og fra behandling. Ambulancetjenesten udføres i alt væsentligt af De Danske Redningskorps.

Der henvises i øvrigt til omtalen af den fredsmæssige ambulancetjeneste i kap. 4 og 11.

2.4. De Danske Redningskorps.

De Danske Redningskorps, Falck, er en landsdækkende, privat organisation, hvis hovedopgave er ambulance- og sygekørsel, autohjælp, brandslukning samt redningsarbejde. De Danske Redningskorps har pr. 1. november 1978 ca. 5.900 ansatte fordelt på 134 stationer udover hele landet.

Der henvises i øvrigt til omtalen af Falck i kap. 4, 5 og 11.

2.5. Politiet i det lokale beredskab.

Ifølge retsplejelovens § 108, stk. 1, er det blandt andet politiets opgave at opretholde sikkerhed, fred og orden. Det antages, at der påhviler politiet et hovedansvar for, at der i den enkelte

politikreds og i den enkelte region finder en planlægning sted til imødegåelse af fredstidskatastrofer. Endvidere har politiet ledelsen på skadestedet, bortset fra brand- eller forureningsulykker. Politimesteren er medlem af brand- og civilforsvarskommissionerne.

Civilforsvarslovens § 16 pålægger politiet at varetage følgende opgaver:

- evakuering,
- varsling af civilbefolkningen,
- tilsyn med hjælpetjenester uden for civilforsvarsområderne,
- tilsyn med bedriftværn uden for civilforsvarsområderne,
- afspærring,
- bevogtning,
- den til disse opgavers løsning fornødne signaltjeneste,
- sådanne andre opgaver som af indenrigsministeren efter forhandling med justitsministeren henlægges til politiet.

En nærmere omtale af politiets opgaver m.v. findes i kap. 4 og 8.

2.6. Det civile beredskab.

Det civile beredskab er et planlæggende og forberedende arbejde med henblik på krigssituationer omfattende alle samfundets forsvarsforanstaltninger bortset fra det militære forsvar, politiet og civilforsvaret. Blandt de vigtigste bestanddele af det civile beredskab kan nævnes:

- opretholdelse af den statslige og kommunale forvaltning,
- produktionens beredskab,
- forsynings-, transport- og reparationsberedskab,
- kommunikationsberedskab og
- presseberedskab.

Efter § 2 i loven om det civile beredskab påhviler det civile beredskabsarbejde i fredstid de enkelte ministre inden for deres administrationsområde. Efter lovens § 3 er kommunale råd m.v. pligtige at yde bistand ved planlægningen eller gennemførelse af foranstaltninger i henhold til loven. I landets 7 regioner (bortset fra region VI) er der udpeget en regionsledelse bestående af forsvarrets og civilforsvarets regionschefer, politiets regionsleder og regionsamtmanden som leder.

Civilregionerne med regionsamtmanden som chef er civile regionsadministrationer, der først træder aktivt i funktion i en

ekstraordinær situation, men som allerede i fredstid - med de forhånden værende ressourcer, herunder den ansatte beredskabsmedarbejder og det designerede nøglepersonel - har ansvaret for den civile beredskabsplanlægning.

2.7» Det militære forsvar.

Forsvaret yder i fredstid visse former for bistand efter anmodning fra andre myndigheder. I katastrofetilfælde kan militæret ligeledes efter anmodning yde særlig bistand.

2.8. Miljøberedskabet.

Der er etableret en række ordninger vedrørende miljøberedskabet under bl.a. indenrigsministeriet, justitsministeriet og miljøministeriet. En nærmere gennemgang af disse ordninger er angivet i kap. 12.

Kapitel 3

Historiske forudsætninger for det nuværende lokale beredskab

3.1. Forholdet mellem Civilforsvarskorpset og det lokale civilforsvar.

Med lov nr. 152 af 1. april 1949 om civilforsvaret forlod man delvis det hidtidige hovedsynspunkt, hvorefter den afgørende vægt principielt blev lagt på de lokale civilforsvarsforanstaltninger. Betragtningen var den, at det ikke var muligt at udbygge de lokale ordninger til en sådan styrke, at hjælp udefra ved større angreb ikke var fornøden. Om de lokale ordninger hed det i bemærkningerne til lovforslaget, at de ville kunne skaffe et tilstrækkeligt værn overfor mindre angreb gennem styrkelse af kommunernes sædvanlige katastrofeberedskab i forbindelse med egen beskyttelse.

I konsekvens heraf blev i de følgende år hovedvægten lagt på først at udbygge Civilforsvarskorpset og derefter det lokale civilforsvar. Civilforsvarskorpset er i dag stort set fuldt udbygget, mens det lokale civilforsvar stadig befinder sig i udbygningsfasen.

På grund af manglen på værnepligtige i slutningen af 1940'erne og de følgende år måtte man ved opbygningen af civilforsvaret foretage en prioritering af, hvor de til rådighed værende værnepligtige skulle anvendes. Civilforsvarskorpset blev prioriteret højest, således at det lokale civilforsvar i første omgang blev baseret på frivillige og værnepligtige, som udgik af Civilforsvarskorpsets mobiliseringsstyrke.

I "begyndelsen af 1960'erne kunne det konstateres, at der var mange værnepligtige til rådighed, hvorfor man med civilforsvarsloven af 1962 fik indført § 31-ordningen. Det var ikke hensigten at give det store antal værnepligtige uddannelse på niveau med Civilforsvarskorpsets, men der var enighed om, at § 31-uddannelsen ville være bedre end ingen uddannelse.

Betragtningen dengang og nu om, at intet lokalt civilforsvar bør udbygges i et sådant omfang, at det kan klare alle skader i

det pågældende civilforsvarsområde uden hjælp udefra, bygger på et økonomisk synspunkt, idet en sådan dimensionering ville være for kostbar. I stedet for at udbygge alle byer meget kraftigt var det hensigten at etablere et slagkraftigt mobilt korps" ', der forholdsvis hurtigt kunne komme et skaderamt område til hjælp og på denne måde supplere de lokale styrker i tilfælde af store skader. Det mobile korps med sin forholdsvis begrænsede styrke erstatter således store lokale styrker. Summen af de styrker, der vil skulle tilføres de enkelte civilforsvarsområder for at få et fuldt dimensioneret system, der kan klare alle skader, vil være uforholdsmæssig stor i relation til et korps, der gennem sin fleksibilitet kan indsættes i mange civilforsvarsområder.

Efter afgang fra korpsets mobiliseringsstyrke overgår personalet til civilforsvarsområderne (jfr. lovens § 7), hvor det udgør grundstammen i det lokale civilforsvar, og hvor § 31'erne for så vidt angår indsatsstyrken er suppleret (hjelperne). Ved at blande de veluddannede og de med mindre uddannelse i enhederne opnås et efter omstændighederne acceptabelt niveau.

3.2. Det lokale civilforsvars planlægningsforudsætninger.

Forudsætningerne for civilforsvarets planlægning findes i en publikation fra oktober 1959 "Grundlaget for civilforsvarets planlægning", som er godkendt af forsvarsministeriet og indenrigsministeriet.

I 1970 tog civilforsvarsstyrelsen dette grundlag op til overvejelse, idet der blandt andet førtes forhandlinger med forsvarsstaben for at konstatere, om der var grundlag for ændringer i planlægningsforudsætningerne. Overvejelserne - der er tiltrådt af forsvarsstaben - resulterede i, at der ikke var behov for ændringer i grundlaget fra 1959.

Ved forarbejderne til administrationsdepartementets rapport om civilforsvaret m.v. blev der i juni 1976 afholdt et møde mellem repræsentanter for forsvarsministeriet, forsvarskommandoen,

' I betænkningen vedrørende civilforsvarets organisation, 1948, er det på side 41 i det i betænkningen indeholdte lovforslags § 8 foreslået, at Civilforsvarskorpset skulle bestå af **civilforsvarsskolen** og 3 brigader på hver 3 kolonner.

indenrigsministeriet, civilforsvarsstyrelsen og administrationsdepartementet, hvor det på ny blev bekræftet, at 1959-grundlaget fortsat er anvendeligt. Der anføres således i administrationsdepartementets rapport (august 1976) side 77, at "I civilforsvarets planlægningsgrundlag fra 1959, som må anses for dækkende også for forholdene i dag, understreges det".

Disse planlægningsforudsætninger fra 1959 har dannet grundlag for gruppens arbejde.

I korthed forudsættes, at der i tilfælde af krig er sandsynlighed for konventionelt angreb mod dansk område fortrinsvis mod strategisk vigtige mål, ligesom der måske vil blive tale om anvendelse af mindre A-våben og/eller kemiske kampstoffer. Som følge af anvendelsen af A-våben på eller uden for dansk område er radioaktivt nedfald sandsynligt. Derimod anses det ikke for sandsynligt, at der vil blive foretaget terrorbombning mod danske byer.

Derfor prioriteres civilforsvarets opgaver således:

1. Beskyttelse mod konventionelle våben (spræng- og brandbomber m.v.) og beskyttelse mod radioaktivt nedfald fra A-våben, kastet på og uden for dansk område.
2. Beskyttelse mod kemiske kampstoffer. (Foranstaltninger til beskyttelse mod biologiske kampmidler henhører under sundhedsmyndighederne).

Effektiviteten i civilforsvarets beredskab vil afhænge af den tid, der kan anvendes til at etablere beredskabet, idet civilforsvaret i fredstid ikke til stadighed kan opretholde et så højt beredskab, at det uden varsel er i stand til at virke i fuldt omfang. Med henblik på beredskabets etablering har civilforsvaret udarbejdet beredskabsbestemmelser, som afhængigt af varslet muliggør en hel eller delvis etablering af beredskabet. Hvornår og i hvilket omfang beredskabet vil blive etableret afhænger af den enkelte situation, idet der tages såvel politiske som militære oplysninger med i vurderingerne forud for beredskabetablering.

3.3. Det kommunale civilforsvars placering i totalforsvaret.

3.3.1. Totalforsvarets organisation.

Danmarks totalforsvar, der kan defineres som en samling af alle fornødne civile og militære kræfter til landets forsvar, er opdelt i fire komponenter:

- det militære forsvar,
- civilforsvaret,
- det civile beredskab og
- politiet.

Planlægningen i fredstid foregår i den normale administrative organisation, som af hensyn til overskueligheden er anført i figur 1 "Totalforsvarets planlægningsorganisation".

3.3.2. Planlægning og beredskab.

a. Det militære forsvar, det civile beredskab og civilforsvaret tager - i modsætning til politiet - først og fremmest sigte på opstillingen af et krigsberedskab. At dele af disse organisationer (hovedsagelig civilforsvaret) tillige benyttes i fredstid, er en praktisk følgevirkning af, at et personelt og materielt beredskab eksisterer.

1) På grundlag af politiske og militære vurderinger og som konsekvens af Danmarks medlemskab af NATO er det militære forsvarsformål og opgaver defineret i betænkningen til den nuværende forsvarslov som følger:

"Forsvarets opgave i fredstid skal i første række være at hævde vor suverænitet gennem overvågning af dansk område og ved afvisning af krænkelser. I tilfælde af angreb på Danmark, skal forsvaret umiddelbart kunne tage kampen op, således at allierede styrker kan føres frem og kampen fortsættes sammen med disse.

Der lægges i denne forbindelse vægt på, at de praktiske foranstaltninger m.v., der er nødvendige for sådanne styrkers modtagelse, i videst muligt omfang forberedes i fredstid".

2) I civilforsvarslovens § 1 hedder det:

"Det er civilforsvarets opgave gennem forebyggende og afhjælpende foranstaltninger at tilvejebringe en civil beskyttelse af liv og ejendom mod følgerne af krigshandlinger i det omfang, sådanne civilforsvarsforanstaltninger træffes i medfør af denne eller anden særlig lov".

b. Det civile beredskab dækkes af loven om det civile beredskab af 23. december 1959, der i § 1 siger:

"Det i medfør af denne lov gennemførte planlægningsarbejde og de i medfør af loven gennemførte foranstaltninger skal have til formål at fremme landets forsvar, herunder at sikre opretholdelsen i krigstid af regeringens funktioner og af den statslige og kommunale forvaltning, opretholdelse af ro og orden, styrkelse og udnyttelse af landets produktions-evne og transport- og kommunikationsapparat samt sikring og opretholdelse af forsyninger af enhver art".

Beredskabsplanlægningen udføres af de ministerier og styrelser, der allerede varetager de pågældende arbejdsområder i fredstid.

c. Politiet er primært organiseret til løsning af opgaver i fredstid.

Under krig løser politiet de samme opgaver som i fredstid, men hertil kommer visse andre opgaver - bl.a. civilforsvarsmæssige.

d. Det fremgår af ovenstående, at det samlede totalforsvar er afhængig af den enkelte totalforsvarskomponents ikke alene tilstedeværelse, men først og fremmest af dens planlægning og beredskab.

Det er derfor væsentligt, at der er et højt niveau i de enkelte komponenters planlagte beredskab, og at beredskabet er i indbyrdes balance.

Regeringen har både i fredstid og i krigstid den øverste ledelse af totalforsvaret. For at sikre, at totalforsvaret kan virke i krigstid - også i situationer, hvor forbindelserne mellem landsdelene svigter - er krigsorganisationen for alle komponenterne opdelt på tre niveauer (lands-, landsdels- og regionalt), således at samarbejdet har de bedste muligheder for at fungere. Krigsorganisationen fremgår af figur 2.

3.4. Oversigt over det lokale beredskabs styrkemål.

Det lokale civilforsvars personelbehov er ca. 100.000 personer. Ved udgangen af 1977 er der ifølge civilforsvarsstyrelsens beretning for 1977 i alt 67.743 personer, svarende til ca. 68 % af behovet til rådighed for det lokale civilforsvar. Til dette antal kommer et antal værnepligtige på ca. 20.000, der - uden at have modtaget nogen uddannelse - er stillet til rådighed for det lokale civilforsvar.

De nævnte 67.743 personer er pr. 1. oktober 1977 fordelt på personalekategorier og tjenestegrene således:

TOTALFORSVARETS PLANLÆGNINGSORGANISATION

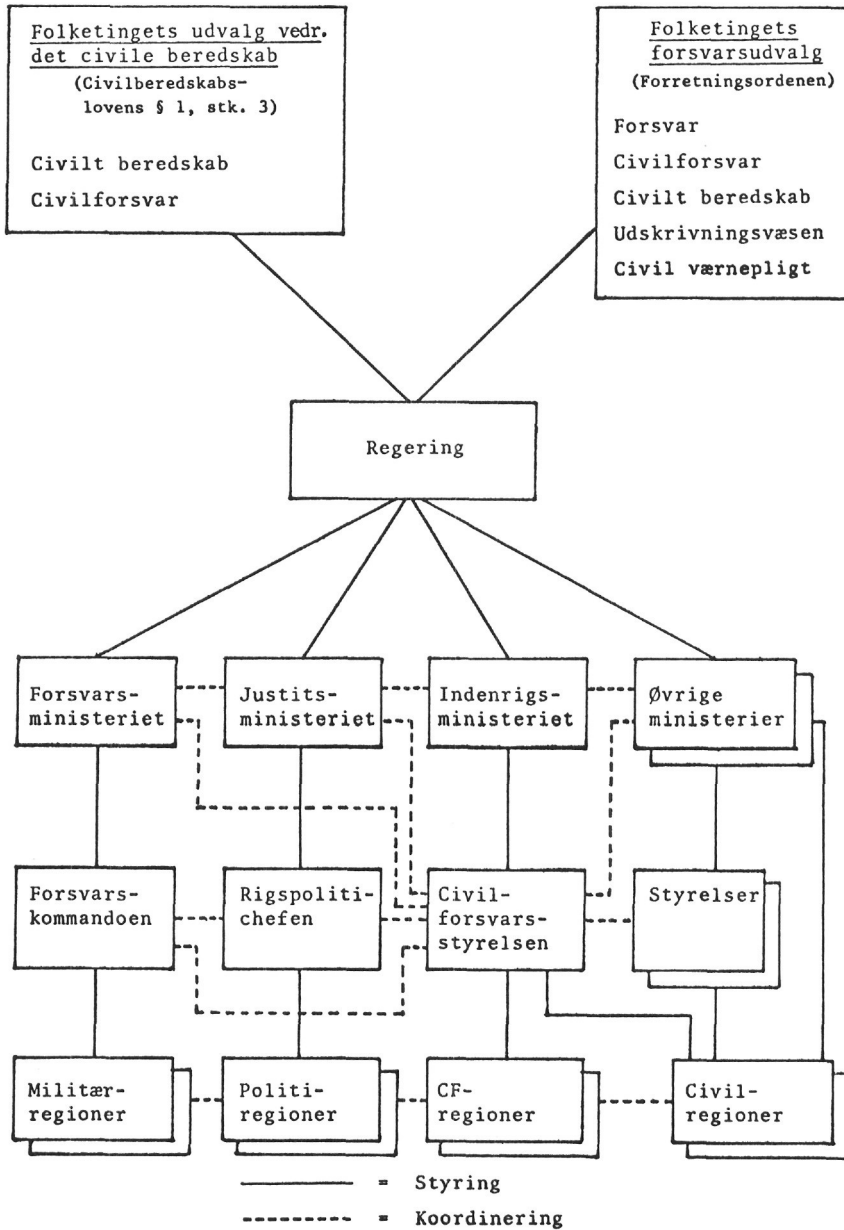
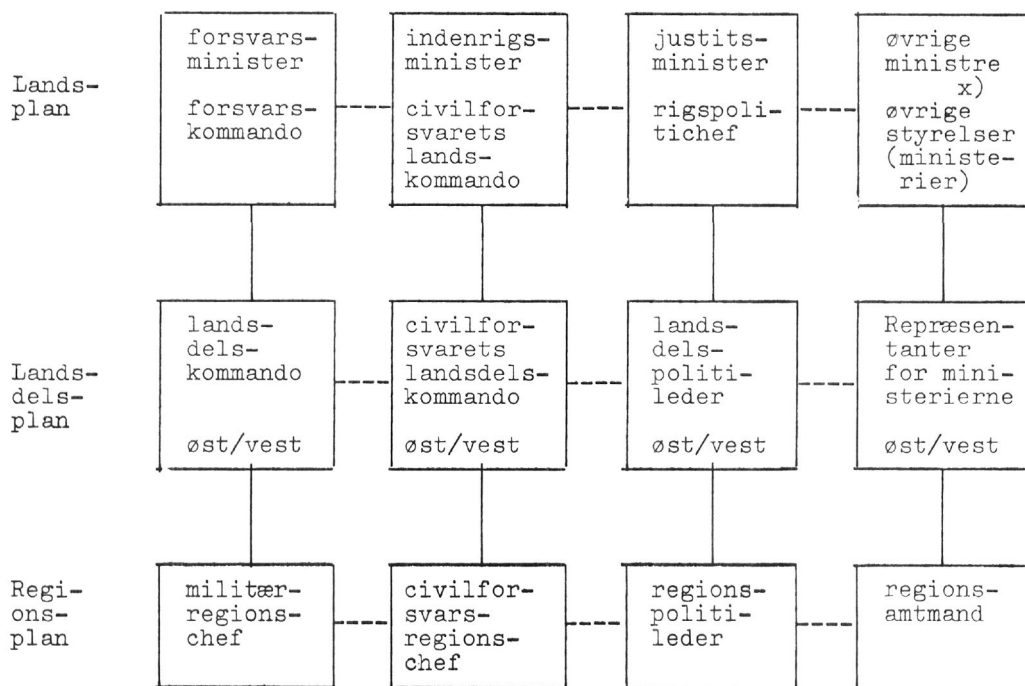

Fig. 1

Figur 2

TOTALFORSVARETS
KRIGSTIDSORGANISATION

- x) Opgaverne for det civile beredskab omfatter endvidere sager fra forsvarsministeriet, indenrigsministeriet og justitsministeriet, dog undtaget de sager, der direkte vedrører det militære forsvar, civilforsvaret og politiet.

Tjenestegren	§ 31-VP		§ 7-VP		Frivillige		§ 30-personel		I alt	
	BM	MG	BM	MG	BM	MG	BM	MG	BM	MG
Brand- og reservevandforsyningstj.	1039	11496	520	5182	314	1520	506	2155	2379	20353
Redningstjeneste	1135	13673	431	4673	256	1117	36	72	1858	19535
Rydningstjeneste			19	249	1	86	356	2494	376	2829
Teknisk tjeneste					37	259	648	5878	685	6137
Signal- og varslingsstjeneste	18	1654	85	879	320	2630	48	510	471	5673
Indkvarteringstj.					61	551	121	625	182	1176
Forplejningstj.					91	878	10	127	101	1005
Faglig tjeneste			228	404	33	26	37	44	298	474
Stabstjeneste			46	47	293	87	637	50	976	184
Anden tjeneste		257	183	1576	51	842	88	54	322	2729
I alt	2192	27080	1512	13010	1457	7996	2487	12009	7648	60095
	29.272		14.522		9.453		14.496		67.743	

Udover det statslige materiel, der er tildelt de enkelte civilforsvarskommissioner til lokal eller regional opbevaring, disponerer civilforsvarsstyrelsen over beredskabsmateriel, der bl.a. anvendes i forbindelse med uddannelse på civilforsvarets skoler. Alt incl. er status pr. 1. november 1977 således:

	Brand-grupper	Slange/rør-grupper	H-bassiner o)	Duge x)	Redningsdelinger	Indkvarterings-grupper	Forplejnings-grupper
Dimensioneret	1421	726	2108	336	629	1708	317
Til rådighed	979	378	1756	338	465	1750	200
Dækningsprocent	68,9	52,1	83,3	100,6	73,9	102,5	63,1

o) 100 m³ opstillelige vandbassiner
x) til (gravede) vandbassiner

Kapitel 4

Det lokale beredskabs struktur, opgaver og ressourcer

4.1. Det lokale civilforsvar.

Indenrigsministeren udpeger de bymæssigt bebyggede områder af landet, der skal være civilforsvarsområder (§ 20), jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 492 af 18. december 1970 om afgrænsning af civilforsvarsområderne uden for det storkøbenhavnske civilforsvarsområde og indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 8 af 5. januar 1976 om organiseringen af civilforsvaret i det storkøbenhavnske civilforsvarsområde. Inden for civilforsvarsområdet varetages opgaverne dels af civilforsvarskommissionen, dels af politimesteren.

4.1.1. Det kommunale civilforsvar.

I hvert civilforsvarsområde (hvoraf der findes 102) nedsætter kommunalbestyrelsen en civilforsvarskommission (§ 21), der sammensættes således:

Borgmesteren, formand

Politimesteren

Civilforsvarslederen

to medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen

to medlemmer udpeget af sådanne frivillige organisationer, med hvilke indenrigsministeren har truffet aftale; et af disse medlemmer skal repræsentere den kvindelige hjælpetjeneste. Der er mellem indenrigsministeriet og Civilforsvars-Forbundet indgået aftale af 27. september 1963 om overdragelse af opgaver, som står i forbindelse med civilforsvarslovens formål.

Såfremt civilforsvarsområdet omfatter flere kommuner eller dele heraf, nedsættes kommissionen af kommunalbestyrelsen i den efter folketal største kommune i området. Til kommissionen udpeges da yderligere en repræsentant af kommunalbestyrelsen i den anden kommune, eller hvis der i området indgår mere end to kommuner eller dele heraf, to repræsentanter af de andre kommunalbestyrelser i forening.

Civilforsvarskommissionen for det storkøbenhavnske civilforsvarsområde sammensættes jfr. indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 8 af 5. januar 1976.

Det påhviler civilforsvarskommissionen efter nærmere af indenrigsministeren givne retningslinier at varetage følgende opgaver:

- 1) Organisering af hjælpetjenesten, det vil sige at organisere og opretholde
 - en brandtjeneste
 - en reservevandforsyningstjeneste
 - en redningstjeneste
 - en rydningstjeneste
 - en indkvarterings- og forplejningstjeneste og
 - en teknisk tjeneste
- 2) tilsyn med bedriftværnene
- 3) tilsyn med egenbeskyttelsen (karréværn, villaværn og lign.)
- 4) signaltjeneste
- 5) offentlige beskyttelsesrum
- 6) andre opgaver efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse.

Hjælpetjenesten, bedriftværnene og egenbeskyttelsen ledes i katastrofetilfælde af civilforsvarskommissionens formand.

Afdelinger af Civilforsvarskorpset, der bliver indsat til løsning af opgaver inden for et civilforsvarsområde, er underlagt civilforsvarskommissionens formand. Tilsvarende gælder, hvor der i et civilforsvarsområde er indsat ambulancer fra den statslige ambulancetjeneste (§ 23, stk. 1).

Civilforsvarskommissionens formand udpeger efter forhandling i kommissionen en dertil egnet person til som civilforsvarsleder på sine vegne at varetage ledelsen af det lokale civilforsvars opbygning og opretholdelse og i katastrofetilfælde at udøve den for-
annævnte ledelse af civilforsvarsstyrkerne (§23, stk. 2).

Civilforsvarskommissionens formand antager den fornødne medhjælp til civilforsvarslederen (§23, stk. 3).

Hjælpetjenesten forudsættes efter § 22 bemandet af frivillige, kommunalt ansatte, jfr. § 30, samt værnepligtige, jfr. §§ 7, 31 og 32.

4.1.2. Politimesteren.

Jfr. civilforsvarslovens § 16 påhviler det politimesteren inden

for hver politikreds efter nærmere af indenrigsministeren givne retningslinier at varetage følgende opgaver;

- 1) evakuering
- 2) varsling af civilbefolkningen
- 3) afspærring
- 4) bevogtning
- 5) signaltjeneste
- 6) andre opgaver, som af indenrigsministeren efter forhandling med justitsministeren henlægges til politiet samt
- 7) tilsyn med de i § 19 omhandlede hjælpetjenester uden for civilforsvarsområderne og
- 8) tilsyn med bedriftværn (§ 33) uden for civilforsvarsområderne.

Såfremt der i et civilforsvarsområde indgår flere politikredse eller dele heraf, varetages de i § 16 nævnte opgaver af en enkelt politimester efter indenrigsministerens bestemmelser.

For det storkøbenhavnske civilforsvarsområde varetager politidirektøren de i civilforsvarslovens § 16 omhandlede opgaver.

Ledelse, personel m.m.

Det personel, der i medfør af denne lov måtte blive stillet til rådighed for en politimester til brug ved løsningen af de i § 16 omhandlede opgaver, står under dennes ledelse. Det samme gælder de afdelinger af Civilforsvarskorpset, der måtte blive indsat til løsning af de omhandlede opgaver. Også de i § 19 omhandlede hjælpetjenester og bedriftværn uden for civilforsvarsområderne står i katastrofetilfælde under politimesterens ledelse.

4.1.3. Det kommunale civilforsvars materielle ressourcer.

Tildelingen af statsmateriel til landets civilforsvarsområder har til formål at bringe brandtjenesten i samtlige områder op på en samlet pumpekapacitet af ca. 600 l/min. pr. 1.000 indb. (d.v.s. statsmateriel samt kommunens fredsmæssige materiel).

I cirkulærskrivelse af 21. januar 1957 fastsatte civilforsvarsstyrelsen de nærmere betingelser, under hvilke styrelsen stillede supplerende materiel til rådighed for de største civilforsvarsområder med henblik på at kunne opstille de fornødne brandsektioner i disse områder.

Ved supplerende forstod man i denne forbindelse materiel udover, hvad der måtte være indkøbt af materiel for kommunernes egne midler, og hvad der måtte være af brandslukningsmateriel

fra brandvæsener og redningskorps (se også nedenfor under 3).

På baggrund af den forløbne halve snes år udtalte civilforsvarsstyrelsen i cirkulærskrivelse af 27. marts 1968 blandt andet:

"Det hidtidige grundlag for fordelingen af statsmateriel, der er baseret på civilforsvarsområdernes oplysninger om omfanget af det i områderne faktisk eksisterende brandvæsen, har (således) i flere tilfælde ført til ubillige resultater, idet civilforsvarsområder, der har lagt vægt på opbygningen af et stærkt fredsmæssigt brandvæsen, får stillet forholdsmæssigt mindre statsmateriel til rådighed end andre civilforsvarsområder. Det har endvidere vist sig, at en ordning med delinger, sammensat af standardenheder, i såvel organisatorisk som indsatsmæssig henseende, er at foretrække for den hidtidige ordning, hvorefter delingerne består af uensartede enheder".

Som følge heraf ændrede civilforsvarsstyrelsen udgangspunktet for beregningen af omfanget af det statslige materiel, idet styrelsen herefter tildelte materiel udover det, der ifølge de gældende regler (normer fastsat af justitsministeriet efter indstilling fra brandrådet) skal indgå i hver kommunes fredsmæssige brandberedskab. Det vil sige, der blev tildelt materiel uanset, at en del kommuner havde indkøbt mere materiel end minimumsnormen.

I det omfang der inden for et civilforsvarsområde på indtil 60.000 indbyggere er tale om kommunale brandvæsener, og om at De Danske Redningskorps udelukkende har entreprisekontrakter inden for området, medregnes dette materiel ved dimensioneringen af brandtjenesten (600 l/min. pr. 1000 indbyggere).

Brandenheder, der måtte have entrepriser uden for vedkommende civilforsvarsområde, er med andre ord ikke medregnet.

I Storkøbenhavn, Århus, Odense, Aalborg, Randers og Esbjerg er udgangspunktet for dimensioneringen for brandtjenesten for så vidt den samme som for de førstnævnte mindre civilforsvarsområders vedkommende, men i disse områder er der tillige foretaget individuelle beregninger, hvis resultat fremgår af punkt 2 i civilforsvarsstyrelsens cirkulærskrivelse af 27. marts 1968, hvor det hedder:

"..... disse civilforsvarsområder skal have tildelt statsmateriel således:

Storkøbenhavn

520 brandgrupper

Århus	84 brandgrupper
Odense:	68 brandgrupper
Aalborg:	40 brandgrupper
Randers:	25 brandgrupper
Esbjerg:	25 brandgrupper

4.2. De lokale brandvæsener, herunder de frivillige brandværn i Sønderjylland.

De gældende regler om brandvæsenernes ordning m.v. findes i brandloven (justitsministeriets bekendtgørelse nr. 641 af 29. december 1976) og i administrative forskrifter, der er udstedt i medfør af brandloven.

Pligten til at opretholde et brandvæsen påhviler efter disse regler enhver primærkommune.

Overordnet ledelse.

Kommunalbestyrelsen har den øverste ledelse af kommunens brandvæsen.

Justitsministeriet kan med hjemmel i brandloven efter forhandling med vedkommende kommunalbestyrelse bestemme, at der skal oprettes brandkommission i kommunen. I kommuner, hvor brandkommission er oprettet, udøves ledelsen af brandvæsenet af brandkommissionen. Der er for tiden oprettet brandkommission i mere end 200 af landets primærkommuner.

Brandkommissionen er sammensat således:

Politimesteren (i København politidirektøren)

brandinspektøren

bygningsinspektøren, hvor en sådan findes

4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Politimesteren er formand for kommissionen, medmindre kommunalbestyrelsen har valgt et medlem af kommunalbestyrelsen som formand.

I kommuner uden brandkommission har politimesteren visse overordnede funktioner.

Før kommunesammenlægningen i 1970 var det således, at der skulle være brandkommission i købstæderne. Den gang kunne justitsministeren efter forhandling med vedkommende kommunalbestyrelse bestemme, at der skulle være brandkommission i sognekommuner m.v. med bymæssig bebyggelse.

Pr. 1. april 1970 gennemførtes ved en ændring af brandlovgivningen den nuværende retstilstand, hvorefter justitsministeren efter forhandling med vedkommende kommunalbestyrelse kan bestemme, at der i kommunen skal oprettes brandkommission.

Praksis med hensyn til oprettelse af brandkommission har været, at justitsministeriet efter ansøgning fra vedkommende kommune har truffet sådan bestemmelse forudsat opfyldelse af de herom gældende betingelser.

Statens Brandinspektion og de enkelte politimestre tilskynder kommunerne til at søge om oprettelse af brandkommission.

Ledelse i øvrigt.

I hver kommune udnævner kommunalbestyrelsen en brandinspektør. Endvidere kan kommunalbestyrelsen til hjælp for brandinspektøren udnævne en vicebrandinspektør.

I kommuner, hvor der er oprettet en eller flere brandkredse, udnævner kommunalbestyrelsen en brandfoged for hver brandkreds.

Brandvæseners opgaver m.v.

A. Udrykningstjenesten.

Det påhviler enhver kommune at opretholde et motoriseret udrykningskorps, som under hensyn til de nærmere forhold i kommunen er i stand til at yde et forsvarligt rednings- og slukningsarbejde. Udrykningskorpset skal endvidere være i stand til at foretage den første indsats i forbindelse med uheld med farlige stoffer, jfr. miljøstyrelsens vejledning nr. 8/74.

Udrykningskorpsets mandskab antages af kommunalbestyrelsen. Dimensioneringen med hensyn til materiel og personale sker efter justitsministeriets retningslinier af 5. januar 1977 for brandvæsenernes beredskab og materiel. De heri fastsatte krav til de enkelte brandvæseners slukningsmateriel m.v. bestemmes i almindelighed under hensyn til slukningsområdets indbyggertal. Det er endvidere af betydning, om slukningsområdet er et byområde eller et landområde.

Brandinspektøren varetager den daglige ledelse og fører tilsyn med brandmateriellet og påser, at mandskabet uddannes efter de af justitsministeriet fastsatte regler (navnlig justitsministeriets bekendtgørelse nr. 336 af 21. juli 1970).

Brandinspektøren har kommandoen på brandstedet under sluknings- og redningsarbejdet m.v.

Justitsministeriet kan helt eller delvis fritage en kommune for opretholdelse af udrykningskorps, såfremt kommunen ved aftale med et kommunalt eller privat brandvæsen, herunder et frivilligt brandværn, eller med civilforsvarsstyrelsen tilvejebringer en for-svarlig ordning af rednings- og slukningsarbejdet ved ildebrand i kommunen.

Hvis en kommune under henvisning hertil er blevet fritaget for at opretholde eget udrykningskorps, påser brandinspektøren, at den indgåede aftale overholdes, herunder med hensyn til bered-skab, materiel og uddannelse af personel.

Kommandoen på brandstedet tilkommer brandinspektøren, såfremt der er oprettet brandkommission i kommunen, og ellers normalt ud-rykningslederen.

I området inden for kommunen, der med hensyn til køretid har en vis fjernere beliggenhed i forhold til brandstationen, skal der oprettes brandkredse. For hver brandkreds skal der forefindes en stedlig beredskabsstyrke med lettere slukningsmateriel.

Brandfogeden er leder af den stedlige beredskabsstyrke.

Brandinspektøren fører tilsyn med beredskabsstyrken og dens materiel.

B. Brandteknisk byggesagsbehandling m.v.

Oprettelse samt væsentlige ombygninger, udvidelser eller foran-dringer i driften af virksomheder, der beskæftiger sig med eksplo-sive eller særlig brandbare stoffer m.v. kræver efter brandlovens § 27 tilladelse fra brandkommissionen i kommuner, hvor en sådan er oprettet. I andre kommuner kræves politimesterens tilladelse. Der kan knyttes brandmæssige vilkår til sådanne tilladelser.

Med hensyn til ejendomme, hvor særlige brandfarlige forhold er til stede, eller hvor store værdier er udsat for ødelæggelse, kan brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission politi-mesteren, med hjemmel i brandlovens § 28 pålægge forskellige brandmæssige foranstaltninger.

Brandkommissionens afgørelser efter brandlovens §§ 27 og 28 kan indbringes for kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens og politimestrens afgørelser efter de nævnte bestemmelser kan ind-bringes for justitsministeriet.

Der kan i hver enkelt kommune træffes bestemmelse om, at brandmyndigheden tillige skal bistå bygningsmyndigheden med den

brandtekniske behandling af andre byggesager end de oven for nævnte.

Uden for Københavns kommune skal der en gang om året foretages brandsyn i samtlige bygninger i kommunen, hvori der er indrettet ildsted, for at påse, om skorstenene, ildsteder og røgledninger er i forsvarlig stand og tilbørligt vedligeholdt og rensset. Brandsyn foretages normalt af skorstensfejere.

Brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission politimesteren, har et vist tilsyn med, at der foretages brandsyn.

Mindst en gang om året skal der i hver kommune foretages et særligt eftersyn af fredede bygninger, kirker, teatre, forlystelseslokaler, særlige brandfarlige bygninger og virksomheder m.v.

Disse eftersyn foretages normalt af brandinspektøren.

Brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission kommunalbestyrelsen sammen med politimesteren, træffer nærmere bestemmelse om, hvilke bygninger m.v. i kommunen, der omfattes af kriterierne.

Med hensyn til rensning af skorstene og røgkanaler er kompetencen til at træffe afgørelse i tvister mellem skorstensfejermesteren og ejeren/brugeren tillagt brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission politimesteren.

C. Øvrige opgaver.

For hver kommune udfærdiges en brandvedtægt med nærmere regler for:

brandvæsenets ordning og tjenestepligt,
oprettelse af brandkredse i kommunen eller en del af denne,
det brandmateriel, der skal forefindes og vedligeholdes for kommunens regning,
det brandmateriel, grundejerne skal anskaffe og vedligeholde, den for brandslukningen nødvendige vandforsyning, brandalarmeringen.

Brandvedtægten udfærdiges af kommunalbestyrelsen med tilslutning fra Statens Brandinspektion og i kommuner uden brandkommission tillige fra politimesteren.

Justitsministeriet har udarbejdet to normalbrandvedtægter for kommuner henholdsvis med og uden brandkommission.

Den daglige administration, tilsyn m.v. vedrørende de af brandvedtægten omhandlede forhold ligesom brandvæsenernes øvrige administrative opgaver varetages i det væsentlige af brandinspektøren. Om alarmeringsplanen for brandvæsenerne bemærkes særlig,

at den udarbejdes af brandkommissionen, hvori politimesteren er medlem. I kommuner uden brandkommission udarbejdes planen af politimesteren, som inden for sit område i øvrigt har ansvaret for, at der udarbejdes katastrofeplaner for fredstidskatastrofer.

I krigstid er brandvæsenernes udrykningskorps i sidste instans undergivet vedkommende lokale civilforsvars ledelse. Ved dimensioneringen af de lokale civilforsvar er der taget højde for de enkelte brandvæseners kapacitet.

De Danske Redningskorps (Falck) har indgået overenskomster om brandslukning med ca. 175 af landets kommuner. I Falcks brandslukningsområder bor ca. 46 % af landets befolkning.

De enkelte kommuners brandslukningsoverenskomster med Falck skal godkendes af Statens Brandinspektion. Det påses herved, at overenskomsterne tilgodeser kravene i justitsministeriets retningslinier for brandvæsenernes beredskab og materiel.

x)

Sønderjydsk Frivillig Brandværnsforbund.

I midten af det forrige århundrede dannedes der i Tyskland en række foreninger, der frivilligt og uden nogen som helst betaling påtog sig at foretage brandslukning inden for et nærmere afgrænset område. Penge til anskaffelse af materiel fik man ved indsamlinger, basarer m.v. Denne ordning bredte sig over hele det tyske rige, herunder også i Sønderjylland.

Ved genforeningen i 1920 bestod der i alle byer og landsbyer i Sønderjylland et frivilligt brandværn, og med undtagelse af Haderslev og Skærbæk har samtlige kommuner i Sønderjylland i dag overenskomst med Frivillig Brandværn om brandslukning. Materielanskaffelserne står for kommunens regning, men mandskabet er stadigvæk frivilligt og ulønnet.

Pr. 1. april 1977 fandtes der i Sønderjylland i alt 78 brandværn med en samlet mandskabsstyrke på 1.985 mand.

Brandværnene anvender nu materiel af samme type og kvalitet, som anvendes ved landets øvrige brandvæsen, og personalet er uddannet på samme måde, som det øvrige brandmandskab i landet.

Opmærksomheden henledes på, at forbundet i en skrivelse af 28. november 1978 har fremsat sine hovedsynspunkter vedrørende integration af civilforsvar og brandvæsen. Disse hovedsynspunkter er gengivet i betænkningens bilag 1.

Statens Brandinspektion skal ligesom med hensyn til Icommuner-nes overenskomster med Falck godkende kommunernes overenskomster med de frivillige brandværn.

4.3» Sammenligning mellem civilforsvarets og brandvæsenets materiel.

Forskellige forhold har betydning for fastlæggelsen af retningslinier for det materiel, som henholdsvis brandvæsenerne og civilforsvaret skal være i besiddelse af.

Brandvæsenernes beredskab er opbygget med det primære sigte, at der kan ydes et forsvarligt rednings- og slukningsarbejde i forbindelse med de brande m.v., der opstår under normale samfundsforhold.

Civilforsvarets beredskab på dette område er derimod opbygget med sigte på udførelse af brandslukning og redningsarbejde under krigsmæssige forhold, hvor sædvanlige faciliteter med hensyn til f.eks. tilkørselsveje til skadested, vandforsyning, værkstedsforhold m.v. ikke kan forventes intakte, ligesom eventuelle skaders antal og omfang må påregnes at være større end i fredstid.

Disse forskelle medfører, at der i et ikke uvæsentligt omfang anskaffes forskelligt materiel i civilforsvaret og i brandvæsenerne.

Forskellene fremtræder navnlig med hensyn til køretøjerne, deres pakning og en del af deres udstyr. For at kunne foretage en øjeblikkelig indsats mod mindre brande, er brandvæsenernes automobilsprøjter udstyret med vandtank: og vandfyldte slanger. Ca. 46 % af alle egentlige brande som brandvæsenerne slukkede i 1974/75 blev slukket med dette førstehjælpsudstyr. Sådant udstyr findes ikke i en CF-brandgruppepakning, der derfor ikke vil kunne anvendes som førsteudrykning. Endvidere medbringer automobilsprøjterne en del speciel materiel, som heller ikke findes i brandgruppepakningen. Det drejer sig navnlig om skumudstyr, ildslukkere og røgdykkerudstyr. I egentlige brande, som brandvæsenerne slukkede i 1974/75, blev ca. 19 % slukket med "små-redskaber" som blandt andet pulver- og kulsyreslukkere. Den civilforsvarsmæssige førsteindsats og totale indsats ved meget små brande forestås af egenbeskyttelsen (karré-, villa- og bedriftværn) med relativt små slukningsmidler.

Et slukningstog i byområder består foruden af automobilsprøjten også af en automobildrejestige. I landområder består det for-

uden af automobilsprøjten af en slangetender med påhængs- eller bæresprøjte.

I områder, der ikke omfatter større sammenhængende bebyggelser eller industrier, består det foruden af automobilsprøjten af en slangetender med påhængs- eller bæresprøjte samt en vandtankvogn. CF-brandgruppen, hvis materiel består af en brandgruppekæpning, som kan påmonteres udskrevne civile lastvogne, omfatter ikke automobildrejstige (eller påhængsstige) og heller ikke vandtankvogn eller slangetender. Den er derimod forsynet med en påhængsbæresprøjte, som ikke væsentligt adskiller sig fra brandvæsenernes.

Hvad angår brandmateriel i øvrigt, anvender brandvæsenerne og det kommunale civilforsvar i vidt omfang samme typer, idet dog afvigelser i detaljerne kan forekomme. Det drejer sig navnlig om B- og C-slanger, B- og C-strålerør, forgrenere og overgangsstykker m.v. Brandvæsenerne anvender foruden de nævnte slangetyper navnlig også højtryksslanger og D-slanger, som ikke indeholdes i CF-brandgruppekæpningen. Til gengæld indeholder den A-slanger, som typisk ikke anvendes af brandvæsenerne. Som anført i Brandtjenesteudvalgets betænkning fra 1972 vil der muligvis inden for det område, hvor ensartede materieltyper anvendes, kunne opnås besparelser ved større fællesindkøb, ligesom CF-materiel, specielt slanger, vil kunne indgå som reserve for brandvæsenerne. Brandvæsenernes eget beredskab skal dog svare til justitsministeriets retningslinier af 5. januar 1977, og det samlede brandmæssige CF-beredskab (brandvæsen + kommunalt CF) skal svare til de for CF-tjenesten fastsatte retningslinier (600 l/min. pr. 1000 indbyggere).

I enkelte tilfælde har CF-brandgrupper været indsat i fredstid. Der har været tale om større brande, hvor CF-brandgrupperne har været tilkaldt som assistance for allerede indsatte automobilsprøjter.

I forbindelse med udarbejdelsen af brandtjenesteudvalgets betænkning blev det fra brandinspektionens side anført, at en samordning af brandvæsen og CF i visse tilfælde ville kunne bevirke, at et krav om forøgelse af antallet af slukningstog i brandvæsenet ved passage af en indbyggertalsgrænse ville kunne opfyldes ved hjælp af en modificeret CF-brandgruppe. Dette er hidtil kun sket i ét tilfælde, nemlig i Hillerød'. Her indgår den kommunale hjælpe-

tjeneste som 3. slukningstog, men det skal bemærkes, at man lokalt har opbygget et køretøj, som i det væsentlige svarer til en A-sprøjte (jfr. CF-bladet nr. 6, 1977).

Ved Civilforsvarskorpsets syv afdelinger med konstant udrykningsvagt findes specialmateriel i form af f.eks. automobilsprøjter, der er opbygget i overensstemmelse med justitsministeriets krav til brandvæsenernes køretøjer. I Civilforsvarskorpsets krigsorganisation er brandgrupperne udstyret med hver to sæt røgdykkerudstyr.

Sammenfatning.

En sammenligning af det lokale civilforsvars- og brandmateriel kan kort udtrykkes således, at grundelementerne (slanger og strålerør m.v.) er de samme, men der ligger forskellige behov bag enhedernes opbygning. For at opnå bedst mulig effektivitet, herunder hurtigst mulig indsats, hvilket anses for fundamentale krav i fredstid, betjener brandvæsenerne sig af specialbyggede køretøjer med kompliceret og dyrt materiel, der kræver erfarent betjeningspersonel, og som har fremføringsmidler, der kræver god kørevej til skadestedet, for at materiellet kan komme i funktion. Der kræves stor lagerplads (garager), og der stilles store krav til vedligeholdelse.

Civilforsvaret benytter simpelt, billigt og bærbart materiel, der betyder fleksibilitet i anvendelsen (et ødelagt køretøj betyder ikke enhedens ødelæggelse, materiellet omlades blot til andet køretøj). Slangernes antal og dimension betyder stor rækkevidde og ydeevne. Materiellet kræver en simpel vedligeholdelse og lille lagerplads.

4.4. Den fredsmæssige og den statslige ambulancetjeneste.

I henhold til lov nr. 324 af 19. juni 1974 om sygehusvæsenet påhviler pligten til at opretholde et fredsmæssigt ambulancevæsen i Danmark, amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner. Opgaven løses næsten udelukkende gennem kontrakt med De Danske Redningskorps (Falck). Falck disponerer over ca. 550 ambulancer (pr. 1. januar 1978). I København, Frederiksberg, Gentofte og Roskilde kommuner findes en kommunal ambulancetjeneste.

Den statslige ambulancetjeneste, der alene tænkes anvendt i krig, opbygges i henhold til civilforsvarslovens § 2, stk. 2, i overensstemmelse med retningslinier udgivet af civilforsvarssty-

reisen. I krig vil den statslige ambulancetjeneste have til opgave at transportere civile og militære syge og sårede. Styringen af ambulancetjenesten i krig sker gennem det statslige civilforsvars kommandosystem.

Den fredsmæssige og den statslige ambulancetjeneste er nærmere omtalt i kapitel 11.

4.5. De Danske Redningskorps (Falck).

De Danske Redningskorps har som foran anført indgået overenskomst om brandslukning med ca. 175 af landets kommuner. I Falcks slukningsområde bor ca. 46 % af landets befolkning.

Det er endvidere således, at ambulancetjenesten i Danmark med undtagelse af få kommuner varetages af De Danske Redningskorps, derfor findes det rimeligt kort at beskrive denne organisation.

De Danske Redningskorps blev oprettet i 1906 under navnet Redningskorpset for København og Frederiksberg A/S. Der er siden sket en udbygning således, at redningskorpset i dag er landsdækkende. Landsdækningen varetages af en række selskaber, som har delegeret deres beføjelser i principielle spørgsmål til Fællesforbundet, hvori alle selskabers ledelser er repræsenteret. Fællesforbundet sikrer, at de enkelte Falck selskaber bliver drevet efter fælles retningslinier, således at selskaberne ud ad til fremtræder som én organisation. I juridisk forstand optræder De Danske Redningskorps Fællesforbund som en forening, der udgør koncernens øverste besluttende organ, medens Falcks Redningskorps København A/S er koncernens moderselskab.

Falck-koncernens juridiske organisation fremgår af organisationsskemaet i figur 1.

Moderselskabets aktier ejes af direktørerne Mogens Falck, William Falck, Jørgen Falck og fru Jytte Andersson (født Falck). De enkelte aktieselskabers bestyrelser består med enkelte undtagelser af repræsentanter for koncernens ejere og medarbejdere.

Hvert Falck-selskab ledes af en administrerende direktør, og direktørerne udgør i forening koncernens daglige besluttende myndighed i De Danske Redningskorps Fællesforbund.

Med det formål at fremme samarbejde, effektiviteten og den enkelte medarbejders trivsel, blev der i koncernen i 1971 indgået en aftale om demokrati på arbejdspladsen. Aftalen indeholder opbygningen af en organisation med virksomhedsnavn, regionsnavn og

Falck-koncernens juridiske organisation

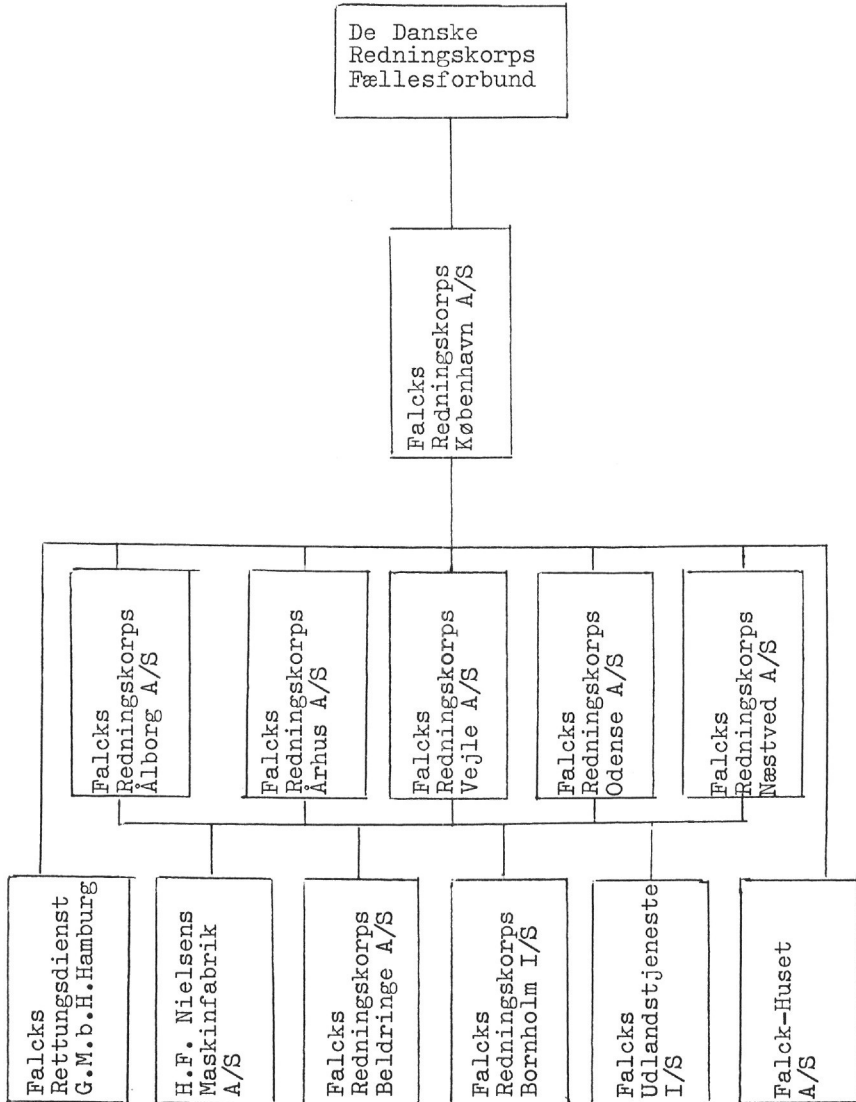

Fig. 1.

stationsnævn. Der er herved skabt mulighed for gensidig kommunikation mellem virksomhedsnævn og stationer.

Falck-koncernens mål er at virke ud fra ideen om en landsdækkende organisation, bestående af brand- og redningsstationer, hvor til der skal være knyttet et personale, køretøjer og materiel i et tal- og kvalitetsmæssigt fyldestgørende omfang. Stationerne skal når som helst døgnet rundt efter modtagne meldinger hurtigst muligt kunne yde den begærede assistance ved ulykker, uheld, brand, sygdom og lignende, og når normale samfundsfunktioner eller produktionsprocesser svigter.

Basis for organisationen er abonnementskontrakter med private, brandsluknings- og patientbefordringsoverenskomster m.v. med det offentlige, ydelse af assistancer efter regning samt andre beredskabs-, service- og ydelsesprægede opgaver, der er forenelige med koncernens ide. Desuden drives i mindre omfang handel og produktion. Løsning af opgaver, hvor mennesker eller dyr er i fare eller store værdier trues af ødelæggelse, har første prioritet ved koncernens ydelser, også selv om der i givet fald ikke kan opnås betaling for sådanne ydelser. I alle andre tilfælde er forpligtelserne over for abonnenter og overenskomstpartnere prioriteret højere end andre ydelser.

Organisatorisk samvirke i fredstid.

Ligesom der i mange primærkommuner finder et samarbejde sted mellem det kommunale brandvæsen og civilforsvar, finder der et organisatorisk samvirke sted mellem kommunalt civilforsvar og Falck-stationerne i visse byer, nemlig i alt 37. Dette samvirke i fredstid er reguleret gennem det såkaldte "tillæg H" til brandslukningsoverenskomsten. På denne baggrund kan primærkommunerne indgå aftale om hjælp fra Falck til gennemførelse af kommunens civilforsvarsforpligtelser.

Formuleringen af "tillæg H" er godkendt af civilforsvarsstyrelsen og justitsministeriet.

Falck-stationerne i Ballerup, Bramminge, Brønderslev, Haderslev, Hadsund, Hjørring, Korsør, Løgstør, Maribo, Nexø, Nykøbing F., Nysted, Præstø, Ringkøbing, Rødovre, Saksøbing, Skagen, Skælskør, Thisted, Tåstrup og Vejen (21) har aftale om civilforsvarstjeneste i henhold til "tillæg H", der lyder således:

"1. Korpset er pligtig til at medvirke ved gennemførelse af kom-

munens civilforsvar og at stille mandskab og materiel til rådighed i det for et kommunalt brandvæsen sædvanlige omfang i overensstemmelse med de til enhver tid herom gældende bestemmelser, herunder at deltage i de sædvanlige øvelser. Falder korpsets faste mandskabs medvirken uden for den normale arbejdstid, er korpset berettiget til at få refunderet tillæg, der ydes for forskudt arbejdstid og/eller for overarbejde. Når deltidsbeskæftigede brandmænd deltager, er korpset berettiget til at få refunderet disses timeløn. Anvendelse af mandskab, der medfører udgifter for kommunen udover det i henhold til overenskomstens normalbestemmelser fastsatte vederlag, skal godkendes af civilforsvarslederen (civilforsvarschefen).

2. Korpset er indforstået med, at uddannelse af mandskab til civilforsvarets tjenestegrene kan foregå på brand- og redningsstationen. Benyttes dettes materiel, skal en mand fra korpset være til stede, hvilket anses for opfyldt, såfremt den pågældende fungerer som instruktør.

3. For brandslukningsmateriel, der leveres kommunen af civilforsvarsstyrelsen, påhviler det korpset at varetage sædvanlig røgt og pleje efter de af civilforsvarsstyrelsen fastsatte bestemmelser. Hertil regnes også pakning af materielkasser, slangekufferter og kurve m.v. samt rengøring af alt materiel. Arbejdet udføres uden ekstra betaling i det omfang, det kan ske inden for normal arbejdstid, jfr. 1. Det er i denne forbindelse en forudsætning, at arbejdet kan udføres på stationen eller i lokaler beliggende således, at mandskabet under dette arbejde kan være i stationens beredskab

I Brande, Esbjerg, Gladsaxe, Hillerød, Hobro, Hørsholm, Kerteminde, Kolding, Køge, Lyngby, Nykøbing M., Rudkøbing, Svendborg, Sæby, Tarm og Varde (16) er der supplerende individuelle aftaler mellem kommunerne og Falck om civilforsvarstjeneste.

En del Falck-medarbejdere er uddannet til og deltager lokalt i civilforsvarets instruktørarbejde.

Det nævnte arbejde som instruktører i det lokale civilforsvarsarbejde er lønnet direkte fra civilforsvaret til den pågældende instruktør og er således principielt den pågældendes ansættelse i Falck uvedkommende.

4.6. Politiets struktur og opgaver.

Landet er - når bortses fra Færøerne og Grønland - opdelt i 54 politikredse. Politikredsene omfatter en eller flere primærkommuner. Politikredsene indgår i politiregioner, der områdemæssigt svarer til civilforsvarets og de militære regioner.

Politiet har i dag en lang række opgaver at varetage i forbindelse med den virksomhed, der udøves gennem brandvæsenerne, redningskorpsene og civilforsvaret i såvel fredstid som i krigstid. Arbejdsgruppen har fra justitsministeriet modtaget en redegørelse om de væsentligste af disse opgaver.

Her skal fremhæves, at der efter gældende lovgivning påhviler politiet et hovedansvar for, at der i den enkelte politikreds og i den enkelte region finder en planlægning sted til imødegåelse af fredstidskatastrofer af enhver art. Planlægningen kan foreligge i form af f.eks. generelle katastrofeplaner og/eller specielle planer for visse katastrofetyper eller for katastrofer på visse virksomheder, der skønnes at frembyde en særlig risiko.

Politiets planlægningsarbejde forudsætter selvsagt og gennemføres også i snævert samarbejde med de implicerede beredskabsmyndigheder eller beredskabskomponenter (såsom brandvæsenerne, De Danske Redningskorps, civilforsvaret, sygehusvæsen, forsvaret, arbejdstilsynet, miljømyndigheder m.fl.). Disse komponenter planlægger hver inden for sit område spørgsmål om materiel, personel, herunder uddannelse vedrørende bl.a. taktik under indsats.

Politiet har ikke ansvaret for, at de enkelte komponenter i beredskabet under indsats eller dertil knyttet rådgivning eller i forbindelse med konsultativ bistand i planlægningsfasen udfører eller kan udføre deres opgaver tilfredsstillende.

Den enkelte komponent bærer derimod selv ansvaret for, at den kan udføre de opgaver, som den ifølge lovgivningen eller overenskomst skal varetage.

Det antages ud fra den almindelige regel i retsplejelovens § 108 om politiets pligt til at opretholde ro og orden, at politiet har kommandoen under indsats i skadesituationer, når bortses fra den kompetence, som brand- og miljølovgivningen hjemler brandinspektøren med hensyn til ledelsen af slukningsindsatsen og den dertil knyttede redningsindsats ved brand og ledelsen i forbindelse med indsats ved uheld med farlige stoffer på landjorden. I

praksis vil politiets opgaver i særlig grad koncentrere sig om den koordinerende ledelse.

Justitsministeriet nedsatte i september 1976 en arbejdsgruppe ("Eefsen-udvalget"), der bl.a. fik til opgave at undersøge mulighederne for en yderligere effektivisering af den lokale katastrofeplanlægning og mulighederne for en tydeliggørelse af ledelsesforholdene, herunder en yderligere koordinering, under indsats ved større fredstidsulykker. Eefsen-udvalget har endnu ikke tilendebragt sine overvejelser.

Af specielle politimæssige opgaver i forbindelse med katastrofer skal i øvrigt nævnes

- afspærring af området,
- opretholdelse af ro og orden på skadestedet,
- iværksættelse af den nødvendige trafikregulering og trafikanelægning,
- friholdelse af ambulanceveje,
- gennemførelse af lokalevakuering, hvor dette skønnes nødvendigt af hensyn til den offentlige sikkerhed,
- efterforskning, identifikation af sårede og døde samt underretning af pårørende.

Endelig skal nævnes, at alarmeringer ved telefonopkald 0-0-0 bortset fra i hovedstadsområdet indgår til politiet, som har det fornødne døgnberedskab.

I krigstid må politiets opgaver med hensyn til opretholdelse af sikkerhed, ro og orden påregnes at blive væsentligt forøget samtidig med, at der sideløbende tilgår politiet en lang række opgaver af civilforsvarsmæssig karakter.

Den ordinære politistyrke kan ikke forøges ved indkaldelse af reservestyrker, omend der dog på frivillig basis er etableret en meget fåtallig reserve af afgåede polititjenestemænd op til 67-års alderen. Der er ikke planlagt dannelse af reservepoliti med henblik på kritiske situationer.

På grund af politiopgavernes omfattende karakter er det derfor nødvendigt, at der stilles hjælpestyrker til rådighed for politiet.

Inden for hjemmeværnet er der opstillet styrker (politikompagnier A), der ved overgangsberedskab stilles til rådighed for

de respektive politimestre (i København politidirektøren) til løsning af politimæssige opgaver.

Til hjælp for politiet ved løsningen af politiets civilforsvarsopgaver er det planlagt at opstille et CF-ordenskorps på ca. 30.000 mand, der undergives politiets ledelse. Ordenskorpsset vil blive sammensat af værnepligtige, der udskrives efter reglen i civilforsvarslovens § 31. Denne løsning er ikke den ideelle, idet de pågældende ikke har gennemgået nogen form for værnepligtsuddannelse, men er blevet accepteret, fordi der samtidig er truffet bestemmelse om, at ordenskorpsset kan suppleres med personale (både befalingsmænd og menige), som udgår af Civilforsvarskorpsets mobiliseringsreserve (civilforsvarslovens § 7) og således har gennemgået en uddannelse i Civilforsvarskorpset.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det oprindeligt i medfør af bestemmelsen i § 32, stk. 4, i lov om civilforsvaret var tanken at tilvejebringe en ordning, hvorefter de værnepligtige, der var uddannede i forsvaret, overførtes fra hjemmeværnet til civilforsvaret til bistand, dels for politiet ved dets varetagelse af de civilforsvarsmæssige opgaver, som påhviler politiet i medfør af civilforsvarslovens § 16, hovedsagelig afspærring og bevogtning, dels for det kommunale civilforsvar.

Udgangspunktet var, at de såkaldte § 32-værnepligtige (gamle soldater) påregnedes efterindkaldt til en kortvarig uddannelse inden for såvel CF-ordenskorpsset som det lokale civilforsvar.

Indenrigsministeriet var tilbageholdende med at godkende en sådan ordning, idet man herved lagde til grund, at igangværende overvejelser om tjenestetidsnedsættelser harmonerede dårligt med en ordning, der lagde op til en forøget byrde for nogle værnepligtige, der havde aftjent deres værnepligt i forsvaret, og som formentlig alle ville være fuldstændig uforberedte på en ekstra-tjeneste i civilforsvaret.

Det skal endvidere nævnes, at den samlede udgift til uddannelse af f.eks. 25.000 værnepligtige til CF-ordenskorpsset af civilforsvarsstyrelsen i 1968 blev anslået til 12 mill.kr., hvortil kom udgifter til udrustning og materiel med i alt 17 mill.kr.

4.7. Det lokale civile beredskab.

Der er endnu ikke udarbejdet regler på dette område.

Kapitel 5

Nugældende retningslinier for ledelse og koordination af det lokale beredskabs bestanddele — inden for kommunegrænserne

For en oversigt over for de enkelte komponenters struktur, ledelse og opgavefordeling henvises der til kapitel 2. I dette kapitel behandles den indbyrdes ledelse og koordination i krigstid, idet de tilsvarende problemer i tilfælde af fredstidskatastrofer er beskrevet nedenfor i kapitel 12.

5.1» Alarmeringscentraler.

I (01) og (02) området findes det offentlige telefonnets alarmeringscentral (000-tjeneste) på hovedbrandstationen.

I den øvrige del af landet findes gennemgående en alarmeringscentral pr. politikreds. Centralen er knyttet til pågældende politikreds' døgnbemandede station.

I krigstilfælde vil man så længe som muligt benytte alarmeringscentralerne til afgivelse af meldinger. Det må imidlertid påregnes, at telefonnettet bryder sammen, hvorefter der alene vil være civilforsvarets meldesystem, gennem hvilket borgerne kan hente hjælp. Civilforsvaret vil formidle besked til den relevante hjælpeorganisation.

5.2. Kommandocentraler.

I hvert civilforsvarsområde etableres en kommandocentral. Kommandocentralen er en bygningsmæssig sikret lokalitet, hvorfra det lokale civilforsvar ledes.

Kommandocentralen skal som minimum indeholde et stabsrum og et signalrum.

I stabsrummet, hvor det taktiske arbejde foregår, anbringes let overskueligt et kort over civilforsvarsområdet, hvorpå meldte skader markeres, og fornødne specialkort f.eks. kort over vandforsyningsnet. Herudover skal der være en styrkemarkeringstavle og kort og transparenter med byanalyseoplysninger.

Et eksempel på stabsopbygning i en kommandocentral er vist i figur 1.

I signalrummet skal der være det fornødne signal- og varslingsudstyr. Civilforsvarsområdets signalforbindelser er opbygget efter det i figur 2 skitserede princip i et omfang, der er diktret af det lokale behov.

I kommandocentralen skal der være følgende personel: Civilforsvarslederen med en stab bestående af:

- en operationssektion,
- en faglig sektion,
- en signalsektion (fælles for civilforsvarsleder og politimester),
- eventuelt en teknisk sektion.

Politimesteren eller hans repræsentant med en

- politisektion.

Hvor pladsforholdene gør det nødvendigt, kan den faglige sektion og den tekniske sektion placeres uden for kommandocentralen under forudsætning af, at den fornødne kontakt mellem sektionerne og kommandocentralen kan etableres.

5.3» Udrykningsstationer (beredskabsstilling).

Hjælpetjenestens personel og materiel placeres på såkaldte udrykningsstationer (beredskabsstillinger) i udkanten af eller uden for civilforsvarsområdet. Udrykningsstationen organiseres således, at der hurtigt kan ske udrykning, at der kan ske effektiv kommandoføring, alt personel og materiel spredes, dækkes og skjules, at der etableres direkte telefonforbindelse til kommandocentralen.

3.4. Civilforsvar og brandvæsen.

Civilforsvarsstyrelsen har i cirkulærskrivelse af 10. februar 1954 om entreprisbrandvæsenernes udrykningsret reguleret forholdet mellem civilforsvar og entreprisbrandvæsenene.

Efter disse regler har entreprisbrandvæsenene som hovedregel fri udrykningsret og kan som hovedregel ikke kaldes tilbage, hvor de er igang med brandslukningsarbejde. På den anden side er det foreskrevet, at kommandocentralen (civilforsvarets ledelse) skal underrettes om, at udrykning finder sted, hvorhen det sker og med hvilket materiel.

Med henblik på at sikre at brandvæsenene også kan fungere

Eksempel på stabsopbygningen i en kommandocentral

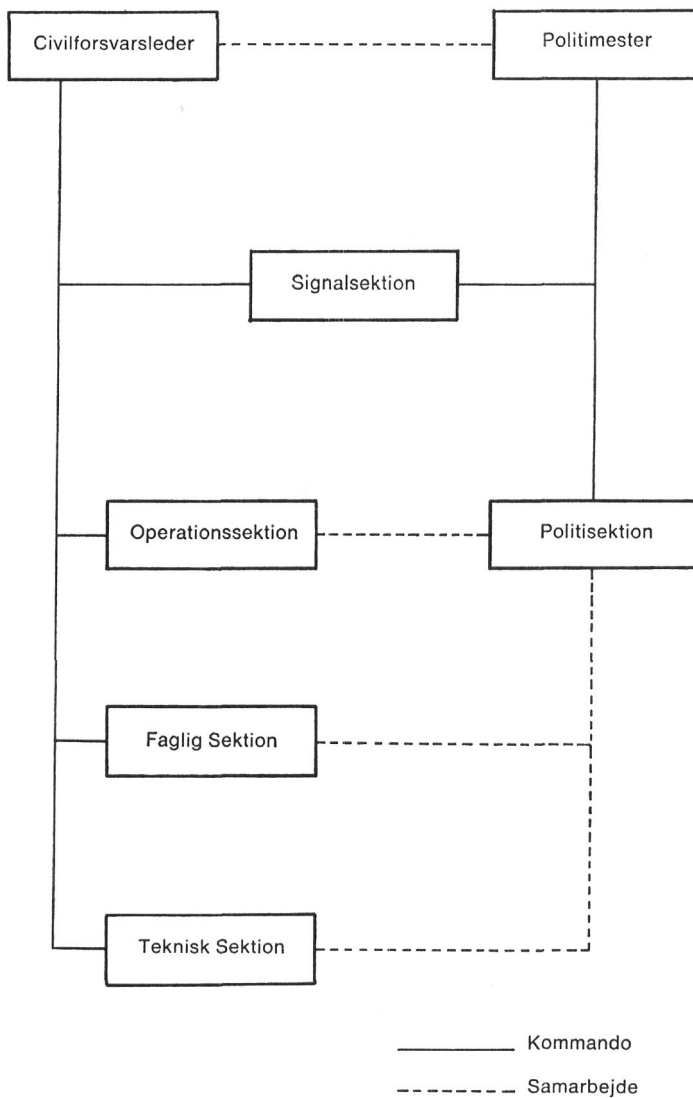
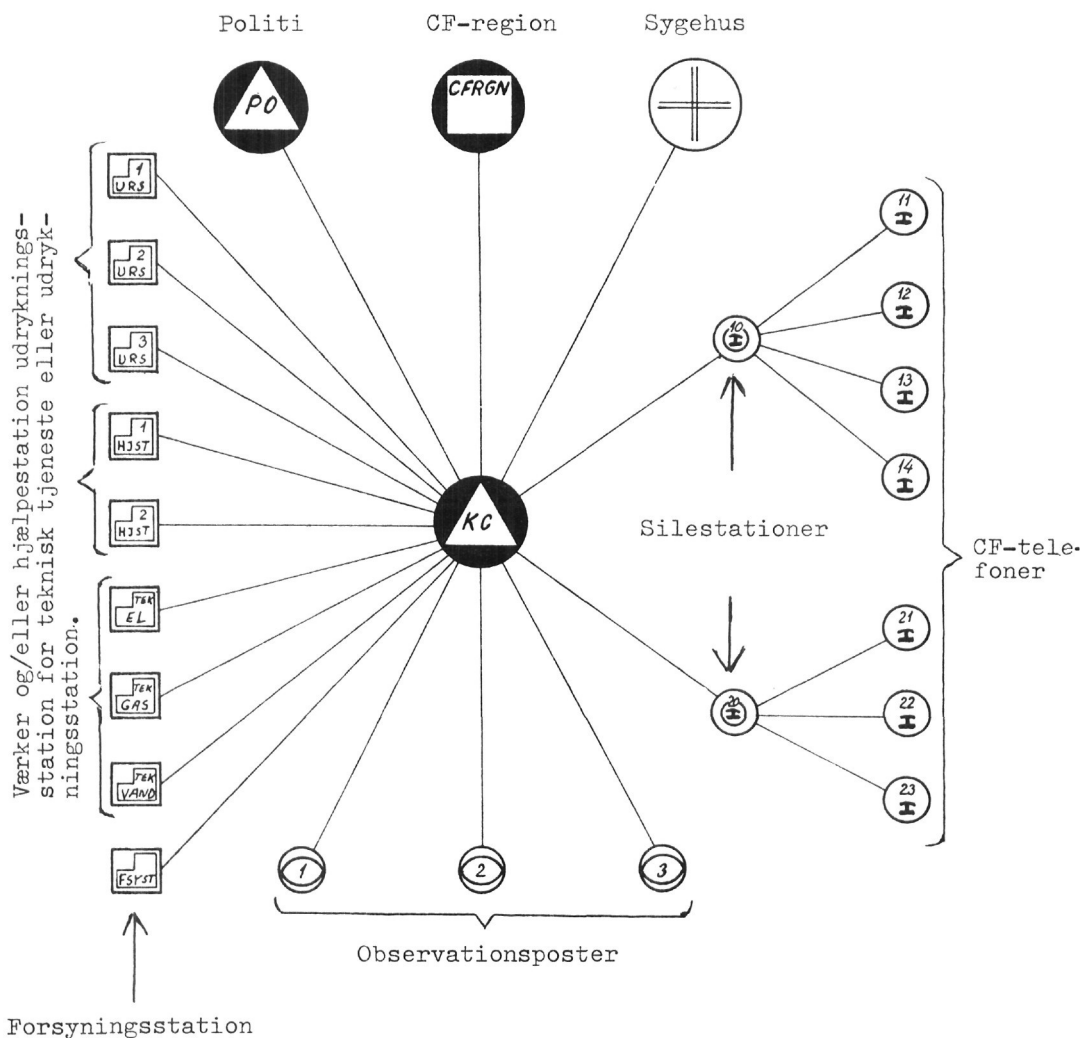

Fig. 2.

**Eksempel på et civilforsvarsområdes
signalforbindelser**

i krig har indenrigsministeriet og forsvarsministeriet bestemt, at personer, der er tilknyttet brandvæsenerne, fritages for at møde ved det militære forsvar og civilforsvaret. Denne såkaldte designering sikrer, at samfundsvigtige funktioner kan videreføres også under krigsforhold.

Civilforsvarsstyrelsen er ikke ansvarlig for det fredsmæssige alarmeringssystem, hvor befolkningen ved at dreje tre gange nul kommer i forbindelse med en alarmeringscentral. Dette system vil også i krigstid komme til at fungere i videst mulig udstrækning. De tekniske forhold inden for telefonselskaberne har gjort systemet sårbart, i civilforsvarsregion VII er der således én alarmeringscentral, men fem civilforsvarsområder. Det enkelte civilforsvarsområde må derfor gennem civilforsvarstelefoner og telefonsikringsordningen etablere sit eget alarmeringssystem.

Civilforsvarsstyrelsen har med "Retningslinier for indsats af civilforsvarets styrker i skaderamte områder" beskrevet, hvorledes hjælpetjenesten placeres på udrykningsstationer, og hvorledes disse kan placeres alt efter civilforsvarsområdets udstrækning og bygningsmæssige struktur under hensyntagen til hurtig indsats (se i øvrigt punkt 5.3.).

Retningslinierne for indsats af civilforsvarets styrker i skaderamte områder har ført til forskellige løsninger i de enkelte civilforsvarsområder.

Civilforsvarsstyrelsen har hidtil ikke ment at burde foranledige, at kommunerne gennemfører mere ensartede ordninger.

5.5. Falck's deltagelse i civilforsvarets krigsorganisation.

I de af Civilforsvarsstyrelsen udgivne retningslinier for det lokale civilforsvars brandberedskab er der regnet med, at der skal ske anskaffelse af materiel i et omfang, der bestemmes af civilforsvarsområdets indbyggerantal, men inden der indkøbes civilforsvarsbrandmateriel, sker der et fradrag svarende til, hvad området i henhold til justitsministeriets retningslinier for brandvæsenerne i fredstid er pligtig til at have af brandmateriel. Det er derfor naturligt, at det tilsvarende sker i de områder, hvor Falck har slukningsoverenskomst. Derfor indgår Falcks brandmateriel i vid udstrækning i det lokale krigsberedskab. Der er gennem civilforsvarsstyrelsens cirkulære af 10. februar 1954 sket regulering

af entreprisebrandvæseners udrykningsret i krigstid, hvorved det enkelte civilforsvarsområde er sikret sit beredskab.

Det er op til den enkelte by at bestemme, hvorledes Falcks brandmateriel skal indgå i beredskabet. Det er dog en forudsætning, at de enkelte fredsmæssige brandenheder vedbliver at bestå som sådanne efter civilforsvarets mobilisering. Før 1968 forsøgte man en ordning, som betød, at de fredsmæssige brandenheder efter en mobilisering skulle indgå i civilforsvarets beredskab som civilforsvarsenheder, hvilket betød, at de enkelte brandenheder skulle udstyres med ekstra materiel således, at hver brandenhed svarede til civilforsvarets brandgrupper i kapacitet. Dette system, som også indebar blandede styrker med brandvæsen og civilforsvar, blev forladt i forbindelse med den omlægning, der fandt sted af civilforsvarets brandtjeneste i 1968, jfr. kapitel 4, (pkt. 4.1.3.). I den nuværende ordning bliver der i hver enkelt by truffet beslutning om, hvorledes de fredsmæssige brandenheder skal indgå i organisationen. Det vil oftest være således, at den enkelte by så længe som muligt lader de fredsmæssige brandenheder løse fredsmæssige opgaver, og i tilfælde af egentlige krigsskader træffes der i hver enkelt situation beslutning om deres anvendelse. De fredsmæssige brandenheder vil i krigstid være velegnede til indsats mod særlige mål, hvor disse enheders erfaring og udstyr er særlig velegnet. Som eksempel kan nævnes indsats, hvor der kræves fuld åndedrætsbeskyttelse (trykluftapparater) for indsatsmandskabet, idet civilforsvarets lokale indsatsstyrker ikke har denne beskyttelse, idet disse styrker alene er udstyret med filtermasker.

Planerne for civilforsvarets brandmæssige krigsberedskab forudsætter, at de fredsmæssige brandkøretøjer bemannes med de brandmænd, der indgår i det fredsmæssige beredskab, medens civilforsvarets brandgrupper bemannes med civilforsvarspersonel.

I fredstid kræves der som minimum 6 mand til bemanning af et slukningstog hos brandvæsenerne. For i krigstid at kunne udnytte den fulde kapacitet på et slukningstog bør et sådant bemannes med 15 mand, hvilket kræver ekstra transportkapacitet.

Statens Brandinspektion har oplyst, at Falck er forpligtet til at opretholde, 168 slukningstog i Danmark. Det vil i givet fald betyde et mandskabsbehov på 2.520 mand i krig. Af hensyn til muligheden for at sammenligne med de kommunale brandvæseners personel

og materiel er oplysninger herom givet i slutningen af nærværende afsnit.

Ud fra det antal ambulancer, Falck rådede over pr. 31. december 1977, og det antal slukningstog, Falck er forpligtet til at have, kan herefter opgøres følgende krigsmæssige personalebehov:

Køretøjer	Personalebehov
168 slukningstog ' a 15 mand	2.520
558 ambulancer a 2 mand	1.116
I alt 726 enheder	3.636 personer

' Disse enheder omfatter også 116 slangetendere.

Såfremt Falck skal bemande samtlige selvkørende enheder, som redningskorpserne rådede over pr. 31. december 1977, vil der være følgende yderligere personalebehov:

Køretøjer	Personalebehov
34 automobilsprøjter a 2 mand	510
18 motordrejestiger a 2 mand	36
3 brandsnorkler a 2 mand	6
65 tankvogne a 2 mand	130
718 bjergnings- og autohjælpevogne a 2 mand	1.436
142 rednings- og svømmedykkervogne a 2 mand	284
I alt 980 enheder	2.402 personer

Der vil endvidere være behov for personel til betjening af Falcks 133 døgnbemandede stationer, varetagelse af administrative opgaver, reparations- og vedligeholdelsestjeneste m.v. Hvis dette behov sættes til gennemsnitlig 4 personer pr. station, betyder det et yderligere behov for 532 personer.

Falcks samlede krigsmæssige personalebehov vil således være:

Slukningstog og ambulancer:	3.636 personer
Andre enheder:	2.402 personer
Stationspersonale m.v.:	532 personer
I alt	6.570 personer

Falcks samlede personale, der er til rådighed i krig, omfatter pr. 31. december 1977:

Administrativt personale	764 personer
Indsatspersonale	3.721 personer
Heltidsansatte	2.963
Deltidsansatte	<u>1.258</u>
	4.221
Personer uden designering	
til Falck	<u>500</u>
	3.721
Ledere og mekanikere	803 personer
I alt	5.288 personer

I fredstid er personaletallet 5.788 pr. 31. december 1977.

De foranstående tal viser, at Falck i krigstid råder over færre personer, end der er behov for, hvis alt materiel skal bemandes på samme tid, men det vil være nærliggende at antage, at Falck i tilfælde af krig i det væsentlige vil ophøre med at yde autohjælp, da den overvejende del af den private autokørsel vil blive indstillet. Det vil ligeledes være således, at den private patientbefordring vil blive væsentligt reduceret.

Sammenholdes behovet for personale i krigstid til ambulancer og de slukningstog, der er overenskomstmæssig pligt til at have (3.636) med Falcks indsatspersonale (3.721), vil man konstatere et mindre overskud af personel, men der vil ved en sådan snæver betragtning mangle personel til de forannævnte 980 materielle enheder, heraf 34 automobilsprøjter.

Statens Brandinspektion har udtalt, at de kommunale brandvæsener kan leve op til kravet om en krigsmæssig bemanning på 15 mand pr. slukningstog, uanset om der er tale om heltids- eller deltidsansatte brandmænd. Til sammenligning med de talmæssige oplysninger om Falck kan det oplyses, at de kommunale brandvæsener

har pligt til at opretholde 112 slukningstog, som i krigstid vil kræve en bemanning på 1680 mand. De kommunale brandvæsener råder over 1512 mand i alt. Der er her tilsyneladende en manko på 168 mand, men i realiteten er der iflg. Statens Brandinspektion ingen mangel, da en del af de nævnte slukningstog er stationeret uden for civilforsvarsområderne. Disse sidstnævnte slukningstog kræver ikke 15 mand, for at kapaciteten kan udnyttes fuldt ud.

Det bemærkes, at de 112 slukningstog er excl. Københavns og Frederiksberg kommuner (9 slukningstog) samt de frivillige brandværn i Sønderjylland (23 slukningstog).

Kapitel 6

Nugældende retningslinier for ledelse og koordination på tværs af kommunegrænser

6.1. Brand.

Som nævnt påhviler det enhver primærkommune at opretholde et brandvæsen. Samarbejdet på brandområdet mellem flere kommuner forekommer, hvor netop flere kommuner indgår aftale med en anden kommune om benyttelse af denne kommunes udrykningskorps. Efter brandloven kan brandinspektøren være fælles for flere kommuner. Derimod kan en brandkommission ikke være fælles for flere kommuner.

Efter justitsministeriets retningslinier af 5. januar 1977 for brandvæsenernes beredskaber materielt fastlægges udrykningsområderne således, at udrykningen til et brandsted afgår fra den station, der hurtigst vil kunne møde.

Efter brandlovens § 24, stk. 1, skal den kommanderende på brandstedet i påtrængende tilfælde tilkalde assistance fra et andet kommunalt eller privat brandvæsen, der i så fald skal møde med slukningsmateriel og mandskab, med mindre der er øjeblikkelig brug for mandskab og materiel andetsteds.

Efter brandlovens § 25, stk. 1, kan der ved brande af større omfang tilkaldes hjælp fra den nærmeste af Civilforsvarskorpsets udrykningsenheder. På tilsvarende måde skal de militære korps yde bistand til fremme af slukningsforanstaltninger og ordens opretholdelse.

6.2. Det kommunale civilforsvar.

Efter civilforsvarslovens § 21, stk. 2, nedsættes der en "fælles" kommission i tilfælde, hvor et civilforsvarsområde omfatter flere kommuner eller dele heraf. Dette foreligger dog faktisk ikke bortset fra Storkøbenhavn, hvor der gælder en særlig ordning.

Civilforsvarsstyrelsen har i 1975 og 1976 udsendt cirkulærskrivelser indeholdende blandt andet standardoverenskomst vedrørende samordning af civilforsvaret i to eller flere kommuner samt standardvedtægter for civilforsvaret i sådanne områder.

Af disse cirkulærskrivelser fremgår blandt andet, at overenskomst om samordning kan indgås imellem:

1. To eller flere kommuner, hvor der i alle kommuner er nedsat civilforsvarskommission, d.v.s. kommuner, der helt eller delvis er udpeget som civilforsvarsområder (§ 21-kommuner).
2. Kommuner, hvoraf ingen helt eller delvis er udpeget som civilforsvarsområde (§ 19-kommuner).
3. Kommuner, hvoraf en eller nogle, men ikke alle, er udpeget som civilforsvarsområde og øvrige kommuner almindelige kommuner uden civilforsvarskommission (§ 21 og § 19-kommuner).

Det hedder videre om de tre kategorier i civilforsvarsstyrelsens cirkulærskrivelse af 4. november 1975:

6.2.1. Samordning mellem "§ 21-kommuner". (kommuner med civilforsvarskommission).

Det samordnede civilforsvar kan forestås af et fællesudvalg med repræsentanter for civilforsvarskommissionerne i de samordnede kommuner. En fælles civilforsvarskommission med kompetence og ansvar efter civilforsvarslovens § 22 kan ikke nedsættes, jfr. ovenfor. Kompetence og ansvar ligger fortsat hos kommissionerne i de enkelte kommuner.

Hjælpetjenesten ledes i katastrofetilfælde fortsat af formanden for civilforsvarskommissionen, jfr. civilforsvarslovens § 23, stk. 1.

Ledelsen af det samordnede civilforsvars opbygning og opretholdelse under fredsforhold kan varetages af en civilforsvarsleder, der er fælles for de kommuner, der indgår i samordningen.

Ledelsen i katastrofetilfælde kan udøves af en fælles civilforsvarsleder, jfr. civilforsvarslovens § 23, stk. 2, nr. 2, såfremt det samordnede civilforsvar kan ledes fra en fælles kommandocentral.

6.2.2. Samordning mellem "§ 19-kommuner". (Primærkommuner uden civilforsvarskommission).

Samordningsaftaler mellem sådanne kommuner kan reelt kun bestå i koordinering af indkvarterings- og forplejningstjenesten i de respektive kommuner. Da organisering og opretholdelse af indkvarterings- og forplejningstjenesten i disse kommuner står under poli-

timesterens tilsyn og i katastrofetilfælde ledes af politimesteren, må en eventuel samordning af tjenesten mellem flere kommuner ske i samarbejde med politimestrene i de politikredse, der berøres heraf.

Samordningen af civilforsvaret i de her omhandlede kommuner kan ikke antages at have større praktisk betydning.

6.2.3» Samordning mellem "§21- og § 19-kommuner".

Saraordning af civilforsvaret i kommuner med fuldt udbygget civilforsvarsorganisation og hjælpetjeneste og omliggende mindre kommuner vil indebære betydelige fordele for de deltagende kommuner og det samlede civilforsvars effektivitet.

Man opnår bl.a. herved den i retningslinierne for indkvarterings- og forplejningstjenesten forudsatte koordinerede opbygning af indkvarterings- og forplejningstjenesten inden for et større geografisk område, omfattende både land og by; der skabes ligeledes mulighed for gennemførelse af et interkommunalt bistandsystem, som vil være i stand til at udnytte de civilforsvarsmæssigt fuldt udbyggede kommuners ressourcer i områder, som ellers ikke vil være i stand til at yde hjælp i katastrofetilfælde.

Af civilforsvarsstyrelsens (standard) samordningsoverenskomster fremgår, at de kontraherende kommuner nedsætter et såkaldt FÆLLESUDVALG bestående af repræsentanter for civilforsvarskommissionen (kommunalbestyrelserne), at der ansættes en fælles civilforsvarsleder, og at denne udøver ledelsen af civilforsvarsstyrkerne i henhold til nærmere aftale.

Blandt andet med henblik på at få lovreguleret sådanne **civilforsvarsmæssige** samordningsaftaler har civilforsvarsstyrelsen stillet forslag om, at samordnede kommuner skal kunne nedsætte fælles civilforsvarskommission, der i modsætning til de omtalte fællesudvalg foreslås at kunne være bærere af de kompetencer og forpligtelser, som civilforsvarsloven i sin nuværende formulering udelukkende har placeret på den enkelte kommunes civilforsvarskommission.

6.3» Civilforsvar på regional basis.

I indenrigsministeriets bestemmelser for ledelsen af landets ci-

vilforsvar i krig af 27. december 1962, der er udstedt i henhold til hjemlen i civilforsvarslovens § 2, stk. 2, er det bestemt, at landet inddeles i 8 (nu 7) civilforsvarsregioner. Disse regioner er sammenfaldende med militærregionerne, politiregionerne og civilregionerne.

Ifølge punkt 13 og 14, jfr. 24, i disse retningslinier er det CF-regionschefen, der i krig disponerer indsættelsen af mellemkommunal fjernhjælp og indsættelse af den statslige ambulancetjeneste inden forregionen.

Ifølge punkt 26 i de omtalte retningslinier er der givet civilforsvarsstyrelsen bemyndigelse til at udstede en instruks for CF-regionschefernes nærmere opgaver og ansvar. Den nugældende instruks for civilforsvarets regionschefer er udstedt den 29. marts 1974.

CF-regionens opgaver i fredstid er behandlet i instruksens kapitel III. Af interesse i denne forbindelse er punkterne 17 og 18, hvorefter CF-regionen medvirker dels ved oprettelse og iværksættelse af regionale ordninger vedrørende det fredsmæssige katastrofeberedskab, dels ved samordning af civilforsvaret i to eller flere kommuner og endelig ved ydelse af råd og vejledning ved opbygning af det lokale civilforsvar.

Kapitel 7

Forholdet mellem de centrale myndigheder og det kommunale beredskab

A. Civilforsvar.

7.1. Erfaringer fra 2. verdenskrig.

Ifølge betænkningen vedrørende civilforsvarets organisation, 1948 (s. 22-24) blev luftværnsforanstaltningerne i byerne før krigen varetaget ved et saraspil mellem kommunale og statslige organer, og udgifterne hertil blev delt mellem stat og kommuner efter visse nærmere regler. Dette førte i perioden før krigsudbruddet til for stor uensartethed i foranstaltningernes gennemførelse i kommunerne. Efter en lov fra 1939 blev der derfor meddelt indenrigsministeriet bemyndigelse til efter forhandling med kommunerne forskudsvis at afholde udgifter til gennemførelse af luftværnsplanerne.

Set fra statens synspunkt blev det betragtet som en fordel, at staten kunne tage initiativ til anskaffelser og foranstaltninger uden at afvente godkendelse fra lokale bevillingsmyndigheder.

Fra kommunal side blev den statslige styring kritiseret af flere grunde: Dels fordi det på forhånd vakte modstand, at statens repræsentanter kunne træffe dispositioner, som kommunerne "uden videre" måtte betale for, dels fordi statens skematisering af luftværnsplanerne og skærpede inspektioner skabte irritation i kommunerne over for "den stigende statsindblanding i sager, der efter kommunernes opfattelse var henlagt til dem". I 1948-betænkningen (s. 24) er på denne baggrund draget følgende konklusion: At "det efter udvalgets opfattelse (må) anses ønskeligt ved en kommende nyordning af civilforsvaret at tilrettelægge byernes foranstaltninger på en sådan måde, at sammenblanding af statslig og kommunal virksomhed så vidt muligt undgås, og at der i stedet drages en så skarp skillelinie som muligt mellem statens og kommunernes økonomiske og administrative pligter og beføjelser. "

7.2. Den nuværende opgavefordeling.

Civilforsvarsloven har i vidt omfang gennemført en sådan "skarp skillelinie mellem staten og kommunernes forpligtelser".

a. På centralt plan varetages civilforsvarets opgaver "under indenrigsministeriet, der udøver sine beføjelser gennem chefen for civilforsvarsstyrelsen" (civilforsvarslovens § 2, stk. 1, 1. punktum).

Til bistand ved gennemførelsen af civilforsvarsloven har indenrigsministeriet nedsat "et civilforsvarsråd bestående af sagkyndige fra politi, brandvæsen og sundhedsvæsen, sagkyndige i tekniske spørgsmål samt repræsentanter for indenrigsministeriet, kommunerne, de militære værn og sådanne frivillige organisationer, som indenrigsministeren i henhold til § 41 har truffet aftale med", samt justitsministeriet.

Hjælpestyrkerne under det statslige civilforsvarskorps "har til opgave i samarbejde med eventuelle lokale styrker

- 1) at varetage hjælpetjenesten og andre civilforsvarsopgaver af enhver art inden for områder, der er ramt af krigsskader af større omfang,
- 2) at yde bistand inden for områder, der er ramt af krigsskader af begrænset omfang, jfr. herved § 22, nr. 1" (§ 6, stk. 2).

Der henvises i øvrigt herom til arbejdsgruppe 2's betænkning.

b. På lokalt plan er varetagelsen af en række civilforsvarsopgaver fordelt på:

- politimesteren, jfr. kapitel 4
- kommunerne, jfr. kapitel 4
- amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner med hensyn til sygehusberedskabet m.v., jfr. arbejdsgruppe 4's betænkning.

c. Forholdet mellem det centrale og det lokale civilforsvar er kun beskrevet kort i civilforsvarsloven.

Ifølge civilforsvarslovens § 2, stk. 2, påhviler det "chefen for civilforsvarsstyrelsen at organisere og opretholde de statslige civilforsvarsforanstaltninger, herunder Civilforsvarskorpset, den statslige ambulancetjeneste, den centrale signaltjeneste og de offentlige beskyttelsesrum, samt i det hele at forestå landets civilforsvar efter nærmere af indenrigsministeren givne retningslinier".

I bemærkningerne til denne lovbestemmelse hedder det (i overensstemmelse med det lovforslag, der er indeholdt i 1948-betænkningen): "Den øverste ledelse af landets samlede civilforsvar i krig som i fred ligger hos indenrigsministeriet og chefen for civilforsvarsstyrelsen, og disse myndigheder må derfor være beføjet til at udøve tilsyn med, at kommunerne opfylder deres forpligtelser".

Efter civilforsvarslovens § 2, stk. 4, organiseres og oprettholdes de kommunale civilforsvarsforanstaltninger af civilforsvarskommissionerne "i overensstemmelse med de af indenrigsministeren fastsatte retningslinier". 1948-betænkningen har herom anført (side 79):

"I de af indenrigsministeriet udgivne retningslinier bør der opstilles normer for, hvor meget materiel inden for de enkelte tjenestegrene, der kan henregnes til et normalt fredsberedskab, og hvor meget materiel der herudover kan blive tale om at skaffe.

Den nærmere fastlæggelse af disse normer vil i øvrigt være af betydning for fordelingen af udgifterne, jfr. nedenfor. Det bør overlades til kommunerne selvstændigt at organisere den lokale hjælpetjeneste, således at de lokale myndigheder får ansvaret for, at lovens krav - således som disse nærmere fastsættes i de af indenrigsministeren udsendte retningslinier - fyldestgøres. Et vist tilsyn med gennemførelsen af disse ordninger bør i byerne udøves af civilforsvarsstyrelsen. Denne bør ligeledes kunne anordne et passende antal kontrollerende øvelser med byernes hjælpetjeneste."

Endvidere fastsætter indenrigsministeren nærmere regler for uddannelsen af de § 31-værnepligtige.

Om de økonomiske refusionsbestemmelser jfr. nedenfor.

Om det nærmere indhold af statsmyndighedernes "tilsyn" med kommunerne nævner civilforsvarsloven i § 3:

"Indenrigsministeren er bemyndiget til såvel hos offentlige myndigheder som hos private personer og virksomheder at kræve oplysninger om, hvilke civilforsvarsforanstaltninger der er truffet eller agtes udført, samt i øvrigt sådanne oplysninger, som skønnes nødvendige til løsning af spørgsmål, der står i forbindelse med civilforsvaret".

Ifølge en "instruks for chefen for civilforsvarsstyrelsen" (givet i henhold til civilforsvarslovens § 2, stk. 2, i maj 1950) kan/skal civilforsvarsdirektøren

- "overvåge, at civilforsvarets organisation inden for de givne rammer til enhver tid er så hensigtsmæssig som mulig, og at alle nødvendige planer for dettes virksomhed i krigstilfælde er søgt udarbejdede og ajourført" (§ 4),
- "inden for rammerne af de gældende bestemmelser til offentlige

myndigheder, private institutioner og enkeltpersoner eller til offentligheden udsende sådanne forskrifter og anvisninger vedrørende civilforsvarsspørgsmål, som skønnes nødvendige" (§ 5),

- "føre tilsyn med det lokale civilforsvar og bistås herved af civilforsvarsinspektørerne" (§ 16). Ordningen med civilforsvarsinspektører blev foreslået i 1948-betænkningen (side 52) og skulle varetages af Civilforsvarskorpsets 3 brigadechefer (for hver af 3 civilforsvarsstorkredse). Ifølge betænkningen fandt udvalget det ønskeligt "både ved den fredsmæssige opbygning og når krigens særlige krav skal opfyldes... at der i hver landsdel findes en vegledende og inspicerende myndighed, som ved direkte kontakt med de lokale organer kan bistå ved civilforsvarets opbygning og dets funktioner." ... "Civilforsvarsinspektørerne skal efter nærmere derom givne regler foretage inspektioner af de dem underlagte distrikter og påse,, at lovens krav med hensyn til civilforsvaret opfyldes, herunder om fornødent materiel er til stede, og at der bibringes mandskabet en forsvarlig uddannelse. Endvidere skal de hyppigt overvære civilforsvarets øvelser og på grundlag af deres herved indvundne erfaringer foretage indberetning til chefen for civilforsvarstyrelsen om sådanne foranstaltninger, som i de enkelte områder måtte være påkrævet".

Ordningen med civilforsvarsinspektører blev imidlertid aldrig gennemført. I stedet etablerede indenrigsministeriet i begyndelsen af 1950'erne en civilforsvarsregionsordning, der i begyndelsen blot var et tilbud til det lokale civilforsvar om bistand. Senere blev regionerne udbygget betydeligt, også personelmæssigt, og i 1960'erne havde regionerne udstrakte bistands-, tilsyns- og inspektionsopgaver i forhold til det lokale civilforsvar. Ifølge en tidligere instruks for regionscheferne skulle regionscheferne blandt andet

- føre oversigter over det lokale civilforsvars personel- og materielle styrker
- yde bistand ved det lokale civilforsvars opbygning og uddannelse samt afholdelse af øvelser
- foretage inspektion af det lokale civilforsvar.

Som følge af store besparelser på CF-regionernes personale i 1972 blev regionernes opgaver revideret og indskrænket. En "fore-

løbig instruks for civilforsvarets regionschefer" fra marts 1974 nævner således stort set kun følgende opgaver:

- "CF-regionschefen kan inspicere det lokale civilforsvar"
- "medvirken ved samordning af civilforsvaret i to eller flere kommuner og ydelse af råd og vejledning ved opbygning af det lokale civilforsvar".

CF-regionerne yder således "konsulentbistand" overfor de enkelte civilforsvarsområder omend i begrænset omfang. I 1974 blev endvidere en række tilsynsopgaver med opbevaring og vedligeholdelse af det udstationerede statsmateriel m.m. overført til Civilforsvarskorpset.

På baggrund af den bevillingsmæssige situation og ud fra en opfattelse af, at det i det danske system med kommunalt selvstyre må være kommunernes eget ansvar, om de opfylder civilforsvarsstyrelsens retningslinier, har civilforsvarsstyrelsen været tilbageholdende med hensyn til at påtage sig at udøve et nærmere tilsyn med kommunerne.

Samarbejdet mellem det centrale og det lokale civilforsvar støttes i øvrigt af følgende særlige organer:

- Civilforsvarsrådet (jfr. civilforsvarslovens § 5)
- Fællesudvalget for det kommunale civilforsvar, der siden 1967 har fungeret som samarbejdsorgan mellem civilforsvarsstyrelsen, Foreningen af civilforsvarsledere i Danmark og Kommunaldirektørforeningen i Danmark,
- Civilforsvarsstyrelsens politiudvalg, der siden 1961 har bistået civilforsvarsstyrelsen i spørgsmål vedrørende koordinering af politiets og civilforsvarets opgaver, herunder opgaverne i kommunerne uden for civilforsvarsområderne (hvor tilsynet med hjælpetjenesten påhviler politiet),
- orienteringsmøder for borgmestre,
- civilforsvarsstyrelsens sygehusberedskabsudvalg, jfr. herom arbejdsgruppe 4.

7.3. Særligt om det lokale civilforsvars planlægning.

Planlægningen tager i første række sigte på at udarbejde

- en civilforsvarsplan, der omfatter dimensioneringen og organiseringen af det fuldt udbyggede kommunale civilforsvar
- en beredskabsplan, der omfatter:

- oversigter over materiel, personel, køretøjer, personelbehov og -mangler
- planer over organisationen, kort, opbygning af tjenestegrene, kommandocentraler, telefonforbindelser og radionet, udrykningsstationer, observationsposter, lokaliteter. Oversigt vedrørende teknisk tjeneste. Oversigt vedrørende faglig tjeneste
- beredskabsgrader og beredskabets etablering: planer for de enkeltforanstaltninger, der skal iværksættes afhængig af beredskabsgraden
- alarmeringsplaner for samtlige personelgrupper
- egenbeskyttelsen; oversigter vedrørende bedriftvårn, karré- og villavårn
- beskyttelsesrum: oversigt over samtlige typer beskyttelsesrum i området.
- En byanalyse, der omfatter:
 - befolkningsanalyse: oversigt over befolkningsmængden på givne tidspunkter i området,
 - bebyggelsesanalyse: oversigt over bebyggelsens art, beliggenhed og tæthed,
 - brandanalyse: en vurdering af et bebygget områdes brandfarlighed,
 - kælderanalyse: oversigt over kælderlokaliteter i byen, disses kapacitet og beskyttelsesevne,
 - kortmateriale til brug ved al analyse- og planlægningsarbejde.

En løbende revision af planerne er nødvendig blandt andet på grund af ændringer i styrketal, materieltilgang, byudvikling og samarbejde om civilforsvaret med andre kommuner.

Udarbejdelsen af planerne forestås i civilforsvarsområderne af civilforsvarscommissionerne og uden for civilforsvarsområderne af kommunalbestyrelsen under tilsyn af politimesteren.

Grundlaget for planerne er en række retningslinier og cirkulærer udsendt af civilforsvarsstyrelsen. Endvidere har civilforsvarsstyrelsen i 1968 udsendt en "standardberedskabsplan", der kan anvendes som forlæg for udarbejdelsen af de enkelte kommuners planer. Planerne bør udarbejdes således, at de i tilfælde af en forøgelse af det civilforsvarsmæssige krigsberedskab kan iværksættes i overensstemmelse med reglerne i de beredskabsbestemmelser, der gælder for det samlede civilforsvar.

7.4. De styringsmidler, der kan anvendes af de centrale myndigheder»

Siden gennemførelsen af kommunalreformen har den ændrede opgavefordeling mellem stat og kommuner og overgangen til generelle tilskud øget samfundets interesse for samspillet mellem staten og kommunerne om de enkelte opgaveområder, herunder spørgsmålet om, hvilke styringsmidler staten kan anvende i forholdet til kommunerne.

Kravet om på den ene side en begrænsning af de offentlige udgifter samtidig med forventningerne om et øget serviceniveau på adskillige områder har endvidere øget behovet for, at samfundet og de enkelte kommuner sikrer sig, at der sker en til enhver tid hensigtsmæssig fordeling af ressourcer, og at disse ressourcer anvendes så effektivt som muligt.

Et væsentligt led i opgave- og byrdefordelingsreformen var, at den konkrete udformning af en række serviceydelser ønskedes placeret så nær de berørte befolkningsgrupper som muligt. Byrdefordelingsreformen indeholdt derfor blandt andet den målsætning, at den besluttende kommunale myndighed reelt selv skulle bære de økonomiske konsekvenser af sine beslutninger. Endvidere skete der en udvidelse af kommunernes kompetence, således at kommunale dispositioner i mindre omfang er undergivet krav om godkendelse, revision, indberetning, klageadgang m.v. Endvidere blev der foretaget en smidiggørelse eller fjernelse af centralt fastsatte standarder og normer for kommunale serviceydelser.

I vid udstrækning er ansvaret for opstilling af mål for de enkelte serviceområder og opfyldelsen af disse mål overladt til kommunerne selv. Ansvaret for kommunerne er ikke mindst et politisk ansvar, idet den enkelte kommunes borgere blandt andet gennem valget til kommunalbestyrelsen kan få indflydelse på kommunens serviceniveau og målopfølgelse.

Centrale myndigheder har dog i et samspil med kommunerne en vis indflydelse på kommunernes udarbejdelse af planer for de enkelte sektorer - de såkaldte "sektorplaner" eller "udbygningsplaner", som findes inden for blandt andet skole-, social- og sygesektoren.

I betænkning nr. 743 om planlægningen i centraladministrationen, 1975, er det foreslået, at de lokale sektorplaner bygges op af tre dele med hver sin funktion:

- en statusdel, der beskriver den faktiske indsats,
- en programdel, der viser den planlagte service med tilhørende ressourceforbrug i aftagende detaljeringsgrad over de fire kommende år, svarende til budgettet,
- en perspektivdel, der angiver målsætningen som et sigtepunkt, der ikke behøver at være tidsfæstet, men som kan være knyttet til et fremtidigt folketal eller lignende.

Status og program vil kunne danne grundlag for den årlige budgetlægning vedrørende sektoren, og må derfor kunne revideres eller justeres i forbindelse hermed, mens perspektivdelen normalt vil kunne fastholdes i længere tid. Ændringer heri må med mellemrum kunne udløse en mere omfattende revision af sektorplanen.

Disse spørgsmål er blevet behandlet nærmere i betænkningen "Samordning af data i offentlig budget-planlægning", 1978, afgivet af udvalget vedrørende koordination af informationsvirksomheden mellem stat og kommuner. Efter udvalgets opfattelse kan ønsket om en samordning af "de indholdsmæssige og tidsmæssige krav til dels den amtskommunale og kommunale indberetningsvirksomhed til ministerier og styrelser, dels sidstnævntes udmeldingsvirksomhed for så vidt angår planlægsgrundlag og lignende" struktureres i overensstemmelse med den kommunale udgiftsstruktur.

Om sektorplanernes statusdele siges det blandt andet, at oplysningerne her bør være "indbyrdes konsistente og tillige konsistente med tilsvarende statistiske oplysninger om den faktiske stedfundne virksomhed, idet en sådan konsistens i udgangspunktet for planlægningen må antages at kunne slå igennem også i de øvrige etaper i planlægningen. I en række tilfælde vil datte kunne opnås ved, at tidligere angivne statistiske oplysninger direkte lægges til grund for statusdelen. "Dette må tilsvarende gælde for oplysninger om de tværgående forudsætninger for de enkelte kommuners planer, herunder: boligbyggeprogram, befolkningsprognoser, kommunalbestyrelsens stillingtagen til serviceniveau, ressourceforbrug etc."

Om programdelen nævnes blandt andet, at denne "udgør en etape på 4 budgetår", og at den bør vurderes i forbindelse med den årlige budgetlægning.

Om perspektivdelen, at den skal redegøre for den mere langsigtede målsætning med et tidsperspektiv på 10-15 år, og at den

sammen med grundlaget for hele sektorplanen skal underkastes en "hovedrevision" hvert 4. år.

Om de nuværende sektorplaner kan i øvrigt oplyses, at de opstilles efter visse generelle vejledninger, der er udarbejdet af staten i samarbejde med de kommunale organisationer, men er samtidig udformet under hensyn til de særlige lokale forhold. Staten (og i visse tilfælde de regionale myndigheder) sørger for udsendelse af sammenfattende redegørelser for sektorplanerne, der blandt andet giver mulighed for sammenligninger mellem de enkelte sektorplaner. Eventuelle forskelle i opfattelsen mellem staten og kommunerne søges typisk løst gennem uddybning og/eller forhandlinger.

For det lokale civilforsvars vedkommende gælder imidlertid det særlige forhold, at befolkningen ikke umiddelbart har mulighed for eller anledning til at danne sig et indtryk af, i hvilket omfang kommunen lever op til de generelt fastsatte normer. Dette øger behovet for et særligt samspil mellem stat og kommuner om dette område.

De særlige forhold under krig, herunder de tungtvejende hensyn til den bedst mulige beskyttelse af liv og ejendom samt det forhold, at samfundets almindelige hjælpemidler kan være hæmmede eller sat ud af spillet, bevirker imidlertid, at staten i særlig grad må sikre sig, at det lokale civilforsvar opfylder de generelle retningslinier.

I det omfang kommunale myndigheder træffer afgørelser, der har retsvirkning for kommunens borgere, kan dette også medføre ønske om et vist centralt tilsyn, blandt andet for at sikre en ensartet retstilstand for hele landet. Dette gælder f.eks. civilforsvarskommissionernes tilsyn med de virksomheder, der har pligt til at opretholde bedriftværn. En forskellig praksis i civilforsvarsområderne på dette felt kan påføre enkelte virksomheder urimelige konkurrencevilkår.

Såfremt det kommunale civilforsvars struktur ændres, eventuelt i form af indpasning i et samlet kommunalt beredskabsvæsen (jfr. kapitel 8 og 9) kan dette indebære en risiko for en lavere prioritering af en langsigtet planlægning til fordel for mere dagsaktuelle opgaver. Dette øger ligeledes behovet for et særligt samspil mellem stat og kommuner på området.

De aktuelle styringsmidler som staten (civilforsvarsstyrelsen) kan anvende på området er:

Generelle retningslinier

- a. Vejledninger fra civilforsvarsstyrelsen, der er udsendt vedrørende et stort antal emner af betydning for det kommunale civilforsvar.
- b. Cirkulærer og cirkulærskrivelser fra civilforsvarsstyrelsen, der ligeledes er blevet udsendt i et stort antal.
- c. Retningslinier fastsat af indenrigsministeriet eller af civilforsvarsstyrelsen efter bemyndigelse af indenrigsministeriet.

De mest bindende retningslinier er formentlig givet i

1 Regler for uddannelse af § 31-værnepligtige.

Civilforsvarsstyrelsen har givet detaljerede regler for uddannelsen og sørger for fordelingen af de statslige bevillinger. Civilforsvarsstyrelsen gennemfører dog ikke en egentlig bedømmelse (evaluering) af de opnåede uddannelsesresultater. Der er mulighed for konsulentbistand ved uddannelsernes planlægning og gennemførelse, men muligheden herfor er indskrænket efter reduktionen i regionernes personale efter besparelserne i 1972.

2° Regler for anvendelse af materiel udleveret af staten.

Beredskabsmateriellet, der kun må tages i anvendelse i beredskabsøjemed eller efter civilforsvarsstyrelsens nærmere bestemmelse, tildeles den lokale hjælpetjeneste i henhold til de opstillede dimensioneringsplaner.

Materiellet opbevares i styrelsens regionale depoter til udlevering i en beredskabssituation eller, hvor særlige krav til opbevaring og tilsyn ikke taler herimod, udleveres til lokal opbevaring, når den lokale CF-myndighed (CF-kommission eller politimester) råder over depoter godkendt af styrelsens tilsynsførende ingeniør. For visse materiel-kategoriers vedkommende er der som betingelse for udlevering tillige stillet krav om, at myndigheden råder over personel inden for pågældende tjensteområde, der er uddannet på styrelsens skoler.

Uddannelsesmateriellet udleveres i muligt omfang efter behov, svarende til den pågældende myndigheds uddannelsesaktivitet, eventuelt til anvendelse på fælles uddannelsescentre.

Tilsyn med og vedligeholdelse af materiel på regionale depoter er pålagt Civilforsvarskorpsets afdelinger (kolonneingeniørerne).

Tilsyn med lokalt opbevaret materiel herunder tilsyn med depot- og opbevaringsforhold og vedligeholdelse gennemføres af kolonneingeniøren ved en af Civilforsvarskorpsets afdelinger. Vedligeholdelsen påhviler vedkommende lokale civilforsvarsmyndighed.

- 3 Reglerne for beredskabets etablering i en katastrofesituation, herunder for det fredsmæssige katastrofeberedskab.

Det fremgår endvidere af det ovenfor nævnte, herunder citaterne fra 1948-betænkningen samt de oprindelige instrukser for chefen for civilforsvarsstyrelsen og CF-regionerne, at der med ordet "retningslinier" i civilforsvarslovens § 2, stk. 4, er lovhjemmel for regler af en ganske bindende karakter.

d. Økonomiske virkemidler.

- 1° Civilforsvarsstyrelsen indkøber og udleverer hovedparten af materiellet til den lokale hjælpetjeneste, nemlig: Materiel til brandtjenesten, redningstjenesten og indkvarterings- og forplejningstjenesten. På tilsvarende måde indkøber og udleverer civilforsvarsstyrelsen mundering til personel under det kommunale civilforsvar samt visse materielanskaffelser til sygehusberedskabet.
- 2° Foranstaltninger, der i øvrigt betales direkte af civilforsvarsstyrelsen:
- udgifter vedrørende § 31-værnepligtiges kaserneuddannelse og fortsatte lokale uddannelse, herunder tabt arbejdsfortjeneste,
 - udgifter til uddannelse af kommunalt personale,
 - udgifter til uddannelse og vederlæggelse af instruktører m.v.
 - visse driftsudgifter i forbindelse med beredskabssygehuse.
- 3° Udgifter, der refunderes af staten efter forskudsvis at være afholdt af kommunerne:
- udgifter til fremmødegodtgørelse, befordringsgodtgørelse og undervisningsrekvisitter m.v.
 - udgifter til drift og vedligeholdelse af lokale øvelsesanlæg,
 - telekommunikationsudgifter vedrørende det kommunale civilforsvar,
 - visse udgifter til drift og vedligeholdelse af offentlige beskyttelsesrum samt kommandocentraler.

4⁰ Udgifter, som staten afholder som tilskud:

- delvis refusion af udgifter til aflønning af det kommunalt ansatte civilforsvarspersonel,
- et tilskud til Civilforsvars-Forbundet, der blandt andet anvendes til hvervning og uddannelse af frivillige til den kommunale hjælpetjeneste.

e. Sammenfattende oversigter og analyser.

Civilforsvarslovens § 3 indeholder som nævnt en hjemmel for indenrigsministeren/civilforsvarsstyrelsen til at kræve oplysninger, blandt andet fra kommunerne. Der er ikke i civilforsvarsloven direkte fastslået nogen pligt for kommunerne til at indsende planer til godkendelse vedrørende det lokale civilforsvar. Civilforsvarsstyrelsen har nogle gange på baggrund af oplysninger fra kommunerne opstillet oversigter, over det kommunale civilforsvars materielle og personelle beredskab og dimensioneringsgrundlaget, herunder i hvilket omfang kommunerne har opfyldt forpligtelsen til udarbejdelse af beredskabsplaner m.v. Den mest omfattende undersøgelse heraf er foretaget i løbet af 1978, jfr. nedenfor.

Konkrete styringsmidler.

a. Indenrigsministeriet/civilforsvarsstyrelsen kan anmode de enkelte kommuner om oplysninger (jfr. civilforsvarslovens § 3).

b. Civilforsvarsstyrelsen og CF-regionerne yder i et vist omfang kommuner konkret vejledning, jfr. ovenfor. Direkte reaktion overfor enkelte kommuner i form af anmodning om en egentlig forhandling, henstillinger eller påtale er kun sket i yderst begrænset omfang ud fra en opfattelse af, at kommunerne selv må leve op til ansvaret for opfyldelsen af de generelle retningslinier.

c. Civilforsvarsloven omtaler ikke direkte, at visse kommunale dispositioner er undergivet krav om godkendelse, medmindre et sådant krav kan indfortolkes i det "tilsyn", som civilforsvarsstyrelsen skal føre med kommunerne.

Civilforsvarsstyrelsen har dog altid stillet krav om godkendelse af sådanne kommunale planer, efter hvilke der forudsættes truffet foranstaltninger, der medfører statsudgifter. Dette gælder især planer vedrørende signaltjenesten og reservevandforsynings-tjenesten.

d. Civilforsvarsloven indeholder ingen direkte hjemmel til at give kommunerne bestemte pålæg. På grundlag af det ovenfor anførte om civilforsvarsstyrelsens "tilsyn" med, at kommunerne opfylder deres forpligtelser efter generelle retningslinier, må det dog nok antages, at civilforsvarsstyrelsen må kunne pålægge en kommune at opfylde visse mindstekrav.

e. Civilforsvarsloven indeholder ingen omtale af sanktion overfor kommuner, der ikke opfylder de generelle retningslinier, ej heller hjemmel til at civilforsvarsstyrelsen kan iværksætte foranstaltninger for kommunens regning (sammenhold brandlovens § 15, hvor justitsministeren kan lade mangler ved kommunens brandvæsen afhjælpe for kommunens regning). Det bemærkes dog, at en forvaltningsmyndighed i tilfælde, hvor en kommune overtræder en klar pligt, der er hjemlet i loven, kan rette henvendelse herom til kommunens tilsynsmyndighed, jfr. § 61, stk. 2, 1. punktum i den kommunale styrelseslov: "Dersom en kommunalbestyrelse har handlet i strid med lovgivningen, herunder undladt at udføre en foranstaltning, hvortil den er forpligtet, træffer tilsynsmyndigheden de nødvendige foranstaltninger, herunder eventuelt bestemmelser om tvangsbøder."

7.5. Vurdering af de nuværende styringsmidler.

Civilforsvarsstyrelsen har oplyst, at den seneste undersøgelse har vist, at en række kommuner i utilstrækkeligt omfang har opfyldt forpligtelsen til at udarbejde de nødvendige planer m.v. Civilforsvarsstyrelsen har givet udtryk for, at undersøgelsen må give anledning til overvejelser om etablering af et styrket samspil mellem stat og kommuner om civilforsvarsplanlægningen.

Som nævnt ovenfor pålægger civilforsvarsloven indenrigsministeriet/civilforsvarsstyrelsen at opretholde et "tilsyn" med kommunerne og formentlig som led i dette tilsyn at pålægge kommunerne at opfylde visse mindstekrav. Efter arbejdsgruppens opfattelse indeholder civilforsvarsloven tilstrækkelig hjemmel til etablering af et styrket samspil mellem stat og kommuner på civilforsvarsområdet, herunder til i givet fald at kunne pålægge en kommune at opfylde visse mindstekrav.

I de videre overvejelser om etablering af et sådant samspil mellem stat og kommuner på civilforsvarsområdet bør formentlig indgå,

at kommunerne på en række andre områder har indstillet sig på - og har erfaringer med - udarbejdelse af "sektorplaner" eller "udbygningsplaner", og at nogle af disse erfaringer formentlig vil kunne nyttiggøres på civilforsvarsområdet,

at der formentlig ligesom for andre områder bør sættes på afklaring af en række lokale og centrale mål, men i øvrigt foretages en smidiggørelse eller fjernelse af centralt fastsatte standarder og deltaljerede normer, hvor disse ikke er strengt nødvendige,

at der formentlig kan opnås en bedre og lettere tilgængelig oversigt over de ressourcer, der i dag anvendes og står til rådighed på det lokale og centrale plan, herunder "personaleoversigt" og oversigter over materiel,

at der bør tilstræbes en procedure, der sikrer, at kommunerne selv foretager det konkrete udspil efter centralt fastsatte vejledninger, men under hensyn til de særlige lokale forhold, herunder hensynet til den ønskede grad af samordning mellem brandvæsen og civilforsvar, og

at samspillet i øvrigt - i det omfang det er muligt - bør søges tilpasset til det system for informationsudveksling mellem stat og kommuner, der er skitseret i betænkningen "samordning af data i offentlig budgetplanlægning", 1978.

Særligt hvad angår de økonomiske virkemidler har administrationsdepartementet i rapporten fra august 1976 udtalt, at etablering af de af administrationsdepartementet foreslåede fælles uddannelsessystem forudsætter størst mulig fleksibilitet i henseende til det samlede uddannelsesapparats anvendelse. Dette taler efter administrationsdepartementets opfattelse for, at uddannelsen fremdeles må finansieres af staten.

Under hensyn til at det kommunale civilforsvars materiel stadig er inde i en udbygningsperiode, finder administrationsdepartementet det ikke ønskeligt at skifte finansieringsprincip, så længe denne udbygning ikke kan siges at være afsluttet.

Administrationsdepartementet har dog foreslået, at statens tilskud til aflønning af civilforsvarsledere og disses medhjælp bringes til ophør.

Selvom det forhold, at et sektorområde ikke er udbygget, tidligere ikke har afholdt staten fra at ændre finansieringsprincipper, vil der næppe ud fra et styringssynspunkt være store fordele forbundet med at ændre de gældende finansieringsregler.

Der erindres herved om, at civilforsvarsstyrelsen i dag i vidt omfang foretager centralt indkøb af det beredskabsmateriel, som overlades til det kommunale civilforsvar. Derimod bør det overvejes, om der i forbindelse med en intensivering af tilsynet med det kommunale civilforsvar kan indføres en mere vidtgående adgang for kommunerne til at anvende civilforsvarsmateriellet til fredstidsformål (mod reetablering for kommunens regning).

B. Brandvæsenerne.

7«6. Centrale myndigheder.

Justitsministeren er i medfør af brandlovens § 16, stk. 2, øverste tilsynsmyndighed for brandvæsenet i samtlige kommuner.

Som en nyordning blev i 1971 oprettet institutionen Statens brandinspektion, der i henhold til brandlovens § 16, stk 1, fører tilsyn med kommunernes brandvæsener og er rådgivende for myndighederne i spørgsmål vedrørende brandvæsenet.

Til rådgivende bistand for myndighederne er endvidere nedsat et brandråd, der er sammensat af 3 medlemmer udpeget af Kommunernes Landsforening, 1 medlem, der repræsenterer civilforsvaret, 1 medlem, der er indstillet af Dansk Brandinspektørforening og endelig 2 medlemmer udpeget af justitsministeren. Brandrådet foretager uanmeldte prøvealarmeringer af brandvæsenerne og forelægges desuden sager af større betydning for kommunerne.

Der er ikke fastsat almindelige uddybende regler om udøvelsen af justitsministeriets tilsyn, men en række specielle opgaver fremgår af brandlovens enkelte bestemmelser.

Statens brandinspektions tilsynsopgaver er i hovedsagen fastlagt i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 481 af 9° december 1970 om Statens brandinspektion.

- Brandinspektionens tilsyn over for kommunerne omfatter bl.a.
- brandvæsenernes beredskab og materiel
 - udfærdigelse af brandvedtægt
 - udnævnelse af brandinspektør og vicebrandinspektør
 - uddannelse af brandvæsenernes personale
 - brandvæsenernes vandforsyning
 - brandvæsenernes alarmeringsordning
 - godkendelse af kontrakter med entreprisebrandvæsener

Brandinspektionens løbende tilsyn varetages i første række

af to distriktsbrandinspektører, en for Jylland og en for den øvrige del af landet. Ordningen praktiseres således, at den samtidig med at være en kontrolforanstaltning i høj grad fungerer som en bistand, der kan rekvireres af den enkelte brandinspektør.

Hvert brandvæsen tilstræbes besøgt mindst en gang om året.

Hver brandstation afgiver i øvrigt 1 gang årligt en beretning til Statens brandsinspektion om udrykninger, materiel, personel og indbyggertal m.v., som alt er med til at give brandinspektionen grundlag for at følge udviklingen i de enkelte områder.

7.7« Opgavebeskrivelsen.

Brandvæsenernes opgaver, virksomhed m.v. er undergivet en omfattende detailregulering i såvel brandloven som i administrative forskrifter udfærdiget af Justitsministeriet (bekendtgørelser, vejledninger, retningslinier, instrukser og cirkulærer) eller af Statens brandinspektion (meddelelser).

Detailreguleringen med hensyn til udrykningstjenesten beror på forskellige forhold. Antallet af slukningstog i de enkelte udrykningsdistrikter fastsættes således med udgangspunkt i slukningsområdets indbyggertal. Dette bygger på den erfaring, at antallet af brande, der opstår i et område, statistisk har sammenhæng med områdets indbyggertal. Endvidere kan nævnes, at en del af reguleringen vedrører standardisering af materiel og materielbetjening dels af uddannelsesmæssige grunde, dels for at sikre samarbejdet mellem forskellige brandvæsener på et brandsted. Automobilsprøjterne i Civilforsvarskorpsets udrykningstjeneste er i øvrigt også opbygget og pakket svarende til brandvæsenernes automobilsprøjter. Hertil kommer, at standardiseringen tillige ofte har medført økonomiske fordele for de enkelte kommuner.

Kommunerne har igennem disse forskrifter mulighed for i høj grad at disponere og planlægge virksomheden, således at den svarer til, hvad der kræves fra centralt hold. Hertil kommer, at Statens brandinspektion i relation til kommende ændringer i de enkelte kommuners slukningsberedskab, herunder udvidelse og udskiftning af køretøjsparken og/eller forøgelse af mandskabet i god tid forinden et krav vil blive stillet eller krævet gennemført forbereder de enkelte kommuner herpå. Udvidelsen af de enkelte beredskaber f.eks. som følge af en stigning i indbyggertallet,

kræves normalt gennemført med en tidsfrist på 1-3 år, afhængig af udvidelsens omfang.

7.8. Reaktionsmuligheder for de centrale myndigheder.

Brandlovens § 15 har følgende ordlyd:

"Såfremt en kommune ikke anskaffer og vedligeholder det nødvendige brandmateriel eller ikke ansætter det fornødne mandskab, eller såfremt den ikke sørger for fornøden vandforsyning eller alarmeringsordning, kan spørgsmålet indbringes for justitsministeren«

Stk. 2. Justitsministeren kan for kommunens regning lade manglerne afhjælpe."

4. Det er justitsministeriets, Statens brandinspektions og Dansk Brandinspektørforenings opfattelse, at ordningen fungerer tilfredsstillende.

Arbejdsgruppen har ikke fundet anledning til at fremkomme med forslag om et yderligere styrket samspil mellem stat og kommuner på dette område, men henleder opmærksomheden på forslagene i planredegørelse 2 om samordning af data i offentlig budget-planlægning vedrørende mere ensartede retningslinier for de forskellige sektorer med hensyn til informationsudvekslingen mellem stat og kommuner.

Kapitel 8

Indledende gennemgang af den kommunale styring af brandvæsenet og civilforsvaret, herunder særlig brand- og civilforsvarskommissionernes opgaver og placering m.v. i relation til kommunernes udvalg

8,1. Brandvæsenet.

8.1.1. Fordelingen af opgaver på de enkelte organer i brandvæsenets organisation.

a. Kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsens opgaver inden for brandvæsenet er i brandloven specificeret på følgende punkter;

- § 3: Udfærdigelse af brandvedtægt med nærmere regler for
- brandvæsenets ordning og tjenestepligt,
 - oprettelse af brandkredse i kommunen eller en del af denne,
 - det brandmateriel, der skal forefindes og vedligeholdes for kommunens regning,
 - det brandmateriel, grundejerne skal anskaffe og vedligeholde,
 - den for brandslukningen nødvendige vandforsyning og
 - brandalarmeringen.
- § 7: Udnævnelse af brandinspektør og eventuelt vicebrandinspektør.
- § 8: Antagelse af mandskab til eget udrykningskorps samt udnævnelse af eventuel brandfoged og antagelse af det øvrige mandskab til den stedlige beredskabsstyrke.
- § 13: Sikring af den tilstrækkelige vandforsyning m.v. i enhver tættere bebyggelse. Opgaverne er nærmere uddybet i jutipolministeriets cirkulære af 28. juli 1976 om vandforsyning til brandslukning.
- § 28: Fastsættelse af takst for brandvagter.
- § 29: Ankeinstans for afgørelser, truffet af brandkommissionen efter lovens §§ 27 og 28 (brandfarlige virksomheder m.v.).

§ 32: Træffe afgørelse om, hvorvidt afgift for skorstensfejning skal opkræves sammen med de kommunale ejendomsskatter.

Inden sager vedrørende brandvæsen behandles i kommunalbestyrelsen vil de efter sædvanlig praksis altid forinden have været behandlet i brandkommissionen, der afgiver en indstilling til kommunalbestyrelsen. Brandkommissionen udarbejder tillige efter fast praksis budgetbidrag vedrørende brandvæsenet.

b. Brandkommissionen.

Brandkommissionen er brandmyndighed i vedkommende kommune. Udtrykket brandmyndighed anvendes ikke i brandloven, men ofte i bekendtgørelser, cirkulærer samt konkrete afgørelser fra Statens brandinspektion og justitsministeriet.

Brandkommissionens opgaver inden for brandvæsenet er i brandloven specificeret på følgende punkter:

§ 14: Udarbejdelse af plan for alarmering af brandvæsenet.

§ 27: Meddelelse af tilladelser og vilkår m.v. i forbindelse med oprettelse m.v. af virksomheder, hvori fremstilles, behandles eller anvendes eksplosive, let antændelige eller særlige brændbare væsker, luftarter eller stoffer.

§ 28: Pålægge foranstaltninger til formindskelse af brandfaren m.v. med hensyn til ejendomme, hvor særlige brandfarlige forhold er til stede m.v. Træffe bestemmelse om etablering af brandvagt ved benyttelse af cirkus, teatre o.lign.

§ 33: Godkendelse af stedfortræder for skorstensfejermesteren til foretagelse af brandsyn og/eller eftersyn af særlige brandfarlige virksomheder eller bygninger m.v.

I administrative forskrifter, udstedt i medfør af brandloven, er brandkommissionen tillagt bl.a. følgende opgaver:

- 1) Modtage anmeldelser og meddele tilladelser vedrørende oplag af karbid, jfr. §§ 46 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 250 af 21. august 1930 om opbevaring af calciumkarbid.
- 2) Godkendelse med hensyn til oplag af transportable beholdere med sammentrykkede, fordråbede eller under tryk opløste luftarter, jfr. § 5 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 305 af 30. september 1944.

Alle afgørelser kan påklages til justitsministeriet (Statens brandinspektion), jfr. bekendtgørelsens § 6.

- 3) Godkendelse m.v. med hensyn til transport og oplag af brandfarlige væsker, jfr. §§ 3, 8, 11, 13-14 og 16-18 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 521 af 17. oktober 1978 om brandfarlige væsker.
- 4) Godkendelse m.v. med hensyn til omfyldning, anlæg, transport m.v. af F-gas, jfr. §§ 9, 12-13, 16-17, 19-21 og 23-25 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 520 af 17. oktober 1978 om F-gas (Flaskegas).
- 5) Kontrol i forbindelse med benyttelse af cirkustelte m.v., jfr. § 2 i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 19 af 20. januar 1978 om brandvænsforanstaltninger for cirkustelte m.v.
- 6) Søge gennemførelse af brandvænsforanstaltninger i sommerhusbebyggelser i plantager og lignende områder, jfr. justitsministeriets cirkulærskrivelse af 5. august 1965.
- 7) Tilladelser og eftersyn i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 29. af 21. januar 1977 om brandvænsforanstaltninger i hoteller m.v., forsamlingslokaler, skoler, daginstitutioner, butikker og selskabshuse, jfr. bekendtgørelsens §§ 2, 3 og 5.
- 8) Pålæg m.v. i henhold til miljøministeriets bekendtgørelse nr. 453 af 30. august 1974 om tilladelse til udlejning af arealer til camping og om indretning og benyttelse af campingpladser (campingreglement), jfr. bekendtgørelsens §§ 14 og 16.
- 9) Pålæg og vilkår i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse af 31. marts 1965 om benyttelse af tørringsanlæg for korn, træ og grøntafgrøder, jfr. bekendtgørelsens §§ 2 og 5.
- 10) Tilladelser, vilkår og eftersyn i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 522 af 17. oktober 1978 om sprøjtemaling og lakering med brandfarlige væsker, jfr. bekendtgørelsens §§ 2, 5 og 7.
- 11) Udpegning af bygninger og fastsættelse af regler om eftersyn i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 238

af 29. maj 1970 om eftersyn af brandfarlige bygninger m.v., jfr. bekendtgørelsens §§ 2 og 4.

- 12) Eftersyn m.v. vedrørende oplag af sortkrudt, jfr. § 5 i Justitsministeriets anordning af 15. december 1920 om opbevaring af de i lov om sprængstoffer af 7. april 1899 § 9 omhandlede krudtsorter og genstande, som ændret ved bekendtgørelse af 13. april 1970.
- 13) Afgørelse af visse tvister vedrørende skorstensrensning, jfr. §§ 8-9 i justitsministeriets bekendtgørelse af 27. marts 1961.
- 14) Tilladelser m.v. i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse af 9. juli 1938 angående udtørring af bygninger og udryddelse af husbukke m.m. ved udblæsning af varm luft fra transportable anlæg, jfr. bekendtgørelsens §§ 1, 4, 7 og 8.
- 15) Foranstaltninger i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 66 af 27. marts 1961 om brug af ild og lys m.v., jfr. bekendtgørelsens §§ 10, 16 og 25.
- 16) Foranstaltninger i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 299 af 30. maj 1973 om brandværnsforanstaltninger ved afbrænding af halm, affald, bål og fyrværkeri m.v., jfr. bekendtgørelsens §§ 2 og 4.
- 17) Godkendelser m.v. i henhold til justitsministeriets bekendtgørelse nr. 523 af 17. oktober 1978 om træbearbejdning og træoplag, jfr. bekendtgørelsens §§ 2 og 6.

Der er med hensyn til afgørelser efter brandlovens §§ 27 og 28 og afgørelser i henhold til de under 1-4, 7-H og 13-17 nævnte administrative forskrifter tale om konkrete forvaltningsakter over for borgerne. Med hensyn til de under 5 og 12 nævnte forskrifter er der tale om tilsynsvirksomhed.

c. Politimesteren.

Politimesteren er brandmyndighed i kommuner uden brandkommission.

Politimesteren har i disse kommuner i alt væsentligt de samme opgaver, som er nævnt oven for under b.

Herudover skal politimesteren i henhold til brandlovens § 3 give sin tilslutning til brandvedtægten.

Politimesteren er endvidere tillagt særlige beføjelser på et brandsted, jfr. lovens § 24.

d. Brandinspektøren.

I kommuner med eget udrykningskorps varetager brandinspektøren den daglige ledelse af brandvæsenet og fører tilsyn med brandmateriellet.

I kommuner uden eget udrykningskorps påhviler det brandinspektøren at have indseende med overholdelse af kommunens kontrakt med vedkommende entreprisebrandvæsen og at lede den øvrige del af kommunens brandvæsen, jfr. lovens § 7, stk. 8.

Brandinspektøren eller hans stedfortræder har i kommuner med brandkommission og/eller eget udrykningskorps kommandoen på brandstedet. I andre kommuner har lederen af udrykningskorpset normalt kommandoen, jfr. lovens § 22.

Justitsministeriet har i medfør af brandloven udstedt instruks af 4. december 1974 for brandinspektører i kommuner med brandkommission. Instruksen fastsætter ligesom en del andre udsendte administrative forskrifter mere detaljeret brandinspektørens opgaver. Her skal fremhæves, at det i henhold til § 10, stk. 1, i den nævnte instruks påhviler brandinspektøren at foretage en brandteknisk byggesagsbehandling af sager, der henhører under brandlovens §§ 27 og 28, og for hver sag at give en indstilling til brandkommissionen. På tilsvarende måde behandles sager vedrørende oplag af brandfarlige væsker, **F-gas**, sprøjtemalingsværksteder, træoplag m.v. i henhold til de herfor gældende bekendtgørelser og forskrifter. Instruksens § 10, stk. 2, fastsætter, at brandkommissionen kan bestemme, i hvilket omfang de nævnte sager behandles af brandinspektøren alene.

8.1.2. Særligt med hensyn til klageadgang over for konkrete afgørelser efter brandlovgivningen.

Brandkommissionens afgørelser i henhold til brandlovens §§ 27 og 28 kan i medfør af brandlovens § 29 indbringes for kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens afgørelser kan indbringes for justitsministeriet.

Politimesterens afgørelser i henhold til brandlovens §§ 27 og 28 (i kommuner uden brandkommission) kan indbringes for justitsministeriet.

Det fremgår oven for under pkt. 8.1.1., b og c, at brandmyndigheden er tillagt kompetence til at træffe afgørelse af forskellige spørgsmål i henhold til en lang række bekendtgørelser, der er udstedt af justitsministeriet i medfør af brandloven. Der er i disse administrative forskrifter, der er udstedt med hjemmel i brandlovens § 40 eller den tilsvarende hjemmel i den tidligere brandlovgivning, normalt ikke fastsat særlige regler om klageadgang. Klagereglen i brandlovens § 29 finder kun anvendelse i relation til afgørelser efter lovens §§ 27 og 28 og således ikke i relation til bekendtgørelser, der er udstedt af justitsministeriet i medfør af lovens § 40. En eventuel klage over brandmyndighedens afgørelse i disse sager må derfor rettes til justitsministeriet.

8.2. Det kommunale civilforsvar uden for Storkøbenhavn.^{x)}

Det kommunale civilforsvars struktur, opgaver og ressourcer er i oversigt angivet i kapitel 4.

8.2.1. Fordelingen af opgaver på de enkelte organer i de kommunale civilforsvarsorganisationer.

a. Kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsens opgaver er i civilforsvarsloven specificeret på følgende punkter:

§ 21: Nedsættelse af en civilforsvarskommission med borgmesteren som formand.

§ 19: I kommuner uden for civilforsvarsområderne at organisere og opretholde en socialtjeneste til hjælp, modtagelse, indkvartering og forplejning af evakuerede.

Angående kommunalbestyrelsens bevillingsmæssige ansvar se nedenfor.

I lov nr. 253 af 27. maj 1950 om bygningsmæssige civilforsvarsforanstaltninger har kommunalbestyrelsen følgende opgave:

§ 22: Tilsynet med denne lovs gennemførelse påhviler bygningsmyndighederne.

^{x)} De storkøbenhavnske forhold er beskrevet side 93.

b. Civilforsvarskommissionen.

Civilforsvarskommissionens opgaver er i civilforsvarsloven specificeret på følgende punkter:

§ 22, nr. 1: Organisering af hjælpetjenesten, det vil sige at organisere og opretholde

- en brandtjeneste
- en reservevandforsyningstjeneste
- en redningstjeneste
- en rydningstjeneste
- en indkvarterings- og forplejningstjeneste (socialtjeneste) og
- en teknisk tjeneste.

Hertil udarbejder civilforsvarskommissionen en plan.

§ 22, nr. 2: Tilsyn med bedriftværnene, jfr. civilforsvarslovens § 33.

Herved varetager civilforsvarskommissionen en tilsynsopgave, jfr. dog indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 39 af 6. februar 1951 om bedriftværn, hvoraf fremgår, at der tillige kan blive tale om konkrete forvaltningsakter over for borgerne. Der henvises til § 2, stk. 1, § 7, stk. 2, § 15, stk. 1, og § 16, stk. 1, i bekendtgørelsen.

§ 22, nr. 3: Tilsyn med egenbeskyttelsen (karréværn, villaværn o.lign.), jfr. civilforsvarslovens § 34.

Herved varetager civilforsvarskommissionen en tilsynsopgave, jfr. endvidere indenrigsministeriets bekendtgørelse af 24. august 1951 om karréværn. Herudover inddeler kommissionen efter nærmere af civilforsvarsstyrelsen fastsatte retningslinier i tættere bebyggelse husgrupper af passende størrelse som karreværnsområder.

Der kan med hensyn til afgørelser efter § 22, nr. 3, tillige være tale om konkrete forvaltningsakter over for borgerne, jfr. eksempelvis nævnte bekendtgørelses § 5, § 7» stk. 2, og § 15.

§ 22, nr. 4: Den til ovennævnte opgavers løsning fornødne signaltjeneste, for hvilken civilforsvarskommissionen udarbejder en plan.

§ 22, nr. 5: Offentlige beskyttelsesrum, i relation til hvilke civilforsvarskommissioner har en tilsynsopgave.

§ 22, nr. 6: Andre opgaver efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse.

Det er pålagt civilforsvarsområder med mere end 20.000 indbyggere at opstille et fredsmæssigt katastrofeberedskab. Civilforsvarskommissionen udarbejder en plan for dette katastrofeberedskab, der er baseret på det civilforsvarsmateriel, som civilforsvarsområdet allerede råder over.

c. Civilforsvarskommissionens formand (borgmesteren).

§ 25, stk. 1; Civilforsvarskommissionens formand leder hjælpetjenesten, bedriftværnene og egenbeskyttelsen i katastrofetilfælde. Afdelinger af Civilforsvarskorpset, der indsættes som bistand til løsning af opgaverne inden for området, er i denne henseende underlagt civilforsvarskommissionens formand. Dette gælder tilsvarende for indsats fra den statslige ambulancetjeneste.

§ 23, stk. 2; Civilforsvarskommissionens formand udpeger civilforsvarslederen efter forhandling i kommissionen.

§ 23, stk. 3; Civilforsvarskommissionens formand antager den fornødne medhjælp til civilforsvarslederen.

d. Politimesteren.

I henhold til civilforsvarslovens § 16 varetages følgende opgaver af politiet:

- evakuering
- varsling af civilbefolkningen
- afspærring
- bevogtning
- den til disse opgavers løsning fornødne signaltjeneste samt
- sådanne andre opgaver, som af indenrigsministeren efter forhandling med justitsministeren henlægges til politiet.

Uden for civilforsvarsområderne varetager politiet desuden

- tilsynet med visse hjælpetjenester, blandt andet indkvarterings- og forplejningstjenesten og
- tilsynet m.v. med hensyn til bedriftværn.

De nævnte opgaver påhviler politimesteren i den enkelte politikreds.

Politimesteren har ansvaret for planlægning (allerede i fredstid) af f.eks. **varslingstjenesten**, evakueringsopgaver, herunder tilrettelæggelse af transportordninger m.v.

e. Civilforsvarslederen.

Efter civilforsvarslovens § 23, stk. 2, skal civilforsvarslederen på vegne af civilforsvarskommissionens formand

- varetage ledelsen af det lokale civilforsvars opbygning og opretholdelse,
- i katastrofetilfælde udøve ledelsen af civilforsvarsstyrkerne (de kommunale samt de indsatte statslige styrker).

8.2.2. Civilforsvarskommissionens forhold til kommunalbestyrelsen.

Civilforsvarskommissionernes forhold til kommunalbestyrelserne er kun sparsomt beskrevet i civilforsvarsloven og i lovens forarbejder.

Det fremgår af betænkningen vedrørende civilforsvarets organisation, 1948 (side 76 f), at der i de bymæssige samfund af en vis størrelse, som skulle udpeges til civilforsvarsområder, måtte træffes særlige foranstaltninger. En nødvendig øjeblikkelig indsats, som skulle kunne iværksættes af lokale styrker, måtte ikke blive for svag. Dette nødvendiggjorde både personelmæssige og materielmæssige ressourcer og særlige foranstaltninger af organisatorisk art. Udvalget fandt det nødvendigt, "at der i hvert civilforsvarsområde oprettes et organ, som kan varetage overledelsen af områdets civilforsvarsforanstaltninger, og man foreslår derfor, at kommunalbestyrelsen i hvert civilforsvarsområde nedsætter en civilforsvarskommission. Da de opgaver, denne får at løse, bliver af kommunal karakter, er det naturligt, at kommissionen sammensættes på en sådan måde, at de kommunale interesser har overvægten, og udvalget foreslår derfor, at hver af disse kommissioner skal bestå af følgende medlemmer:

Borgmesteren (sognerådsformanden), formand
civilforsvarschefen, (det vil sige politimesteren),
den taktiske og administrative leder i området (det vil sige civilforsvarslederen),
2 medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen samt
2 medlemmer udpeget af sådanne frivillige organisationer,..."
Ifølge civilforsvarslovens § 22, (jfr. ovenfor) påhviler de kommunale civilforsvarsopgaver civilforsvarskommissionen - ikke kommunalbestyrelsen som sådan.

Det fremgår af bemærkningerne til §§ 21 og 22 i det forslag til lov om civilforsvaret, der blev fremsat i 1948, at "tjeneste-

grenene forventes organiseret efter lignende principper som under krigen, og der må ved hjælpetjenestens opbygning i videst muligt omfang tages hensyn til de kommunale institutioners normale struktur Ansvaret for, at de nødvendige foranstaltninger er truffet, påhviler alene vedkommende kommune, der hertil på sædvanlig måde må bevilge de fornødne midler".

Af de opgaver, der nævnes i civilforsvarslovens § 22, finansierer staten udgifterne til reservevandforsyningstjenesten, brandtjenesten, redningstjenesten, socialtjenesten (indkvarterings- og forplejningstjenesten), signaltjenesten samt til offentlige beskyttelsesrum, medens udgifterne til rydningstjenesten og teknisk tjeneste finansieres af kommunerne alene. Udgifter til opbevaring og tilsynet med materiellet afholdes af kommunerne.

Staten yder delvist tilskud til aflønning af det kommunalt ansatte civilforsvarspersonale. Øvrige administrationsudgifter afholdes af kommunen.

Efter de gældende retningslinier indgår personel og materiel for kommunens tekniske forvaltning i muligt omfang i hjælpetjenestens tekniske tjeneste og rydningstjeneste, ligesom der intet er til hinder for, at personale fra den sociale forvaltning med tilhørende institutioner direkte indgår i løsningen af indkvarterings- og forplejningstjenestens opgaver.

Til sidstnævnte forhold bemærkes, at den sociale forvaltning i medfør af sociallovgivningen har konkrete opgaver at løse vedrørende omsorgen for evakuerter.

Ordnningen må nok forstås således, at civilforsvarskommissionen som udgangspunkt er et uafhængigt organ med selvstændig kompetence, dog at der forudsættes et nært samarbejde og en samhörighed med kommunen blandt andet gennem personsammenfald (borgmesteren som formand for civilforsvarskommissionen).

Civilforsvarskommissionen har således et selvstændigt fagligt ansvar for varetagelsen af de opgaver, der er nævnt i afsnit 8.2.1., og kommunalbestyrelsen har et ansvar for, at der bliver stillet ressourcer til rådighed i form af bevillinger samt kommunalt ansat personale som midler i øvrigt. Kommunalbestyrelsen kan ikke fungere som ankeinstans i forhold til civilforsvarskommissionen og ej heller give civilforsvarskommissionen direktiver inden for kommissionens ansvarsområde, men må i et omfang, der ikke på forhånd

er afklaret, kunne stille visse vilkår for, hvorledes dens midler kan anvendes.

Civilforsvars Kommissionens afgørelser kan ankes til civilforsvarsstyrelsen med rekurs til indenrigsministeriet.

8.3. Civilforsvarsstyrelsens forslag fra 1973 til ændring af civilforsvarsloven.

Det fremgår af forslaget, at "kommunalbestyrelsen har den øverste ledelse af kommunens civilforsvar ... I kommuner med civilforsvarskommission udøves ledelsen af civilforsvaret af civilforsvarskommissionen". Kommunalbestyrelsen er ansættelsesmyndighed for civilforsvarsledere og øvrige ansatte i det kommunale civilforsvar.

Det personel, der stilles til rådighed til løsning af de kommunale civilforsvarsopgaver, står under ledelse af civilforsvarskommissionens formand. I overensstemmelse med den nugældende regel leder civilforsvarslederen det kommunale civilforsvar og udøver i katastrofetilfælde ledelsen af civilforsvarsstyrkerne.

Den foreslåede affattelse må betyde, at civilforsvarskommissionen vil blive undergivet kommunalbestyrelsens direktiver og handler på kommunalbestyrelsens ansvar, ligesom afgørelser truffet af civilforsvarskommissionen kan ankes til kommunalbestyrelsen. Den mulige konflikt mellem et selvstændigt fagligt ansvar hos én myndighed og det bevillingsmæssige ansvar hos en anden er således ophævet.

Det fremhæves i bemærkningerne: "De foreslåede ændringer tilsigter i første række at understrege civilforsvarets placering som et almindeligt led i rækken af funktioner, der indgår i det almindelige kommunale system samtidig med, at der åbnes mulighed for at aflaste kommunalbestyrelsen ved nedsættelse af en kommission i sådanne tilfælde, hvor omfanget og karakteren af de **civilforsvarsforanstaltninger**, der skal træffes, gør det hensigtsmæssigt, at ledelsen af civilforsvaret ikke udøves af kommunalbestyrelsen."

8.4, Sammensætningen af civilforsvars- og brandkommission samt en samlet beredskabskommission.

Som nævnt ovenfor er borgmesteren leder af den samlede hjælpetjeneste i katastrofetilfælde, jfr. civilforsvarslovens § 23,

stk. 1. Arbejdsgruppen forudsætter, at borgmesteren, der har den daglige ledelse af kommunens administration, også fremtidig skal være formand for civilforsvarskommissionen.

Såfremt civilforsvarskommissionen og brandkommissionen sammenlægges, bør borgmesteren af samme grunde være formand for den samlede beredskabskommission.

Såfremt opgaver vedrørende civilforsvar og brandvæsen henlægges til et af de eksisterende stående udvalg i kommunen, vil det være vanskeligere at fastholde, at borgmesteren skal være "født formand" for dette udvalg. Der må dog ikke af den grund herske tvivl om, at borgmesteren fortsat er leder af den samlede hjælpetjeneste i katastrofetilfælde.

Efter civilforsvarslovens § 21, stk. 1, udpeger kommunalbestyrelsen 2 medlemmer af civilforsvarskommissionen. Disse medlemmer kan, men skal ikke være medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Efter brandlovens § 2, stk. 4, udpeger kommunalbestyrelsen 4 medlemmer af brandkommissionen. Heraf skal mindst 2 være medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Civilforsvarsstyrelsen har foreslået, at der i civilforsvarsloven skal optages en tilsvarende regel.

Arbejdsgruppen har overvejet, om der bør indføres en regel om, at samtlige de medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen, skal udpeges blandt medlemmerne af økonomiudvalget eller et bestemt stående udvalg - eventuelt således at samtlige medlemmer af økonomiudvalget eller af det stående udvalg er medlemmer af civilforsvarskommissionen eller en samlet beredskabskommission. En sådan regel vil kunne styrke koordinationen mellem kommissionen og det pågældende udvalg.

Argumentet imod "belastning" af økonomiudvalgets medlemmer med andre opgaver vil dog også gælde for denne ordning. Med hensyn til forslaget om, at medlemmer af et bestemt stående udvalg automatisk er medlemmer af civilforsvarskommissionen, bemærkes, at en sådan regel blev foreslået af undervisningsministeriet til ændring af skolestyrelseslovens § 9 i folketingssamlingen 1977/78. Efter forslaget skulle 7 medlemmer af kommunens stående udvalg for skole- og undervisningsanliggender automatisk være medlemmer af skolekommissionen, der består af 13 medlemmer. Folketinget ønskede dog ikke at gennemføre denne ordning, men gennemførte en regel om, at

kommunalbestyrelsen vælger 7 medlemmer til kommissionen, hvoraf mindst 4 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen (§ 9, stk. 2, nr. 1, i lov nr. 656 af 21. december 1977). Det fremgår ikke, hvilke overvejelser der lå bag ændringen.

I magistratskommuner gælder der samme regel for civilforsvarskommissionens sammensætning. Arbejdsgruppen har overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre en - fakultativ eller obligatorisk - ordning, hvorefter alle medlemmer af magistraten er medlemmer af civilforsvarskommissionen eller beredskabskommissionen. Under hensyn til at en del af de funktioner, der hviler på borgmesteren i landets øvrige kommuner, varetages af magistratens medlemmer i magistratskommuner, at magistratens medlemmer udpeges ved forholdstalsvalg, og at der på andre punkter gælder særlige regler for magistratskommuner, finder arbejdsgruppen, at magistratskommuner, der selv ønsker det, bør kunne gennemføre en sådan ordning ved bestemmelse herom i kommunens styrelsesvedtægt.

Politiets deltagelse i brandkommissionernes arbejde er begrundet i, at en væsentlig del af kommissionernes arbejde er snævert forbundet med politiets almindelige opgaver.

Det tilsvarende gælder med hensyn til politiets medlemskab af civilforsvarskommissionerne, da også en væsentlig del af disses arbejde er snævert forbundet med politimæssige opgaver som f.eks. evakuering og varsling.

Det tilføjes, at politiet i kommuner uden brand- eller civilforsvarskommissioner i dag har udvidede opgaver på begge områder i forhold til opgaverne i kommissionskommuner.

Det kan formentlig forudses, at der vil være et udbredt ønske om at sikre de frivillige organisationers deltagelse på lokalt plan.

Efter den kommunale styrelseslovs § 17, stk. 4, "kan kommunalbestyrelsen nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller de stående udvalg".

I anden forbindelse ("Betænkningen om kommunalt nærdemokrati" nr. 798, 1977, side 141-142) er det fremhævet, at sådanne ad hoc udvalg kan være et egnet middel til at inddrage både lokale grupper og særlige interessegrupper. Det antages, at kommunalbesty-

reisen kan forpligte de stående udvalg til at høre sådanne udvalg i et vist omfang, og at kommunalbestyrelsen kan delegere beslutningsret til disse udvalg inden for nærmere grænser.

Efter praksis i visse kommuner anvendes disse udvalg også til at formalisere et samarbejde med politiet.

Det må dog samtidig erkendes, at det kan betragtes som en svaghed ved denne bestemmelse, at det ensidigt er overladt til den til enhver tid siddende kommunalbestyrelse at træffe eventuelle beslutninger om nedsættelse af sådanne ad hoc-udvalg.

Såfremt civilforsvarsopgaverne overføres til et stående udvalg, bør de frivillige organisationers deltagelse i det lokale civilforsvar sikres på anden måde, eventuelt ved at de frivillige organisationers repræsentanter deltager i et særligt "samarbejdsorgan" sammen med politiet.

Der har i de senere år været tendens til at fastsætte, at ingen kommunalt ansat bør deltage som medlem i et kommunalt udvalg, hvorunder spørgsmål vedrørende hans tjenesteforhold henhører. Denne tendens er ikke alene udslag af et habilitetsprincip, men skyldes også hensynet til at undgå særlig uklarhed om embedsmænds rolle i den kommunalpolitiske beslutningsproces og tilstræbe en klar placering af ansvaret for beslutninger. Der er hermed ikke sket en nedprioritering af ønsket om sagkyndig bistand til politikerne, men den sagkyndige bistand har blot fået en mere entydig placering.

Som konsekvens af ovennævnte kan det overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at skabe sikkerhed i loven for, at civilforsvarslederen/brandinspektøren får en særlig administrativ placering. Sådanne bestræbelser vil dog stride imod en hævdvunden dansk tradition, hvorefter den retlige regulering af både udvalgenes og af de politiske rammer for det kommunale administrationsapparat fortrinsvis bør finde sted via den almindelige kommunale styrelseslovgivning og vedtægter. Indenrigsministeriet har i andre sammenhænge givet udtryk for, at det betragtes som "systemfremmed" at pålægge kommunerne bindende regler om en bestemt stillingsstruktur inden for det kommunale forvaltningsapparat. Efter indenrigsministeriets opfattelse må udgangspunkter for lignende overvejelser vedrørende de enkelte sektorer være, at staten må vælge, om den ønsker fuld kontrol med et område ved opretholdelse af en lokal

statslig institution eller ønsker en kommunal løsning i et nærmere fastsat samvirke med staten, men således at den enkelte kommune selv træffer beslutning om, hvorledes den vil leve op til sit ansvar.

Denne hovedtendens modificeres dog af, at der i visse sektorlove er en forudsætning om, at der til bistand for de enkelte udvalg og kommissioner m.v. findes en bestemt forvaltning, samt at der eventuelt i loven kræves en leder eller konsulenter m.v. med særlig uddannelse (jfr. om brandinspektør og civilforsvarsleder samt om krav til begge om særlig uddannelse i kap. 9).

Flere sektorlove, der har overladt opgaver på et sektorområde til kommunerne, har samtidig pålagt de centrale myndigheder, at de i et samvirke med kommunerne bør have et overblik over det samlede systems arbejdsmængde, virkemåde, resultater og brug af ressourcer. Der henvises i øvrigt herom til kap. 7.

Til sikring af, at særlige faglige synspunkter udtrykkeligt bliver tilkendegivet overfor kommunalbestyrelsen eller det stående udvalg, kan der eventuelt gennemføres en regel om, at særlige spørgsmål skal forelægges for en central institution, inden der træffes afgørelse. For brandkommissionens vedkommende kan dette f.eks. gennemføres ved, at visse af kommissionens sager vedrørende brandlovens §§ 27 og 28 om brandfarlige virksomheder m.m. forinden afgørelse skal forelægges for Statens Brandinspektion.

8.5. Civilforsvars- og brandkommissionens placering i udvalgsstrukturen.

I enkelte kommuner har det været foreslået at give civilforsvarskommissionen en særlig nær placering i forhold til økonomiudvalget.

Civilforsvarskommissionen har ligesom økonomiudvalget en række planlæggende og koordinerende opgaver, og det kunne være hensigtsmæssigt, om civilforsvarskommissionen fik en særlig nær placering i relation til dette udvalg, som er koordinerende for kommunens planlægning m.v. og således et af tyngdepunkterne i den lokale politiske beslutningsproces.

Indenrigsministeriet har dog hidtil afvist at pålægge økonomiudvalget særlige opgaver i relation til civilforsvaret ud fra et almindeligt synspunkt om, at økonomiudvalgets koordinerende og økonomiske opgaver er så væsentlige og belastende, at økonomiudvalget bør friholdes for opgaver fra de enkelte sektorer.

Spørgsmål vedrørende det kommunale civilforsvar og brandvæsen, der skal forelægges for kommunalbestyrelsen, bliver formentlig i de fleste kommuner forelagt via økonomiudvalget, men uden behandling i et stående udvalg. I enkelte kommuner behandles spørgsmål om civilforsvar og brandvæsen dog i et stående udvalg forinden behandlingen i økonomiudvalget og kommunalbestyrelsen.

Kommunernes Landsforening har i sin tid i sin udtalelse af 16. december 1976 over administrationsdepartementets rapport foreslået, at civilforsvarskommissionen og brandkommissionen nedlægges, og at opgaverne overføres direkte til et af de stående udvalg.

Selvom civilforsvarsstyrelsens lovforslag sigter på, at civilforsvaret i højere grad skal betragtes som en almindelig kommunal opgave, går forslaget fra Kommunernes Landsforening videre. Efter forslaget ønskes disse områder indpasset i den almindelige kommunale udvalgsstruktur, jfr. § 17, stk. 1, i den kommunale styrelseslov, hvorefter "den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender varetages i et økonomiudvalg og stående udvalg".

Gennemførelsen af en sådan ordning vil dog have den mangel, at politimesteren og repræsentanterne for de frivillige organisationer ikke kan være medlemmer af stående udvalg.

Det er endvidere blevet fremført i arbejdsgruppen, at det vil være gavnligt at bevare kommissionerne (adskilt eller sammenlagt) som fagligt forum til behandling af de to sektorer særlige forhold. Dette vil være ønskeligt, uanset om et af de stående udvalg i øvrigt inddrages i beslutningsprocessen på disse områder.

Det kan endvidere nævnes, at bevarelsen af kommissionerne alt andet lige kan sikre de pågældende sektorer en vis faglig uafhængighed på lokalt plan, herunder bidrage til, at faglige synspunkter vedrørende disse sektorer kommer klart til udtryk.

Såfremt man i en vis udstrækning ønsker at henlægge civilforsvarets og brandvæsenernes opgaver til et stående udvalg, vil der være åbnet mulighed for, at kommunerne i medfør af § 17» stk. 4, i styrelsesloven kan nedsætte et udvalg med deltagelse af blandt andet politimesteren. Et sådant (ad hoc) udvalg kan fungere som forberedende og rådgivende instans over for kommunalbestyrelsen via det stående udvalg med hensyn til alle opgaver, der vedrører planlægning inden for de pågældende opgaveområder, ligesom det kan fungere som platform for samarbejdet mellem kommunen, politiet og de frivillige organisationer. Den afgørelseskompetence og de til-

synsopgaver, som i dag henhører under brand- og civilforsvarskommissionerne, må da henlægges til kommunalbestyrelsen.

Hvis et sådant ad hoc udvalg alene får til opgave at fungere som samarbejdsorgan, kan man overveje at knytte andre interessegrupper, herunder Falck og entreprisebrandvæsener i øvrigt, til udvalget.

Spørgsmålet om opretholdelse eller nedlæggelse af de to kommissioner vedrører således i høj grad følgende:

- i hvilket omfang der fortsat lægges vægt på, at der er en art platform for samarbejdet mellem de enkelte kommuner og politiet samt de frivillige organisationer og eventuelle andre, herunder om der kan skabes alternativer for denne platform. Der henvises herom til afsnit 8.4.3. og 8.4.4.
- i hvilket omfang det ud fra ønsket om fortsat at varetage hensyn til de pågældende sektorer er nødvendigt at have en eller to kommissioner, herunder om der kan skabes alternativer, der på anden måde kan tilgodese disse hensyn, jfr. herom kapitel 7.

For civilforsvarets vedkommende vil det under alle omstændigheder være afgørende, at ordningen sikrer, at civilforsvarsopgaverne kan løses med styrke og effektivitet i en krigssituation, herunder at der er ganske klare kompetencer for civilforsvarslederen som taktisk leder overfor andre tjenestegrenschefer i kommunen.

8.6. Spørgsmålet om eventuel sammenlægning af civilforsvarskommissionen og brandkommissionen.

Der er fremført følgende fordele ved en sammenlægning af de to kommissioner:

- det bidrager til en forenkling af kommunernes politiske beslutningsstruktur og blandt andet derved til en mere rationel tilrettelæggelse af politikernes mødevirksomhed.
- det medvirker til at styrke den politiske koordination af to beslægtede områder.
- det kan bidrage til, at der afhængigt af forholdene i de enkelte kommuner gennemføres en hensigtsmæssig samordning af de to væsener.

Det er på den anden side sagt, at sammenlægning indebærer en risiko for, at de mere dagsaktuelle sager inden for brandvæsenets område vil få en højere politisk prioritering end de civilfor-

svarsmæssige opgaver med deraf følgende forringelse af det lokale civilforsvars langsigtede beredskabsplanlægning og krigsberedskab.

8.7« Redegørelse for fordele og ulemper ved samordning/integration af brandvæsen og civilforsvar (bortset fra kommissioner) således som gengivet i en betænkning fra april 1972 afgivet af civilforsvarsstyrelsens brandudvalg.

I en betænkning fra april 1972 afgivet af civilforsvarsstyrelsens brandudvalg vedrørende samordning på gældende lovs grundlag af brandvæsen og civilforsvar udtales generelt: "At en fuldstændig samordning vil være en klar fordel i små og større byer, medens det er mere usikkert i hvilket omfang de samme fordele vil kunne opnås ved samordning i de største byer. Dog vil det i sådanne byer, selvom en fuldstændig samordning ikke gennemføres, være hensigtsmæssigt med en fælles chef for brandvæsen og civilforsvar".

I betænkningens konkluderende sammenfatning hedder det nærmere: "En samordning af brandvæsen og civilforsvar medfører for kommunen besparelser og/eller forøget aktivitet ved rationel udnyttelse af personel, materiel og bygninger.

For brandvæsenet og civilforsvaret betyder en samordning, at der i større udstrækning vil kunne ansættes en heltidsansat leder, der samtidig er brandinspektør og civilforsvarsleder, at der kan skabes en bedre administration, ansættes forholdsvis mere heltidsansat personel, hvorved der skabes en større personelreserve, at der skabes bedre uddannelsesmuligheder og sikrere materielvedligeholdelse, og at der skabes en større professionel grundstamme i det mobiliserede civilforsvar og et større personelberedskab til gennemførelse af mobiliseringen".

Det fremhæves i betænkningen, at der ikke er fundet at være ulemper forbundet med den foreslåede ordning.

Om formålet med betænkningen hedder det: "At tilvejebringe et materiale som kommunalbestyrelserne selv kunne benytte ved en vurdering af hensigtsmæssigheden af en samordning af brandvæsen og civilforsvar i vedkommende kommune."

Det bemærkes, at betænkningen er tiltrådt af såvel civilforsvarsstyrelsen som af brandrådet.

Nedenfor under pkt. 1-8 er der ordret gengivet, hvad 1972-betænkningen har anført som fordele ved en samordning af civil-

forsvar og brandvæsen. Disse betragtninger har dannet udgangspunkt for arbejdsgruppens videre overvejelser:

1. Ledelse og administration

I de største byer vil en fælles chef for de to institutioner dels sikre en bedre fælles udnyttelse af personel og faciliteter, dels styrke ledelsesfunktionen i tilfælde af fredstidskatastrofer.

I større byer kan ledelsen bestå af en chef med det nødvendige antal medarbejdere, hvoraf flere kan fuldtidsbeskæftiges. Rationalisering opnås gennem fælles udnyttelse af administrationsapparatet.

I små byer er der mulighed for ansættelse af en fuldtidsbeskæftiget leder i stedet for to deltidsbeskæftigede og mulighed for oprettelse af fast administration med noget heltidsansat personale i stedet for spredt administration.

2. Personel

Ved en samordning kan brandvæsenets personel under vagtperioder nyttiggøres ved vedligeholdelse m.v. af civilforsvarets materiel etc., og civilforsvarspersonel kan i arbejdstiden i en vis udstrækning indgå som ekstra brandmandskab. Herved kan udgifterne til brandvæsenet reduceres, og der vil blive tale om et bedre indsatsberedskab, der vil kunne nyttiggøres ved fredstidskatastrofer.

For værkstedspersonel vil en samordning kunne medføre, at der kan indvindes besparelser ved fælles depot- og værkstedspersonel i stedet for anvendelse af deltidsansat personel og/eller anvendelse af fremmede værksteder.

Generelt vil ansættelse af heltidsansat personel til varetagelse af opgaver, der hidtil har været fordelt mellem personel med deltidsansættelse, medføre en effektivisering af arbejdet, idet funktionen brandvæsen-civilforsvar derved bliver en helhed og ikke længere opfattes som to, hinanden uvedkommende institutioner.

5. Materiel

Samordning kan give større muligheder for anskaffelse af materiel og udstyr ved fælles anvendelse og muligheder for besparelser ved fælles indkøb. Civilforsvarsmateriel kan endvidere i en vis udstrækning indgå som reserve for brandvæsenet, hvorved der kan opnås besparelser på brandvæsenets anskaffelseskonto.

4. Bygninger

Ved nybygning eller nyindretning vil der kunne opnås besparelser ved indretning af fælles brandstation og **CF-gård**. Besparelserne vil dels omfatte mindre anlægskostninger, dels mindre vedligeholdelsesudgifter og rationalisering af administration m.v. ved at de to funktioner er samlet under samme tag, jf. pkt. 1 og 2.

5. Uddannelse

Fælles anvendelse af instruktører m.v. vil medføre en effektivisering af uddannelsen og bedre udnyttelse af eksisterende undervisningsfaciliteter. I stedet for indretning af to uddannelsessteder, hver med sit materiel og anlæg, vil der kunne etableres et fælles system, hvorved anlægsudgifter og driftsudgifter kan nedbringes, og uddannelsesfaciliteternes standard alligevel øges.

Civilforsvarspersonellet kan få en bedre praktisk uddannelse i fredsmæssig brandtjeneste, hvilket kan betyde styrkelse af civilforsvarets beredskab.

6. Vedligeholdelse af materiel m.v.

Mulighed for rationalisering ved udnyttelse af fælles værksteder, slangevaskeanlæg m.v. og ved fælles udnyttelse af kvalificeret værkstedspersonel, jf. pkt. 2.

7. Fredstidskatastrofeberedskab

Samordning af brandvæsen og civilforsvar betyder fælles ledelse også i fredstid, hvorved indsatsen ved fredstidskatastrofer effektiviseres. Alt tjenstgørende personel vil kunne indsættes umiddelbart med civilforsvarsmateriel, også ved andre katastrofer end storbrande.

Den for brandvæsenet tilrettelagte alarmeringsordning kan de fleste steder også anvendes til alarmering af civilforsvarspersonel.

8. Tilsynsvirksomhed

Samordning bevirker, at bedriftsværnspligtige virksomheder og andre, der skal have kontakt med såvel brandvæsen som civilforsvar får ét kontaktsted, der både kan behandle virksomhedens brandmæssige forhold og bedriftsværnsforhold. For et samordnet brandvæsen og civilforsvar betyder det, at der kun skal aflægges ét besøg på en sådan virksomhed.

Udover de foran omtalte udgangspunkter har arbejdsgruppen endvidere inddraget nedenstående spørgsmål:

Planlægning for krig.

Planlægning for krig er i dag en ren civilforsvarsopgave, idet de fredsmæssige brandvæsener blot indgår i civilforsvarets brandtjeneste i en sådan situation. En integration vil derfor betyde, at den samme person/personer vil have ansvaret for såvel dagligdagen problemer som planlægningen for krigssituationen. Dette vil efter almindelige erfaringer medføre en tendens til, at fjernere opgaver (planlægning for krig) fortrænges til fordel for de mere dagsaktuelle opgaver (udrykninger m.v.).

8,8. Civilforsvar og brandvæsen i det storkøbenhavnske område«

I. Beskrivelse af den nuværende ordning.

A) Civilforsvar.

1. Geografisk område.

I medfør af reglen i § 24 i lov om civilforsvaret fastsætter indenrigsministeren de nærmere bestemmelser for organiseringen af det storkøbenhavnske civilforsvarsområde. I henhold til § 2o i samme lov er det også indenrigsministeren, som udpeger de bymæssigt bebyggede områder, der skal være civilforsvarsområder.

Med hjemmel i disse to regler, er der teoretisk ikke nogen øvre grænse for, hvad indenrigsministeren kan bestemme, hvad der skal være omfattet af begrebet "det storkøbenhavnske civilforsvarsområde", bortset fra den begrænsning, der ligger i ordene bymæssigt bebyggede områder. På den anden side er der den nedre grænse, at civilforsvarsområdet må skulle omfatte mere end blot Københavns kommune. Efter gældende ret - indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 8 af 5. januar 1976 om organiseringen af civilforsvaret i det storkøbenhavnske civilforsvarsområde - omfatter civilforsvarsområdet Københavns og Frederiksberg kommuner samt kommunerne inden for Københavns amtskommune. En sådan, inddeling har været gældende siden 1938.

2. Civilforsvarskommissionens sammensætning.

Kommissionen har følgende medlemmer:

- Overborgmesteren i København, formand,
- 5 borgmestre i København og 3 af Københavns borgerrepræsentation udpegede medlemmer,
- 3, af Frederiksberg kommunalbestyrelse udpegede medlemmer, borgmesteren i Gentofte kommune og 2 af Gentofte kommunalbestyrelse udpegede medlemmer,
- amtsborgmesteren i Københavns amtskommune og 2 af Københavns amtsråd udpegede medlemmer,
- 3 af Foreningen af kommuner i Københavns amt udpegede borgmestre,
- politidirektøren i København,
- 1 af Civilforsvars-Forbundet udpeget medlem,
- 1 af Danske Kvinders Beredskab udpeget medlem.

Hovedstadsrådet udpeger en repræsentant til som observatør at følge arbejdet i civilforsvarskommissionen.

3. Civilforsvarskommissionens opgaver.

a) Organisering af hjælpetjenesten.

Det påhviler herunder kommissionen i fredstid at organisere og opretholde en brandtjeneste, en reservevandforsyningstjeneste, en redningstjeneste, en rydningstjeneste, en indkvarterings- og forplejningstjeneste og en teknisk tjeneste, alt i et sådant omfang, at disse tjenestegrene ved hjælp af frivilligt, kommunalt ansat og værnepligtigt personel er i stand til inden for området dels at afbøde følgerne af krigshandlinger af begrænset omfang, dels at yde øjeblikkelig indsats ved omfattende skader.

b) Tilsyn med bedriftværn.

c) Tilsyn med egenbeskyttelsen (karreværn og villaværn).

d) Den hertil fornødne signaltjeneste.

e) De offentlige beskyttelsesrum.

4. Civilforsvarskommissionens forhold til områdets folkevalgte råd, sin "egen forvaltning" og civilforsvarschefen.

Forslag eller planer i forbindelse med civilforsvarets opbygning og drift skal forelægges for civilforsvarskommissionen til godkendelse. Såfremt de fremsendte forslag eller planer indeholder bevillingsspørgsmål, forelægges de derefter af civilforsvarskommissionen for de respektive områders bevillingsmyndigheder, for Københavns amtskommunes vedkommende de 6 repræsentanter i civilforsvarskommissionen, som er tillagt endelig beslutningsmyndighed i bevillingsspørgsmål for kommunerne inden for amtskommunen, og først når tiltrædelse herfra foreligger, kan iværksættelse finde sted gennem civilforsvarschefen.

Med indenrigsministeriets tilslutning er nedsat et civilforsvarsudvalg (embedsmandsudvalg) sammensat således:

1 repræsentant for Københavns kommune, (formand)

1 - - Frederiksberg kommune,

1 - - Gentofte kommune,

1 - Københavns amt,

1 - - politiet samt

civilforsvarschefen.

Civilforsvarsudvalget er rådgivende og indstillende over for civilforsvarskommissionen.

Civilforsvarsudvalget gennemgår de af civilforsvarschefen udarbejdede planer og forslag og videresender dem til civilforsvarskommissionen med de bemærkninger, som udvalget finder anledning til.

Civilforsvarsudvalget behandler civilforsvarets regnskab og budget, forinden det forelægges civilforsvarskommissionen til godkendelse.

Civilforsvarsudvalget foranlediger udarbejdet en årsberetning om civilforsvarets arbejde til forelæggelse for civilforsvarskommissionen.

Civilforsvarsudvalget skal ved periodiske referater fra civilforsvarschefen holdes underrettet om væsentlige sager og afgørelser inden for civilforsvarets arbejdsområde.

Civilforsvarsudvalget formand skal af civilforsvarschefen holdes løbende underrettet om aktuelle spørgsmål inden for civilforsvaret, ligesom han træffer afgørelser om økonomiske spørgsmål, herunder ansættelser, større anskaffelser m.v.

Civilforsvarschefen ansættes af civilforsvarskommissionen efter indstilling fra civilforsvarsudvalget.

I henhold til civilforsvarslovens § 23 skal han på civilforsvarskommissionens formands vegne:

- Varetage ledelsen af det lokale civilforsvars opbygning og opretholdelse.
- I katastrofetilfælde udøve ledelsen af civilforsvarets hjælpetjeneste, bedriftværn og egenbeskyttelsen.

Han skal herunder i fredstid i samarbejde med de respektive tjenestegrene og andre civilforsvarsmyndigheder udarbejde de for civilforsvarets dimensionering og organisering nødvendige planer i overensstemmelse med de herfor givne retningslinier. Endvidere skal han udarbejde og forelægge indstilling om de for planernes gennemførelse nødvendige anskaffelser af kommunalt og statsligt materiel. Han skal i denne forbindelse føre tilsyn med materiellets forsvarlige opbevaring og vedligeholdelse.

Det påhviler endvidere civilforsvarschefen at udarbejde beredskabsplaner med det formål at sikre, at det materiel, man til enhver tid råder over, vil kunne bringes i anvendelse.

Det påhviler endelig civilforsvarschefen i fredstid at til-

rettelægge og gennemføre planer for uddannelse af civilforsvarets personel, ligesom civilforsvarschefen ved øvelser skal sikre effektiviteten af det samlede personelle og materielle beredskab.

Under katastrofetilstand påhviler det civilforsvarschefen efter de herom givne bemyndigelser at foretage alarmering og mobilisering af civilforsvaret, varetage ledelsen af det således oprettede beredskab og koordinere og lede indsatsen af de samlede styrker.

Under civilforsvarschefen står 4 afsnit med hver sin chef.

De fire afsnit betegnes således:

AK	Københavns kommune
AF	Frederiksberg kommune
AG	Gentofte kommune
AA	Københavns amtskommune, med undtagelse af Gentofte kommune.

Afsnitscheferne i AK, AF og AG er kommunens brandchefer. I AA er afsnitschefen udpeget af Københavns amtskommune.

Sektorcheferne i AK er københavnske brandinspektører, i AA er det normalt stadsingeniører.

Til afsnittene er overladt administrationen af personel (værnepligtige, frivillige og kommunale § 30), udskrevne motorkøretøjer (behov og fordeling), materiel (fordeling, depoter og vedligeholdelse), egenbeskyttelsen (bedrift- og karréværn), sikringsrum (kartotek), beskyttelsesrum, beredskabsplanlægning (detailleret) og uddannelse af § 30 mandskab.

Afsnittene skal endvidere gennem deltagelse i udvalg medvirke til den generelle planlægning af såvel beredskab som uddannelse.

Den videre uddannelse af de værnepligtige (mønstringsøvelser m.v.) og hele uddannelsen af de frivillige påhviler afsnittene. Afsnittene afgiver lærere til bedriftværnslederkursus.

Afsnittene tilrettelægger og afholder stabsøvelser i kommandocentralerne for de kommunale ledere og signalpersonale.

Arbejdet er tilrettelagt forskelligt i de fire afsnit, hvilket blandt andet skyldes, at AK, AF og AG hver kun omfatter én kommune med en enkelt eller nogle få sektorer, medens AA, der har en meget stor udstrækning (490 km) og en stor befolkning (563.000 indbyggere), består af 17 kommuner.

Afsnit K og A er igen underinddelt i sektorer.

Lederposterne i sektorerne er overalt besat med kommunale ledere og befalingsmænd fra brandvæsenerne. Disse ledere udskrives efter civilforsvarslovens § 50. De modtager en civilforsvarsuddannelse og deltager i stabsøvelser.

Sektorerne søges friholdt for administrativt arbejde.

Inden for hver sektor er der opbygget et civilforsvar, der kan virke selvstændigt inden for egen sektor efter sektorchefens afgørelse under ansvar over for afsnitschefen.

Sektorernes styrker kan endvidere af afsnitschefen beordres indsat overalt i det storkøbenhavnske civilforsvarsområde. Styrker til assistance for sektorerne i afsnit A kan på samme måde rekvireres gennem afsnitschefen fra de øvrige afsnit eller som fjernhjælp fra CF-korpset eller fra andre civilforsvarsområder.

Sektorernes enheder er udrustet og opstillet nøjagtig på samme måde som overalt inden for det storkøbenhavnske civilforsvarsområde.

Materiel og udrustning til opbygning af sektorernes første beredskab ved mobilisering opbevares i depot i sektorerne, øvrige materiel i fællesdepoter.

Mandskab og motorkøretøjer er udskrevet til at møde i den sektor, hvor de indgår i styrken.

Samtlige brandinspektører i kommunerne i afsnit A indgår i civilforsvarets planer som ledere af brandtjenesten, og det fredsmæssige brandvæsen påregnes at blive ledet fra sektorernes kommandocentraler i en beredskabssituation, idet dog Københavns brandvæsen ikke er til rådighed for sektor Hvidovre under beredskab.

Falck og I/S Vestegnens Brandvæsen^{x)} indgår i civilforsvaret med mandskab og materiel på linie med de kommunale brandvæsener.

I figuren på side 98 er der til illustration af ovennævnte lavet en skematisk oversigt over sektorerne i det storkøbenhavnske område. Oversigten illustrerer endvidere, hvorledes De Danske Redningskorps og de kommunale brandvæsener indgår i civilforsvarets krigsorganisation.

Til rådighed for civilforsvarschefen og som sekretariat for civilforsvarskommissionen og civilforsvarsudvalget er oprettet et fælleskommunalt administrationskontor. Administrationskontorets chef er civilforsvarschefen, som er ansvarlig for kontorets drift og administration over for civilforsvarsudvalget.

^{x)}Rent kommunalt interessentskab.

CF			Civilforsvars- områdets kommuner	fredsmæssigt			
Administration	Afsnit	Sektorer		brandvæsen	fast mandsk.	tilk. mandsk.	Ambulance væsen
		chef					
Afsnitschefens CF-kontor	AF	brandchef	Frederiksberg	kommunal	X		kommunal
Afsnitschefens CF-kontor	AK	SØ brandinsp.	København	kommunal	X		kommunal
Stadsing. CF-kontor		SN brandinsp.					
		SV brandinsp.					
		SAM brandinsp.					
KAC	AA		Tårnby	kommunal	X	X	Falcks R.
			Dragør	kommunal		X	Falcks R.
		SSØ stadsing.	Søllerød	kommunal		X	Falcks R.
		SLY bygn. insp.	Lyngby	Falcks R.	X	X	Falcks R.
		SGX stadsing.	Gladsaxe	Falcks R.	X	X	Falcks R.
		SHE stadsing.	Herlev	Falcks R.	X	X	Falcks R.
		SBA stadsing.	Ballerup	Falcks R.	X	X	Falcks R.
			Værløse	Falcks R.	X	X	Falcks R.
			Ledøje Sm.	Falcks R.	X	X	Falcks R.
		STÅ stadsing.	Høje Tåstrup	Falcks R.	X	X	Falcks R.
			Ishøj	Falcks R.	X	X	Falcks R.
			Albertslund	I/S Vest- egnen	X	X	Falcks R.
		SGO stadsing.	Glostrup	I/S Vest- egnen	X	X	Falcks R.
			Vallensbæk	Falcks R.	X	X	Falcks R.
Brøndby	I/S Vest- egnen		X	X	Falcks R.		
SRØ stadsark.	Rødovre	Falcks R.	X	X	Falcks R.		
SHV stadsing.	Hvidovre	Kbh. brand- væsen *I/S Vest- egnen	X	X	Falcks R.		
Afsnitschefens CF-kontor	AG	brandchef	Gentofte	kommunal	X		kommunal

for Avedøre

Ved mobilisering indgår det fredsmæssige brand-og ambulancevæsen i
civilforsvaret.

I Københavns amtskommune er der oprettet et lokalt fælleskontor, der forvalter civilforsvarssagerne for samtlige kommuner inden for amtsrådskredsen.

Kontoret skal for alle fælles statsbetalte udgifter og fælleskommunale udgifter virke som økonomisk og regnskabsmæssigt fælleskontor for samtlige kommuner. De kommunale udgifter fordeles efter senest foreliggende folketal.

Civilforsvarsskole og materieldepoter.

Civilforsvarsskolen er opført på et i henhold til kommissionsbeslutning af 10. december 1968 købt areal i Hedehusene. Skolen toges i brug i efteråret 1970.

Uddannelsen omfatter alle personelkategorier, såvel værnepligtige som kommunalt ansatte og; frivillige. Det væsentligste antal elever er unge værnepligtige, hvis uddannelse (50 timer om året i 2 år) i henhold til civilforsvarslovens § 31 påhviler civilforsvarskommissionen.

Det til Storkøbenhavn indkøbte eller tildelte materiel er henlagt i 228 depoter med et samlet areal på ca. 21.000 m² og repræsenterer en værdi af ca. 58 mill.kr., hvoraf statsleveret materiel og udrustning udgør ca. 51 mill.kr. Størsteparten af resten er indkøbt for fælleskommunal regning. Der resterer dog stadig en del lokalt ejet kommunalt materiel fra sidste krig. Værdien af sidstnævnte er regnskabsført til 1,9 mill.kr.

B) Brandvæsenerne m.v.

1. Geografisk udstrækning.

Det storkøbenhavnske område er ikke underkastet nogen særregulering i brandloven, men i området er der uden for brandlovgivningens regie gennem Københavnsegnens brandudvalg etableret et samarbejde mellem følgende kommuner: Københavns og Frederiksberg kommuner, kommunerne i Københavns amt samt Hørsholm, Birkerød, Farum og Greve kommuner (telefonråderne 01 og 02).

2. Organisation m.v.

Alle de kommuner, som deltager i brandudvalgets arbejde, har hver for sig brandkommissioner. Kommissionernes kompetence er upåvirket

af det etablerede samarbejde. Kommissionerne har samme opgaver som brandkommissioner uden for det storkøbenhavnske område.

Københavnsegnens Brandudvalg blev nedsat i 1969 af hovedstads-kommunernes samråd. Den gang bestod udvalget af 3 medlemmer, hvoraf 2 blev valgt af Foreningen af kommuner i Københavns amt og 1 af Københavns og Frederiksberg kommuner. Til udvalget er knyttet følgende embedsmandsudvalg, alle med hver 6 medlemmer:

1. Planlægningsudvalget.
2. Samarbejdsudvalget med Falck.
3. Ambulanceudvalget.

Til alle 4 udvalg er endvidere knyttet et sekretariat, der siden 1969 har været placeret på Gentofte brandstation. Til bistand med varetagelsen af sekretariatets opgaver er ansat en kontorassistent og på honorarbasis en konsulent samt en sagkyndig i alarmerings- og ambulancespørgsmålet.

Hovedstadskommunernes samråd ophørte med sin virksomhed pr. 31. marts 1974. Forud for dette havde samrådet dog besluttet, at Brandudvalgets virksomhed skulle fortsætte.

Den 22. september 1977 har indenrigsministeriet under henvisning til § 14, stk. 3» i lov om et hovedstadsråd godkendt, at hovedstadsrådet pr. 1. april 1978 overtager opgaven som valgfor-samling for Københavns-egnens brandudvalg samt yder et tilskud til brandudvalgets virksomhed svarende til udgifterne ved udvalgets virksomhed, idet det herved forudsattes, at de kommuner, der er tilsluttet det under brandudvalget hørende alarmeringsfællesskab er indforstået hermed, samt at brandudvalgets opgaver ikke ændres i forhold til den bestående ordning, hvor brandudvalget virker som koordinerende led for de storkøbenhavnske ambulance- og brandvæsen-er og styrer den fælles alarmcentral. Hovedstadsrådet finansierer således nu brandudvalgets virksomhed, hvis område dog ikke er udvidet til Hovedstadsrådets.

Brandudvalget består nu af 6 medlemmer, hvoraf 2 udpeges af Foreningen af kommuner i Københavns amt, 1 af Foreningen af kommuner i Frederiksborg amt, 1 af Københavns kommune, 1 af Frederiksberg kommune og 1 af Hovedstadsrådet.

3. Området for det nuværende samarbejde.

Brandudvalgets opgave blev i forbindelse med nedsættelsen i 1969 formuleret således:

"Formålet er at samordne de inden for hovedstadsområdet opretholdte brand- og ambulancevæsener til fælles udnyttelse. Formålet fremmes ved en systematisk og planmæssig udnyttelse af de til enhver tid foreliggende udrykningsenheder inden for væsenerne, således at enhederne altid tilkaldes fra den eller de tidsmæssigt nærmest et skadested liggende stationer og i tilstrækkeligt antal under hensyn til den for stedet eller objektet gældende brandklassificering, og uden at man herved er bundet af kommunegrænser.

Formålet kan endvidere fremmes ved etablering af visse fælles hjælpeorganer, der kan tjene til at effektivisere, rationalisere og billiggøre driftsmæssige anliggender".

Udvalgenes hidtidige virksomhed har i hovedtræk været følgende:

a. Alarmeringsordningens etablering og drift.

I telefoncentralområderne 01 og 02 indgår alle 0-0-0 opkald i henhold til kontraktlig aftale mellem KTAS og Hovedstadskommunernes Samråd direkte til den fælles alarmeringscentral på Københavns Hovedbrandstation og betjenes her af denne centrals kommunalt ansatte personale.

(Uden for 01 og 02 telefonområderne indgår 0-0-0 opkald til alarmeringscentraler på politistationerne og betjenes af politiets personale).

Fra Københavnsegnens alarmeringscentral afsendes de fornødne brand- og ambulanceenheder direkte ved kørselsordre gennem højttaler eller telefon på vedkommende udrykningsstation, således at ekspeditionstiden kan nedsættes til det mindst mulige.

Meldinger der vedrører politiudrykning omstilles dog til og ekspederes af politiet.

Til brug for alarmeringscentralen ved afsendelse af udrykninger er der af fællesskabet udarbejdet "vejregistre", d.v.s. udrykningsplaner, der angiver hvilke enheder, der skal rykke ud til en hvilken som helst adresse i området, samt hvilke enheder der skal afsendes fra nabostationer (ofte beliggende i anden kommune), såfremt lokalstationens enheder allerede er i brug.

Endvidere er der udarbejdet ensartet kortmateriale til brug for alarmeringscentralen og brandstationerne i området.

b. Assistanceaftaler.

I 1970 blev der indgået en aftale om **gensidig, vederlagsfri** assistance i tilfælde, hvor melding om brand indgår fra et område, hvis lokale beredskab allerede er afsendt til en tidligere anmeldt brand eller forureningsskade.

Aftalen indgår sammen med brandlovens bestemmelser om tilkaldelse af nabobrandvæsener i alarmeringscentralens retningslinier, og der er i vejregistrene ud for hver adresse angivet det nabobrandvæsen, som i givet fald skal afsendes.

c. Retningslinier for alarmeringscentral og stationer.

Der er herunder blandt andet fastlagt ensartede udrykningstyper for hele området.

Til brug i assistancetilfælde ved forureningsskader og brand er der udarbejdet adressefortegnelser og fortegnelse over materiel på hovedstadsområdets brandstationer.

En særlig fordelingsliste er udarbejdet til brug ved alarmeringscentralens ekspedition af ambulancerekvisitioner.

d. Nye stationer og disses placering.

Det samlede brandberedskab i hovedstadsområdet er blevet gennemgået med henblik på en vurdering af behovet for ændringer i den lokale branddækning. Der er på denne baggrund taget initiativ til nye stationer i Nærum, Greve, Avedøre og Farum.

Der er endvidere udarbejdet forslag vedrørende "typebrandstationer" med overslag over arealbehov og udgifter.

e. Brandstationers beredskab.

Der er i samarbejde med Statens Brandinspektion i foråret 1971 udarbejdet en dimensioneringsplan, som i skematisk form angiver det nødvendige minimumsberedskab for brandstationerne i hovedstadsområdet med undtagelse af København og Frederiksberg.

Dimensioneringsplanen blev udsendt til kommunerne med henblik på fastsættelsen af det lokale beredskab.

Der arbejdes endvidere på at udstrække planen til også at omfatte København og Frederiksberg.

f. Ambulancetjenesten.

I henhold til vedtagelse i Hovedstadskommunernes Samråd er der nedsat et udvalg for samordning af ambulanevæsenerne i hovedstadsområdet.

Udvalget fik som kommissorium:

- 1) at foreslå en koordinering af ambulancevæsenet i hovedstadsområdet, så kommunegrænser og administrative grænser ikke hæmmer den hurtigst mulige ambulancehjælp,

- 2) at udarbejde fælles udrykningsinstrukser og uddannelsesplaner for ambulancemandskabet samt retningslinier for alarmering af ambulancer og
- 3) at foreslå standard til ambulancestørrelser og -udstyr.

Udvalget har i første række taget fat på kommissoriets punkt 2 og har i sommeren 1973 afgivet en delbetænkning I om ambulancepersonalets uddannelse.

Udvalget fandt, at den hidtil givne uddannelse burde udvides for at sikre en hensigtsmæssig opsamling og transport af tilskadekomne og pludselig syge og endvidere, at kommunalt og privat ansat personale burde uddannes på fælles kurser.

Delbetænkning I blev tiltrådt af Samrådet, som over for kommunerne anbefalede, at den foreslåede uddannelse blev gennemført, delbetænkningen blev ligeledes tiltrådt af de berørte brandvæsener, af Falck og af Landtransportskolens brancheudvalg, der forestår den teoretiske del af ambulanceuddannelsen. Uddannelsen efter de nye retningslinier er påbegyndt med deltagelse af elever fra København, Frederiksberg og Gentofte brandvæsener samt Falck.

Kommissoriets punkt 3 er behandlet i Delbetænkning II, som udvalget afgav i april 1974.

Delbetænkning II indeholder

- 1) forslag til ambulancestørrelser, bemanning og indretning
- 2) forslag til standardudstyr for ambulancer.

Der er enighed om mindstekrav til ambulancestørrelse, og disse krav er opfyldt for størstedelen af de i brug værende ambulancer.

Vedrørende bemanningen er der enighed om, at en udrykningsambulance normalt bemandes med 2 hjælpere, og at man i tilfælde, hvor der ud fra meldingen skønnes at være brug for mere end 2 hjælpere, bemandes ambulancen med yderligere 1 hjælper eller ekstra ambulance.

Også denne regel er praktiseret.

Vedrørende standardudstyr er kravene vedrørende omfanget i hovedsagen opfyldt, medens kravene om typemæssig ensartethed endnu ikke har kunnet gennemføres generelt.

Ambulanceudvalget har i 1978 afgivet en Delbetænkning III, der omfatter forslag til kommunikation, koordinering og fælles alarmerings- og udrykningsregler gældende for telefonområderne 01 og 02 og med mulighed for at kunne omfatte hele hovedstadsområdet.

Forslagene tager primært sigte på en samordning af ambulancevæsenet, så at amts- eller kommunegrænser ikke hæmmer den hurtigst mulige ambulancehjælp.

g. Orientering.

Sekretariatet har gennem årenes løb informeret de medvirkende kommuner, områdets brandinspektører, lokalpressen m.v. om de drøftede samordningsspørgsmål. Informationsvirksomheden sker dels skriftligt, dels gennem foredrag.

G) Den nuværende samordning af civilforsvar og brandvæsen m.v.

Herom er der over for arbejdsgruppen fremført følgende:

a) Ledelse og administration.

Som nævnt ovenfor er civilforsvaret opdelt i 4 afsnit (K, F, G og A).

De tre førstnævnte afsnit har fælles ledelse og administration af såvel brandvæsen som civilforsvar, idet de 3 kommuners brandchefer samtidig er afsnitschefer i deres distrikt.

Der er herved i disse 3 afsnit opnået de fordele, der er anført i punkt 1 i betænkningen af april 1972.

I afsnit A er der oprettet et fælles civilforsvarskontor, medens brandvæsenerne i hver af de 20 kommuner styres for sig.

b) Personel.

I afsnit K, F og G, der alle har alene professionelt brandmandskab, bliver det vagtgørende mandskab nyttiggjort i varierende grad til vedligeholdelse af CF-materiel etc.

Endvidere bliver disse brandvæseners depot- og værkstedspersonale - både vagtgørende og ikke vagtgørende - lejlighedsvis anvendt til dette arbejde, hvorved der i disse 3 afsnit ikke har været behov for ansættelse af civilforsvarspersonel til depot- og værkstedsarbejde.

I nogle af afsnit A's kommuner, hvor der er kommunalt brandvæsen, eller hvor det ikke strider mod overenskomsterne med De Danske Redningskorps, deltager **det faste** brandmandskab i tilsyn og vedligeholdelse af civilforsvarets brandmateriel. Civilforsvarets materiel består imidlertid af meget andet end brandmateriel,

og nogle steder er det mere hensigtsmæssigt at lade andre kommunale forvaltninger have tilsyn og vedligeholdelse.

c) Materiel.

Det på brandstationerne i afsnit K, F og G opbevarede CF-brandmateriel indgår i en vis udstrækning som reserve for brandvæsenet. Brandvæsenernes egen tidligere pumpereserve i form af store påhængssprøjter er derved efterhånden udgået, hvorved besparelser af begrænset omfang er opnået.

En stor del af civilforsvarets materiel indkøbes for statsmidler af civilforsvarsstyrelsen og fordeles til områderne. Dette gælder alt brandmateriel og udstyr til redningstjenesten.

Materiel, der skal indkøbes for kommunale midler, indkøbes af civilforsvarschefen (evt. gennem civilforsvarsstyrelsen) samlet for hele området. En yderligere centralisering af indkøbene er næppe hensigtsmæssig.

Der er intet i vejen for (hvis civilforsvarsstyrelsens tilladelse opnås), at dele af civilforsvarets slangebeholdning kan danne reserve for de lokale brandvæsener.

d) Bygninger.

Civilforsvaret for Storkøbenhavn har bygget en civilforsvarsskole med øvelsesområde og brandhus i Hedehusene, der er fælles for hele området.

Skolen benyttes også af andre institutioner, bl.a. andre civilforsvarsområder, Civilforsvarskorpset, Statens brandskole, Landtransportskolen, kommunale brandvæsener, Falcks redningskorps og Forsvaret.

Uddannelsen af frivillige foregår delvis lokalt på brandstationer eller andre kommunale anlæg.

Depoter er i det væsentlige fordelt taktisk i lokaler stillet til rådighed af de enkelte kommuner.

Administrationen sker fra civilforsvarsskolen, lejede lokaler og brandchefernes kontorer.

Under mobilisering er udrykningsstationerne placeret på rekvirerede skoler taktisk fordelt i området.

De fredsmæssige brandstyrker bibeholdes eller omfordeles på de eksisterende brandstationer og rykker ud derfra.

Der er ikke behov for og ikke planlagt nybygning til civilforsvarsformål bortset fra kommandocentraler.

I afsnit K, F og G er de eksisterende brandstationer blevet benyttet til uddannelse, undervisning og øvelser med CF-brand- og ambulancepersonel, hvorved indretning af lokale CF-gårde har vist sig unødvendig.

e) Uddannelse.

Som anført ovenfor benyttes brandstationerne, og især disses eksisterende undervisningsfaciliteter og materiel, af det lokale civilforsvarspersonel, således at nyindretning eller leje af fremmede undervisningslokaler er undgået.

Den nære tilknytning, især det frivillige GF-personel har til brandvæsenerne, har medført, at dette personel har etableret en art hjælpebrandkorps, der tilkaldes ved store og langvarige brande, hvorved dette CF-personel kan erhverve sig praktisk erfaring, der betyder styrkelse af civilforsvarets beredskab.

f) Vedligeholdelse af materiel.

Udnyttelse i afsnit K, F og G af brandvæsenernes eksisterende autoværksteder og slangevaskeanlæg til også at vedligeholde CF-materiel har medført, at regninger fra fremmede værksteder eller indretning af egne CF-værksteder er undgået, jfr. punkt 2.

I afsnit A har civilforsvaret egne værksteder. Visse steder foretager også kommunernes tekniske forvaltningers værksteder vedligeholdelse og reparation af materiellet.

Slangevask kan foretages på civilforsvarsskolen og hos størstedelen af områdets brandvæsener.

g) Fredstidskatastrofeberedskabet.

Beredskabet oprettes centralt for hele området på civilforsvarsskolen under civilforsvarschefens ledelse.

Mandskabet består af værnepligtigt og frivilligt civilforsvarsmandskab, der har meldt sig til deltagelse i denne tjeneste. Materiellet er i første række civilforsvarsskolens øvelsesmateriel samt et særligt depot af civilforsvarsmateriellet udtaget til dette formål.

Den for Københavns Brandvæsen hidtil eksisterende chefsvagtordning har kunnet danne grundlag for en hurtig alarmering af fredstidskatastrofeberedskabet.

h) Tilsynsvirksomhed.

Tilsynsmyndigheden med egenbeskyttelsen er i afsnit K, F og G delegeret til brandvæsenerne, hvorved de i punkt 8 i betænkningen af april 1972 anførte fordele ved et kontaktsted og et besøg er opnået eller vil kunne opnås.

i) Planlægning for krig.

I Storkøbenhavn er planlægningen ikke foretaget sektor- eller afsnitsvis, men området er betragtet som en helhed, og dimensionering og organisation af civilforsvaret er sket ud fra dette helheds synspunkt.

Afsnitscheferne og tjenestegrenslederne er i høj grad impliceret i planlægningen og deltager i den løbende ajourføring af beredskabsplanen og den deraf følgende uddannelse, men der er ikke på dette punkt opnået særlige fordele ved samordningen.

II. Forskelle fra ordningerne i andre kommuner.A. Civilforsvaret.1. Geografisk udstrækning.

For det øvrige lands vedkommende er hvert civilforsvarsområde undtagelsesfrit en kommune eller en del af en kommune.

For Storkøbenhavns vedkommende består civilforsvarsområdet af

 2

20 kommuner (areal på 610 km og med 1,24 mill, indbyggere).

2. Kommissionernes sammensætning.

For det øvrige land, idet der bortses fra formanden, politimesteren, civilforsvarslederen og de af de frivillige udpegede medlemmer, er det kommunalbestyrelsen, der udpeger medlemmer til kommissionen.

I Storkøbenhavn er kompetencen til at udpege medlemmer tilagt Københavns Borgerrepræsentation, Frederiksberg kommunalbestyrelse, Gentofte kommunalbestyrelse, Københavns amtsråd og Foreningen af kommuner i Københavns amt.

Hertil kommer, at Hovedstadsrådet udpeger en observatør.

Det bemærkes, at civilforsvarschefen ikke er medlem af kommissionen.

3. Kommissionens forhold til kommunalbestyrelserne.

I det øvrige land har civilforsvarskommissionen et selvstændigt fagligt ansvar for varetagelsen af sine opgaver, og kommunalbestyrelsen har et ansvar for, at der bliver stillet ressourcer til rådighed i form af bevillinger samt kommunalt ansat personale som midler i øvrigt. Kommunalbestyrelsen kan ikke fungere som ankeinstans i forhold til civilforsvarskommissionen og ej heller give civilforsvarskommissionen direktiver inden for kommissionens ansvarsområde, men må i et omfang, der ikke på forhånd er afklaret, kunne stille visse vilkår for, hvorledes dens midler kan anvendes.

For Storkøbenhavns vedkommende er situationen mere kompliceret, fordi kommissionen ikke har én men 5 valgforsamlinger.

I forbindelse med udstedelsen af den første bekendtgørelse om det storkøbenhavnske civilforsvar (nr. 451 af 3. november 1949) har indenrigsministeriet imidlertid godkendt en ordning, hvorefter bevillingssager fra civilforsvarskommissioner går til Københavns borgerrepræsentation, Frederiksberg kommunalbestyrelse og til Gentofte kommunalbestyrelse til endelig godkendelse, mens amtskommunens 6 repræsentanter i civilforsvarskommissionen er tillagt den endelige bevillingsmyndighed for kommunerne (bortset fra Gentofte) i amtskommunen.

Det bemærkes, at politidirektøren og de to medlemmer udpeget af de frivillige organisationer ikke har stemmeret i kommunale bevillingsspørgsmål.

4. Samordningsmåde og -grad.

Efter civilforsvarslovens § 22 er kompetence og ansvar i civilforsvarsområderne uden for Storkøbenhavn pålagt civilforsvarskommissionen i den enkelte kommune. I katastrofetilfælde er civilforsvarskommissionens formand ansvarlig for ledelsen af indsatsen.

En bestemmelse om adgang til at indgå aftaler om delegation af kompetence fra én kommunalbestyrelse til en anden kommunalbestyrelse er således efter gældende lov ikke til stede i dag, og ledelsen i katastrofetilfælde kan derfor ikke ansvarsmæssigt overdrages til andre.

Af redegørelsen under punkt 3 vil det være fremgået, at disse regler ikke gælder for Storkøbenhavn.

B. Brandvæsenerne m.v.

Bortset fra det oven for under I, B) beskrevne formaliserede samarbejde i det storkøbenhavnske område er der ingen forskelle til andre kommuner. De samarbejdende kommuners brandvæsener er på lige fod med landets øvrige brandvæsener undergivet Statens Brandinspektions og justitsministeriets tilsyn.

Kapitel 9

Opstilling af modeller for forholdet mellem det kommunale civilforsvar og brandvæsen

9.1. Efter sit kommissorium har arbejdsgruppen blandt andet til opgave at udarbejde forslag til etablering af et lokalt beredskab omfattende det nuværende civilforsvar og brandvæsen i kommunerne som én organisation. Der skal samtidig stilles forslag om, hvorledes De Danske Redningskorps enheder kan indgå i et organisatorisk samvirke i fredstid, og hvorledes de i krigstid kan indgå i krigsorganisationen.

Arbejdsgruppen har til brug for sine overvejelser valgt at opstille en række modeller, der med en glidende overgang spænder fra to fuldstændig adskilte væsener over til en fuldstændig sammensmeltning af det nuværende brandvæsen og kommunale civilforsvar.

Modellerne vil blive gennemgået efter følgende systematik:

- a. Den politiske struktur.
- b. Ledelse og administration.
- c. Personel.
- d. Indkøb og udnyttelse af materiel.
- e. Bygninger.
- f. Uddannelse.
- g. Vedligeholdelse af materiel,
- h. Fredstidsberedskabet.
- i. Planlægning for krig.
- j. Tilsynsvirksomheden.

Model I. Det organisatoriske udgangspunkt for den nuværende ordening i kommissionskommuner kan skitseres således:

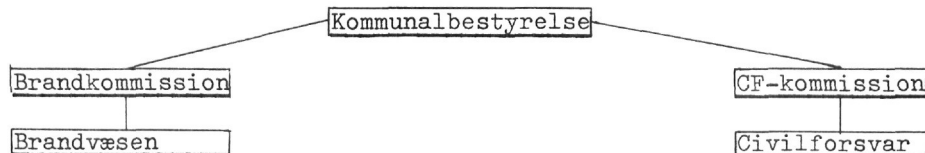

Fig. 1.

Model II. Sammenlægning af kommissionerne til én kommission og opretholdelse af 2 adskilte væsener.

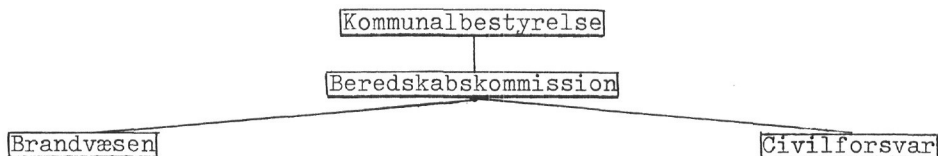

Fig. 2.

Model III. Oprettelse af to adskilte kommissioner, men med fælles administration og så stor fælles udnyttelse af personale m.v. som økonomisk hensigtsmæssigt.

Denne ordning svarer i hovedtræk til den integration, der allerede i dag inden for de gældende lovmæssige rammer er gennemført i adskillige kommuner i overensstemmelse med de anbefalinger, der er fremsat i en betænkning fra 1972 fra civilforsvarsstyrelsens brandtjenesteudvalg, jfr. ovenfor.

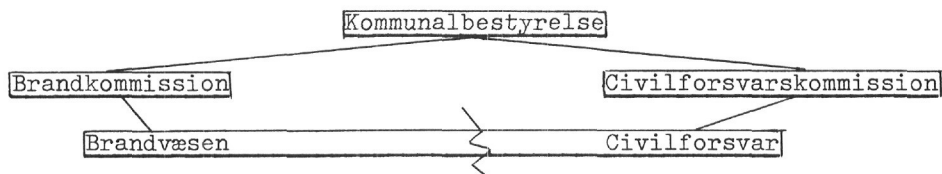

Fig. 3.

Model IV. En fuldstændig integreret organisation ledet af en fælles kommission og integreret på alle niveauer.

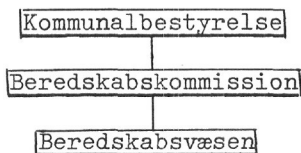

Fig. 4.

Model V. Den "fuldstændige" kommunalisering og integration i den kommunale organisation.

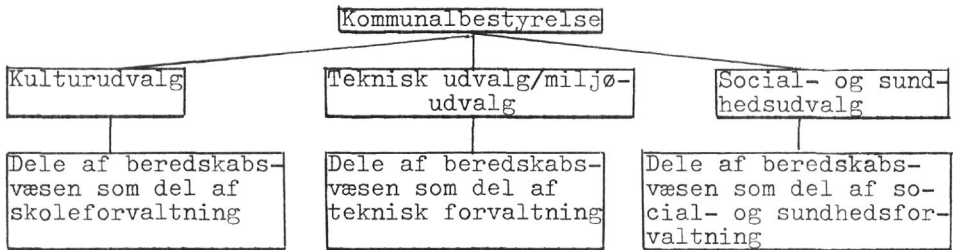

Fig. 5a (Figuren illustrerer en ordning, hvor de enkelte kommunale udvalg fungerer inden for deres almindelige område også i krigstid).

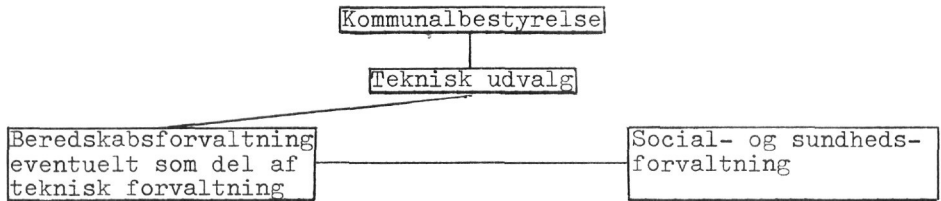

Fig. 5b (Figuren illustrerer den situation, at beredskabsforvaltningen underlægges et af de eksisterende, stående udvalg, her teknisk udvalg).

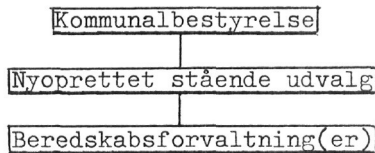

Fig. 5c (Figuren illustrerer den situation, at der oprettes et særligt stående udvalg til varetagelse af beredskabsforvaltningens anliggender).

a. Den politiske struktur.

I model I - IV indgår en eller flere kommissioner i styringen af væsenerne. Herved sikres mere eller mindre kontakten med blandt andet politimesteren gennem dennes medlemskab af kommissionen/kommissionerne.

I model V (kommunaliseringen) findes ingen selvstændig kommission. Opgaverne er her på forskellige måder henlagt til et stående udvalgs ressort. Kontaktfladen med politiet er ikke som i dag sikret, og det vil derfor være nødvendigt at udarbejde en særlig samarbejdsordning for relationerne til politiet.

Angående fordele og ulemper ved en fælles kommission henvises til kap. 8.

b. Ledelse og administration.

I model I - II vil den daglige ledelse og administration af væsenerne være adskilt, hvorimod de i model IV vil være integrerede. Model V, fig. 5a, indebærer mulighed for, at de samlede opgaver kan spredes på forskellige forvaltningsafdelinger. Hvis en sådan spredning gennemføres, må det forudsætte, at der udpeges en administrativ koordinator for beredskabsområdet. I model V, fig. c, kan væsenerne enten være adskilte eller integrerede.

Model III illustrerer en mellemgruppe, hvor integration i højere grad kan gennemføres i det omfang, som den enkelte kommune skønner ønskeligt og hensigtsmæssigt.

Integration af ledelse og administration vil alt afhængig af det nærmere omfang sikre en fælles udnyttelse af personel og faciliteter, herunder eventuelt sammenlægning af deltidsstillinger til heltidsstillinger.

c. Personel.

I model I og II er personellet i væsenerne adskilt. I model III - V vil personellet i varierende grad være fælles. Det skal dog bemærkes, at model V, fig. 5a, indebærer mulighed for en spredning af personellet i det omfang opgaverne spredes ud på forskellige forvaltningsafdelinger.

Konsekvenserne i forbindelse med fælles personel er i øvrigt alt andet lige, at det samlede personel vil kunne indgå i en pulje, der deltager i brandudrykninger, materielvedligeholdelse, depottjeneste m.v. Det vil for brandvæsener med heltidsansat personel bety-

de, at det vagthavende personel kan deltage i materielvedligeholdelsen af civilforsvarsmateriellet m.v. Civilforsvarets faste personel, hvilket dog på landsbasis uden for Storkøbenhavn i gennemsnit kun udgør 1,25 heltidsansat pr. by, vil på den anden side i en vis udstrækning kunne indgå som ekstra brandmandskab og om nødvendigt i udrykningstjenestens vagtturnus (brandinspektørvagten). I kommuner med tilkaldbrandvæsen vil civilforsvarspersonellet kunne indgå som en fast kerne i udrykningen. Med hensyn til værksteds- og depottjenesten vil der alt efter forholdene være mulighed for at erstatte deltidsansættelser med heltidsansættelser.

d. Indkøb og udnyttelse af materiel.

Tilskyndelsen til at foretage fælles indkøb må antages at være større i model HI - V end i model I - II. På den anden side vil der næppe kunne påvises nævneværdige økonomiske fordele ved fælles indkøb på lokalt plan.

Med hensyn til udnyttelse af materiellet bemærkes, at det krigsmæssige beredskab med hensyn til brandtjenesten er uafhængigt af, hvorvidt væsenerne er integrerede eller ej. De enkelte brandvæseners materiel er indregnet i det totale krigsmæssige beredskab, og de enkelte civilforsvars materielbeholdninger til brandtjeneste er derfor som udgangspunkt forskellen mellem det fastsatte krigsmæssige beredskab og brandvæsenernes materiel. Et fællesskab på området indebærer således ikke mulighed for en nedsættelse af kravene til væsenernes samlede materielberedskab. Civilforsvarsmateriellet vil dog i en vis udstrækning kunne indgå som en reserve for vedkommende brandvæsen. Der vil herved være en mulighed for at opnå besparelser på brandvæsenernets anskaffelseskonto. Praktisk set forudsætter dette nok en vis grad af integration af væsenerne.

e. Bygninger.

Der er med hensyn til spørgsmålet om væsenernes bygninger ikke indbygget principielle forskelle i modellerne I - V. Adskilte væsener kan ligesom integrerede væsener i deres samlede virksomhed i princippet have adskilte bygningsmæssige faciliteter eller fælles faciliteter. Tilskyndelsen til at opnå eventuelle økonomiske fordele ved så langt som praktisk muligt at søge at få fællesfaciliteter må dog antages at være større i model III - V end i model I - II.

f. Uddannelse.

Der er med hensyn til uddannelse af værnepligtige ikke indtaget principielle forskelle i modellerne I - V.

Alt efter behovet det enkelte sted kan det tænkes at være forbundet med økonomiske fordele at benytte sig af fælles uddannelses- og øvelsesfaciliteter i forbindelse med undervisning af såvel værnepligtige som ikke-værnepligtigt personel. Tilskyndelsen til at søge at opnå sådanne eventuelle økonomiske fordele må antages at være større i model III - V end i model I - II.

Den fælles udnyttelse af det faste personel, der som udgangspunkt vil være en konsekvens af model III og V, vil alt andet lige medføre, at et større antal personer får en praktisk uddannelse i fredsmæssig brandtjeneste. Samtidig giver den fælles udnyttelse mulighed for i højere grad at forberede det samlede personel til at varetage opgaver i krigstid.

g. Vedligeholdelse af materiel.

Der vil i det omfang, det af hensyn til beredskabet er muligt, formentlig kunne opnås visse fordele med hensyn til rationalisering ved udnyttelse af fælles værksteder, slangevaskeanlæg m.v. og ved fælles udnyttelse af kvalificeret værksteds personel samt mulighed for, at der på "uproduktive" vagter kan vedligeholdes materiel m.v.

Fordelernes omfang vil afhænge af den i den enkelte kommune allerede eksisterende udnyttelsesgrad m.v.

Tilskyndelsen til at søge at opnå sådanne fordele vil formentlig være større i model III - V end i model I - II.

h. Fredstidskatastrofeberedskabet.

Planlægningsfasen. I model V deltager politiet ikke - som i model I - IV - institutionelt i den særskilte lokale planlægning, som i dag finder sted inden for henholdsvis brandvæsen og civilforsvar. Der henvises herom til kapitel 8.

Indsatsforhold. Integration af brandvæsen og civilforsvar vil betyde fælles ledelse også i fredstid, hvilket må antages at medføre nogen effektivisering af indsatsen ved fredstidskatastrofer (model III - IV samt V, for så vidt der ved kommunaliseringen ikke sker spredning på det her berørte område).

Alt tjenstgørende personel vil kunne indsættes umiddelbart med civilforsvarsmateriel, også ved andre katastrofer end storbrande. Det faste, tjenstgørende personel vil blive fortrolig med såvel brandvæsenernes som civilforsvarets materiel. Dog skal bemærkes, at den antalsmæssigt største del af mandskabet i det kommunale civilforsvar er den værnepligtige gruppe, som ikke har nogen daglig tjeneste, og som derfor næppe heller vil opnå den omtalte fortrolighed med brandvæsenernes materiel.

Disse forventede konsekvenser, der dog er vanskeligt målelige, vil ikke indtræde i model I og II.

i. Planlægning for krig.

Integration (model IV - V og til dels model II - III) kan tænkes i varierende grad at indebære en risiko for en nedprioritering af beredskabsplanlægningen. På den anden side kan integration og den dermed følgende større organisation også tænkes bedre at tilgodese mulighederne for at opfylde de allerede stillede mål for væsenerne.

,j. Tilsynsvirksomhed.

Integration efter model III - V vil bevirke, at bedriftsværnspligtige virksomheder og andre, der skal have kontakt med såvel brandvæsen som civilforsvar, ofte kan nøjes med ét kontaktsted, der både kan behandle virksomhedens brandmæssige forhold og bedriftsværnsforhold. For væsenerne vil det betyde, at der kun skal aflægges et besøg på en sådan virksomhed.

9.2. Arbejdsgruppen har haft lejlighed til at gennemgå materiale samt under rejser at studere de eksisterende ordninger med hensyn til brandvæsen og civilforsvar i Assens, Brønderslev, Horsens, Odense, Randers, Viborg og Aalborg.

I det følgende redegøres for arbejdsgruppens indtryk i forbindelse med disse studiebesøg.

I Assens, Horsens, Odense og Viborg har man i varierende grad samordnet vedkommende kommunale brandvæsen og civilforsvar. Man har alle stederne støttet opbygningen af fællesskabet på de forslag, som er stillet af civilforsvarsstyrelsens brandtjenesteudvalgs betænkning fra 1972, jfr. model III oven for under pkt. 9.1.

Det har været den almindelige opfattelse i de nævnte byer, at 1972-betænkningen har peget på så vide, allerede eksisterende muligheder for en frivillig samordning eller integration af væsenerne, at man ikke, når bortses fra spørgsmålet om brand- og civilforsvarscommissionerne, har fundet noget behov for lovgivningsmæssige initiativer med hensyn til forvaltningernes opbygning og virke.

I Brønderslev, Randers og Aalborg, hvor der ikke er gennemført nogen samordning eller integration af vedkommende brandvæsener og lokale civilforsvar (jfr. model I oven for under pkt. 9.1.), har man i tiden efter afgivelsen af 1972-betænkningen fra civilforsvarsstyrelsens brandtjenesteudvalg gjort sig overvejelser omkring spørgsmålet om samordning eller integration af væsenerne.

Arbejdsgruppen har konstateret, at omstændighederne omkring væsenernes ledelsesmæssige og/eller bygningsmæssige forhold i samtlige byer har haft væsentlig indflydelse på, om væsenerne skulle søges indarbejdet i en fælles struktur eller forblive adskilte. I de byer, der ikke har foretaget samordning, har man hverken fundet det økonomisk fordelagtigt eller hensigtsmæssigt at foretage en samordning. Man har i den forbindelse blandt andet henvist til de hermed forbundne anlægsudgifter samt til persons spørgsmål.

I de byer, der har foretaget samordning, har persons spørgsmål ikke hindret etablering af en fælles ledelse, og det har været anset for fordelagtigt at etablere fælles bygningsmæssige rammer om civilforsvar og brandvæsen - i flere tilfælde i sammenhæng med en udbygning, som der også af andre grunde skønnedes behov for.

I de besøgte byer, hvor samordning eller integration er gennemført, har man ment, at fællesskabet i sig selv har betydet en langt bedre kontakt med befolkningen og en større forståelse for civilforsvarets opgaver og virke. Det er i flere af disse byer påpeget, at man forud for etableringen af fællesskabet havde en civilforsvarsorganisation med et relativt lavt aktivitetsniveau. Efter fællesskabets etablering fik man i den større organisatoriske enhed mulighed for bedre at kunne give planlægningsopgaverne en forsvarlig prioritering. Man fik endvidere mulighed for ud over de egentlige civilforsvarsmæssige opgaver at påtage sig daglige eller mere enkeltstående servicemæssige ydelser af blandt andet undervisningsmæssig eller forplejningsmæssig karakter (madudbringning etc.).

Arbejdsgruppen har på den anden side i de besøgte byer, hvor der ikke er etableret noget fællesskab, fået det indtryk, at man ikke dér anser en samordning eller integration for i sig selv at have nogen betydning for befolkningens forståelse for det lokale civilforsvar. Man har også i disse byer påtaget sig forskellige arrangementer, der ligger uden for det egentlig civilforsvarsmæssige felt.

Spørgsmålet om den lokale uddannelse af de § 31-værnepligtige har været genstand for drøftelser under studiebesøgene. I alle de besøgte kommuner skønnedes det, at man under hensyn til den gældende tjenestetid havde opnået antagelige resultater på området. Det blev i denne forbindelse fremhævet, at standarden af de § 31-værnepligtige i de sidste år var blevet afgørende forbedret, hvilket formentlig havde sammenhæng med den omstændighed, at der i de sidste år havde været et sådant overskud af ubetinget tjenstdygtige, at kun sådanne blev udskrevet til § 31-værnepligtstjenesten.

I de byer, hvor brandvæsenet var samordnet eller integreret med det kommunale civilforsvar, blev det gjort gældende, at de værnepligtige blev mere motiveret for opgaverne, når deres tjeneste blev udført i en organisation, som også varetog de daglige fredstidsopgaver inden for brandtjenesten m.v.

Arbejdsgruppen har i øvrigt bemærket sig, at undervisningen i brandtjeneste - også i byer med adskilte væsener - i et vist omfang gennemføres ved instruktører fra brandvæsenerne, herunder entreprisbrandvæsener.

I alle de besøgte kommuner blev samarbejdet med politiet fremhævet som særdeles vigtigt. Det blev stærkt understreget, at dette samarbejde - som i dag - måtte baseres på et formaliseret grundlag. Det var den helt fremherskende opfattelse hos både politiet og i de besøgte kommuner, at politiets medlemskab af brand- og civilforsvarskommissionerne var den bedst egnede samarbejdsmodel (jfr. model I - IV oven for under pkt. 9.1.). Det blev samtidig præciseret, at det styrende organ for væsenerne burde forblive i kommissionsregie, uanset at man på andre områder har ophævet kommissioner og henlagt opgaverne under stående udvalg i henhold til kommunernes almindelige styrelsesordning. Som begrundelse for at foretrække kommissionsorganet fremfor andre ordninger blev navnlig henvist til relationerne til politiet og for civilforsvarets vedkommende tillige til de frivillige organisationer, som i

dag er repræsenteret i civilforsvarskommissionerne. Alene et enkelt sted fandt man, at kommunaliseringsmodellen som er beskrevet ovenfor (model V) ville være den mest hensigtsmæssige ordning med hensyn til styringen af væsenerne.

I de besøgte byer blev der fra kommunalpolitisk side med varierende styrke givet udtryk for, at man formentlig ville foretrække én kommission på området fremfor som i dag to, således at brand- og civilforsvarskommissionerne blev sammenlagt til f.eks. en beredskabskommission.

Fra politiets side blev der., bortset fra enkelte steder, ikke udtrykt betænkeligheder ved en sammenlægning af kommissionerne. De betænkeligheder, der blev udtrykt visse steder, refererede sig til, at en sammenlægning kunne medføre en forringelse af det krigsmæssige beredskab.

9.3. Overvejelser.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at en samordning eller integration ikke vil give sig udslag i varige økonomiske besparelser af betydning. Det er dog hovedindtrykket, at et fællesskab på området i vidt omfang vil kunne indebære andre fordele, herunder i visse tilfælde mulighed for en bedre ressourceudnyttelse af bygningsfaciliteter og personel til fordel for såvel det fredsmæssige som krigsmæssige beredskab. Et fællesskab gennem den større organisatoriske enhed kan give mulighed for, at der under væsenernes forvaltning henlægges andre opgaver, men dette må dog ikke ske på bekostning af civilforsvarets mindre dagsaktuelle opgaver.

Arbejdsgruppen har i forbindelse med studiebesøgene i såvel de byer, hvor samordning eller integration er gennemført, som i de byer, hvor dette ikke er tilfældet, bemærket, at der inden for begge grupper af byer er en ikke uvæsentlig variation i, hvorledes fællesskabet henholdsvis adskillelsen af væsenerne er gennemført. Dette forhold ses i vidt omfang begrundet i byernes størrelse og i særlige omstændigheder inden for det enkelte område. Det er på denne baggrund arbejdsgruppens vurdering, at der næppe gives nogen entydig løsning på spørgsmålet om, hvorvidt og i givet fald hvorledes samordning eller integration mellem brandvæsenerne og vedkommende lokale civilforsvar bør søges gennemført.

Der er imidlertid visse hovedpunkter, omkring hvilke overvejelserne om en eventuel gennemførelse af samordning eller integration bør tage udgangspunkt.

Der kan for det første peges på spørgsmålet om et bygningsmæssigt fællesskab for væsenerne. Det er her arbejdsgruppens opfattelse, at man i kommuner, hvor vedkommende væsen(er) står over for større bygningsarbejder, herunder ombygningsarbejder, vedrørende administrationslokaler, garageanlæg, værkstedsfaciliteter, depoter og lignende, med fordel kan foretage en samlet vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt dette forhold selvstændigt eller i sammenhæng med andre omstændigheder bør føre til iværksættelse af samordning eller integration.

I spørgsmålet om etablering af et bygningsmæssigt fællesskab indgår en lang række til dels modsat rettede hensyn.

For så vidt angår brandvæsenernes administration, drejer det sig om den gennemsnitligt set mest hensigtsmæssige placering af en forvaltning for borgerne, medens det for så vidt angår udrykningsstationerne mere drejer sig om den trafikalt set mest hensigtsmæssige placering.

Med hensyn til civilforsvaret drejer det sig især om at få de krigsmæssige anlæg, øvelsesanlæg m.v. placeret uden for bykernen.

Resultatet af den samlede afvejning af de to væseners behov på området vil i vidt omfang være afhængig af den enkelte bys størrelse, bebyggelse m.m. Det er derfor efter arbejdsgruppens opfattelse ikke rimeligt at pege på en ensartet løsning gældende for hele landet.

Det skal tilføjes, at det forhold, at vedkommende kommune har entreprisbrandvæsen, efter arbejdsgruppens opfattelse ikke i sig selv hindrer en gennemførelse af et bygningsmæssigt fællesskab på området.

Arbejdsgruppen skal dernæst pege på, at det ligesom i forbindelse med forestående bygningsmæssige ændringer vil være hensigtsmæssigt, at man i de enkelte kommuner, hvor væsenerne er adskilt, tager spørgsmålet om samordning eller integration op til overvejelse i tilknytning til kommende lederskifte i brandvæsenet eller det lokale civilforsvar. Man har fra studiebesøgene i de byer, hvor der er etableret et fællesskab på området, fået indtryk af, at de pågældende kommuner har anset stillingen som fælles chef i væsenerne som en styrkelse af ledelsesfunktionen for begge områder, herunder af koordinationen af det lokale beredskabs indsats over for skadetilfælde i fredstid. Man finder dog, at der navnlig i de større byer ofte vil være behov for, at den fælles chef bl.a. med hen-

blik på en forsvarlig løsning af væsenernes opgaver i en krigssituation bistås af en eller flere stedfortrædende medarbejdere, der ligesom den fælles chef bør være uddannet både inden for brandvæsen og civilforsvar. Der vil herigennem ofte være åbnet mulighed for en mere hensigtsmæssig fordeling af bl.a. brandinspektørvagterne.

Med hensyn til det faste personel, bortset fra ledergruppen, vil betydningen af fordelene ved en samordning eller integration i vidt omfang afhænge af udgangssituationen det enkelte sted. Fordelene forekommer især oplagte med hensyn til værksteds- og depot-tjenesten. Både inden for denne sektor og også inden for navnlig det administrative personale vil der, hvor der er tale om et kommunalt brandvæsen, være åbnet mulighed for en alt efter omstændighederne hensigtsmæssig konvertering af deltidsstillinger til heltidsstillinger. For de kommunale brandvæsener, hvor der er heltidsansat brandmandskab, vil der gennem en fælles struktur endvidere være bedre adgang til en mere intensiv udnyttelse af vagttiden uden for alarmeringssituationerne.

Generelt skal dog navnlig peges på den fordel, der gennem den større organisatoriske enhed kan opnås på den fredsmæssige side med hensyn til en servicemæssig højere standard. Arbejdsgruppen har bemærket, at en servicemæssig højere standard i flere af de besøgte byer bl.a. er kommet til udtryk gennem en udvidelse af væsenernes funktioner med opgaver fra tilgrænsende områder, navnlig fra socialvæsenet. De pågældende kommuner mener at have haft gode erfaringer med de etablerede ordninger. Det kan dog efter arbejdsgruppens opfattelse diskuteres, om påtageisen af sådanne andre opgaver ikke indebærer en fare for, at en del af væsenernes egentlige hovedopgaver fortrænges. Dette vil dog normalt ikke være tilfældet i det omfang, det medfører en større tildeling af ressourcer. Hertil kommer i øvrigt, at civilforsvaret må antages at opnå en good-will i forbindelse med påtageisen af sådanne opgaver.

På den anden side må arbejdsgruppen i forlængelse heraf samtidig pege på, at den fælles organisation kan indebære en risiko for, at de civilforsvarsmæssige planlægningsopgaver til skade for krigstidsorganisationen bliver nedprioriteret i sammenhængen med de fredsmæssige brandvæsener, medmindre der er etableret en nærmere styring på området. Der kan herom henvises til kap.7.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken betydning en eventuel integration af civilforsvar og brandvæsen har for befolkningens forståelse for især civilforsvaret, skal arbejdsgruppen bemærke, at integrationen næppe i sig selv er afgørende. Muligheden for at opnå forståelse fra befolkningens side må i det væsentligste antages at bero på omfanget af den udadvendte virksomhed, og denne kan i princippet lige så vel gennemføres i den adskilte som i den fælles struktur. Det er på den anden side arbejdsgruppens opfattelse, at civilforsvaret i den fælles organisation alt andet lige vil have lettere adgang til og med forholdsvis mindre udgifter at komme i kontakt med en større del af befolkningen.

Hvad angår spørgsmålet om den lokale uddannelse af værnepligtige er det i overvejende grad arbejdsgruppens opfattelse, at der kan tænkes at være visse fordele forbundet med, at denne uddannelses kanaliseres gennem en organisation, som også varetager de fredsmæssige opgaver. Man har dog ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at pege på den fælles organisation som en i sig selv afgørende faktor for uddannelsens resultat.

I relation til overvejelserne omkring samordning eller integration af civilforsvar og brandvæsen trænger det spørgsmål sig på, om og i givet fald hvorledes der eventuelt vil kunne opbygges en fælles organisation i de mange kommuner, hvor De Danske Redningskorps (Falck) i henhold til overenskomst varetager den side af brandvæsenets virksomhed, der vedrører brandslukningen.

Falck har herom udtalt, at dets enheder under den nuværende organisatoriske opbygning principielt kan tilpasses enhver af de ovenfor opstillede integrationsmodeller II - V under forudsætning af, at modellerne ikke vil hindre Falck i at opfylde nogen af sine forpligtelser over for amts- og primærkommunerne eller over for private abonnenter. Falck har i den forbindelse opfattet modellerne som beskrivende kommunernes kontrollerende organ med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt et aftalt beredskab af materiel og personel er til stede.

En eventuel forøgelse eller ændring af Falcks arbejdsopgaver som entrepriesebrandvæsen i forbindelse med en integration kan således - ligesom tilfældet er i dag - alene gennemføres efter aftale med Falck.

Arbejdsgruppen finder, at det tilsvarende gælder med hensyn til andre entrepriesebrandvæsener, herunder kommunale og frivillige.

Som tidligere beskrevet har politiet i dag en lang række opgaver at varetage i forbindelse med den virksomhed, der udøves gennem brandvæsenerne og civilforsvaret i såvel fredstid som i krigstid.

Arbejdsgruppen må på baggrund af de mange og væsentlige berøringsflader mellem de pågældende myndigheder understrege vigtigheden af, at der i lovgivningen er fastsat en klar model for samarbejdet mellem politiet og brandvæsenerne og civilforsvaret til sikring af, at politiet har en formel kontaktflade til brandvæsenerne og civilforsvarets virksomhed, samt at politiet kan øve den fornødne indflydelse, hvor politimæssige hensyn gør det påkrævet.

Omvendt har væsenerne også en klar interesse i at have en formel kontaktflade til politiet, der i dette forum vil have mulighed for at forelægge vedkommende sager som f.eks. evakueringsplanlægningen.

Uanset at det løbende samarbejde i langt overvejende grad naturligt sker gennem mere uformelle kontakter mellem politiet og væsenernes forvaltninger, lægger arbejdsgruppen afgørende vægt på, at lovgivningen under alle omstændigheder som i dag sikrer en samarbejdsmodel.

Politiets medlemskab af kommissionerne er som tidligere nævnt kun en af flere tænkelige, formaliserede samarbejdsmodeller. Der kunne i stedet teoretisk være tale om f.eks. en kompetencedeling, høringspligt, ankemulighed, etablering af et samarbejdsorgan eller kombinationer af disse muligheder.

Med hensyn til spørgsmålet om nedlæggelse eller sammenlægning af kommissionerne har arbejdsgruppen drøftet forskellige skitser. Den ene skitse er en kommissionsmodel efter det gældende kommissionssystem, men med fakultativ adgang til sammenlægning af brand- og civilforsvarskommissionerne til en beredskabskommission. Den anden skitse er en udvalgsmodel, hvorefter de opgaver, som hidtil har ligget i kommissionerne, tildeles kommunalbestyrelsen i henhold til den almindelige styrelsesordning for kommunerne, således at den umiddelbare politiske styring kanaliseres igennem et eller flere stående udvalg, eventuelt et nyoprettet stående beredskabsudvalg. Udvalgsmodellen kan kombineres med en pligt for kommunerne til at nedsætte et samarbejdsorgan med beføjelser svarende til udvalg i henhold til § 17, stk. 4, i den kommunale styrelseslov.

Kommissionsmodellen, som er nærmere opstillet med bemærkninger neden for under 9.5., bygger på samme opgaver og kompetencer, som kommissionerne har i dag.

Efter modellen kan kommunalbestyrelsen bestemme, at brand- og civilforsvarskommissionerne kan sammenlægges til en beredskabskommission. Arbejdsgruppen foreslår ikke særlige kriterier for anvendelse af beføjelsen til sammenlægning, idet man i tråd med, hvad der er anført om integration af væsenerne, finder, at den enkelte kommune er bedst egnet til at foretage den samlede hensigtsmæssighedsvurdering, som i givet fald kan føre til sammenlægning.

Generelt skal dog nævnes, at en sammenlægning kan medføre visse fordele af mere praktisk karakter. Sammenlægning kan endvidere medvirke til at styrke den politiske koordination af to beslægtede, omend langt fra sammenfaldende områder og endelig bidrage til en forenkling af kommunernes politiske udvalgsstruktur. På den anden side kan en sammenlægning medføre en risiko for, at de mere dagsaktuelle sager inden for brandvæsenet vil få højere prioritet end de civilforsvarsmæssige opgaver med en deraf følgende forringelse af det lokale krigsmæssige beredskab, medmindre der etableres en nærmere styring på området, jfr. ovenfor i kap. 7.

Med hensyn til sammensætningen er arbejdsgruppen nået til den opfattelse, at man i forbindelse med en gennemførelse af kommissionsmodellen ikke længere kan opretholde medlemskab og stemmeret for vedkommende kommunes egne embedsmænd. Efter skitsen har brandinspektøren, bygningsinspektøren og civilforsvarslederen ikke medlemstatus eller stemmeret. Arbejdsgruppen har dog i den forbindelse anset det fornødent direkte i loven blandt andet at foreskrive, at brandinspektøren og civilforsvarslederen deltager i kommissionsmøder, og at de er berettiget til at få deres faglige vurderinger eller indstillinger indført i kommissionens beslutningsprotokol. Arbejdsgruppen har ikke fundet behov for en tilsvarende bestemmelse for så vidt angår bygningsinspektøren, men man forudsætter selvsagt, at bygningsinspektøren om nødvendigt for en sags oplysning m.v. tilkaldes til kommissionsmøder.

Hvad angår sammensætningen skal endelig bemærkes, at politimesteren, som det er tilfældet i dag, har medlemstatus og stemmeret, sidstnævnte dog ikke i kommunale bevillingsspørgsmål. Herved har man bevaret politiets formelle kontaktflade til brandvæsenet og civilforsvaret og omvendt.

Arbejdsgruppens repræsentanter fra brandvæsenet, civilforsvaret og politiet anser kommissionsstrukturen som den absolut mest velegnede model og finder ikke, at den nuværende kommissionsordning hidtil har givet anledning til ulemper.

Med hensyn til spørgsmålet om det storkøbenhavnske område og magistratskommunerne skal arbejdsgruppen endelig fremhæve, at kommissionsmodellen lader sig indpasse også der. Det skal dog bemærkes, at man i det storkøbenhavnske område med dets 20 kommuner, der hver har brandkommission men fælles civilforsvarskommission, ikke umiddelbart vil kunne sammenlægge kommissionerne til en beredskabskommission.

Udvalgsmodellen medfører som nævnt, at kommunalbestyrelsen tildeles de opgaver og det ansvar, som kommissionerne hidtil har haft. Modellen medfører således for brandvæsenernes vedkommende en ophævelse af sondringen mellem kommissionskommuner og ikke-kommissionskommuner. Der er neden for under 9.5. redegjort for de afledte virkninger heraf.

For civilforsvarets vedkommende ophæves sondringen mellem civilforsvarsområder og ikke-civilforsvarsområder, jfr. nærmere nedenfor.

Arbejdsgruppen skal i tilknytning til udvalgsmodellen pege på, at modellen generelt ikke involverer politimesteren i væsenernes styring eller de frivillige organisationer i civilforsvarets styring. Efter gældende ret er politimesteren brandmyndighed i kommuner uden brandkommission, og han varetager og leder en væsentlig del af civilforsvarsopgaverne uden for civilforsvarsområderne. Udvalgsmodellen vil derfor alt andet lige medføre øgede kommunale byrder i de kommuner, hvor politimesteren i dag har opgaver i selve væseneerne.

Arbejdsgruppen har som en variant kombineret udvalgsmodellen med obligatorisk nedsættelse af et samarbejdsorgan med beføjelser svarende til udvalg i henhold til § 17, stk. 4, i den kommunale styrelseslov. Samarbejdsorganet tilsigtes primært at skulle sikre kontakten mellem væsenernes forvaltninger og politiet, men alene på et forberedende eller rådgivende stade.

Udvalgsmodellen med eller uden tilknyttet samarbejdsorgan vil i tillempet form kunne anvendes i magistratskommuner, men ikke i Storkøbenhavn under bevarelse af det regelbundne civilforsvarsmæssige samarbejde der. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne neden for under 9.4. og 9.5.

Arbejdsgruppen har i forbindelse med sine drøftelser omkring integration og samordning af civilforsvar og brandvæsen inddraget overvejelser omkring et spørgsmål, som i nogen grad har en anden retning, nemlig spørgsmålet om en civilforsvarsmæssig samordning mellem nabokommuner.

Der har med den nuværende udpegning af visse dele af landet i civilforsvarsområder mange steder vist sig at være interesse for et samarbejde mellem et civilforsvarsområde og omliggende kommuner uden for civilforsvarsområderne eller inden for andre civilforsvarsområder. Dette har med tilskyndelse fra civilforsvarsstyrelsen ført til, at man i dag i 8 civilforsvarsområder inden for civilforsvarslovens rammer har indgået sådanne samordningsoverenskomster med samlet deltagelse af i alt 25 kommuner.

En sådan overenskomstmæssig mellemkommunal samordning vil ofte give vedkommende civilforsvarsorganisation fordele med hensyn til bedre ressourceudnyttelse, ligesom den ofte vil lette mulighederne for et forøget aktivitetsniveau for vedkommende civilforsvar uden for civilforsvarsområderne.

Arbejdsgruppen finder den igangsatte udvikling hensigtsmæssig.

Civilforsvarsstyrelsen har senest i 1973 med baggrund i kommunesammenlægningen udarbejdet udkast til forslag til lov om ændring af lov om civilforsvaret med henblik på bl.a. en hensigtsmæssig omstrukturering vedrørende de lokale civilforsvar og en udvidelse af mulighederne for mellemkommunale samarbejdsordninger i forlængelse af den igangsatte udvikling inden for de gældende lovrammer.

Hovedpunkterne i udkastet er navnlig: 1) Placering af ansvaret for det lokale civilforsvar hos kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune tilsvarende brandlovens system. 2) Mulighed for nedsættelse af civilforsvarskommission i kommuner med bymæssigt bebyggede områder (i dag skal der nedsættes civilforsvarskommission i civilforsvarsområderne, et begreb der foreslås ophævet). 3) Retlig regulering af mulighederne for frivillig samordning mellem flere kommuner, herunder mulighed for fælles civilforsvarskommission og eventuelt hermed forbundet indskrænkning af enkelte af de deltagende kommunens ansvar på det civilforsvarsmæssige område. 4) Indførelse af uddannelseskraV til civilforsvarsledere og andre fast ansatte personer i det lokale civilforsvar.

I stedet for nedsættelse af en fælles civilforsvarskommission for flere samarbejdende kommuner vil der kunne nedsættes såkaldte fællesudvalg, der ikke udelukker, at man uden for det storkøbenhavn- områdene i den enkelte kommune kan sammenlægge civilforsvarskommissionen med brandkommissionen. I forbindelse med eventuel nedsættelse af et sådant fællesudvalg bør der tages stilling til, hvem der skal have den taktiske ledelse.

Om det nuværende tværkommunale samarbejde på brand- og civilforsvarsområdet henvises i øvrigt nærmere til oven for i kap. 6.

Arbejdsgruppen har i alt væsentligt indarbejdet hovedpunkterne i civilforsvarsstyrelsens forslag i lovskitserne nedenfor under 9.5. i idet man dog ikke har medtaget forslaget om adgang til nedsættelse af fælles civilforsvarskommissioner.

9.4. Arbejdsgruppens overvejelser om de storkøbenhavnske forhold.

Ifølge kommissoriet skal de storkøbenhavnske forhold særskilt vurderes.

Da der har været meget begrænset tid til rådighed, og da kommissoriets formulering ikke nødvendiggør det, har arbejdsgruppen måttet afstå fra en detaljeret analyse af de storkøbenhavnske forhold.

Arbejdsgruppen henviser til ovenfor i kapitel 8, hvor den storkøbenhavnske ordning er beskrevet. Dernæst henvises til arbejdsgruppens gennemgang ovenfor af to grupper af modeller for samordning/integration af civilforsvar uden for Storkøbenhavn. Hovedmodellerne kan kort benævnes som "kommissionsmodellen" og "udvalgsmodellen".

Som ovenfor nævnt kan kommissionsmodellen indpasses i Storkøbenhavn. Man vil dog ikke umiddelbart kunne foretage sammenlægning af kommissionerne til en beredskabskommission.

Efter arbejdsgruppens opfattelse finder udvalgsmodellen ikke umiddelbar anvendelse, men principperne i modellen er på den anden side med hensyn til brandområdet næppe uforenelig med Storkøbenhavns ordning, mens den på civilforsvarsområdet vil medføre en decentralisering.

Såfremt man vil overveje en ændring af forholdene i det storkøbenhavnske område, skal arbejdsgruppen pege på, at man under arbejdet er stødt på en række spørgsmål, der enten er uafklarede, eller hvor det kan diskuteres, om den gældende ordning inden for

brand- og civilforsvarsområdet er fulgt med udviklingen. Det drejer sig især om spørgsmål vedrørende de geografiske samarbejdsområder inden for væsenerne, medlemssammensætningen i fællesorganerne, herunder særlig den indbyrdes fordeling inden for samarbejdsområderne og vedrørende fællesorganernes politiske grundlag og kompetence, herunder særlig den bevillingsmæssige kompetence.

Specielt om forholdet til det ved lov nr. 331 af 13. juni 1973 oprettede hovedstadsråd bemærkes, at dette organ hovedsagelig varetager den overordnede planlægning, projektering og etablering inden for trafik-, miljø-, vandforsynings- og sygehussektoren inden for det geografiske område, der omfattes af Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns, Frederiksborg og Roskilde amtskommuner, men siden 1. april 1978 tillige afholder udgifterne til og er valgforsamling for det brandudvalg, der siden 1969 har samordnet brand- og ambulancevæsenerne i Københavnsegnen.

Af indenrigsministeriets bekendtgørelse af 18. december 1970 om afgrænsning af civilforsvarsområder uden for det storkøbenhavn-ske område fremgår nedenstående om civilforsvarsområderne i Frederiksborg og Roskilde amtskommuner:

	Civilfor	svarsområde	Politikreds
Frederiksborg amtskommune:	Asminderød-Grønholt kommune		11 Helsingør
	Birkerød kommune		11 Helsingør
	Farum (den bymæssigt bebyggede del af Farum kommune)		12 Hillerød
	Frederikssund kommune		13 Frederikssund
	Frederiksværk kommune		13 Frederikssund
	Helsingør (tidligere Helsingør købstadkommune)		11 Helsingør
	Hillerød kommune		12 Hillerød
	Hundested kommune		13 Frederikssund
Roskilde amtskommune:	Køge kommune		10 Køge
	Roskilde kommune		9 Roskilde

I alt 10 civilforsvarsområder og 5 politikredse

Civilforsvarsregion VI har samme geografiske underlag som hovedstadsrådet.

I fredstid består regionsledelsen af civilforsvarschefen for Storkøbenhavn, politidirektøren og civilforsvarsregionschefen for civilforsvarsregionens område uden for Storkøbenhavn.

Civilforsvarsstyrelsen udpeger efter forudgående forhandling med civilforsvarskommissionen for Storkøbenhavn en civilforsvarsregionschef for hele regionsområdet i region VI, der ved etablering af forøget beredskab udøver sine beføjelser gennem en civilforsvarsregionskommando, hvori indgår fredstidsledelsen af regionen.

I eventuelle overvejelser om at udvide/ændre det storkøbenhavnske civilforsvarsområde, må derfor så vidt ses også indgå spørgsmålet om forholdet til regionen, og i denne forbindelse bør det overvejes, om den overordnede planlægning kan henføres til hovedstadsrådet, og om det i bekræftende fald vil være en hensigtsmæssig arbejdsdeling i forhold til regionens funktioner.

Der behøver ikke derved nødvendigvis at ske væsentlige ændringer i kommunernes nugældende kompetencer på brand- og civilforsvarsområdet, dog må det overvejes, om der skal tilvejebringes hjemmel i lovgivningen for et overordnet organs kompetence.

Det bemærkes, at en eventuel reorganisering i det storkøbenhavnske område formentlig vil kunne ske uden at ændre § 241 lov om civilforsvaret.

9.5. Eksempler på lovskitser til en kommissionsmodel og en udvalgsmodel. /

I. Kommissionsmodel med fakultativ adgang til sammenlægning af brand- og civilforsvarskommissionerne til en beredskabskommission.

a. Ændringer i brandloven:

§ 2, stk. 4, affattes således:

"Stk. 4. Brandkommissionen består af følgende 5 medlemmer:
 Politimesteren
 4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen.
 Politimesteren er formand for kommissionen, medmindre kommunalbestyrelsen har valgt et medlem af kommunalbestyrelsen som formand."

1) Modellerne tager ikke højde for forholdene i Storkøbenhavn og magistratskommunerne.

I § 2 indsættes som stk. 5 - 7:

"Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at brandkommissionen skal sammenlægges med civilforsvarskommissionen til en beredskabskommission, der består af følgende 8 medlemmer: Borgmesteren, formand, politimesteren, 4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen, 2 medlemmer valgt af sådanne frivillige organisationer, med hvilke indenrigsministeren har truffet aftale, jfr. civilforsvarslovens § 41; 1 af disse medlemmer skal repræsentere den kvindelige hjælpetjeneste.

Stk. 6. Brandinspektøren og civilforsvarslederen deltager i kommissionsmøder. De har ingen stemmeret, men er berettiget til at få deres faglige vurderinger indført i beslutningsprotokollen.

Stk. 7. Politimesteren har ikke stemmeret i kommunale bevillingsspørgsmål. De 2 medlemmer, der er valgt af frivillige organisationer i henhold til stk. 5, har ikke stemmeret i sager vedrørende brandvæsenet eller i kommunale bevillingsspørgsmål."

1 de øvrige bestemmelser i brandloven, hvori ordet brandkommissionen indgår, må "brandkommissionen" erstattes af "brandkornmissionen/beredskabskommissionen."

b. Ændringer i civilforsvarsloven.

§ 21 affattes således:

"§ 21. Kommunalbestyrelsen har den øverste ledelse af kommunens civilforsvar.

1a")

Stk. 2. Indenrigsministeren kan efter forhandling med vedkommende kommunalbestyrelse bestemme, at der i primærkommuner med bymæssigt bebyggede områder skal oprettes en civilforsvarskommission.

Stk. 3. I kommuner med civilforsvarskommission udøves ledelsen af civilforsvaret af civilforsvarskommissionen.

Stk. 4. Civilforsvarskommissionen består af følgende 8 medlemmer:

Borgmesteren, formand, politimesteren,

4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen, 2 medlemmer valgt af sådanne frivillige organisationer, med hvilke indenrigsministeren har truffet aftale, jfr. § 41; 1 af disse medlemmer skal repræsentere den kvindelige hjælpetjeneste.

1a) Bestemmelsen indebærer en ophævelse af civilforsvarsområdebegrebet, som det kendes i dag.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at civilforsvarskommissionen skal sammenlægges med brandkommissionen til en beredskabskommission, der består af følgende 8 medlemmer:

Borgmesteren, formand, 2)

politimesteren,

4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen, hvoraf mindst 2 skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen, 2 medlemmer valgt af sådanne frivillige organisationer, med hvilke indenrigsministeren har truffet aftale, jfr. civilforsvarslovens §41; 1 af disse medlemmer skal repræsentere den kvindelige hjælpetjeneste.

Stk. 6. Civilforsvarslederen og brandinspektøren deltager i kommissionsmøder. De har ingen stemmeret, men er berettiget til at få deres faglige vurdering indført i beslutningsprotokollen.

Stk. 7» Politimesteren har ikke stemmeret i kommunale bevillingsspørgsmål. De 2 medlemmer, der er valgt af frivillige organisationer i henhold til stk. 4 eller 5, har ikke stemmeret i sager vedrørende brandvæsenet eller i kommunale bevillingsspørgsmål."

§ 23 affattes således:

"§ 23» Det personel, der i medfør af denne lov stilles til rådighed for en kommunalbestyrelse til brug ved løsningen af de i § ... omhandlede opgaver, står under ledelse af kommunalbestyrelsens formand. Det samme gælder de afdelinger af Civilforsvarskorpset og enheder af ambulancetjenesten, der indsættes til løsning af nogen af de omhandlede opgaver.

Stk. 2. I hver³⁾ primærkommune udnævner kommunalbestyrelsen en civilforsvarsleder og antager den fornødne medhjælp til denne. Civilforsvarslederen kan være fælles for flere kommuner.

- 2) I bemærkningerne til et lovforslag skal nævnes, at kommissionen i samarbejdsanliggender kan indbyde repræsentanter fra kommunens eventuelle entreprisbrandvæsen(er), herunder De Danske Redningskorps, til at deltage i kommissionsmøder. Samtidig anbefales, at der i det offentlige kontrakter med De Danske Redningskorps indføres en bestemmelse om, at en repræsentant for redningskorpset har pligt til efter sådan anmodning at give møde for kommissionen.
- 3) Arbejdsgruppen har udformet bestemmelsen på baggrund af civilforsvarsstyrelsens lovforslag fra 1973. Bestemmelsen indebærer i forhold til i dag en udvidelse eller omlægning af kommunernes pligter. Arbejdsgruppen har ikke haft mulighed for at tage endelig stilling til de omhandlede økonomiske og administrative konsekvenser. Civilforsvarsstyrelsen har herom udtalt, at forslaget ikke tilsigter at pålægge kommunerne øgede udgifter.

Stk. 3. Civilforsvarslederen varetager ledelsen af det kommunale civilforsvars opbygning og opretholdelse og udøver i katastrofetilfælde den i stk. 1 omhandlede ledelse af civilforsvarsstyrkerne.

Stk. 4. Civilforsvarslederen skal gennemgå en særlig uddannelse ved civilforsvarets skoler efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler."

Der må endvidere tages stilling til eventuelle ændringer i administrative forskrifter, udfærdiget med hjemmel i civilforsvarsloven.

I de øvrige bestemmelser i civilforsvarsloven, hvori ordet civilforsvarskommission indgår, må "civilforsvarskommissionen" erstattes af "civilforsvarskommissionen/beredskabskommissionen".

c. Brandkommissionens, civilforsvarskommissionens og beredskabskommissionens opgaver og funktioner.

Skitsen forudsætter med hensyn til opgaver og funktioner en uændret retstilstand, dog må det præciseres, at principperne for den overordnede planlægning samt bevillingsspørgsmål i sidste instans altid skal afgøres af kommunalbestyrelsen.

d. Væsenernes forvaltninger.

Skitsen indeholder ingen særregler med hensyn til en sammenlagt forvaltning, da den gældende retstilstand ikke hindrer sammenlægning på dette plan.

e. Foreløbige bemærkninger i øvrigt.

Sammenlægning af brand- og civilforsvarskommissionerne til en beredskabskommission vil ikke hindre eller vanskeliggøre et brand- og civilforsvarsmæssigt samarbejde over kommunegrænserne, idet der f.eks. vil kunne nedsættes såkaldte fællesudvalg. I forbindelse

- 4) I bemærkningerne til denne regel tilkendegives, at man har fundet det rimeligt i lighed med brandlovens ordning at foreskrive krav om en vis uddannelse for civilforsvarets daglige leder. Den uddannelse, der bør kræves, skal være sådan, at den gør civilforsvarslederen skikket til at varetage sit hverv. Da civilforsvarslederens opgaver er mere omfattende i kommissionskommuner end i ikke-kommissionskommuner, bør uddannelsesniveaueet afpasses herefter. Der redegøres endvidere for det eksisterende samarbejde mellem civilforsvarets skoler og statens brandskole m.v., herunder at der efter gældende ret gælder forskellige regler for kursisternes betaling for kursus og ophold.

med eventuel nedsættelse af et sådant fællesudvalg skal der tages stilling til, hvem der skal have det taktiske ansvar.

II. Udvalgsmodel.

a. Ændringer i civilforsvarsloven:

§ 22 affattes således:

"§ 22. Kommunalbestyrelsen har den øverste ledelse af kommunens civilforsvar, og det påhviler den efter nærmere af indenrigsministeren givne retningslinier at varetage følgende opgaver:

- 1) organisering af hjælpetjenesten I bymæssigt bebyggede områder påhviler det endvidere kommunalbestyrelsen i fornødent omfang under hensyn til det pågældende områdes udstrækning og indbyggerantal at organisere og opretholde en brandtjeneste, en reservevandforsyningstjeneste, en redningstjeneste, en rydningstjeneste og en teknisk tjeneste
- 2) tilsyn med bedriftværnene,
- 3) tilsyn med egenbeskyttelsen (karréværn, villaværn o.lign.),
- 4) den til disse opgavers løsning fornødne signaltjeneste,
- 5) de offentlige beskyttelsesrum, jfr. § 25, stk. 1, samt
- 6) andre opgaver efter indenrigsministerens nærmere bestemmelse."

§ 23 affattes således:

"§ 23. Det personel, der i medfør af denne lov stilles til rådighed for en kommunalbestyrelse til brug ved løsningen af de i § ... omhandlede opgaver, står under ledelse af kommunalbestyrelsens formand. Det samme gælder de afdelinger af Civilforsvarskorpset og enheder fra ambulancetjenesten, der indsættes til løsning af nogen af de omhandlede opgaver.

Stk. 2. I hver / primærkommune udnævner kommunalbestyrelsen en civilforsvarsleder og antager den fornødne medhjælp til denne. Civilforsvarslederen kan være fælles for flere kommuner.

Stk. 3. Civilforsvarslederen varetager ledelsen af det kommunale civilforsvars opbygning og opretholdelse og udøver i katastrofetilfælde den i stk. 1 omhandlede ledelse af civilforsvarsstyrkerne .

5) Se note 2 oven for under I, kommissionsmodellen.

Stk. 4. Civilforsvarslederen skal gennemgå en særlig uddannelse ved civilforsvarets skoler efter nærmere af ' indenrigsministeren fastsatte regler.
Der må endvidere tages stilling til eventuelle ændringer i administrative forskrifter, udfærdiget med hjemmel i civilforsvarsloven. "

b. Ændringer i brandloven.

§ 2, stk. 2 - 4, udgår.

I § 3, stk. 2, udgår ordene "i kommuner uden brandkommission".

I § 9, stk. 1, udgår sidste punktum.

I § 131 stk. 2, sidste punktum, udgår sidste punktum.

I § 14, stk. 1, erstattes 2. punktum af følgende:

"Planen udarbejdes af kommunalbestyrelsen efter forhandling med statens brandinspektion og politimesteren. I tilfælde af uenighed imellem kommunalbestyrelsen, statens brandinspektion og politimesteren om planens indhold træffer justitsministeren afgørelse."

§ 22 affattes således:

7)

"§ 22. ' Brandinspektøren eller i dennes fravær en af ham udpeget stedfortræder har kommandoen på brandstedet under sluknings- og redningsarbejdet."

I § 24, stk. 1, udgår 2. punktum.

I §§ 27 og 28 erstattes ordene "brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission politimesteren" af "kommunalbestyrelsen".

6) I bemærkningerne til denne regel tilkendegives, at man har fundet det rimeligt i lighed med brandlovens ordning at foreskrive krav om en vis uddannelse for civilforsvarets daglige leder. Den uddannelse, der bør kræves, skal være sådan, at den gør civilforsvarslederen skikket til at varetage sit hverv. Der redogøres endvidere for det eksisterende samarbejde mellem civilforsvarets skoler og statens brandskole m.v., herunder at der efter gældende ret gælder forskellige regler for kursisternes betaling for kursus og ophold.

7) I bemærkningerne oplyses, at der med reglen ikke tilsigtes nogen ændring af gældende ret.

§ 29 affattes således:

"§ 29. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter §§ 27 og 28 kan indbringes for statens brandinspektion. Brandinspektionens afgørelser kan indbringes for justitsministeren."

I § 33 erstattes ordene "brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission (af) politimesteren" af "kommunalbestyrelsen."

Herudover må indsættes en bestemmelse i brandloven, der tager stilling til kompetencen med hensyn til afgørelser i henhold til administrative forskrifter, udfærdiget med hjemmel i brandloven.

c. Kommunalbestyrelsens opgaver med hensyn til brandvæsen og civilforsvar.

Kommunalbestyrelsen har efter gældende ret nogle nærmere præciserede opgaver med hensyn til væsenernes opgaver. Der kan herom henvises til kap. 8, pkt. 8.1.1.a. (s. 73) og pkt. 8.2.1.a. (s.78). I udvalgsskitsen tildeles kommunalbestyrelsen nu også de opgaver, ansvar m.v., som brand- og civilforsvarskommissionerne hidtil har haft.

Med hensyn til lovændringsskitsen oven for under b. skal dog bemærkes, at kommunalbestyrelsen ikke selvstændigt (hvad brandkommissionen kan i dag) kan udarbejde planer for alarmering af brandvæsenerne (§ 14), og at statens brandinspektion indgår som 1. ankeinstans med hensyn til kommunalbestyrelsens afgørelser i henhold til §§ 27 og 28. Der kan herudover være grund til overvejelser omkring spørgsmålet om yderligere inddragelse af statens brandinspektion og/eller vedkommende politimester i kommunalbestyrelsens beslutningsproces.

Dernæst bemærkes, at skitsens ophævelse af den tidligere sondring mellem kommissionskommuner og ikke-kommissionskommuner for brandvæsenerne indebærer, at der stilles samme (store) krav til alle brandinspektørers uddannelse. I forlængelse heraf får brandinspektørerne eller deres stedfortrædere i samtlige kommuner kommandoen på brandstedet, d.v.s. den øverste taktiske og kommandomæssige ledelse af brandvæsenet.

8) Opfyldelsen af kravet om samme uddannelse til alle brandinspektører vil en gang for alle betyde, at der på statens brandskole skal afsættes 38 undervisningsuger, hvilket svarer til omkring et helt års kapacitet på skolen. Herudover vil der løbende blive tale om et øget behov for efteruddannelse.

Endelig skal med hensyn til brandvæsenerne bemærkes, at skitsen må antages at medføre en udvidet anvendelse af brandlovens § 40 fra de centrale myndigheders side med deraf følgende indskrænket indflydelse fra de kommunale myndigheders side på afgørelser vedrørende brandfarlige virksomheder m.v.

Lovændringsskitsen ovenfor under H.a. involverer ikke politimesteren eller de frivillige organisationer i den kommunale styrelse af civilforsvaret.

Skitserne forudsætter i øvrigt, at der i de enkelte kommuners styrelsesvedtægter optages en bestemmelse om, til hvilke(t) stående udvalgs ressort områderne skal henlægges (eventuelt til et særligt stående beredskabsudvalg).

d. Udvalgsmodel kombineret med obligatorisk nedsættelse af udvalg med beføjelser svarende til udvalg i henhold til § 17, stk. 4, i den kommunale styrelseslov.

Udgangspunktet for denne model er skitsen oven for under II. Nydannelsen er, at der i den kommunale styrelseslov eller i brandloven og civilforsvarsloven indsættes en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen skal nedsætte et eller to udvalg, der primært skal fungere som samarbejdsorgan mellem væsenernes forvaltninger og politiet og for civilforsvarets vedkommende tillige eventuelt med de frivillige organisationer.

I forbindelse med denne model må det overvejes i lovgivningen at opstille nærmere regler om samarbejdsorganets eller -organernes sammensætning, opgaver og funktion og visse andre spørgsmål vedrørende forretningsordenen, såsom f.eks. om enkeltmedlemmer kan kræve indkaldt til møde.

Et sådant udvalg eller samarbejdsorgan skal ikke have nogen afgørelseskompetence, men derimod fortrinsvis rådgivende funktioner. Organets opgaver vil derfor ikke kunne være sammenfaldende med de opgaver, der i dag påhviler brand- og civilforsvarskommissionerne. På den anden side kan man i forbindelse med fastlæggelse af opgaverne for organet overveje at inddrage tilgrænsende områder som f.eks. den fredsmæssige redningstjeneste. En sådan udvidelse vil give mulighed for inddragelse af andre interessegrupper i samarbejdsorganets-organerne som f.eks. Falck.

I modsætning til, hvad der gælder med hensyn til udvalg i henhold til § 17, stk. 4, i den kommunale styrelseslov bør det gøres obligatorisk for kommunerne at nedsætte samarbejdsorgan(er).

9.6. Arbejdsgruppens konklusion.

Kommissionsmodellen vil i modsætning til udvalgsmodellerne - i alt fald for brandvæsenernes vedkommende - ikke påføre de kommuner, som i dag ikke har kommission, nogen øgede byrder.

Arbejdsgruppen har efter indgående drøftelser, herunder drøftelserne med de besøgte kommuners repræsentanter, som resultat af sit arbejde på dette punkt, valgt at pege på kommissionsmodellen med fakultativ adgang til sammenlægning af de to kommissioner. Arbejdsgruppens begrundelse herfor er, at det er den model, som bedst sikrer forbindelserne til politiet og for civilforsvarets vedkommende tillige til de frivillige organisationer, og som i øvrigt samtidig ikke er til hinder for væsenernes styring.

Kapitel 10

Egenbeskyttelsen

Egenbeskyttelsen er et led i civilforsvarets afhjælpende foranstaltninger. Den består af bedriftværn, som etableres på virksomheder af en vis størrelse, samt af karréværn og villaværn, der oprettes i tilknytning til beboelsesområderne.

Placering af bedrift- og karréværn er i stor udstrækning geografisk bestemt, jfr. skemaet nedenfor:

Område	Bedriftværn		Karréværn	
	Planlagte	heraf etablerede	Planlagte	heraf etablerede
Hele landet	ca. 1.250	ca. 1.200	ca. 4.000	ca. 3.200
Heraf Storkøbenhavn		ca. 600		ca. 2.550
Heraf Københavns kommune		ca. 350		ca. 1.600

10.1. Civilforsvarslovens bedriftværnsordning.

Reglerne om bedriftværn findes i § 33 i lov om civilforsvaret, jfr. lovbekendtgørelse nr. 468 af 20. september 1976, hvorefter det påhviler enhver offentlig og privat virksomhed, der inden for et samlet område beskæftiger mindst 75 personer, efter nærmere af indenrigsministeren fastsatte regler at træffe foranstaltninger til virksomhedens beskyttelse under krigsforhold. Bedriftværnet skal endvidere oprettes i virksomheder med under 75 beskæftigede, hvor det skønnes særlig påkrævet. Bedriftværnene skal være indrettet således, at virksomhederne, som det hedder i lovbestemmelsen, ved egne hjælpemidler umiddelbart kan bekæmpe virkningerne af begrænsede krigsskader.

Tilsynet med bedriftværnene - herunder beføjelse til at pålægge virksomheder med under 75 ansatte bedriftværnspligt - påhviler de kommunale myndigheder (civilforsvarskommissionerne) inden for civilforsvarsområderne og politimestrene uden for civilforsvarsområderne.

I pligten til oprettelse af bedriftværn ligger for virksomhederne, at der skal udarbejdes en bedriftværnsplan og tilvejebringes det fornødne personel og materiel til bedriftværnets forskellige tjenestegrene. Mandskabet forudsættes under fredsforhold tilvejebragt ad frivillig vej, og i de tilfælde, hvor en sådan tilvejebringelse ikke er mulig, har civilforsvarsstyrelsen i praksis affundet sig med - som en fredsmæssig løsning - at bedriftværnet etableres som en såkaldt rammeordning med udpegede og uddannede ledere og stedfortrædere, bedriftværnsplan udarbejdet og materiel anskaffet, men indtil videre uden tilvejebragt mandskab.

10.2. Brandlovens § 27 og 28.

Med henblik på at sikre virksomheder mod brandfare bestemmer § 27, stk. 1, i brandloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 469 af 24. september 1969, at oprettelse af virksomheder, hvori fremstilles, behandles eller anvendes eksplosive, let antændelige eller særligt brændbare væsker, luftarter eller stoffer, kræver tilladelse fra brandkommissionen, i kommuner uden brandkommission politimesteren. Det samme gælder væsentlige ombygninger, udvidelser eller forandringer i driften. Brandkommissionen/politimesteren kan i medfør af brandlovens § 27, stk. 2, kræve truffet sådanne foranstaltninger med hensyn til virksomhedens beliggenhed, indretning og benyttelse, som findes påkrævet for at formindske brand- eller eksplosionsfare og til sikring af forsvarlige muligheder for slukningsarbejde og redning af mennesker i tilfælde af brand. Det kan herunder pålægges virksomheden at anskaffe brand- og redningsmateriel og tilvejebringe vandforsyning til eget brug.

Brandkommissionen/politimesteren kan i medfør af brandlovens § 28, stk. 1 bestemme, at der for ejendomme, hvor særlige brandfarlige forhold er til stede, eller hvor store værdier er udsat for ødelæggelse, skal træffes foranstaltninger til formindskelse af brandfaren, eller til sikring af forsvarlige sluknings- eller redningsmuligheder i tilfælde af brand. Sådanne bestemmelser kan endvidere træffes for visse nærmere bestemte bygninger eller større loka-

ler, hvori mange mennesker samles. Der kan herunder påbydes anskaffelse af brandmateriel, indretning af vandforsyning, sikring af udgangsforholdene samt anlæggelse af adgangsveje for brandvæsenets køretøjer og standpladser for stiger og sprøjter.

Endvidere er der i henhold til en lang række administrative forskrifter, udstedt i medfør af brandlovens § 4o med brandsikkerhedsmæssigt sigte, tillagt brandkommissionen/politimesteren tilsynskompetence og kompetence til at træffe en række afgørelser vedrørende særlige typer af virksomheder m.v.

1o.3. Arbejdsmiljølovens § 6 og 7«

Lov om arbejdsmiljø, nr. 681 af 23. december 1975, der trådte i kraft den 1. juli 1977, tilstræber at skabe et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid vil være i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i samfundet, samt grundlag for, at virksomhederne selv kan løse sikkerheds- og sundhedsspørgsmål ved vejledning fra arbejdsmarkedets organisationer og vejledning og kontrol fra arbejdstilsynet.

Det bestemmes således i lovens § 6 og 7, at der i virksomheder med 1o ansatte eller derover skal ske en organisering af virksomhedens arbejde for sikkerhed og sundhed ved en nedsættelse af en sikkerhedsgruppe (sikkerhedsudvalg i virksomheder med 2o ansatte eller derover). Sådanne sikkerhedsgrupper/-udvalg kan bl.a. beskæftige sig med arbejdets udførelse, indretning af arbejdsstedet, tekniske hjælpemidler m.v., stoffer og materialer.

1o.4. Miljøbeskyttelseslovens § 2.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at lov nr. 372 af 13. juni 1973 om miljøbeskyttelse med senere ændringer, der trådte i kraft den 1. oktober 1974, tilstræber at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand og jord, forebygge og bekæmpe støjulemper, tilvejebringe hygiejnisk begrundede regler af betydning for miljøet og tilvejebringe det nødvendige administrative grundlag for planlægningen og indsatsen mod forureningen.

Loven skal særlig anvendes til at søge sikret de kvaliteter i de ydre omgivelser, som er af betydning for menneskers hygiejniske og rekreative levevilkår og for bevarelse af et alsidigt dyre- og planteliv.

I lovens § 2 hedder det "Loven omfatter al virksomhed, som gennem udsendelse af faste, flydende eller luftformige stoffer, rystelser og støj kan medføre forurening af luften, jordbunden, vandløb, søer eller havet. Stk. 2. Loven omfatter tillige virksomhed, som vedrører risikobetonede processer samt oplagringer og transport af stoffer med farlige egenskaber, således at driftsforstyrrelser eller uheld kan medføre nærliggende fare for forurening som nævnt¹i stk. 1".

Bestemmelsen i stk. 2 omfatter den form for virksomhed, som normalt ikke forvolder forurening gennem emissioner, men som på grund af virksomhedens art vil kunne frembyde potentiel fare for omgivelserne under unormale forhold, f.eks. som følge af driftsuheld eller brand. Da en række virksomheder under normale forhold ikke er særligt forurenende, mens virkningerne for omgivelserne under forstyrrelser vil kunne være endog særdeles alvorlige og f.eks. medføre svære forgiftninger, bør myndighederne i særlig grad have deres opmærksomhed henledt på disse virksomheder. Som eksempler kan nævnes fabrikation eller oplagring af ammoniak og NPK-gødning.

Lovens § 6, nr. 6, indeholder en bemyndigelse for miljøministeren til at fastsætte regler om risikobetonede processer samt oplagring og transport af stoffer med farlige egenskaber som nævnt i § 2, stk. 2, i tilfælde, hvor det har større betydning for miljøbeskyttelse. Bestemmelsen, der hidtil ikke har været anvendt, er kun tænkt anvendt i det omfang de nødvendige sikkerhedsforskrifter ikke kan tilvejebringes efter andet eksisterende lovgrundlag, f.eks. sprængstofloven.

Det påhviler således miljømyndighederne ved behandling af konkrete sager at tage hensyn til risikobetonede processer og oplag og - f.eks. i forbindelse med godkendelser efter lovens kapitel 5 - at stille nærmere krav.

I miljøministeriets bekendtgørelse nr. 176 af 29. marts 1974 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder m.v. er der nærmere redegjort for, hvilke oplysninger en virksomhed skal fremkomme med i forbindelse med ansøgning om godkendelser, og der er her udtrykkelig nævnt, at virksomheden skal give oplysninger om risikobetonede processer, samt oplagringer og intern transport af stoffer med farlige egenskaber, og at man endvidere skal beskrive foranstaltninger til imødegåelse af driftsforstyrrelser eller

uheld ved risikobetonede processer og ved oplagringer og intern transport af stoffer med farlige egenskaber.

10.5. Spørgsmålet om koordinering af reglerne for sikkerhedsmæssige forhold på arbejdspladsen.

Der har på denne baggrund været rejst spørgsmålet, om de 3 nævnte ordninger på nogle punkter overlapper hinanden. En på indenrigsministeriets initiativ af civilforsvarsstyrelsen foretaget undersøgelse viser, at der i vidt omfang af virksomhederne ikke i praksis skelnes mellem brand- og bedriftværnsforanstaltninger, ligesom de tilsynsførende myndigheders bestræbelser på at få virksomhederne inden for deres respektive områder til at opfylde bedriftværnsforpligtelserne synes at være ret uensartede, hvorved byrden ved oprettelse af bedriftværn kan blive forskellig fra område til område.

Indenrigsministeriet har derfor i skrivelse af 1. februar 1977 til justitsministeriet og arbejdsministeriet rejst spørgsmålet om, hvorvidt der efter de to ministeriers opfattelse skønnes at være behov for at nedsætte et udvalg med den opgave at vurdere mulighederne for en revision og koordinering af reglerne i arbejdsmiljøloven, brandloven og civilforsvarsloven om sikkerhedsmæssige forhold på arbejdspladser, eventuelt således at civilforsvarslovens bestemmelser om bedriftværn indarbejdes i brandlovgivningen og arbejdsmiljølovgivningen. Indenrigsministeriet forudsatte herved, at det nævnte udvalgsarbejde i givet fald ville kunne ske i en vis koordinering med nærværende udvalgsarbejde, jfr. kommissorium for arbejdsgruppe 1 om integration af civilforsvar og brandvæsen m.v.

Arbejdsministeriet har i skrivelse af 5. maj 1977 erklæret, at dette ministerium ikke har indvendinger imod forslaget om nedsættelse af et udvalg. Arbejdsministeriet har samtidig peget på, at en repræsentant for henholdsvis LO og Dansk Arbejdsgiverforening bør deltage i udvalget, såfremt det er tanken at inddrage organisationerne i udvalgsarbejdet.

Spørgsmålet blev herefter drøftet i styringsudvalget, hvor der var principiel tilslutning til, at spørgsmålet må ses i sammenhæng med arbejdet i nærværende udvalg. Styringsudvalget fandt det dog rettest at henskyde til drøftelse i arbejdsgruppe 1, hvor-

vidt spørgsmålet bør optages til behandling i denne arbejdsgruppe, eventuelt ved at arbejdsgruppen nedsætter et underudvalg.

I arbejdsgruppe 1 var der, under hensyn til den korte tidsfrist for udvalgsarbejdet og ønskeligheden af, at også arbejdsmarkedets organisationer bliver repræsenteret i dette, enighed om at anbefale, at indenrigsministeriet, når styringsudvalget har udarbejdet forslag om civilforsvarets fremtidige struktur, herunder om samordningen af civilforsvar og brandvæsen, træffer aftale med justitsministeriet og arbejdsministeriet om nedsættelse af et udvalg med en sådan opgave.

Sigtet med et sådant revisionsarbejde bør formentlig på den ene side være at skabe mere fleksible - og i et vist omfang ajourførte - bestemmelser på området. På den anden side må sigtet hermed være at søge etableret et samarbejde mellem arbejdstilsyn, brandmyndighed og bedriftsværnstilsyn om den enkelte virksomhed, således at kravene til materiel og uddannelse af personel kan udarbejdes i fællesskab mellem de implicerede myndigheder.

En sådan koordinering og forenkling af forskellige sikkerheds- og beredskabskrav over for den enkelte virksomhed vil utvivlsomt betyde færre gener - også af økonomisk art - for virksomhederne. En væsentlig gevinst ved en sådan koordinering må forventes at blive, at der skabes større velvilje og forståelse over for de krævede sikkerhedsforanstaltninger blandt virksomhedernes ejere og personale.

10.6. Karréværn og villaværn.

I henhold til civilforsvarslovens § 34 bemyndiges indenrigsministeren til at bestemme, at der i områder med tættere bebyggelse inden for civilforsvarsområderne skal træffes foranstaltninger til egenbeskyttelse under krigsforhold (karréværn).

Der foreligger ingen pligt til oprettelse af villaværn, som forudsættes oprettet på frivillig basis. Villaværn er stort set hverken planlagt eller etableret.

Kapitel 11

Ambulancevæsenet

I administrationsdepartementets rapport om civilforsvar m.v. side 123 ff rejses også spørgsmålet om ambulancevæsenets organisation i Danmark. Baggrunden for, at dette spørgsmål rejses, er, at ambulancevæsenet i fredstid fortrinsvis varetages af De Danske Redningskorps (Falck), medens der i krigstid organiseres en statslig ambulancetjeneste med en stor transportkapacitet.

11.1. Indledningsvis er der nedenfor foretaget en sammenligning af den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste.

A. Den statslige ambulancetjeneste.

1. Struktur og kommandoforhold.

Den statslige ambulancetjeneste, der alene tænkes anvendt i krig, opbygges i henhold til civilforsvarslovens § 2, stk. 2, i overensstemmelse med "Retningslinier for ambulancetjenesten" af 1958 og organiseres direkte under **civilforsvarsstyrelsen**, der udarbejder planer for ambulancetjenestens organisation og virkemåde og drager omsorg for tilvejebringelsen af personel og materiel.

Ambulancetjenesten indgår som et led i omsorgen for syge og sårede, specielt den del, der vedrører omsorgen for de hårdtsårede, d.v.s. sårede, der ikke selv er istand til at gå.

Den statslige ambulancetjeneste, der er landsomfattende, har således til opgave efter mobilisering at varetage:

- ambulancetransport af civile syge og sårede fra venteplass (båresamlingssted) til lægestation,
- ambulancetransport af langtransportable syge og sårede fra lægestation til indlæggelsessygehus samt
- **ambulancetransport** af militære syge og sårede i henhold til derom truffet aftale mellem civilforsvaret og forsvaret.

Ambulancetransport af militære syge og sårede i områder, hvor der kæmpes, samt - uden for disse områder - til forsvarets behand-

lingssteder, påhviler ikke den statslige ambulancetjeneste, men varetages af de militære myndigheder, der ligeledes i muligt omfang tilrettelægger jernbanetransport af egne syge og sårede.

Civilforsvarsstyrelsen forestår ambulancetjenestens opbygning og administration. Under krigsforhold har civilforsvarets landskommando den øverste kommandomyndighed over ambulancetjenestens personel og materiel.

Ambulancerne stationeres ved sygehusenheder, hvor en beredskabsmedarbejder (med stedfortræder) udpeges som leder af de ved pågældende sygehusenhed stationerede ambulancer med opgave at forestå de med administration af ambulancetjenestens materiel og personel forbundne opgaver under krigsforhold.

Etablering af den statslige ambulancetjeneste under krigsforhold er baseret på en i fredstid forberedt mobiliseringsordning, hvorefter personel og materiel, herunder køretøjer, skal give møde ved et antal mobiliseringssteder, fordelt inden for landets 7 CF-regioner.

Fra mobiliseringsstederne skal ambulancetjenestens personel og materiel fordeles til de forskellige tjenestesteder i henhold til de af civilforsvarsstyrelsen efter aftale med sundhedsstyrelsen udarbejdede og ajourførte planer, der er gældende for hver CF-region. Fordelingsplanen bestemmer antallet af ambulancechauffører og ambulancer ved de i regionen værende sygehuse og lægestationer.

Køretøjer og mandskab er på tjenestestederne underlagt vedkommende sygehusenheds leder af ambulancetjenesten.

Styrker af ambulancetjenesten, der er stationeret ved sygehusenheder inden for et civilforsvarsområde er i kommandomæssig henseende underlagt vedkommende civilforsvarsleder (-chef) i området og kan af denne beordres indsat til transporter inden for civilforsvarsområdet.

Styrker af ambulancetjenesten, der er stationeret ved sygehusenheder uden for et civilforsvarsområde, er underlagt CF-regionskommandoen direkte. Se bilag 11.1.

CF-regionskommandoen kan beordre styrker, der er stationeret ved sygehuse i et civilforsvarsområde indsat uden for dette.

Ambulancetjenestens enheder beordres indsat gennem sygehusets leder af ambulancetjenesten; denne er således i denne henseende underlagt civilforsvarets myndigheder.

De i området stationerede enheder af ambulancetjenesten indsættes efter ordre fra civilforsvarsområdets leder/chef. Denne gi-

ver samtidig meddelelse til CF-regionskommandoen, som til stadighed er holdt underrettet om den ledige kapacitet på de inden for CF-regionen beliggende sygehusenheder, således at regionen altid er fuldt orienteret om, hvor indlæggelse af sårede kan finde sted, og som under hensyn hertil giver et efter situationen passende udvalg af sygehusenhederne besked om at sende disponibelt ambulancemateriel til det civilforsvarsområde, der har behov for ambulancekapaciteten.

De i civilforsvarsområderne eksisterende fredsmæssige ambulancekorps (brandvæsen, Falck-Zonen m.v.) indgår ikke i den landsomfattende ambulancetjeneste og vil således være til rådighed til løsning af sædvanlige civile ambulanceopgaver, der stadig er aktuelle under og efter en mobilisering, jfr. i øvrigt afsnittet om den statslige og fredsmæssige ambulancetjeneste efter mobilisering.

Den på regional basis opbyggede landsomfattende statslige ambulancetjeneste disponeres i krigstid fra regionskommandoen og er således ikke omfattet af civilforsvarslovens § 37 om mellemkommunal bistand.

2. Retningslinier for dimensionering af ressourcerne.

Ambulancetjenestens omfang beregnes bl.a. under hensyn til sengepladser på behandlingsstederne, disses operationskapacitet og afstanden fra sandsynlige tilskadesteder til behandlingssteder.

Som rimeligt foreløbigt mål er tilvejebragt køremulighed for i alt knapt 10.000 bærepladser, svarende til ca. 2.500 motorkøretøjer.

Fordelingsnormen var på planlægningstidspunktet 1 ambulance pr. operationsleje, og en fordeling i overensstemmelse hermed, baseret på sundhedsstyrelsens planlægning, fremgår af pkt. 3 nedenfor. Sammenligner man i pkt. 3 tallene for sengepladser og ambulancer i Storkøbenhavn med de tilsvarende tal for de øvrige områder af landet, vil man konstatere, at Storkøbenhavn forholdsmæssigt er tildelt færre ambulancer end de øvrige områder af landet. Det skyldes, at sundhedsstyrelsen i sin planlægning har taget som udgangspunkt, at sengepladserne på hospitalerne i København kun i begrænset omfang vil kunne benyttes i en krigssituation.

Det bemærkes, at den igangværende planlægning af sygehusberedskabet evt. kan medføre ændret fordelingsgrundlag, bl.a. under hensyn til den nærmere udformning af de enkelte amtskommuners beredskabsplaner.

3. Øversigt over placering af den statslige ambulancetjenestes res-
sourcer fordelt på amtskommuner, grupperet regionsvis.

	Indbyggere	Antal ²⁾ sengepl. (freds- mæss.)	Ambu- lancer	Pakninger til supple- ringsambu- lancer
<u>CF-region I</u>				15
Nordjyllands amtskommune	470 016	2 350	143	
<u>CF-region II</u>				35
Ringkjøbing amtskommune	252 037	1 427	99	
Århus amtskommune	560 248	3 259	178	
Viborg amtskommune	226 370	1 262	118	
<u>CF-region III</u>				30
Sønderjyllands amts- kommune	244 461	1 188	108	
Ribe amtskommune	205 346	1 185	78	
Vejle amtskommune	317 472	2 066	124	
<u>CF-region IV</u>				20
Fyns amtskommune	445 701	2 835	208	
<u>CF-region V</u>				50
Vestsjællands amtskommune	257 443	1 513	358	
Storstrøms amtskommune	252 055	1 506	227	
<u>CF-region VI (land)</u>				50
Frederiksborg amtskommune	302 028	1 171	235	
Roskilde amtskommune	186 280	592	123	
<u>CF-region VII</u>				0
Bornholms amtskommune	47 042	283	20	
<u>Civilforsvaret for Storkøbenhavn</u>				0
Københavns amtskommune	630 775	3 094	} 250	
Københavns kommune	578 403	6 050 ¹⁾		
Frederiksberg kommune	94 355	1 337		
Hele landet i alt	5 070 032	31 118	2 269	200

1) Tallet inkluderer rigshospitalets 1838 sengepladser.

2) Tallene for sengepladser er pr. 1. januar 1978, men uden tallene for de tidligere statshospitaler.

B. Den fredsmæssige ambulancetjeneste.

1. Struktur.

Pligten til at opretholde et ambulancevæsen i Danmark påhviler i henhold til lov nr. 324 af 19. juni 1974 om sygehusvæsenet uden for Københavns og Frederiksberg kommuner amtskommunerne, som løser denne opgave næsten udelukkende gennem kontrakt med De Danske Redningskorps. I Københavns, Frederiksberg, Gentofte og Roskilde kommuner findes en kommunal ambulancetjeneste.

Frederiksborg amtskommune råder over 3 ambulancer, der varetager patientbefordringen mellem sygehusene i amtet.

Endelig findes på Samsø 3, på Ærø 5 og i Kolind 2 ambulancer, der er privatejede af andre end De Danske Redningskorps.

Ambulancestationernes placering fremgår af bilag 11.2. Den typiske ambulancestation har 2-4 ambulancer.

Ambulancerne, i alt 623, kan inddeles i tre hovedtyper, nemlig enkelt ambulance (til befordring af 1 patient), dobbelt ambulance (til befordring af en eller to patienter og med ekstra apparatur) og specialambulance (fortrinsvis beregnet til overførsel af patienter mellem sygehuse). Ambulancerne her i landet fordeler sig antalsmæssigt på de enkelte typer pr. 1. januar 1978 dåledes:

<u>Ambulancetype</u>	<u>Antal</u>	<u>Relativ fordeling</u>
enkelt	488	78,3%
dobbelt	96	15,4%
special	39	6,3%
I alt	623	100 %

Udviklingen i ambulancetallet de senere år viser stort set konstant antal for enkelt ambulancer, medens der har været en stigning i antallet af dobbelt ambulancer og en relativ stor stigning i antallet af specialambulancer.

Ambulancerne anvendes dels til udrykningskørsel, dels til almindelig sygetransport. Udrykningskørsel rekvireres normalt via vedkommende alarmeringscentral, der har direkte forbindelse til en eller flere ambulancestationer. Almindelig sygetransport gennemføres normalt efter rekvisition fra læge/hospital direkte til en ambulancestation. Endvidere gennemfører redningskorpsene sygetransporter i henhold til abonnementskontrakter med private (transporter, der ikke opfylder amts- og primærkommunernes forudsætninger for offentlig betaling).

2. Retningslinier for dimensionering af ressourcer.

Der findes ikke faste, landsdækkende retningslinier for dimensionering af ambulancevæsenet i Danmark. Der er dog visse faktorer, som spiller større eller mindre rolle ved dimensioneringen, jfr. side 23 i "Betænkning vedr. ambulancetjenesten uden for Storkøbenhavn", afgivet af et af indenrigsministeren nedsat udvalg (betænkning nr. 766/1976). Den mest betydende faktor er i følge den nævnte betænkning folketallet, men der tages bl.a. hensyn til følgende faktorer:

- trafiknettet
- arbejdspladser art og antal
- sommerhusområder og
- køreafstanden fra beboelsesområder til en ambulancestation.

Fortrinsvis i tyndt befolkede områder i Sønder-, Vest- og Nordjylland er der mere end 15 km til nærmeste ambulancestation, men i sommerperioder med mange mennesker kan der i de enkelte amtskommuner ske udstationering af ambulancer.

Af tabellen nedenfor under 3 ses relationerne mellem befolkningstal og antal ambulancer.

Med hensyn til de personelle ressourcer findes der alene det udgangspunkt, at hver ambulance skal bemannes med 2 mand, hvilket betyder, at der til bemanning af samtlige ambulancer på en gang kræves 1246 mand.

Ses der bort fra de 3 ambulancer til patientbefordring mellem sygehusene i Frederiksborg amt, er samtlige øvrige ambulancer placeret på stationer, hvorfra der også udøves andre aktiviteter som redningstjeneste og/eller brandslukning.

3. Oversigt over placering af den fredsmæssige ambulancetjenestes ressourcer fordelt på amtskommuner.

En beregning af antal ambulancer pr. 10.000 indbyggere er vist i tabellerne nedenfor, hvor ambulancerne er henført til stationeringsamtet. Ved vurdering af tabellen skal man være opmærksom på, at stationernes optagelsesområder ikke nødvendigvis er sammenfaldende med amtsgrænserne.

Ambulancernes geografiske fordeling pr. 1.1.1978.

Amt	Falcks amb.	Lokale amb.	Amb. i alt	Amb. pr. 10.000 ind- byggere 1)
København og Frederiksberg	17	41	58	0,92
Københavns amtskommune	52	6	58	0,92
Frederiksborg amtskommune	35	3	38	1,21
Roskilde amtskommune	15	5	20	1,04
Vestsjællands amtskommune	39	-	39	1,44
Storstrøms amtskommune	39	-	39	1,52
Bornholms amtskommune	5	-	5	1,06
Fyns amtskommune	64	5	69	1,54
Sønderjyllands amtskommune	28	-	28	1,14
Ribe amtskommune	23	-	23	1,11
Ringkøbing amtskommune	32	-	32	1,25
Vejle amtskommune	36	-	36	1,13
Århus amtskommune	67	5	72	1,27
Viborg amtskommune	32	-	32	1,40
Nordjyllands amtskommune	74	-	74	1,56
I alt	558	65	623	1,22

1) Indbyggertal pr. 1.1.1977 (register folketal).

I det daglige beredskab indgår ca. 180 ambulancer klar til øjeblikkelig udrykning med kort varsel.

C. Den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste efter mobilisering.

For at belyse forholdene efter mobilisering må følgende forhold omtales:

- alarmeringsordningen,
- de hidtidige holdninger til spørgsmålet om koordination,
- eventuelle regler for koordination af den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste.

Om den fredsmæssige alarmeringsordning (000-tjenesten) kan oplyses, at der i København (for (o1) og (o2) området) findes en alarmeringscentral på hovedbrandstationen. I den øvrige del af landet findes gennemgående en alarmeringscentral pr. politikreds.

Centralen er knyttet til pågældende politikreds' døgnbemandede station. Der er imidlertid ikke sammenfald for politikredsgrænser og civilforsvarsområdegrænser. Der vil ofte være flere civilforsvarsområder i en politikreds. Der er derfor ikke umiddelbart en løsning i et forslag om i krigstilfælde at flytte alarmeringscentralen til civilforsvarets kommandocentral, da en sådan fremgangsmåde i givet fald maksimalt løser et problem for det civilforsvarsområde, hvori alarmeringscentralen er beliggende.

Det er endvidere således, at 000-tjenesten baserer sig på det offentlige telefonnet, hvorfor tjenesten er bundet til, at meldinger skal følge dette nets normale trafikveje. Da en decentralisering til sammenfald mellem grænserne for civilforsvarsområderne og alarmeringscentralers område rent teknisk vil kræve en landsomfattende omlægning af hele telefonsystemet, må noget sådant betragtes som udelukket. En grund mere til at udelukke en mulighed for decentralisering er, at der skal oprettes flere døgnbetjente alarmeringscentraler med deraf flydende driftsomkostninger.

I krigstilfælde vil man så længe som muligt benytte alarmeringscentralerne til afgivelse af meldinger. Det må imidlertid påregnes, at telefonnettet bryder sammen, hvorefter der alene vil være civilforsvarets meldesystem, gennem hvilket borgerne kan hente hjælp. Civilforsvaret vil formidle besked til den relevante hjælpeorganisation.

Med hensyn til holdningen til koordination mellem den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste findes der designeringsbestemmelser (indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 169 af 26. marts 1976 og nr. 174 af 29. april 1977 samt tilsvarende bestemmelser udgivet af forsvarsministeriet), der muliggør, at personer kan fritages for tjeneste ved det militære forsvar og civilforsvaret, hvis de er tilknyttet den fredsmæssige ambulancetjeneste. En sådan ordning har gennem adskillige år været gældende for per-

soner tilknyttet brandvæsenerne, men er først i 1977 blevet gennemført for ambulancetjenesten. Det har dog indtil dette tidspunkt alene været et problem for de ambulancestationer, der ikke samtidig var brandstationer. Formålet med gennem designering af fritagne personer for møde ved militært forsvar og civilforsvar er at sikre andre samfundsvigtige funktioners videreførelse i en krigssituation. Det må derfor konstateres, at det er meningen, at de fredsmæssige ambulancer principielt - i det omfang situationen taler derfor - skal kunne fortsætte deres normale virke i en krigssituation.

Der findes ikke regler for koordinering af den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste efter mobilisering, men det burde være indlysende, at hverken den ene eller den anden slags ambulance vil stå stille, hvis der i en given situation er behov for ambulancekapacitet, jfr. dog de begrænsninger, der er i ambulancernes anvendelse på grund af kvalitetsmæssige forskelle. Dette sidste kunne give anledning til overvejelser om behov for en planlægning af en koordinering under en eller anden form.

Der kan i øvrigt henvises til, at spørgsmålet om koordinering af de to ambulancetjenester er omtalt i den "Betænkning om sygehusberedskabet", som et udvalg under indenrigsministeriet afgav i 1966. Et medlem af udvalget gik her ind for, at civilforsvarets ambulancer skulle tilknyttes de lokale instanser (redningskorpserne), medens flertallet af udvalgets medlemmer ikke kunne støtte dette synspunkt. Betænkningens forslag blev i øvrigt ikke gennemført.

D. Fredsmæssigt og krigsmæssigt ambulancemateriel.

I. Fredsmæssige ambulancer.

I betænkning vedrørende ambulancetjenesten uden for Storkøbenhavn (nr. 766/1976), afgivet af et af indenrigsministeren nedsat udvalg, inddeles ambulancer i følgende 3 grupper:

1. Enkelt ambulance (AE) fortrinsvis til befordring af en patient på bære. Der er mulighed for transport af yderligere 1 patient siddende. Denne type er den oftest forekommende.

Et detaljeret forslag til størrelse, bemanning og indretning af denne ambulance fremgår af side 70-77 i nævnte betænkning.

2. Dobbelt ambulance (AD) til befordring af en eller to patienter på bære. Bårerummet er større end ved enkelt ambulance, hvilket giver ambulancepersonellet bedre arbejdsforhold ved behandling af patienter under transport.

3. Spe c i alambulanc e (AS) til befordring af patient i seng mellem to sygehuse, eller med særligt udstyr som eksempelvis hjerteambulancer. Bårerummets størrelse tillader lægeligt personale at arbejde med patienten under transporten.

Indenrigsministeriet har anbefalet, at amtskommunerne lægger betænkningens forslag til grund ved planlægning af amtskommunens samlede behandlings- og transportmuligheder for akut syge og tilskadekomne .

II. Krigsmæssige ambulancer.

Den statslige ambulancetjeneste er en mobiliseringsstyrke, der udelukkende tænkes anvendt under krigsforhold.

Køretøjerne er udskrevne VW pick-up's med presenning, der ved hjælp af standardfremstillede barestativer og isoleringssæt (glasuldmatte og plastplader) på mobiliseringsstedet omdannes til enkle ambulancer, hver med plads til 4 bærer og udrustet med materiel til nødtørftig sygepleje. Over længere afstande er køretøjerne kun baseret på at skulle transportere patienter, der er lægebehandlet.

Mobiliseringsstyrken er ca. 2.500 køretøjer, men i fredstid rådes kun over et begrænset antal køretøjer til uddannelsesbrug (mindre end 50) ved CF-regioner og skoler m.v.

CF-korpset råder over et beskedent antal ambulancer af typen VW Combi eller Ford F 3, der fortrinsvis skal dække afdelingernes interne behov for sygetransport.

For samtlige ambulancetyper gælder, at de kun er udstyret med nødtørftigt førstehjælps- og sygeplejeudstyr, at de kun kan anvendes i forbindelse med NATO-båren (sammenklappelig feltype), og at de kun i ringe grad er lydisolerede.

Civilforsvaret råder således ikke over ambulancer, der i komfort og udstyr kan sammenlignes med, hvad der almindeligvis forstås ved ambulancer. Under krigsforhold må denne kvalitetsforringelse anses for acceptabel.

III. Sammenligning.

En sammenligning mellem civilforsvarets krigstids-ambulancer og de fredsmæssige ambulancer viser - alene hvis man ser en af hver på samme tid - at den fredsmæssige ambulance er et specialkøretøj, der yder såvel patienten som betjeningspersonellet stor komfort og gode arbejdsforhold, ligesom den er udstyret med f.eks. frigørelsesmateriel samt udstyr til udrykningskørsel. Civilforsvarets ambulance er derimod simpel, men til gengæld fleksibel, fordi den kan opbygges på almindeligt anvendte køretøjer. Den har stor kapacitet, men ringe komfort, hvilket bl.a. kan ses på båret. Der er ikke den store forskel på rumfanget af bærerummet på de to ambulancer, men civilforsvarets er indrettet til 4 bærer, medens den civile fredstidsambulance kun har 1 bære i normal-udgaven.

Denne forskel skyldes dels at krigsforhold kan motivere en lavere standard end fredstidsforhold, dels forskellen i ambulancernes opgaver.

Fredstidsambulancen skal eksempelvis kunne rykke ud til færdselsuheld for afhentning af patienter, som ingen forudgående hjælp har fået. Hjælpen skal ydes af ambulancepersonellet som de første. Civilforsvarets krigsambulancer er beregnet til transport af personer, som alle har fået nogen hjælp, f.eks. fra redningsmandskabet på skadestedet.

E. Analyse og vurdering.

1. Den gældende ordning, hvorefter den fredsmæssige og den statslige ambulancetjeneste er adskilt såvel i krig som i fred, bygger på den filosofi, at den fredsmæssige ambulancetjeneste skal fortsætte sin virksomhed også efter mobilisering. Derfor er den statslige ambulancetjeneste opbygget til at løse transportopgaver i forbindelse med skader, der opstår på grund af krigshandlinger, hvor mange personer har behov for ambulancetransport.

2. Der er i denne forbindelse også et hensyn at tage til den del af landet, som befinder sig uden for eivilforsvarsområderne. Der er, hvis der ses bort fra behovet for ægulering af **civilforsvars-**områdernes grænser, ofte tale om tyndt befolkede områder, som forudsættes betjent af den normale ambulancetjeneste, uanset om behovet for ambulancetransport er fremkommet som følge af krigshandlinger eller ej.

3. I det omfang den statslige ambulancetjeneste ikke er indsat til transportopgaver, vil personalet indgå som arbejdskraft på stationeringspsygehuset, hvad der er taget hensyn til ved den eksisterende uddannelse. Hvis den statslige ambulancetjeneste blev overført til redningskorpsets regie, ville denne mulighed for udnyttelse af arbejdskraften bortfalde. Det er samtidig tvivlsomt, om der på redningskorpsets stationer vil være relevant arbejde til de pågældende.

4. Den statslige ambulancetjenestes kapacitet omfatter ca. 10.000 patienter på en gang, medens kapaciteten i de fredsmæssige ambulancer kun omfatter 719 personer på en gang. De fredsmæssige ambulancer udgør således 6-7 % af den samlede kapacitet efter mobilisering.

5. Den normale fredsmæssige alarmeringsordning vil kun virke, så længe det normale telefonnet er intakt. Blot dele af telefonnettet bliver uanvendeligt, vil alarmeringsordningen forringes. Der vil i sådanne områder primært være civilforsvarets meldesystemer (radio, felttelefon og ordonnanser) til at formidle hjælpen. Det må samtidig af tekniske og økonomiske årsager anses for udelukket at ændre og yderligere sikre det eksisterende telefonsystem.

6. En nærmere koordinering af den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste kan gennemføres ved at flytte den statslige til den fredsmæssige eller omvendt. Aspekter i relation hertil vil blive behandlet nedenfor i afsnit 2.2.

7. Når ambulancetjenesten i fredstid er en amtskommunal opgave skyldes det en tilknytning til sygehusvæsenet, som også er en amtskommunal opgave såvel i fred som i krig. Det fredsmæssige sygehusvæsen og den fredsmæssige ambulancetjeneste er et amtskommunalt anliggende uden relationer til civilforsvaret. Relationerne i fredstid er til sundhedsstyrelsen. Amtskommunernes planlægning for sygehusvæsenet i en beredskabssituation sker derimod i snæver kontakt med civilforsvaret, der opstiller den statslige ambulancetjeneste til betjening af sygehusvæsenets udvidede kapacitet.

8. Det kan eventuelt overvejes, om ambulancetjenesten skal være lokalt eller regionalt styret efter mobilisering, eller der skal være en blanding som nu.

9. Foranstående punkter refererer til den nuværende tilstand, hvor redningskorpserne er privat ejede. Der er således ikke taget stilling til eventuelle ændrede ejerforhold.

11.2. Modeller.

A. Opregning af modeller.

Til belysning af ambulancetjenestens forhold er opstillet følgende modeller:

1. Den nuværende ordning.

Den fredsmæssige ambulancetjeneste opretholdes uændret efter mobilisering. Den statslige ambulancetjeneste henhører fortsat under civilforsvaret og er tilknyttet sygehusene efter mobilisering.

2. Ambulancetjenesten samles ved en institution.

Den pågældende institution vil have ansvaret for ambulancetjenesten såvel i fred som i krig.

Der vil naturligt være to løsningsmuligheder, nemlig:

- a: Ambulancetjenesten henlægges under De Danske Redningskorps (størstebruger i fredstid).
- b: Ambulancetjenesten henlægges under civilforsvaret (størstebruger i krigstid). Der kan blive tale om statslig eller kommunal tilknytning.

3. Den samlede ambulancetjenestes indsats koordineres under krigsforhold.

Ordningen forudsætter ikke umiddelbart nogen ændring i den eksisterende ordning med adskillelse af den fredsmæssige ambulancetjeneste og den statslige ambulancetjeneste. Den tilsigter imidlertid at hidføre en koordinering af ressourcernes udnyttelse under krigsforhold i de situationer, hvor dette kan være påkrævet.

Den fredsmæssige ambulancetjeneste tænkes videreført, så længe det overhovedet er muligt. Under de stigende beredskabsgrader, som indgår i civilforsvarets planlægning, er der ingen anledning til at foretage ændring heri, idet den samlede ambulancekapacitet forøges gennem den planlagte beredskabsforøgelse af den statslige ambulancetjeneste. Efter mobilisering bør der imidlertid være sikkerhed for, at samfundets samlede ambulancekapacitet - den fredsmæssige og civilforsvarets statslige ambulancetjeneste - kan udnyt-

tes bedst muligt i tilfælde af masseskader. Dette kunne opnås ved indgåelse af en overenskomst mellem civilforsvarsstyrelsen og De Danske Redningskorps af en noget lignende art som den, der regulerer entreprenørbranchens udrykningsret under varslingsituationer (civilforsvarsstyrelsens cirkulærskrivelse af 10. februar 1954). En sådan overenskomst skulle tilsigte - uden at gribe ind i de bestående standardoverenskomster med amtskommunerne - at sikre, at der ved koordinering af udrykningsordrerne i en masseskadesituation vil være den størst mulige samlede ambulancekapacitet til rådighed for den skadelidte civilbefolkning.

B. Beskrivelse af modellerne.

ad 1. Den nuværende ordning.

Den nuværende ordning betyder, at den fredsmæssige og den statslige ambulancetjeneste forbliver adskilt såvel i fred som i krig. Der vil dog i krig være den mulighed, at de fredsmæssige ambulancer kan rekvireres, hvis helt akutte situationer opstår.

Ordningen indebærer, at det fredsmæssige serviceniveau på ambulanceområdet opretholdes så længe som overhovedet muligt efter en mobilisering, hvilket givet har betydning for befolkningens moral.

ad 2. Ambulancetjenesten samles ved en institution.

Efter det såkaldte "størstebrugerprincip" kan ambulancetjenesten samles ved De Danske Redningskorps, som er størstebruger i fredstid, eller den kan samles ved civilforsvaret, som er størstebruger i krigstid. Uanset hvad man gør, vil der stadig være behov for at tage stilling til de ambulancer, som tilhører andre end De Danske Redningskorps. Selv om der ses bort fra forholdene i Storkøbenhavn, vil der stadig være Roskilde, Ærø, Samsø og de to ambulancer i Kolind at tage stilling til.

Hvis en samling skal ske - uanset under hvilken institution det måtte ske - vil der være behov for lovændringer bl.a. i lov om sygehusvæsenet (lov nr. 324 af 19. juni 1974).

Hvis man henlægger ordningen til redningskorpsene vil det medføre, at disse korps skal forestå uddannelse af personel og anskaffelse af materiel til en krigsmæssig ambulancetjeneste. Da der næppe kan skaffes det fornødne personel uden gennem værnepligtssystemet

met, vil det kræve, at værnepligtige skal uddannes ved redningskorpsene, hvilket vil være et brud med det hidtidige mønster, hvorefter værnepligtige alene er blevet uddannet ved offentlige myndigheder. Dertil kommer, at redningskorpsene - for så vidt angår den teoretiske del - uddanner deres eget ambulancepersonel ved landtransportskolen, der ikke har kapacitet til også at uddanne ca. 200 værnepligtige pr. år. Materielmæssigt vil redningskorpsene skulle arbejde med flere forskellige typer materiel, end tilfældet er i dag, idet man næppe vil få bevilget penge til at anskaffe fredsmæssige ambulancer til krigsmæssig brug. En inkorporering af den statslige ambulancetjeneste i redningskorpsene vil betyde et fremmedelement, som ikke naturligt passer til redningskorpsenes daglige virke.

Hvis man tænker sig hele ambulancetjenesten overført til civilforsvaret, vil man kunne fremsætte de samme synspunkter med hensyn til brandvæsener m.v., der varetager ambulancetransport, samt med hensyn til materieforskelle, som foran anført. Hertil kommer, at civilforsvaret i fredstid ikke opretholder et fredsmæssigt beredskab, som kan tilfredsstille kravene med hensyn til den fredsmæssige ambulancetjenestes beredskab, idet der især tænkes på stationer med døgnvagt og samtidig forholdsvis korte udrykningsafstande. Den fredsmæssige ambulancetjeneste vil derfor også være et fremmedelement i civilforsvaret. Dette gælder, uanset om der ville blive tale om en statslig eller en kommunal tilknytning af ambulancetjenesten.

ad 3. Den samlede ambulancetjenestes indsats koordineres under krigsforhold.

Princippet i denne ordning er, at ambulancetjenesten i krig principielt omfatter såvel den fredsmæssige som den statslige ambulancetjeneste.

Modellen har endvidere en sammenhæng med den nuværende ordning, hvorefter det fredsmæssige serviceniveau bevares så længe som muligt.

I forhold til den nuværende ordning indebærer denne model, at der i krigstid sker en koordinering af ressourcernes udnyttelse i en masseskadesituation.

Modellen tager således sigte på at forene de positive sider af den nuværende ordning med de positive sider i administrationsdepartementets forslag om sammenlægning af den statslige og den fredsmæssige ambulancetjeneste.

11.3. Arbejdsgruppens stillingtagen.

Ved at sammenholde de enkelte modeller er arbejdsgruppen kommet til den konklusion, at model 3 er den, der giver de bedste muligheder for, at der i tilfælde af krig sker en rationel udnyttelse af de samlede ressourcer på ambulancetjenestens område.

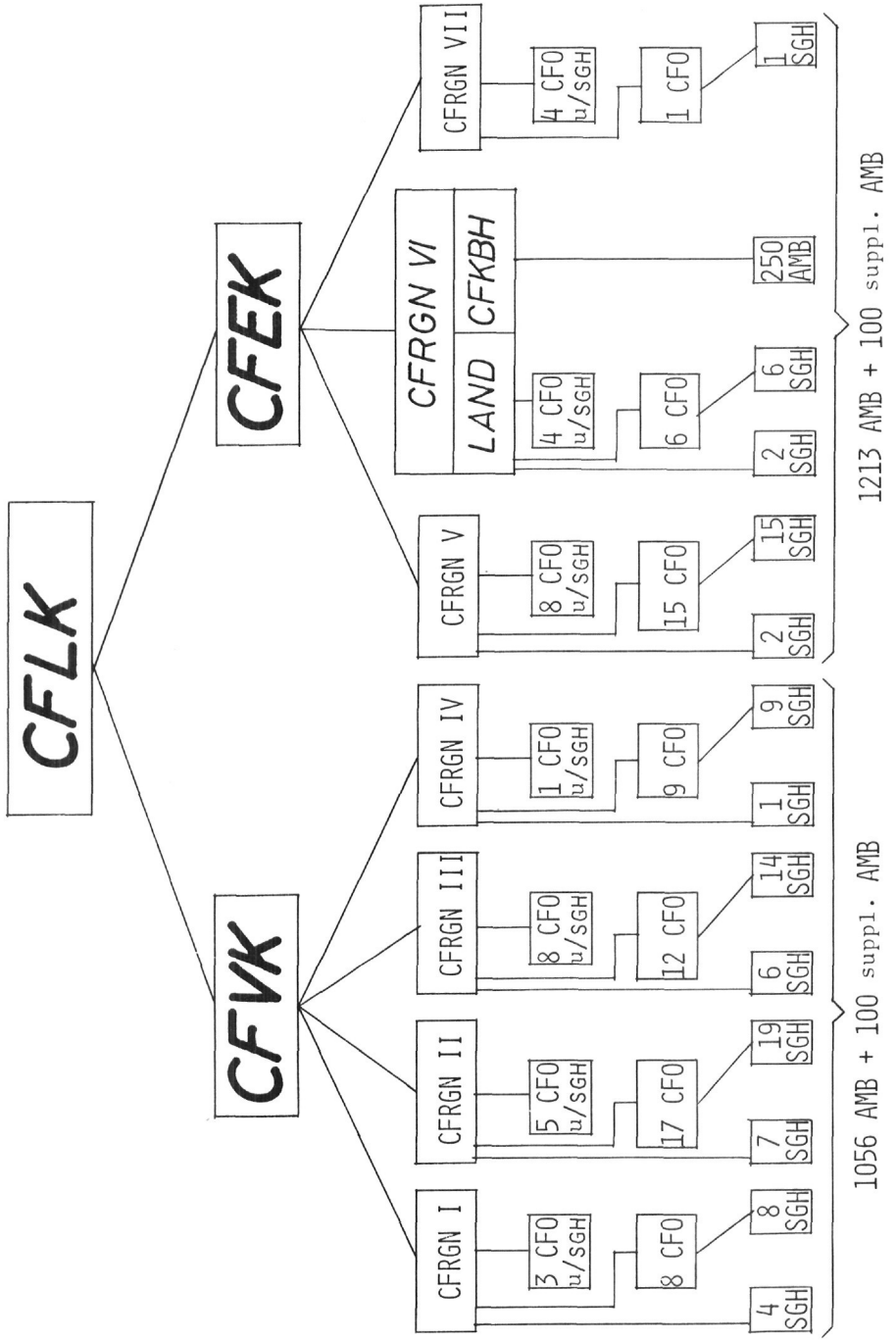
Allerede fordi arbejdsgruppen er enig om, at model 3 i krig giver den optimale udnyttelse af ambulancetjenestens samlede ressourcer og henset til, at man i øvrigt ikke har kunnet anbefale etablering af et obligatorisk samlet beredskab, har man ikke fundet anledning til nærmere at analysere, hvorvidt der vil kunne påvises fordele på dette delområde af det samlede beredskab.

11.4. De storkøbenhavnske forhold.

Den del af Storkøbenhavn, der omfatter København, Frederiksberg og Gentofte kommuner er i relation til ambulancetjenesten i det øvrige land særegen på den måde, at der er kommunale ambulancer. I den øvrige del af det storkøbenhavnske område er det imidlertid - som i størstedelen af det øvrige land - redningskorpserne, der bestrider ambulancetjenesten.

I den ovenfor omtalte model 2 om størsteburgerprincippet vil det volde vanskeligheder at sammenlægge den fredsmæssige og den statslige ambulancetjeneste, idet en sammenlægning til civilforsvaret eller redningskorpserne vil være de eneste muligheder for en totalsammenlægning, idet der i adskillige byer her i landet ikke er kommunalt brandvæsen. En løsning efter denne model vil derfor betyde, at man i København m.v. måtte overføre ambulancerne fra brandvæsenerne til redningskorpserne eller civilforsvaret.

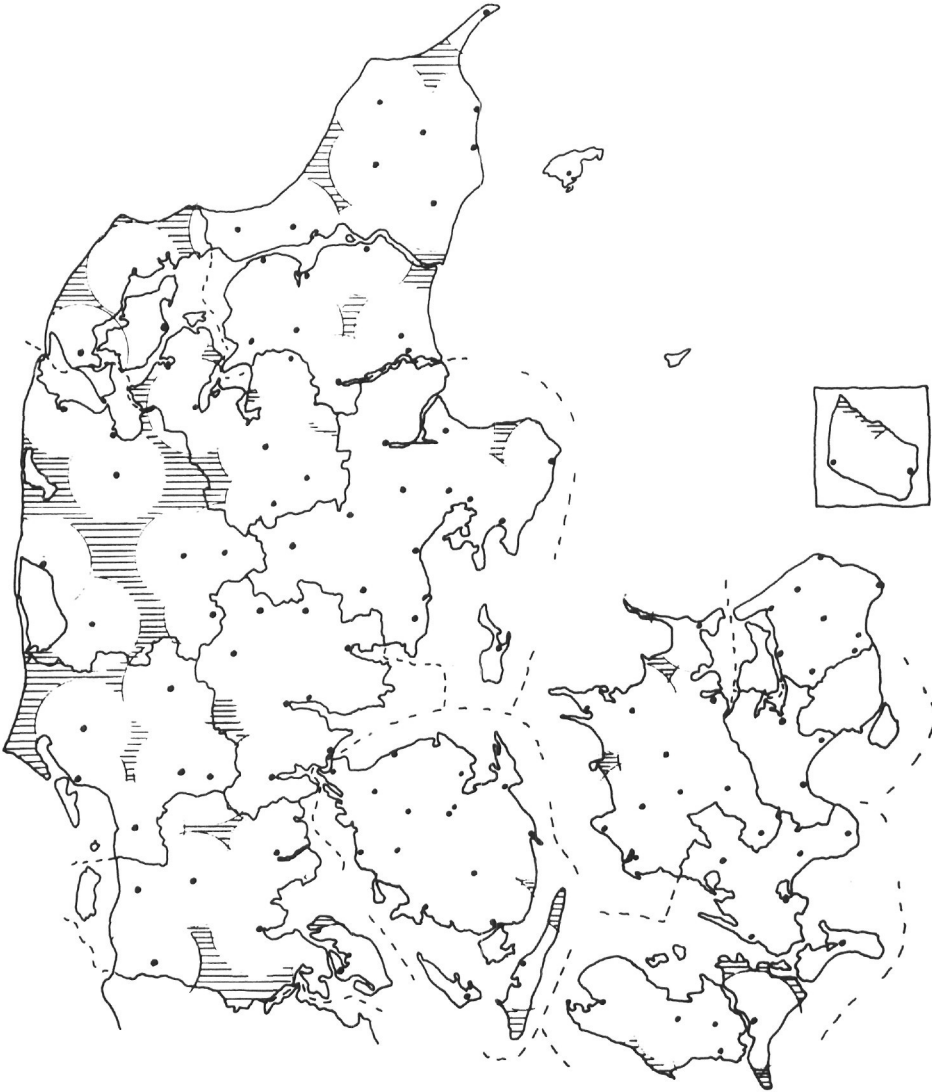
Ved anvendelse af model 3 med princippet om inkorporering af den fredsmæssige ambulancetjeneste i civilforsvarets beredskabsystem uden egentlig sammenlægning af organisationerne vil der ikke opstå særlige problemer i det storkøbenhavnske område eller andre områder, hvor ambulancetjenesten i fredstid varetages af andre end redningskorpserne.

Bilag 11.2

● Ambulancestation

▨ Områder, hvor afstanden
til en ambulancestation
er mere end 15 km.

Kapitel 12

Beredskabet over for visse typer af fredstidskatastrofer

12.1. Indledning.

I dette kapitel er der søgt udarbejdet en nogenlunde kortfattet oversigt over beredskabet over for visse typer af fredstidskatastrofer. Kapitlet er ikke udtømmende, idet f.eks. beredskabet over for store snekatastrofer, satellitnedfald og flyvevåbnets og søværnets redningsberedskab ikke er behandlet.

I afsnit 12.2. er der givet en beskrivelse af følgende hovedskadetyper (beredskabssituationer):

- A. Brand.
- B. Redning.
- C. Uheld i nukleare anlæg.
- D. Kemikalie- og olieulykker på havet - herunder strandrensning.
- E. Kemikalie- og olieulykker på landjorden.
- F. Gasberedskabet på Bornholm.
- G. Stormflodsberedskabet i Sønderjylland.

Der er ikke givet nogen selvstændig beskrivelse af beredskabet ved uheld på olieplatforme.

For hver skadetype (beredskabssituation) er foretaget en beskrivelse af disse emner i den nævnte rækkefølge:

- a. Afgrænsning af skadetyper (beredskabssituationer).
- b. Angivelse af, hvilke myndigheder samt øvrige personalemæssige og materialeressourcer der er udførende.
- c. Beskrivelse af ledelse.
- d. Beskrivelse af planlægning.
- e. Angivelse af hvilke myndigheder m.v., der er givet fald yder konsultativ bistand.
- f. Det overordnede ansvar.

I afsnit 12.3» er der angivet visse "mangler" i det eksisterende katastrofeberedskab, herunder om det nuværende beredskab på visse punkter efter de pågældende myndigheders opfattelse ikke op-

fylder de forventninger, der stilles, samt hvorvidt eller i hvilket omfang disse mangler forventes afhjulpet gennem de forslag, der er under udarbejdelse.

I afsnit 12.4. er der for hver skadetype (beredskabssituation) redegjort for, hvem der afholder udgifterne i forbindelse med beredskabets opretholdelse.

12.2. Det eksisterende katastrofeberedskab.

A. Brand.

a. Afgrænsning af skadetyper.

Ildebrand eller overhængende fare for ildebrand samt redningsopgaver i tilknytning hertil.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Det påhviler i henhold til brandloven enhver primærkommune at opretholde et brandvæsen, som under hensyn til de nærmere forhold i kommunen er i stand til at yde et forsvarligt rednings- og slukningsarbejde. En kommune kan helt eller delvis fritages for pligten til at opretholde et udrykningskorps, såfremt kommunen ved aftale med et kommunalt eller privat brandvæsen eller med civilforsvarsstyrelsen tilvejebringer en forsvarlig ordning af rednings- og slukningsarbejdet (brandlovens §§ 1 og 6, stk. 1).

Hver kommunes brandvæsen dimensioneres med hensyn til beredskab og materiel efter nærmere retningslinier, der sædvanligvis udgør minimumskravene. (Justitsministeriets retningslinier af 5. januar 1977 for brandvæsenernes beredskab og materiel).

Ved alarmering indsættes udrykningskorpset i overensstemmelse med det fastsatte beredskab.

I påtrængende tilfælde skal den kommanderende på brandstedet (brandinspektøren/udrykningslederen), og i visse tilfælde kan tilføjede politimesteren tilkalde assistance fra et andet kommunalt eller privat brandvæsen. Ved brande af større omfang kan der på tilsvarende måde tilkaldes hjælp fra den nærmeste af Civilforsvarskorpsets udrykningsenheder eller fra de militære korps. (Brandlovens § 25).

Politiet foranlediger foretaget fornøden afspærring, **evakuering** og sørger for ordenens opretholdelse m.v. Ved brande af stør-

re omfang kan de militære korps tilkaldes med hensyn til bistand til fremme af ordenens opretholdelse. (Brandlovens §§ 23 og 25).

c. Beskrivelse af ledelse.

I kommuner med brandkommission har brandinspektøren eller dennes stedfortræder kommandoen under slukningsarbejdet.

I kommuner uden brandkommission, men med eget udrykningskorps, er reglen som nævnt ovenfor.

I kommuner uden brandkommission og uden eget udrykningskorps har lederen af udrykningskorpset kommandoen, medmindre kommandoen i henhold til brandvedtægten er tillagt brandinspektøren.

d. Beskrivelse af planlægning.

Planlægning vedrørende materiel, personel m.v. foretages i kommuner uden brandkommission af kommunalbestyrelsen/brandinspektøren/politimesteren og i kommuner med brandkommission af brandkommissionen/brandinspektøren inden for de retningslinier, der fastsættes af justitsministeriet i henhold til brandloven, og under løbende kontrol af statens brandinspektion.

Det skal særlig fremhæves, at der ifølge brandloven skal foreligge en plan for hver kommune for alarmering af brandvæsenet. Denne plan udarbejdes af brandkommissionen, hvoraf politimesteren er medlem. I kommuner uden brandkommission udarbejdes planer af politimesteren. (Brandlovens § 14, stk. 1).

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Især statens brandinspektion og justitsministeriets brandråd. (Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 481 af 9. december 1970 om statens brandinspektion og brandlovens § 7).

f. Overordnet ansvar.

Det overordnede ansvar for, at kommunerne opfylder deres forpligtelser i henhold til brandloven, påhviler i sidste instans statens brandinspektion og justitsministeriet.

B. Redning.

a. Afgrænsning af skadetyper;

Redning af indespærrede og fastklemte personer (og af materielle værdier) uden for tilfælde, hvor der er tale om brand.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Redningsindsatsen foretages af De Danske Redningskorps. I Københavns kommune, hvor brandvæsenet har organiseret en særlig pionertjeneste, og i stort omfang i Frederiksberg og Gentofte kommune foretages indsatsen dog af brandvæsenerne. Hvis der er tale om katastrofer af større omfang indgår tillige Civilforsvarskorpset eller eventuelt det lokale civilforsvar i indsatsen efter nærmere anmodning. Brandvæsenerne som sådan indgår ikke i øvrigt i katastrofeberedskabet på dette område, men vil i det omfang, det er muligt og hensigtsmæssigt, yde bistand efter anmodning.

Politiet foranlediger foretaget fornøden afspærring, evakuering og sørger for ordenens opretholdelse m.v.

c. Beskrivelse af ledelse.

Politiet har ledelsen - bortset fra redning i forbindelse med brand og med uheld med farlige stoffer - af indsatsen og træffer de foranstaltninger, der er nævnt under b.

d. Beskrivelse af planlægning.

De implicerede beredskabsmyndigheder (De Danske Redningskorps, brandvæsenerne, civilforsvaret, politi, sygehusvæsen m.v.) planlægger hver inden for sit område spørgsmål om materiel, personer, herunder uddannelse blandt andet vedrørende taktik under indsats.

I politikredsene er der endvidere udarbejdet planer inden for en eller flere af følgende grupper:

1. Generelle katastrofeplaner.
2. Specielle planer for visee katastrofeformer (f.eks. flystyrt, togulykker, oversvømmelser).
3. Specielle planer for katastrofer på visse virksomheder m.v., der skønnes at frembyde en særlig risiko.

Disse planer er koordineret med planer, udarbejdet af andre myndigheder (brandvæsen, civilforsvar, sygehusvæsen).

Det af justitsministeriet i september 1976 nedsatte udvalg (Eefsen-udvalget) har blandt andet til opgave at undersøge mulighederne for en yderligere effektivisering af den lokale katastrofeplanlægning og for en yderligere koordinering af den konkrete indsats ved større fredstidsulykker. Udvalget forventer at have tilendebragt sine overvejelser inden udgangen af 1978.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Spørgsmålet om, hvilke myndigheder m.v., der i forbindelse med redningsindsats vil kunne rådgive om, hvorledes den opståede fare skal imødegås, vil i et vist omfang fremgå af den lokale katastrofeplanlægning. Der kan, afhængig af skadens art, f.eks. være tale om rådgivning fra meteorologer, bygningsmyndigheder m.v., og afhængig af skadestedet, f.eks. være tale om rådgivning af DSB (togulykker), Københavns lufthavnsvesen (flyulykker) m.v.

f. Det overordnede ansvar.

Der henvises til, hvad der er beskrevet ovenfor under d, hvoraf fremgår, at det er politiet, der har hovedansvaret for, at der finder planlægning sted på området.

Den enkelte komponent i beredskabsplanen (og i sidste instans dennes overordnede) bærer imidlertid sely ansvaret for, at den kan klare de opgaver, som skal varetages af netop denne komponent.

G. Uheld i nukleare anlæg m.v.

Bestemmelser om beredskabet findes i indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 278 af 27. Juni 1963 om beskyttelsesforanstaltninger mod uheld i nukleare anlæg (atomanlæg) m.m. som ændret ved miljøministeriets bekendtgørelse nr. 502 af 1. oktober 1974.

a. Afgrænsning af skadetyper.

Beredskabssituationen kan afgrænses som udsættelse af "befolkningen for ioniserende stråling eller for andre nukleare faremomenter" (bkg. § 8, Jfr. 7), således at befolkningen i almindelighed berøres i modsætning til de personer, som er direkte beskæftiget med de radioaktive stoffer (arbejderbeskyttelse). Hovedområdet er beskyttelse mod følgerne af uheld i nukleare anlæg, men også andre uheld med radioaktive stoffer, hvorved befolkningen i et vist større omfang udsættes for ioniserende stråling, vil i praksis falde ind under dette beredskab; en afgrænsning nedad ligger ved uheld (f.eks. mindre transportuheld), der praktisk kan håndteres af det nedenfor omtalte "strålehygiejniske beredskab", baseret på vagtordningen ved statens institut for strålehygiejne.

Beredskabet går ud på i givet fald at kunne iværksætte "de nødvendige foranstaltninger" for at beskytte befolkningen. Det

fremgår af de i bekendtgørelsens § 8 nævnte eksempler, at der i første række er tale om en opgave af "redningsagtig" karakter med henblik på at unddrage befolkningen de skadelige virkninger af den ioniserende stråling.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Som udførende myndigheder må i første række peges på politiet og civilforsvaret (såvel Civilforsvarskorpset som det lokale civilforsvar); også forsvaret kan tænkes inddraget. Beredskabet er ikke opbygget som et trinvist eskalerende beredskab, og der kan således ikke drages nogen analogi til den trinvis opbygning, som er forudset i miljøstyrelsens vejledning nr. 8/1974 om beredskabet vedrørende uheld med farlige stoffer på landjorden. Særligt bemærkes, at der ikke er henlagt specielle opgaver til brandvæsenet inden for dette nukleare beredskab.

Med hensyn til de forskellige faser af beredskabet bemærkes, at alarmering af beredskabsorganisationen påhviler politiet, og at kommunikation til og information af befolkningen er baseret på udsendelser via Danmarks Radio, hvilket med henblik på gennemførelse af beskyttelsesforanstaltninger vil kunne suppleres med højttalermateriel fra politi og civilforsvar. Måleberedskabet til fastlæggelse af kontamineringens geografiske udstrækning og strålingens intensitet er baseret på mobile målehold fra Civilforsvarskorpset samt stationære måleinstrumenter på visse politistationer.

c. Beskrivelse af ledelse.

Beredskabsledelsen er henlagt til miljøstyrelsen, der som faglig komponent træffer beslutning om iværksættelse af beskyttelsesforanstaltninger efter forhandling med et af miljøministeren nedsat sagkyndigt udvalg samt politiet og vedkommende civilforsvarsmyndighed; det sagkyndige udvalg rummer repræsentanter for sundhedsstyrelsen (herunder statens institut for strålehygiejne) og nuklear sagkundskab (tidligere atomenergikommissionen nu tilsynet med nukleare anlæg og forsøgsanlæg Risø).

d. Beskrivelse af planlægning.

Planlægningsforpligtelsen omfatter nukleare anlæg, beliggende her i riget, for hvilke der på foranledning af miljøstyrelsen og efter forhandling med vedkommende politi- og civilforsvarsmyndigheder

skal udarbejdes en beredskabsplan, som fastlægger de foranstaltninger, der skal kunne iværksættes for at beskytte befolkningen i tilfælde af, at den udsættes for ioniserende strålinger. Der findes en ældre beredskabsplan for forsøgsanlæg Risø (som skal optages til revision), ligesom der er udfærdiget en dansk beredskabsplan vedrørende Barseback-værket i Sverige. Sidstnævnte plan er under løbende overvejelse og revision.

Politiet og civilforsvaret deltager på deres områder i planlægningen, hvori ligeledes repræsentanter for sundhedsstyrelsen, tilsynet med nukleare anlæg og forsøgsanlæg Risø er inddraget.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Der henvises til punkt c. samt afsnit 12.3.

f. Det overordnede ansvar.

På foranledning af miljøstyrelsen udarbejdes efter forhandling med vedkommende politi- og civilforsvarsmyndighed en beredskabsplan, der fastlægger, hvilke beskyttelsesforanstaltninger der skal kunne iværksættes. Planen godkendes af miljøministeren.

D. Kemikalie- og olieulykker på havet - herunder strandrensning.

Under miljøstyrelsen er etableret et beredskab til bekæmpelse af olie- og kemikalieforurening af havet.

Beredskabet aktiveres, såfremt der indtræffer ulykker med skibe eller inden for off-shore virksomheden (indvinding af olie fra havbunden) med det resultat, at olie- eller kemikalier trænger ud i havet.

Beredskabet aktiveres endvidere, såfremt der konstateres olie- eller kemikalieforurening af havet i forbindelse med skibsfartens normaldrift eller som følge af olie- eller kemikalieudslip til havet fra landbaserede kilder.

Herudover kan kemikalieberedskabet aktiveres, såfremt der modtages meldinger om drivende tromler med ukendt eller farligt indhold.

a. Afgrænsning af skadetyper.

Miljøstyrelsens havværts olie- og kemikalieberedskab omfatter ikke havneområder, idet forureninger i havne betragtes som et lokalt problem. Det er således miljøstyrelsens holdning, at miljøstyrel-

sens vejledning nr. 8/74 Beredskab ved uheld med farlige stoffer på landjorden dækker havnenes vandområder.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Meldinger om olie- eller kemikalieforurening af havet indgår normalt til Søværnets Operative Kommando i Århus, der videregiver meldingerne til miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen træffer herefter beslutning om, hvorvidt der skal iværksættes bekæmpelsesaktioner og i bekræftende fald hvilke metoder, der skal bringes i anvendelse.

Ved såvel rekognosceringsopgaver som ved egentlige bekæmpelsesaktioner trækkes der på personel og materiel fra en række statslige og kommunale myndigheder - herunder søværnet, flyvevåbnet og Civilforsvarskorpset.

Det materiel, der anvendes ved bekæmpelsesaktioner, er indkøbt af miljøstyrelsen og placeret i depoter, primært under forsvaret og Civilforsvarskorpset.

c. Beskrivelse af ledelse.

Miljøstyrelsen træffer afgørelser om, hvorvidt bekæmpelsesaktioner skal indsættes, og i bekræftende fald udøver miljøstyrelsen den ansvarlige ledelse af sådanne aktioner.

Ved større bekæmpelsesaktioner varetages ledelsesfunktionen gennem miljøstyrelsens eksperter dels på selve bekæmpelsesstedet, dels ved en repræsentant i den ved aktionen etablerede stab.

Ved mindre aktioner vil stabsfunktionen normalt ikke blive etableret.

Søværnets Operative Kommando i Århus varetager den koordinerende ledelse, der er nødvendig for at udføre de foranstaltninger, miljøstyrelsen har truffet beslutning om at gennemføre i den konkrete situation. Ledelsen af bekæmpelsesaktionen fra stranden ledes normalt af Civilforsvarskorpset.

d. Beskrivelse af planlægning.

Udarbejdelse af beredskabsplaner varetages af miljøstyrelsen i samarbejde med de myndigheder, der er involveret i beredskabsorganisationen.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Danmarks fiskeri- og havundersøgelser

Vildtbiologisk station, Kalø
 Oliebranchernes fællesrepræsentation
 Civilforsvarsstyrelsens analytisk-kemiske laboratorium
 Statsprøveanstalten
 Handelsministeriet
 Dansk undergrunds consortium
 Udenrigs- og justitsministeriet
 Statens skibstilsyn
 Bjergnings- og forsikringsselskaber
 Meteorologitjenester, lokale farvandseksperter
 Eventuelt oceanografer m.fl.
 Forsvar, civilforsvar, private firmaer m.fl.

f. Det overordnede ansvar.

Se under punkt c. ovenfor.

En strandrensningsordning har tidligere været baseret på handelsministeriets cirkulære af 3. maj 1967, der omhandlede ydelse af tilskud fra staten til en årlig rensning af badestrande for ilanddrevet, værdiløst vraggods og affald, herunder mindre olieforureninger. Statstilskuddet bortfaldt 1. april 1978, jfr. miljøministeriets cirkulære af 13. marts 1978, men det forudsættes, at kommunerne viderefører denne strandrensningsordning.

På baggrund af **EKOFISK-ulykken** i foråret 1977, der kunne have medført meget omfattende olieforurening af navnlig den jyske vestkyst, søger miljøministeriet gennem forhandlinger med amtsrådsforeringen i Danmark og Kommunernes Landsforening nu etableret en permanent, landsdækkende beredskabsordning mod omfattende olieforurening af kysterne.

a. Afgrænsning af skadetyper.

Olieforureninger af kysten fra havet. Der kan i beredskabssituationen ikke gives nogen skarp adskillelse mellem en bekæmpelsesfase, jfr. ovenfor, der går ud på at hindre videre udbredelse af forureningen, og oprydningsfasen, der går ud på at opsamle og bortskaffe den forurenende **olie.Oprydningsfasen** er det centrale i den påtænkte beredskabsordning, der for så vidt kan betegnes som "**katastrofe-
renovation**".

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Den ovenfor nævnte almindelige strandrensning, der forudsættes udført af kommunerne, kan anskues som et 1. trinsberedskab. Det påtænkte strandrensningsberedskab kan i forhold hertil betegnes som omfattende et 2. og 3. trin.

2. trin tænkes baseret på de tekniske forvaltninger i kommuner og amtskommuner, der kan inddrage personel og materiel fra lokale civile entreprenører. Da der er tale om en "renovationsopgave" af betydeligt omfang, bør indsatsen ikke baseres på de lokale **brandvæsener**.

Som et 3. trin påregnes det at kunne trække på bistand fra enheder af civilforsvarskorpset (i det omfang, de ikke er optaget af egentlige bekæmpelsesopgaver) og forsvaret med personel og materiel, herunder transportmateriel. Sådan støtte må disponeres fra centralt hold.

c. Beskrivelse af ledelse.

Den lokale indsats forudsættes ledet og koordineret gennem amtskommunerne.

d. Planlægningen vil lokalt blive koordineret af amtskommunerne. Den skal omfatte en alarmeringsordning (evt. baseret på politiet) for kontaktpersoner, der kan aktivisere organisationen, og i øvrigt oversigter over ressourcerne i form af personel og entreprenør- og transportmateriel; endvidere angivelse af til- og frakørselsmuligheder til kysten, rensefaciliteter for materiel, herunder transportkøretøjer, deponeringssteder for opsamlet olie.

Den centrale plan vil omfatte en alarmeringsordning (baseret på miljøstyrelsens olieberedskab til havs) samt vejledning med hensyn til muligheder for bortskaffelse af opsamlet olie, rensning af materiel, rekvisition af bistand fra civilforsvar og forsvar, endvidere økonomiske spørgsmål, jfr. tekstanmærkning nr. 50 ad finanslovens § 27.

e. Myndigheder der yder konsultativ bistand.

Konsultativ bistand til amtskommunerne påregnes ydet fra civilforsvarsregionerne og evt. militærregionerne med hensyn til forhold vedrørende civilforsvar og forsvar og med hensyn til miljømæssige forhold fra miljøstyrelsen.

f. Det overordnede ansvar.

Den centrale ledelse på landsplan påhviler miljøstyrelsen.

E. Kemikalie- og olieulykker på landjorden.a. afgrænsning af skadetyper.

Beredskabet til indsats ved uheld og ulykker med farlige stoffer på landjorden (kemikalie- og olieberedskabet på landjorden) tager sigte på indsats, hvor flydende, faste eller luftformige sundhedsfarlige og/eller forurenende stoffer, herunder ætsende, brand- og eksplosionsfarlige stoffer, slipper ud under opbevaring, anvendelse eller transport.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Beredskabet varetages af brandvæsen, Falck-Zonen og CF-korpset (selv forureningsbekæmpelsen) samt politi (afspærring og evakuering m.v.).

Beredskabet er opbygget i 3 trin, således at alene ulykkens omfang og art er afgørende for, i hvilket omfang de enkelte beredskabstrin skal inddrages i indsatsen.

1. trin varetages af samtlige landets brandvæsener og indsættes ved mindre uheld med det normale brandberedskab, som råder over mindre mængder simpelt bekæmpelsesudstyr.

2. trin er oprettet på ca. 40 større brand- eller Falck-stationer samt ved Civilforsvarskorpsets 7 udrykningspligtige afdelinger og indsættes ved større ulykker med det normale udrykningsberedskabs personel og med mere omfattende materiel- og bekæmpelsesudstyr. De særlige "2. trins-stationer" er placeret passende geografisk landet over under hensyntagen til blandt andet trafikveje og -knodepunkter (landevej og jernbane) samt tilstedeværelsen af farlige virksomheder.

3. trin varetages alene af CF-korpset og er tænkt som en egentlig katastrofehjælp i tilfælde, der kræver materiel- og mandskabsintensiv indsats og stiller særlige krav til beskyttelsesudrustning til indsatspersonellet (stort antal personer med gasdragter og fuld åndedrætsbeskyttelse). Dette beredskabstrin varetages af Civilforsvarskorpsets samlede personelstyrke og materielressourcer, herunder blandt andet store mængder bekæmpelsesudstyr og beskyttelsesudrustning samt materiel i øvrigt til løsning af evt. følgevirkninger, f.eks. af nøddrikkevandforsyning og lignende.

Det samlede beredskab er beskrevet i vejledning nr. 8/1974 (miljøstyrelsen), benævnt "Beredskab ved uheld med farlige stoffer på landjorden".

c. Beskrivelse af ledelse.

Der henvises til, hvad der er beskrevet ovenfor under A. Brand, punkt c.

d. Beskrivelse af planlægning.

De implicerede beredskabsmyndigheder (brandvæsen, Falck-Zonen, Civilforsvarskorpset og politi) planlægger hver inden for sit område for så vidt angår materieltilvejebringelse, uddannelse af personel og intern beredskabsplanlægning med henblik på bedst muligt at kunne varetage de forventede indsatsopgaver.

Som tilfældet er for det almindelige brandberedskab, sker der lokalt en vis planlægning ved brandmyndighedens foranstaltning i form af udarbejdelse af såkaldte mødeplaner for særlige objekter (f.eks. farlige virksomheder), ligesom politiet lokalt udarbejder katastrofeplaner, som blandt andet tilgodeser de politimæssige opgaver, herunder alarmering af indsatsenheder til bekæmpelse af forureningen.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Konsultativ bistand ydes blandt andet af:

Miljøstyrelsen

Kemikaliekontrollen

Civilforsvarets analytisk-kemiske laboratorium

Arbejdstilsynet

Rigshospitalets giftinformationscentral

Embedslæger

Stadsdyrlæger

Vandmyndigheder

Vejmyndigheder

Fiskerikontrollen

Kommunekemi

Producent/afsender/modtager

Lokal ekspertbistand (lokale kemiske virksomheder)

Statens brandinspektion

f. Det overordnede ansvar.

Politiet under justitsministeriet har ansvaret for, at planlægning findes, og at der koordineres mellem de forskellige komponents planer for egen indsats (f.eks. brandvæsen, civilforsvaret og hospitaler).

De faglige komponenter planlægger lokalt under ansvar over for deres overordnede i sidste instans deres ressortminister (f.eks. brandvæsen under Justitsministeren og civilforsvaret under indenrigsministeren).

For de rådgivende instanser m.v. (f.eks. arbejdstilsynet og miljøstyrelsen), som kan bistå i tilfælde af uheld med farlige stoffer, opstår ikke noget ansvarsspørgsmål, medmindre en hjælpefunktion ifølge aftale indgår i en katastrofeplan. Hvis aftale foreligger, er ansvaret for hjælpefunktionens indsats i sidste instans placeret hos den minister, som den rådgivende instans hører under.

F. Gasberedskabet på Bornholm.

a. Afgrænsning af skadetype.

Gasberedskabet på Bornholm indsættes, når fiskefartøjer, som anløber bornholmske havne, anmelder stedfunden forurening af fartøj og/eller fiskeredskaber under fiskeri i Østersøen som følge af kontakt med kemiske kampstoffer (bl.a. sennepsgas, nysegas og tåregas), stammende fra tysk gasammunition, der ved krigsafslutningen i 1945 blev nedsænket i bornholmske farvande i særlige "dumpingfelter".

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Indsats i forbindelse med rensning af fartøjer og redskaber foretages af Bornholmske CF-sektion, Allinge, og Bornholms Værn, som hver råder over specialuddannet indsatspersonel (rensehold) og specialmateriel, bekæmpelsesmidler og beskyttelsesudstyr til brug ved udførelse af sådanne renseopgaver. Gasberedskabet indeholder ikke et 2. og 3. trin.

c. Beskrivelse af ledelse.

Ledelsen varetages af Bornholms marinedistrikt. Afhængig af om renseopgaven er pålagt GF-sektionen eller Bornholms Værn ledes rense-

holdets praktiske indsats af en befalingsmand fra den udførende myndighed. Politiet foretager i fornødent omfang afspærring omkring det forurenede fartøj (evt. med personelmæssig bistand fra CF-sektionen). Anmeldelse af forurenede fartøj indløber til Bornholms marinedistrikt, der alarmerer renseholdet.

d. Beskrivelse af planlægning.

Udover ajourføring af de deltagende myndigheders interne instrukser i relation til gasberedskabet er der ikke tale om nogen egentlig planlægning. Det foreligger oplyst, at der i nær fremtid skal finde revurdering af gasberedskabet sted. Baggrunden er ifølge det oplyste den, at miljøstyrelsens dispensation af 2. september 1975, hvorefter forsvaret har haft tilladelse til "gendumping" af opfisket gasammunition, bliver inddraget i forbindelse med gennemførelsen af London-konventionen af 29. september 1972. Der forestår herefter forhandlinger mellem de implicerede myndigheder (miljøstyrelsen og forsvaret m.fl.) om etablering af en bortskaffelsesordning i destruktionsanlæg, herunder blandt andet i Vesttyskland og ved Kommunekemi A/S, Nyborg. Hvorvidt disse forhandlinger vil medføre behov for ændringer i det nuværende gasberedskab er endnu uafklaret.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Konsultativ bistand ydes af:

Sjællandske Ingeniørregiment/Hærens Ingeniør- og ABC-skole, Farum
Civilforsvarets analytisk-kemiske laboratorium
Sundhedsstyrelsen.

f. Overordnet ansvar.

Det overordnede ansvar ligger hos forsvarsministeriet (forsvarskommandoen), der er undergivet de retsregler, som er givet af miljøstyrelsen på grundlag af gældende lovgivning, herunder konventioner.

G. Stormflodsberedskabet i Sønderjylland.

a. Afgrænsning af skadetyper.

Stormflod og fare for stormflod.

b. Deltagende myndigheder samt ressourcer.

Politiet, kystinspektoratet, Civilforsvarskorpset, det lokale civilforsvar, hæren, hjemmeværnet, De Danske Redningskorps, social-, sundheds- og teknisk forvaltning i Tønder, DSB, Post & Telegrafvæsenet m.fl.

Bl.a. vandstands- og vejrmeldetjeneste samt digepatroljetjeneste udføres ved kystinspektoratets foranstaltning. Civilforsvarskorpset deltager i udførelsen af de entreprenørmæssige opgaver og hjemmeværnet afgiver om fornødent personel til bl.a. supplering af digepatroljeringen.

Varslings-, evakuerings-, rednings-, transport-, indkvarterings- og forsyningstjenesten m.m. udføres ved politiets foranstaltning. Navnlig Civilforsvarskorpset, det lokale civilforsvar, social- og sundhedsforvaltningen i Tønder og De Danske Redningskorps deltager i udførelsen af disse opgaver.

For de § 31-værnepligtige, der er tildelt civilforsvarskommissionerne i Tønder, Ribe og Bramming, er der fastsat den særlige ordning, at borgmestrene i disse byer i henhold til indenrigsministeriets bemyndigelse (skrivelse af 4. februar 1976) kan indkalde de § 31-værnepligtige til øjeblikkeligt fremmøde som bistand ved løsning af alarmerings- og evakueringsopgaver og ordonnanstjeneste i forbindelse hermed. Hjemmeværnet, hæren, Post- & Telegrafvæsenet og civilforsvaret yder særlig bistand med henblik på opretholdelse af radioforbindelser. Hæren og DSB bistår ved transport af evakuerede. Hæren og hjemmeværnet deltager endvidere bl.a. i forplejnings- og ordenstjenesten. Beredskabet er opdelt i 3 beredskabsgrader:

- I. Almindeligt beredskab (klar til ordremodtagelse),
- II. Forhøjet beredskab og
- III. Alarmberedskab.

c. Beskrivelse af ledelse.

Ledelsesfunktionerne er delt mellem kystinspektoratet og politiet.
Kystinspektoratet leder:

1. vandstands- og vejrmeldetjenesten.
2. digepatroljetjenesten.
3. entreprenørtjenesten.
4. tilsynet med det almindelige beredskab.

Politiet leder:

1. signaltjenesten.
2. ordenstjenesten.
3. transport- og forsyningstjenesten.
4. forplejningstjenesten.
5. varslings- og evakueringstjenesten.

Kystinspektoratet indsamler materiale til brug for beslutninger om iværksættelse af de forskellige beredskabsgrader, som i givet fald beordres iværksat af politimesteren i Tønder.

d. Beskrivelse af planlægning.

Efter stormflodskatastrofen i Hamborg nedsatte ministeriet for offentlige arbejder i 1964 et udvalg, der fik til opgave at behandle spørgsmålet om sikkerhedsforanstaltninger mod stormflodsfare ved den sønderjyske vestkyst. I udvalgsarbejdet deltog bl.a. politimestrene i Tønder og Ribe og vandbygningsvæsenet (nu kystinspektoratet). Under udvalgsarbejdet besluttede de berørte myndigheder at oprette et stormflodsberedskab og fastlagde ledelsesforholdene samt gav retningslinier for den praktiske udførelse af beredskabets funktioner.

På denne baggrund er der udarbejdet en detaljeret beredskabsplan for stormflodskatastrofer i Tønder og Ribe politikredse. Der er endvidere overvejelser i gang om at give politimestrene i de ovenfor nævnte områder bemyndigelse til at tvangsudskrive mandskab og materiel i tilfælde af stormflodskatastrofer for så vidt der ud over den indsats, der ydes af civilforsvar og forsvar, vil kunne opstå yderligere behov for materiel og mandskab.

e. Myndigheder m.v., der yder konsultativ bistand.

Her skal særlig vedrørende selve forudsigelsen af vejr- og vandstandsforhold fremhæves meteorologisk institut og kystinspektoratet.

f. Overordnet ansvar.

Politiet har hovedansvaret for, at der finder planlægning sted på området.

Den enkelte komponent i beredskabsplanen (og i sidste instans dennes overordnede) bærer imidlertid selv ansvaret for, at den kan klare de opgaver, som skal varetages af netop denne komponent.

12.3. Mangler i det eksisterende katastrofeberedskab.

Der synes på næsten alle områder at være behov for en nærmere præcisering af ledelsesforholdene under indsats og en nærmere regulering af den lokale katastrofeplanlægning, jfr. de foran (side 165) beskrevne opgaver for Eefsen-udvalget.

Med hensyn til materiel og personel m.v. inden for redningstjenesten synes der at være behov for egentlige retningslinier, svarende til de retningslinier, der findes for brandtjenesten.

Kemikalie- og olieberedskabet på landjorden er etableret som direkte følge af Simmersted-ulykken i 1972 på grundlag af en indstilling fra et udvalg under miljøstyrelsen, nedsat på initiativ af den daværende minister for forureningsbekæmpelse. Der er aldrig taget udtrykkelig stilling til, hvem der har det overordnede ansvar, ligesom der aldrig er tilvejebragt et formelt retsgrundlag for beredskabets etablering.

Bortset fra 1. og 2. trin er der ikke fra central myndighed opstillet et egentligt, detaljeret dimensioneringsgrundlag i materielmæssig henseende, ligesom der ikke fra centrale myndigheder er bevilget økonomiske midler til materielindkøb.

En "Seveso-lignende" katastrofe i Danmark vil primært kræve 3. trins indsats - alene af den grund, at 1. og 2. trin langt fra hverken personel- eller materielmæssigt er dimensioneret til at løse en sådan meget omfattende indsatsopgave. Indsatsens resultat vil derfor helt afhænge af 3. trins praktiske muligheder for at kunne yde en tilstrækkelig effektiv indsats, herunder at der forefindes det nødvendige veluddannede og trænede personel med påkrævet specielt beskyttelsesudstyr samt ydedygtigt specialmateriel i tilstrækkeligt omfang.

Det nuværende beredskab er kun dimensioneret til at kunne klare visse større uheld som f.eks. tankvognsuheld.

Kemikalie- og olieberedskabet på havet er under udbygning. For så vidt angår olieberedskabet har finansudvalget i september 1977 bevilget 69,7 mill.kr. til udbygning af beredskabet over en 3-årig periode.

Beredskabet mod uheld i nukleare anlæg m.v. er under stadig overvejelse og revision i miljøstyrelsen i samarbejde med de

forannævnte myndigheder, herunder det sagkyndige udvalg. Miljøstyrelsen har ikke i denne forbindelse peget på bestemte punkter, på hvilke mangler forventes afhjulpet gennem forslag, udarbejdet af Eefsen-udvalget, udvalget vedrørende civilforsvar og brandvæsen m.v. eller andre myndigheder.

Hvis det besluttet at indføre atomkraftværker i Danmark, må dette beredskabsarbejde væsentligt intensiveres og den fornødne kapacitet tilvejebringes.

Farlige kategorier af kemiske anlæg og processer.

Det er vigtigt, at såvel politiets som indsatsmyndighedernes planlægning mod fredstidskatastrofer kan ske på et så oplyst grundlag som overhovedet muligt.

På denne baggrund forekommer det som en mangel i det samlede fredstidskatastrofeberedskab, at der ikke findes et samlet overblik over (register) virksomheder m.v., der beskæftiger sig med farlige stoffer, og hvilke sloffer/processer der er tale om.

12.4. Afholdelse af udgifter i forbindelse med opretholdelse af det eksisterende katastrofeberedskab.

A. Brand.

Udgifterne til opretholdelse, herunder drift og vedligeholdelse af brandberedskabet afholdes af primærkommunerne, som i henhold til brandloven er forpligtet til at opretholde et brandvæsen. I nogle kommuner er der ved kontrakt indgået aftale med et kommunalt nabo-brandvæsen eller entreprisebrandvæsen, som varetager brandslukningen i kommunen for et nærmere fastlagt vederlag i henhold til overenskomst, afhængig af omfanget. I et enkelt tilfælde har et antal kommuner overenskomst med Civilforsvarskorpset om brandslukning.

Generelt kan de forskellige former beskrives således:

- i kommuner med eget kommunalt brandvæsen afholder kommunen alle de med materielanskaffelser, vedligeholdelse og driften i øvrigt forbundne udgifter,
- i kommuner med overenskomst med privat brandvæsen (Falck) dækker det overenskomstmæssige vederlag alle de med materielanskaffelser, vedligeholdelse og driften i øvrigt forbundne udgifter. Udgifter, herunder til indsats, udover det i overenskomsten fastsatte, afholdes med visse begrænsninger af det private brandvæsen,

- i kommuner med overenskomst med Civilforsvarskorpset betales et mindre årligt vederlag, som langt fra dækker de faktiske udgifter til drift og vedligeholdelse. Årsagen til, at der kun afholdes et beskedent vederlag er, at dette brandberedskab tillige indgår som en del af Civilforsvarskorpsets normale regionale udrykningsberedskab. Udgifter udover det af kommunerne afholdte vederlag afholdes af Civilforsvarskorpsets budget.

For så vidt angår Civilforsvarskorpsets landsdækkende regionale brandberedskab afholdes samtlige udgifter hertil af Civilforsvarskorpset.

Med hensyn til uddannelsesudgifter afholder staten undervisningsudgiften, herunder til lærerkræfter og undervisningslokaler, når der er tale om uddannelse af brandinspektører og befalingsmænd, samt for brandmandskab med kvalificeret arbejde. Uddannelse af det øvrige brandmandskab betales af kommunerne eller private brandvæsener. Øvrige udgifter i forbindelse med uddannelsen, herunder ophold, forplejning, rejseudgifter samt løn under uddannelsen, afholdes af vedkommende kommune eller private brandvæsen.

Uddannelse af Civilforsvarskorpsets personel betales af Civilforsvarskorpset. I det omfang denne uddannelse sker på statens brandskole, betaler Civilforsvarskorpset opholdsafgift hertil på lige fod med andre.

B. Redning.

Redning af indespærrede og fastklemte personer (og af materielle værdier) uden for tilfælde, hvor der er tale om brand, varetages af Falck og i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner i større eller mindre omfang af de pågældende kommunale brandvæsener.

I ovennævnte kommuner afholdes de dermed forbundne udgifter af enhver art over de kommunale budgetter.

Hvor Falck varetager denne opgave, afholdes alle udgifter af selskabet selv, idet der dog i et vist omfang er mulighed for at lade skadevolder/skadelidte betale.

Hvor Civilforsvarskorpset deltager i indsats, sker det uden betaling og med det materiel, der dels i forvejen indgår i krigsberedskabet, dels er anskaffet med henblik på redningsindsats i fredstid (f.eks. pionervogne og katastrofelysningsanlæg).

C. Uheld i nukleare anlæg m.v.

Udgifterne i forbindelse med beredskabets etablering og drift i aktuelle situationer afholdes foreløbig af de statslige myndigheder, der direkte er impliceret heri, f.eks. politiet, Civilforsvarskorpset, forsøgsstation Risø, sundhedsstyrelsen og miljøstyrelsen m.fl. Miljøministeriet er ved tekstanmærkning nr. 50 ad finanslovens § 27 bemyndiget til i tilfælde af ulykker med radioaktive stoffer at afholde alle fornødne udgifter til bekæmpelse heraf.

D. Kemikalie- og olieudslip på havet - herunder strandrensning.

Beredskabet er etableret af miljøstyrelsen, der afholder alle udgifter til materielanskaffelser, uddannelse, vedligeholdelse og drift i øvrigt i forbindelse med de deltagende myndigheder - primært søværnet, flyvevåbnet og Civilforsvarskorpset.

Ved ulykker af denne art påhviler det skadevolderen at afholde alle de med indsatsen forbundne udgifter, hvorfor der i det omfang, det er muligt at påvise, hvem skadevolderen er, altid sendes regning til den pågældende, uanset nationalitet (f.eks. i forbindelse med tankskibsulykker).

Alle udgifter i forbindelse med strandrensning påhviler primærkommunerne, som eventuelt kan lade strandrensningen foretage af strandfogederne. Der er i en årrække ydet årligt statstilskud til gennemførelse af strandrensning, men dette bortfalder 1. april 1978, idet det dog forudsættes, at kommunerne viderefører denne strandrensningsordning for egne midler.

E. Kemikalie- og olieulykker på landjorden.

For så vidt angår 1. trin kan stort set henvises til afsnit A. om brand, idet dette beredskab er inddraget som et led i brandberedskabet. Materielanskaffelser, vedligeholdelse, uddannelse og drift i øvrigt er betalt af kommunerne. Så vidt vides har Falck i et vist omfang selv afholdt visse udgifter i forbindelse med 1. trin-beredskabet.

Med hensyn til 2. trin har kommuner med eget brandvæsen selv /

x) De pågældende kommuner og De Danske Redningskopsrs har dog fra den kommunale momsfond fået refunderet deres udgifter til de pågældende materielanskaffelser.

afholdt udgifterne til materielanskaffelser. Det samme er tilfældet for Falck's vedkommende på de stationer, hvor Falck i henhold til ordningen bestrider 2. trin. Civilforsvarskorpset har selv afholdt udgifter til materielanskaffelser.

3. trin, der alene varetages af Civilforsvarskorpset, drives dels ved hjælp af Civilforsvarskorpsets samlede ressourcer, og udgifterne hertil afholdes over Civilforsvarskorpsets budget, dels ved hjælp af det af miljøstyrelsen hos Civilforsvarskorpset udstationerede materiel.

Med hensyn til de uddannelsesmæssige udgifter afholdes disse som beskrevet ovenfor under A. for så vidt angår 1. trin, idet denne uddannelse er indlagt som en del af den normale brandmandsuddannelse.

Uddannelsen på 2. trin er sket hos Civilforsvarskorpset for alt personel. Udgiften hertil er alene afholdt af Civilforsvarskorpset.

Supplerende uddannelse for personel på 3. trin er afholdt af Civilforsvarskorpset.

Med hensyn til betaling for gennemført indsats gælder som regel som anført under afsnit D., at skadevolderen afholder de med indsatsen forbundne udgifter, såfremt skadevolderen kan påvises. I tilfælde, hvor skadevolderen ikke kan påvises, betales indsatsen af den enkelte myndighed, der har udført indsatsen.

F. Gasberedskab på Bornholm.

Alle udgifter i forbindelse med beredskabets drift m.v. afholdes af de implicerede myndigheder (hæren, søværnet og Civilforsvarskorpset). Det samme er tilfældet med uddannelsesomkostninger.

Der tages ikke betaling for gennemført indsats.

Materiellet, der anvendes er til dels materiel, som indgår i krigsberedskabet.

G. Stormflodsberedskabet i Sønderjylland.

Alle udgifter i forbindelse med beredskabets drift, uddannelse m.v. afholdes af de implicerede myndigheder (politiet, kystinspektoret, Civilforsvarskorpset, det lokale civilforsvar, hæren, hjemmeværnet, social-, sundheds- og teknisk forvaltning i Tønder, hver inden for sit område.

Kapitel 13

Analyse af ressourcemæssige forhold ved indsats ved fredstidsskader ved udelukkelse af Civilforsvarskorpset og det lokale civilforsvar

13.1, Indledning.

I arbejdsgruppens kommissorium hedder det blandt andet: "..... stille forslag om, på hvilken måde det lokale beredskab eller andre indsatsorganisationer kan varetage de fredsmæssige assistance-ydelser, der i givet fald ikke vil kunne ydes af Civilforsvarskorpset.....".

Beredskabet over for visse typer af fredstidskatastrofer er beskrevet i kapitel 12.

På baggrund af den citerede sætning fra kommissoriet har arbejdsgruppen søgt i dette kapitel at indkredse, hvilke kvalitative mangler i det personelle og materielle beredskab, der vil opstå, såfremt der til indsats mod ulykker i fredstid kun kan disponeres over de eksisterende styrker fra brandvæsen, De Danske Redningskorps og politi. Disse organisationer kan som hovedregel klare almindeligt forekommende skader alene, jfr, herved de på de følgende sider opstillede "mangel-skemaer", hvor der typisk ikke er opgivet mangler i linien med skadestørrelse I. Om definitionen på de forskellige skadestørrelser henvises til nedenstående. Arbejdsgruppen har med andre ord i dette kapitel som et teoretisk udgangspunkt set bort fra eksistensen af såvel Civilforsvarskorpset som det lokale civilforsvar som organer, der vil kunne trækkes på i fredstid.

I det følgende kapitel (14) har arbejdsgruppen - med udgangspunkt i de i kapitel 13 indkredsede kvalitative mangler - søgt dels at kvantificere manglerne, dels at opstille modeller for indsats mod fredstidsskader i den situation, at der ikke findes noget Civilforsvarskorps eller noget lokalt civilforsvar.

13.2. Indkredsning af kvalitative mangler.

Der analyseres i dette afsnit følgende hovedtyper af skader:

- A. Brand
- B. Redning
- C. Storm-/sne-/oversvømmelseskader
- D. Uheld med farlige stoffer
 - D. 1. Brand- og eksplosionsfarlige
 - D. 2. Giftige og ætsende
 - D. 3. Radioaktive
 - D. 4. Forurenende
 - a. til lands
 - b. til vands

For hver skadetype undersøges følgende skadestørrelser:

- I. Almindeligt forekommende skader, hvor den normale førsteudrykning er tilstrækkelig.
- II. Større skader, hvor førsteudrykningen må suppleres med enheder fra lokalstationen eller nabostationer.
- III. Omfattende skader, hvor behovet for indsatsstyrker ikke umiddelbart kan opgøres, og hvor det normale beredskab ikke er tilstrækkeligt.

A. Brand.

I. Almindeligt forekommende skader.

Denne gruppe omfatter almindelig bygningsbrand, brande i motorkøretøjer, skorstensbrande m.v.

Indsatsen er i alle tilfælde 1 slukningstog, der afgår fra nærmeste brandstation. Bemandingen er brandinspektør og minimum 6 mand.

Gruppen omfatter ca. 92 % af alle brandudrykninger.

II. Større brande.

Såfremt brandinspektøren ved ankomsten til et brandsted konstaterer, at 1 slukningstog ikke er tilstrækkeligt, tilkaldes assistance bestående af et eller flere køretøjer fra egen brandstation eller fra nabobrandstationer. Brandsituationen vil normalt være bragt under kontrol i løbet af få timer, således at der kun forbliver en brandvagt på stedet.

Denne situation forekommer oftest i forbindelse med brande i større industrivirksomheder, lagre o.lign. Endvidere optræder den ved brand i større mængder brandfarlig væske.

III. Omfattende brande.

Denne kategori er karakteriseret ved, at indsatsen er meget mand-skabskrævende og/eller meget langvarig. Hertil kommer, at der i nogle tilfælde er behov for specielt materiel. Som eksempel på en meget mandskabskrævende, men ikke nødvendigvis langvarig indsats kan nævnes brand i store fredede bygninger, herunder de kongelige slotte. Her vil navnlig behovet for røgdykkere være meget stort. Blandt de mandskabskrævende og langvarige brande kan nævnes plan-tage- og mosebrande.

Førsteindsatsen ved disse brande vil altid være den normale udrykning, evt. suppleret med assistencestyrker i henhold til møde-plan. Herudover vil der være behov for store mandskabsstyrker dels til indsats, dels til afløsning af allerede indsat personel. Udover brandvæsenernes eget materiel vil der være behov for ekstra røgdyk-kerudstyr, vandtankvogne til pendulkørsel, A-slanger eller tilsva-rende koblingsrør samt transportable vandkar til vandtransport. For at lede en indsats, der er spredt over et større geografisk område, må der endvidere rådes over et stabsapparat med radioudstyr m.v.

Nedenfor gengives i skematisk form, hvad der er omtalt oven-for.

Skade- type	Stør- relse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
BRAND	I	BRV		
	II	BRV Assistance fra nabostationer		
	III	BRV Assistance fra nabostationer	Mandskab(brand) Mandskab(røgd.) Mandskab(sig.)	Røgdykkerapparater Kompressorer Vandtankvogne A-slanger Transp. vandkar Stabsapparat

B. Redning.

I. Almindeligt forekommende skader.

Redningsopgaverne omfatter bl.a. befrielse af fastklemte og inde-spærrede. Det drejer sig dels om arbejdsulykker, dels om trafikulyk-ker. Normalt er der kun tale om en enkelt person, der skal reddes.

Opgaverne løses i umiddelbar tilknytning til ambulancetjenesten af FR^{x)} eller af brandvæsenet (København, Frederiksberg, Gentofte).

II. Større skader.

I forbindelse med tog- eller flyulykker kan der være tale om, at et antal personer skal frigøres fra knuste jernbanevogne eller fra et fly. Ved sammenstyrtning af bygninger skal et antal personer findes og reddes ud af ruinerne. I begge tilfælde kræves specialudstyr og meget mandskab.

Opgaven løses i almindelighed af FR eller brandvæsenet (som under I), men i nogle tilfælde er der behov for supplerende mandskab.

III. Omfattende skader.

Sådanne skader kan indtræffe i forbindelse med eksplosioner, hvor et meget stort antal mennesker kan blive indespærret i sammenstyrede bygninger eller ved en togulykke under særlig uheldige omstændigheder, hvor et stort antal mennesker er fastklemmt i vognene.

Ud over den indsats, der kan præsteres fra FR og brandvæsenets side, vil der her være behov for supplerende, svært redningsmateriel, båreudstyr, telte, belysningsmateriel samt kommunikationsmateriel. Tillige vil der være behov for et meget stort antal uddannede redningsfolk.

I forbindelse med en eksplosionsulykke vil der kunne blive tale om bygningsbeskadigelser i et større område. Herved vil mange mennesker blive hjemløse, og der skal derfor etableres en opsamlings- og forplejningstjeneste. Et evt. evakueringsarbejde forestås af politiet.

x) Forkortelse for Falck (De Danske Redningskorps), der vil blive anvendt i det følgende.

Nedenfor gengives i skematisk form, hvad der er nævnt ovenfor.

Skadetype	Størrelse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
REDNING	I	FR - BRV		
	II	FR - BRV	Mandskab(redn.) " (ambulance)	
	III	FR - BRV	Mandskab(redn.) " (forpl.)	Tungt redningsmateriel Båreudstyr Telte Belysningsmateriel Stabsapparat Forplejningsudstyr

C. Storm-/sne-/oversvømmelsesskader.

I. Almindeligt forekommende skader.

Almindelig snerydning og mindre storm- og oversvømmelsesskader hos private er den offentlige redningstjeneste uvedkommende.

Mindre storm- og oversvømmelsesskader på offentlige veje m.v. afhjælpes i det væsentligste af de kommunale og amtskommunale myndigheder samt i en vis udstrækning af FR.

II. Større skader.

Denne gruppe omfatter oversvømmelser og stormskader, som bevirker, at folk må forlade deres opholdssted, men hvor der ikke er tale om egentlig fare for personer, samt kraftige snefygninger, som inden for et større geografisk område lammer trafikken.

Sådanne skader afhjælpes af de samme instanser som nævnt under I.

III. Omfattende skader.

Såfremt der på grund af pludseligt opståede meteorologiske forhold bliver tale om, at mange mennesker er truede, f.eks. ved digebrud, ved bygningsødelæggelser på grund af stormvejr, eller som følge af at mange mennesker er indespærrede i deres biler på grund af sne, kræves der en indsats fra det offentlige på en række forskellige

områder. Følgende opgaver skal kunne løses: Varsling, evakuering, befrielse af indespærrede (i sammenstyrtede bygninger eller i oversvømmede områder), indkvartering, forplejning, fjernelse af vejspæringer (væltede træer og ruindele), bortpumpning af vand, retablering af livsvigtige anlæg m.v. samt kommunikation.

Politi, FR samt de kommunale og amtskommunale instanser vil her indgå i beredskabet, men det må forudses, at det til rådighed værende materiel og personel ikke er tilstrækkeligt til opgavernes løsning. Der vil være behov for ekstra personel under selvstændig kommando, transportmateriel, evakuerings- og forplejningsudstyr, svært rydningsmateriel, pumpemateriel, belysningsmateriel og kommunikationsudstyr.

Det ovenfor omtalte kan i skemaform sammenfattes således:

Skade- type	Stør- relse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
STORM-/ SNE-/ OVERSVØM- MELSES- SKADER	I	Kom. myndig- heder FR		
	II	Kom. myndig- heder FR		
	III	Kom. myndig- heder FR POL	Mandskab " signal " forplej- ning	Transportmateriel Evakueringsmat. Forplejningsudst. Rydningmateriel Pumper Belysningsmat. Stabsapparat

D. Uheld med farlige stoffer.

D. 1. Brand- og eksplosionsfarlige stoffer.

I. Almindeligt forekommende skader.

Ved uheld med tankvogne o.lign., hvor der forekommer spild af brandfarlige væsker, indsættes brandvæsenet med trin I-materiel.

II. Større skader.

Har uheldet et sådant omfang, at lokalstationens trin I-beredskab ikke er tilstrækkeligt, kaldes trin II. Endvidere kan der være be-

hov for slamsugere samt gravemaskiner og transportmateriel til fjernelse af forurenede jord. Sådant materiel tilvejebringes ved kommunens foranstaltning.

III. Omfattende skader.

Skader af denne kategori vil kun kunne optræde i forbindelse med tankanlæg for brandfarlige væsker. Disse anlæg er sikret på en sådan måde, at det må anses for usandsynligt, at skaden vil kunne brede sig ud over anlæggets eget område. Der vil naturligvis foruden den tekniske indsats (skumudlægning m.v.) kunne blive tale om afspærring og evakuering, men disse opgaver vil kunne løses af brandvæsenet og politiet.

Ved udstrømning af gas i større mængder vil der først og fremmest blive tale om evakuering og afspærring. Også denne opgave vil kunne løses af brandvæsen og politi i fællesskab.

Vedrørende en eksplosionsulykke i et raffinaderi eller et sprængstoflager henvises til afsnittene om brand og redning.

Sammenfatning i skemaform:

Skade- type	Stør- relse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
BRAND- OG EKS- PLOSIONS- FARLIGE STOFFER	I	BRV Trin I		
	II	BRV Trin I-II		
	III	BRV Trin I-II POL		

D. 2. Giftige og ætsende stoffer.

I. Almindeligt forekommende skader.

Uheld i hjemmet, i laboratorier eller lignende, hvor en person har indtaget et giftigt stof eller har været udsat for en ætsning, medfører tilkaldelse af en ambulance, der transporterer den pågældende til behandling på en skadestue. Opsamling af spild vil kun sjældent skulle varetages af den offentlige indsatsjenereste.

Spild af giftige og ætsende stoffer forekommer ret ofte i forbindelse med transport af disse stoffer. Ved spild af mindre mængder tilkaldes brandvæsenet, der med trin I-udstyr foretager opsamling eller destruktion af det spildte stof.

II. Større skader.

Ved uheld, hvor større mængder giftigt eller ætsende stof er spildt eller strømmet ud, tilkaldes brandvæsenet, der indsætter trin I og tilkalder trin II. I de fleste tilfælde vil det fremmødte mandskab have tilstrækkelig beskyttelse i form af røgdykkerudstyr og branddragt, men i visse tilfælde er det spildte materiale så farligt, at kun mandskab med specialdragter kan arbejde i området. Endvidere kan der være behov for måleudstyr. Der kan blive tale om evakuering af truede personer.

III. Omfattende skader.

Disse skader forekommer enten ved udslip af store mængder giftigt eller ætsende stof eller i situationer, hvor opsamlingen eller destruktionen tager meget lang tid. I begge tilfælde vil der være behov for et stort antal personer, der er udstyret med specialdragter og røgdykkerudstyr, samt specialuddannede målehold. Der kan blive tale om evakuering af truede personer.

Brandvæsenet vil her blive indsat med trin I og trin II, men vil ikke kunne løse opgaven.

Sammenfatning af ovenstående i skemaform:

Skadetype	Størrelse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
GIFTIGE OG ÆTSEN- DE STOF- FER	I	BRV Trin I		
	II	BRV Trin I-II	Mandskab(ABC)	Måleinstrumenter
	III	BRV Trin I-II	Mandskab(ABC)	Måleinstrumenter

D. 3. Radioaktive stoffer.

I. Almindeligt forekommende skader.

Denne gruppe omfatter situationer, hvor der kan være risiko for unormal stråling fra en radioaktiv kilde, og hvor der skal foretages målinger af intensiteten omkring kilden.

Enkelte større brandvæsener og FR-stationer råder over det nødvendige måleudstyr (A-måleudstyrspakning, model 1967).

II og III. Større og omfattende skader.

Der er her tale om indsats i tilfælde af, at et større geografisk område er udsat for radioaktiv bestråling, f.eks. i forbindelse med uheld på atomforsøgsstationen Risø eller et kernekraftværk. Der vil være behov for et stort antal målehold, der skal være udstyret med instrumenter og kommunikationsudstyr. Personellet skal være uddannet specielt i brugen af måleinstrumenterne.

Evakuering af truede personer finder sted ved politiets foranstaltning. Der må påregnes at skulle etableres en forplejningstjeneste.

Sammenfatning i skemaform:

Skadetype	Størrelse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
RADIOAKTIVITET	I	delvist: BRV - FR	Mandskab(radioak.)	Forplejningsudst Stabsapparat
	II-III	delvist: POL	Mandskab(radioak.) Mandskab(forpl.)	

D. 4.a. Forurening til lands.

I. Almindeligt forekommende skader.,

Denne type af skader forekommer praktisk taget hver dag i form af spild af olie, petroleum, o.s.v. Brandvæsenet indsættes med trin I-udstyr.

II. Større skader.

Er skaden større end svarende til trin I-udstyr, tilkaldes trin II. Der vil desuden ofte være behov for transportkapacitet, eventuelt i form af slamsugere eller tankvogne, men sådant udstyr kan i en vis udstrækning rekvireres fra kommunens tekniske forvaltning og fra olieselskaber m.v. Enkelte brandstationer råder selv over transportkapacitet.

I forbindelse med et større spild af forurenende materiale vil der kunne blive tale om omfattende opgravningsarbejde. Dette udføres af kommunen selv eller af et entreprenørfirma.

III. Omfattende skader.

Såfremt det forurenende stof er strømmet ud i store mængder og har bredt sig f.eks. via vandløb til et større geografisk område, vil der kræves en meget stor mandskabsstyrke til opsamling eller destruktion af materialet. Samtidig må det påregnes, at indsatsen vil blive af lang varighed. Er vandforsyningssystemet forurenede, skal der etableres en nødvandforsyning.

I sådanne tilfælde vil det sædvanlige beredskab i form af trin I og trin II ikke være tilstrækkeligt.

Sammenfatning:

Skadetype	Størrelse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
FORURENING TIL LANDS	I II III	BRV Trin I BRV Trin I-II BRV Trin I-II	Mandskab	Flydespærringer Opsamlingsudstyr Transportmat. Anlæg for nødvandforsyning

D. 4.b. Forurening til vands.

I. Mindre skader.

I tilfælde af spild af mindre mængder olie m.v. til vands vil opgaven bestå i destruktion eller opsamling af spildet, udtagning af analyser samt rekognoscering langs truede kyststrækninger.

Brandvæsenerne og PR råder ikke over personel eller materiel til denne indsats.

II. Større skader.

Her er opgaverne af samme art som under I, men mængderne af spildt materiale er betydelig større, hvorfor der til indsatsen må rådes over et stort personelt beredskab. Der kan være tale om, at skaden skal bekæmpes til søs og/eller fra stranden.

Brandvæsenerne og FR råder ikke over personel eller materiel til denne indsats.

III. Omfattende skader.

Såfremt store mængder forurenende materiale, f.eks. olie truer med at brede sig ind mod en kyst, vil der være behov for et meget stort personelt beredskab. Endvidere skal der rådes over et omfattende transportapparat dels til transport af bekæmpelsesmidler frem til skadestedet, dels til borttransport af opsamlet stof, samt et kommando- og kommunikationsapparat til brug for indsatsledelsen.

Der skal findes det fornødne antal depoter for bekæmpelsesmidler samt det nødvendige depotpersonale.

Sammenfatning:

Skade- type	Stør- relse	Indsatsstyrker	Mangler	
			Personel	Materiel
FORURE- NING TIL VANDS	I		Mandskab	
	II		Mandskab	
	III		Mandskab Mandskab(depot) Mandskab(signal)	Transportmateriel Stabsapparat

Kapitel 14

Opstilling og gennemgang af modeller for indsats mod fredstidsskader

14.1. Indledning,

I dette kapitel kvantificeres de i kapitel 15 beskrevne mangler.

Endvidere opstilles modeller for indsats mod fredstidsskader den hypotetiske situation, at der ikke findes noget Civilforsvarskorps eller noget lokalt civilforsvar. Om baggrunden for en sådan hypotese henvises til 13.1. og nedenfor til afsnit 14.4.4,

Inden der i afsnit 14.4, opstilles modeller drøftes i afsnit 14.3. de præliminære problemer om, hvorvidt de § 31-værnepligtige bør inddrages i modelopstillingerne, og hvorvidt modelopstillingerne bør baseres på heltidsansatte, deltidsansatte eller på en kombination af de to ansættelsesformer.

14.2. Kvantificering af de i kapitel 13 beskrevne mangler.

14.2.1. De personelle mangler.

I nedenstående oversigt er der for hver enkelt skade angivet et skøn over, hvor meget personel der er behov for udover det, der er indsat fra brandvæsenerne og Falck.

Skadetype	Skade Størrelser	Antal mænd	Uddannelse af det indsatte personel	Udrykningstid max.
BRAND	III	20	røgdykker	2 timer
		50	brand	6 -
		200	-	24 -
REDNING	III	50	-	6 -
		100	-	24 -
STORM/SNE	III	200	.	24 -
GIFT	II-III	10	A-B-C	$\frac{1}{2}$ -
		50	A-B-C	4 -

Skadetype	Skade Størrelser	Antal mænd	Uddannelse af det indsatte personel	Udrykningstid max.
RADIOAK	II-III	10	radioak.	½ time
		50	-	2 timer
FORURENING LAND	III	100		12 -
FORURENING VAND	I-III	20		2 -
		50		4 -
		200		24 -
FÆLLES		10	signal	2 -
		30	forpl.	6 -

AFLØSNING 100 % inden for 12 timer
(d.v.s. at pr. hver 12. time skal alt indsat mandskab udskiftes).

Der skal knyttes følgende kommentarer til skemaet:

For BRAND er tallene baseret på praktiske erfaringer. Ved en omfattende indsats med røgdykkere vil det være nødvendigt at råde over supplerings- og/eller erstatningsmandskab inden for 2 timer, som er den maksimale arbejdstid for en røgdykker. Efter ca. 6 timers forløb vil det øvrige personel være så hårdt belastet, at en erstatning og/eller supplerer er nødvendig. Det totale behov for assistancesstyrker har ved plantagebrande vist sig at være 200 mand.

For REDNING gælder de to første tal for den umiddelbare, livreddende indsats, mens tallet 100 mand inden for 24 timer er den styrke, der må indsættes i eftersøgningsarbejdet i forbindelse med en større sammenstyrtningssulykke, jfr. TUVE-ulykken i november 1977» (Den store jordskredskatastrofe ved Göteborg).

Mandskabet til STORM/SNE-ulykker er skønsmæssigt ansat.

For GIFT- og RADIOAKTIVITET omfatter styrkerne alene måle- og sporingshold, udstyret med specialbeskyttelse.

I forbindelse med FORURENING, LAND har der f.eks. ved olieudstrømning i Øresund i maj 1977 været indsat 85 mand i 9 døgn.

Ved FORURENING, VAND må det påregnes, at indsatsen skal op-

bygges gradvist, f.eks. svarende til de anførte tal. I gruppen FÆLLES indgår dels signalpersonel til betjening af et stabsapparat, dels forpiejningspersonel til forplejning af evakuerede. Der er ikke her regnet med personel til forplejning af indsatte styrker.

Det bemærkes, at der i opstillingen ikke er taget højde for kombination af de forskellige katastrofetyper.

For samtlige punkter i opstillingen gælder, at det ville være nødvendigt at råde over personel til afløsning af det indsatte mandskab som følge af, at mandskabet ikke kan holdes indsat i lang tid ad gangen. Hertil kommer mulige yderligere krav i medfør af arbejds miljøloven.

14.2.2. De materielle mangler.

For så vidt angår materiellet, kan der på baggrund af oplysningerne i afsnit 13.2.sammenfattende nævnes, at der vil være mangel på følgende materieltyper:

- Automobilsprøjter
- Trykluftapparater og kompressorer
- Slinger og rør til vandforsyning
- Vandtankvogne
- Vandkar
- Tungt redningsmateriel
- Rydningsmateriel
- Belysningsmateriel
- Bårer og telte
- Nødvandforsyningsudstyr
- Forpiejningsudstyr
- Evakueringsudstyr
- Opsamlingsudstyr
- Flydespærringer
- Måleinstrumenter, gift
- , radioaktivitet
- Transportmateriel
- Stabsapparat

I denne oversigt er der ikke angivet mængden af materiel. Antallet af enheder af de forskellige typer af materiel vil være helt afhængig af, hvorledes assistancestyrkerne organiseres, d.v.s. afhængig af valg i de i afsnit 14.4. opstillede modeller.

14.3. Præliminær diskussion af visse elementer af betydning for modelopstilling.

14.3.1. Bør § 31-værnepligtige inddrages i fredstidskatastrofeberedskabet?

Om begrebet § 31-værnepligtig og indholdet af deres uddannelse henvises til kapitel 5.3. i redegørelsen fra arbejdsgruppe 2.

Siden oktober 1975 har borgmestrene i det sønderjyske stormflodsområde - d.v.s. Ribe, Bramminge og Tønder kommuner - af indenrigsministeriet været bemyndiget til på deres civilforsvarskommissionens vegne i en situation, hvor evakuering af befolkningen fra marskegnene skønnes umiddelbart nødvendig på grund af fare for oversvømmelse, at indkalde de civilforsvarskommissionen tildelte § 31-værnepligtige til øjeblikkeligt fremmøde med henblik på en **civilfor svare**mæssig katastrofeindsats efter civilforsvarskommissionens nærmere bestemmelse inden for rammerne af stormflodsberedskabet. Borgmestrene i stormflodsområdet er endvidere af indenrigsministeriet bemyndiget til at genindkalde værnepligtige til lejlighedsvis mønstringer og øvelser af kortere varighed (udover hvad der er mulighed for for denne kategori af værnepligtige efter de i øvrigt gældende regler), for at man kan sikre sig, at beredskabets forskellige faser kan afspilles i overensstemmelse med de lagte planer.

Civilforsvarsstyrelsen har i april 1976 indstillet til indenrigsministeriet, at der med henblik på en styrkelse af fredstidskatastrofeberedskaberne i personalemæssig henseende indføres en rådighedspligt for de under uddannelse værende § 31-værnepligtige samt de tre sidst hjemsendte årgange i de byer, der har opstillet et fredsmæssigt civilforsvarskatastrofeberedskab.

Styrelsen har i forbindelse hermed anført, at tilvejebringelsen af en sådan ordning, hvorefter et antal § 31-værnepligtige indgår i beredskabet som fredstidsmobiliseret mandskab med pligtmæssig indkaldelse på lignende måde som i det sønderjyske stormflodsberedskab, vil betyde en væsentlig styrkelse af fredstidskatastrofeberedskabet, idet det samtidig forudsættes, at de hidtidige ordninger med frivillig tilmelding af personel videreføres.

Kommunernes Landsforening har intet haft at indvende imod indførelsen af en rådighedspligt for § 31-værnepligtige, men har

ment, at forpligtelsen alene bør omfatte de to årgange værnepligtige, der er under uddannelse, idet disse årgange formentlig vil udgøre en tilstrækkelig styrke samt udgøre munderet personel. Landsforeningen har endvidere fundet, at der samtidig med rådighedspligtens indførelse bør gives adgang til trinvis alarmering af det fredsmæssige civilforsvarskatastrofeberedskab, således at der bliver mulighed for, at indsatsen kan afpasses efter katastrofens omfang. Endelig har landsforeningen ment, at de omstændigheder, der skal kunne begrunde en mobilisering af mandskabet bør afgrænses, og at der med henblik herpå søges udarbejdet en nøjere definition af begrebet "katastrofe".

Civilforsvarsstyrelsen har kunnet tiltræde landsforeningens forslag om at begrænse rådighedsforpligtelsen til de to årgange § 31-værnepligtige, der er under uddannelse, idet styrelsen herved har forudsat, at der i tilfælde, hvor der bliver tale om en langvarig indsats med behov for ekstra mandskab, vil være mulighed for og tid til at forelægge spørgsmålet om indkaldelse af et yderligere antal værnepligtige for indenrigsministeren.

Indenrigsministeriet har herefter i skrivelse af 13. marts 1978 anmodet om, at spørgsmålet om indhold og omfang af rådighedsforpligtelse for § 31-værnepligtige tages op til drøftelse under udvalgsarbejdet om civilforsvar og brandvæsen m.v. i forbindelse med denne arbejdsgruppes kommissorium, hvorefter der blandt andet skal stilles forslag om, på hvilken måde det lokale beredskab kan varetage de fredsmæssige assistanceydelser, der i givet fald ikke vil kunne ydes af Civilforsvarskorpset.

Arbejdsgruppen skal fremhæve, at de § 31-værnepligtige kun vil kunne erstatte **Civilforsvarskorpsets** værnepligtige for så vidt de § 31-værnepligtige er fuldt uddannede inden for deres område - d.v.s. § 31-værnepligtige fra støttelinien og ikke § 31-værnepligtige fra indsatslinien. Spørgsmålet om, hvorvidt § 31-værnepligtige kan erstatte korpsmandskab, hænger således sammen med, hvilke opgaver der er tale om.

Det kan nævnes, at de funktioner, som de § 31-værnepligtige i Sønderjylland i alt væsentligt har varetaget i forbindelse med stormflodsberedskabet, har haft karakter af alarmering og evakuering m.v. Men samtidig skal påpeges, at denne indsats er ydet under samtidig deltagelse fra Civilforsvarskorpsets side på samme eller andre områder af stormflodsberedskabet.

Arbejdsgruppen finder, at det for samfundet er nødvendigt at have mulighed for i katastrofesituationer i fredstid at kunne udskrive § 31-værnepligtige til tjeneste.

Man finder på den anden side, at en sådan udskrivning under fredstid er et så alvorligt indgreb, at en beslutning om udskrivning i givet fald må træffes på ministerplan, dog at der bør kunne gives stående bemyndigelse til vedkommende lokale myndigheder til udskrivning i nøjere forud afgrænsede tilfælde.

Arbejdsgruppen skal i denne forbindelse pege på, at anvendelsen af en udvidet rådighedspligt for § 31-værnepligtige vil være omkostningskrævende, og man finder derfor, at der i forbindelse med en udvidelse af antallet af stående bemyndigelser til lokale myndigheder bør ske en afklaring af, hvem der i de givne situationer skal betale de dermed forbundne yderligere udgifter.

14.3.2. Bør personellet i fredstidskatastrofeberedskabet være heltids- eller deltidsansatte?

Der har af administrationsdepartementet været peget på muligheden for at erstatte Civilforsvarskorpsets døgnvagtberedskab for fredstidsulykker med et tilkaldeberedskab. Der er hertil anført, at det i en række af landets byer vil være umuligt at fremskaffe deltidsansat personel udover det, der i forvejen er tilknyttet brandvæsenerne, at det vil stille ganske særlige krav til de deltidsansattes uddannelse, da de vil opnå en minimal erfaring fra indsats i praksis, og at det vil være umuligt at fastholde en mandskabsstyrke, som kun meget sjældent kommer i anvendelse, hvilket medfører hyppig udskiftning med yderligere krav til uddannelsen til følge. Særlig for så vidt angår uheld med farlige stoffer, er det blevet fremhævet, at det for deltidsbeskæftiget personel vil være vanskeligt at opretholde en høj uddannelsesstandard.

En stillingtagen til det her rejste problem må, så vidt ses, bero på en afvejning af økonomi og kvalitet ved den nuværende ordning sammenholdt med økonomi og kvalitet ved de nedenfor skitserede modeller, idet spørgsmålet om heltids-/deltidsansættelse af mandskabet formentlig må indgå som en integreret faktor i en sådan afvejning, jfr. nærmere i afsnit 14.4.3.

Det bemærkes, at udrykningsvagten gennemsnitligt har 1 udrykning (katastrofehjælp eller assistance) pr. uge pr. kaserne.

14.4. Modeller for indsats mod fredstidskatastrofer.

Administrationsdepartementet har opstillet sit regneeksempel (de \$1 slukningstog) under følgende forudsætninger:

at uddannelsestiden for alle civilforsvarsværnepligtige er 2 måneder,

at der derfor næppe kan arbejdes med en egentlig udrykningsvagt ved **kasernerne**,

at fredsmæssig bistand fra korpset betragtes som noget ekstraordinært, der kun kan bringes i anvendelse i påtrængende tilfælde,

at modellen kan yde et fredsmæssigt beredskab svarende til det, som Civilforsvarskorpset i dag stiller til rådighed som følge af den gældende uddannelsesordning.

På denne baggrund foreslås Civilforsvarskorpsets udrykningsvagt - for så vidt angår personellet - erstattet af en udrykningsvagt på 185 mand (ca. 310 ansatte) bestående af tilkaldemandskab hensigtsmæssigt fordelt på nogle større brand- eller redningsstationer i landet. Derved opnås dog ingen erstatning for den styrke, som korpset herudover er i besiddelse af.

Der forudsættes anvendt eksisterende civilforsvarsmateriel.

14.4.1. Statens Brandinspektions model.

Der henvises indledningsvis til skemaet under 14.2.1. Udgår kolonnerne "skadestørrelse" og "uddannelse af det indsatte personel" og indarbejdes samtidig dimensionen "max. afstand i km til skadestedet" fremkommer følgende skema:

Timer	$\frac{1}{2}$	2	4	6	12	24
BRAND		20		50		200
REDNING				50		100
STORM/SNE						200
GIFT	10		50			
RADIOAK.	10		50			
FORURENING, LAND					100	
FORURENING, VAND		20	50			200
FÆLLES		10		30		
MAXIMUM	10	20	50	50	100	200
Max.Afstand km	20	100	200	300	-	-

Der skal i det følgende knyttes følgende kommentarer, til skemaet, idet det gennemgås kolonne for kolonne.

Mandskabet skal kunne indsættes overalt i landet og i mange timer eller dage. Der forudsættes derfor kun anvendt heltidsbeskæftiget personel.

Mandskabet skal dels indgå som førsteudrykning i eget område, dels kunne overflyttes til ethvert sted i landet. Overflytning skal kunne ske pr. fly.

I. 10 mand inden for 30 minutter.

Dette krav kan ikke opfyldes gennem oprettelse af specialstyrker på nogle få steder i landet. Kravet må opfyldes gennem specialuddannelse af mandskabet på alle større brandstationer og Falckstationer.

II. 20 mand inden for 2 timer.

Dette krav kan opfyldes ved placering af en vagtstyrke på 20 mand i følgende byer:

Aalborg
Århus
Esbjerg
Odense
Ringsted
Rønne

Den samlede vagtstyrke: $6 \times 20 \text{ mand} = 120 \text{ mand}$

Mandskabsbehov: $120 \times 3,75 = 450 \text{ mand}$

Lønudgift: $450 \times 100.000 \text{ kr.} = \underline{45.000.000 \text{ kr.}}$

Såfremt der skal bruges en samlet mandskabsstyrke på mere end 120 mand, må frivagten indkaldes.

Faktoren 3,75 er anvendt for at tage højde for det forhold, at mandskabet kun skal arbejde 40 timer om ugen (eller som "skifteholdsarbejdere" formentlig mindre), have fire ugers ferie om året, har krav på en ugentlig fridag, kan blive syge etc.

Der er i eksemplet regnet med løn til heltidsansatte.

III. 50 mand inden for 4 timer.

Dette krav vil i det væsentlige kunne opfyldes med den under II nævnte styrke.

IV. 100 mand inden for 12 timer.

Dette krav kan opfyldes overalt i landet med den under II nævnte styrke.

V. 200 mand inden for 24 timer.

Skal der kunne opstilles en styrke på 200 mand ialt, kan vagtstyrken fordeles på 10 stationer, f.eks.

Aalborg
 Århus
 Holstebro
 Esbjerg
 Haderslev
 Odense
 Hillerød
 Slagelse
 Nykøbing F.
 Rønne

Den samlede vagtstyrke: 10 x 20 mand = 200 mand
 Mandskabsbehov: 200 x 3,75 = 750 mand
 Lønudgift: 750 x 100.000 kr. = 75.000.000 kr.
 (heltidsansatte)

Såfremt styrkerne samtidig optræder som vagtstyrke i de respektive byer, vil den totale styrke kunne reduceres, men der skal da indkaldes reservestyrker, hver gang en enhed rykker ud. I tilfælde II vil reduktionen være:

Aalborg: 8 mand
 Århus: 8 mand
 Esbjerg: 6 mand
 Odense: 8 mand
 Ringsted: 0 mand
 Rønne: 0 mand

50 mand

Lønudgift: 90 x 3,75 x 100.000 kr. = 33.750.000 kr.
 (heltidsansatte)

Hertil skal lægges betaling for reservemandskab.

Der er ikke i de omtalte eksempler foretaget beregning af udgifterne til materiel, mandskabsfaciliteter og transportsystemer.

14.4.2. De Danske Redningskorps' model.

De Danske Redningskorps har fremsat nedenstående bemærkninger til den af Statens Brandinspektion opstillede model.

Det forekommer ikke rimeligt fuldt ud at basere et supplerende beredskab i fredstid på heltidsansat personale.

For det første er langt de fleste brandvæsener i landet, der varetager den primære indsats, baseret på heltidsansatte Falck-

medarbejdere eller deltidsbeskæftiget personale, og disse brandvæseners indsats tid og muligheder er der hverken i brandloven eller i "Retningslinier for brandvæsenernes beredskab og materiel" sat nogen grænser for.

Kun meget få brand/ulykker kræver mange timers indsats, og det er ikke hvert år, at en fredstidsbrand eller -ulykke varer i flere dage.

Man må i øvrigt forvente, at sådanne ekstreme situationer ikke skal administreres i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens kapitel 9 (H timers reglen).

At brandvæsenets indsats de fleste steder sker ved hjælp af deltidsbeskæftiget personale, har Statens Brandinspektion hidtil støttet meget kraftigt.

For det andet er den nuværende udrykningsvagt på Civilforsvarskorpsets kaserner baseret på 2 befalingsmænd og 18-27 værnepligtige, hvor de sidstnævntes kvalifikationer i relation til brandslukning formentlig må antages at være på niveau med deltidsbeskæftiget personale på brandstationerne.

For det tredje bør man se sammenhængen mellem heltidsansættelse (døgnberedskab) og udnyttelsesgrad, altså et udtryk for produktivitet. 6 beredskaber a 20 mand vil repræsentere en disponibel kapacitet på 1.051.200 mand/timer årligt (8760 timer x 6 x 20). Forudsættes det, at beredskabet skal løse de nuværende civilforsvarsopgaver, der som anført i punkt 2.o. er vurderet til en årlig indsats tid på 60.000 mand/timer, og disponeres der med 4 timer på hverdage (mandag-fredag) til uddannelse, øvelse, stationsarbejde m.v., hvilket repræsenterer 124.800 mand/timer årligt (260 x 4 x 6 x 20), vil der på årsbasis kun være 184.800 mand/timer, eller 18 % af kapaciteten, der kan anvendes til uddannelse og opgaver.

Selv i tilfælde, hvor beredskabet kan integreres i et eksisterende kommunalt eller Falck-brandvæsen, må der påregnes en meget lav mandskabsudnyttelse, med mindre staten, amterne eller primærkommunerne kan benytte personellet til andre, sideløbende opgaver.

Omkostningsberegning.

Ved beregning af lønomkostningerne ved opretholdelse af et beredskab på 6 x 20 mand heltidsansatte er der anvendt en mandskabsmultiplikator på 5,751 og det anføres, at multiplikatoren skal tage

Omkostninger.

I 1978-priser vil de årlige mandskabsomkostninger være:

	<u>mill.kr,</u>
5 heltidsansatte a 120.000,- kr.	0,600
48 deltidsansatte a 12.000,- kr.	0,576
I alt pr. beredskabsenhed	<u>1,176</u>
I alt for alle 10 beredskabsenheder	<u>11,760</u>

Konklusion.

Med den foran skitserede organisering af et supplerende fredstids-katastrofeberedskab vil man opnå en beredskabsdækning, som modsvare Civilforsvarskorpsets udrykningsvagter, der p.t. er på 185 mand.

Med en mødeprocent på 40 vil hver beredskabsenhed kunne stille med 18-20 mand samt 1 leder, og der vil i modsætning til de nuværende 7 udrykningssteder blive tale om i alt 10 udrykningssteder.

14.4.3. Arbejdsgruppens overvejelser i forbindelse med alternativer til Civilforsvarskorpsets udrykningsvagt.

Arbejdsgruppen har taget udgangspunkt dels i den af Statens Brandinspektion foran afsnit 14.4., V, beskrevne model, dels i Falcks model, da disse er de mest sammenlignelige. Begge modeller bygger på, at det alternative beredskabs personale indgår i de respektive udrykningssteders daglige beredskab. Arbejdsgruppen er på den anden side opmærksom på, at de to modeller med hensyn til mandskabsmultiplikator, antal udrykningssteder m.v. bygger på forskellige forudsætninger.

Da arbejdsgruppens opgave imidlertid er at beregne størrelsesordenen af prisen på et erstatningsberedskab, har den ikke ment at kunne tillægge disse forskelligheder den store vægt.

Arbejdsgruppen skal præcisere, at begge modeller alene er mulige alternativer til civilforsvarets nuværende udrykningsvagt, og ikke en erstatning for den yderligere massive assistance over længere tid, som korpset om fornødent som f.eks. ved Vildmosebranden vil kunne indsætte.

Denne del af problemstillingen behandles nedenfor i afsnit 14.4.4.

Der har i styringsudvalget været enighed om at lægge til grund, at såfremt udrykningsvagten opretholdes, skal den bestå af mindst 2 enheder bemandede med 16 menige og 2 befalingsmænd, hvortil kommer behovet for vagtkommandør og telefonvagt, altså i alt 2 befalingsmænd og 18 menige, og ab under forudsætning af opretholdelse af de eksisterende kaserner vil der såvel ud fra udrykningsvagtens mulige størrelse som ud fra den gennemsnitlige uddannelses niveau ikke være baggrund for opretholdelse af en udrykningsvagt ved Civilforsvarskorpset, hvis tjenestetiden nedsættes til under 6 måneder.

Om baggrunden for disse forudsætninger henvises til arbejdsgruppe 2's betænkning, kapitel 7, afsnit III, 2-3.

Tages disse kriterier (6 måneders tjenestetid og 2 enheder i udrykningsvagten) som en nedre grænse, fremgår det af skemaet nedenfor, hvilke af arbejdsgruppe 2's besparelsesmodeller der medfører, på hvilket antal kaserner udrykningsvagten bortfalder.

Besparel- sesmodel	Brutto be- sparelse i mill.kr. (april 76- niveau)	Antal kaserner hvor udryknings- vagten bortfal- der	Prisen i hele mill.kr. (1978-niveau) for et er- statningsberedskab.	
			SBI	Falck
R.a.	78,2	7	35	12
S.a.	50,2	7		
X.a.	52,8	3	15	5
A.2.a.	40,6	3		
P.a.	42,6	3		
Y.b.	41,1	7	35	12
D.a.	29,2	2	10	3
Q.b.	26,9	1	5	2
V.2.b.	28,0	1		
Æ.b.	20,2	1		
O.b.	27,8	1		
E.b.	20,2	0	0	0

Det bemærkes, at beløbene i 2. kolonne er opgivet i april 1976-niveau, mens beløbene i 4. og 5. kolonne er opgivet i 1978-niveau. Beløbene er med andre ord ikke umiddelbart sammenlignelige.

Statens Brandinspektions (SBI) pris på erstatningsberedskabet er anført i 4. kolonne. I 5. kolonne er Falcks tal angivet (i hele mill.kr.). Det bemærkes, at forskellen i pris i alt væsentligt skyldes, at SBI's model bygger på heltidsansatte, mens Falcks model bygger på deltidsansatte.

Arbejdsgruppen har ment at burde afstå fra at gå ind i en nærmere vurdering af, hvorvidt den af Statens Brandinspektion eller den af De Danske Redningskorps beregnede pris for det samlede(personelle) erstatningsberedskab er den "rigtige". Arbejdsgruppen har kun ment at burde fremlægge beregninger, der vil give et indtryk af størrelsesordenen af et (personelt) erstatningsberedskab i de forskellige besparelsesmodeller.

I denne forbindelse bemærkes, at arbejdsgruppen selvsagt har været opmærksom på, at prisen på et erstatningsberedskab også er afhængig af, hvilke kaserner der nedlægges, og dermed i hvilke geografiske områder erstatningsberedskabet vil skulle virke. Arbejdsgruppen har blandt andet bemærket, at det storkøbenhavnske civilforsvarsområde har udtalt, at korpsets nuværende fredstids-katastrofeberedskab ikke kan anses for værende af væsentlig betydning for Storkøbenhavn. Dette skyldes, at Storkøbenhavn råder over et stort og slagkraftigt brandvæsen. Arbejdsgruppen har imidlertid ikke fundet anledning til at gå nærmere ind i en mere detaljeret analyse af f.eks. sådanne eller geografiske betingede forskelle.

Om præmisserne for de i skemaets 4. kolonne anførte beløb skal i øvrigt bemærkes, at arbejdsgruppen som nævnt har taget udgangspunkt i det af Statens Brandinspektion foran afsnit 14.4., V, anførte beløb på 33 3/4 mill.kr. Dette beløb omfatter imidlertid ikke betaling for reservemandskab. Den årlige udgift hertil er skønnet til 1 1/4 mill.kr., hvorved beløbet bliver 33 mill.kr. Det tilsvarende beløb i Falcks model er 11,76 mill.kr., der forhøjet til hele mill. kr. andrager 12 mill.kr.

Disse to beløb er udtryk for prisen på det (personelle) erstatningsberedskab, der vil skulle opstilles, såfremt alle civilforsvarets 7 kaserner nedlægges, eller udrykningsvagten ikke vil kunne opretholdes på grund af tjenestetidens længde.

En meget grov betragtning fører til, at prisen på et alterna-

tivt fredstidskatastrofeberedskab - ved bortfald af udrykningsvagten ved f.eks. 3 kaserner - kan opgøres til $3/7 \times$ den samlede pris o.s.v. Det vil sige henholdsvis 5 mill.kr. og 2 mill.kr. (1,7 forhøjet til hele mill.kr.) pr. kasernenedlæggelse. Ved nedlæggelse af 2 udrykningsvagter er prisen henholdsvis 10 mill.kr. og $1,7 \times 2 = 3,4 \approx 3$ mill.kr., mens den ved 3 nedlæggelser andrager 10 mill.kr. og $1,7 \times 3 = 5,1 \approx 3$ mill.kr.

Arbejdsgruppen henleder opmærksomheden på, at de i skemaet anførte priser for et erstatningsmandskab kun omfatter udgifter til mandskab og altså ikke indeholder udgifter til uddannelse, materiel, garager, depoter og mandskabsfaciliteter.

For så vidt angår materiel, har arbejdsgruppen lagt til grund, at et erstatningsberedskab - med samme antal udrykningssteder (7) som Civilforsvarskorpset har i dag - vil kunne baseres på det samme materiel, som Civilforsvarskorpset i dag disponerer over, ved, at dette materiel i fredstid er lånt ud til erstatningsberedskabet, og at det i krigstid returneres til civilforsvaret. Arbejdsgruppen har herved yderligere forudsat, at det fra Civilforsvarskorpset udlånte materiel fortsat vedligeholdes af Civilforsvarskorpsets materieltjeneste, og at Civilforsvarskorpsets konti til materielvedligeholdelse og til erstatning for udslidt materiel ikke ned sættes som følge af udlånet.

Arbejdsgruppen skal pege på, at Statens Brandinspektion har fremført:

at man ikke anser det for muligt at skaffe det nødvendige antal deltidsbeskæftigede,

at det ikke vil være muligt at indsætte deltidsbeskæftiget personel, der har andet erhverv som hovederhverv, i flere dage,

at det ikke vil være muligt at skaffe tilstrækkeligt afløsningsmandskab ved en indsats af længere varighed,

at det vil være særdeles vanskeligt at fastholde en mandskabsstyrke, der kun sjældent tilkaldes,

at der vil blive tale om et uddannelsesarbejde af meget stort omfang, bl.a. som følge af hyppig udskiftning af mandskabet,

at det ikke med deltidsbeskæftiget mandskab er muligt at indsætte en stor styrke (150 - 200 mand) gennem længere tid.

På den ovennævnte baggrund har Statens Brandinspektion kraftigt frarådet, at man som en eventuel erstatning for civilforsvarets fredsmæssige assistance baserer et beredskab på deltidspersonel.

Det bemærkes herved, at Falcks model overvejende er baseret på deltidsbeskæftiget personel og i øvrigt har følgende forudsætninger:

1. 10 beredskabsenheder placeres i tilslutning til større brand- og redningsstationer som et personelt og materielt supplement til disse, geografisk hensigtsmæssigt spredt over hele landet.
2. Hver beredskabsenhed dækker sit område og skal kun rykke ud til supplering af nuværende brand- og redningskorps' enheder inden for 2 timer (max.).
3. Beredskabsenhederne skal kunne arbejde i 12 timer.

Repræsentanten for Falck har erklæret sig enig i, at det kan være meget vanskeligt at fremskaffe det nødvendige antal deltidsbeskæftigede, men har på den anden side ikke ment at kunne bortse fra muligheden af et erstatningsberedskab baseret på deltidsansatte.

Arbejdsgruppen mener på denne baggrund, at prisen på et totalt erstatningsberedskab formentlig er nærmere de 35 mill.kr. end de 12 mill.kr.

Af skemaet foran fremgår, at de opstillede modeller kun i tre tilfælde medfører, at udrykningsvagten vil bortfalde ved alle 7 kaserner. I de øvrige ni tilfælde vil udrykningsvagt kunne opretholdes ved et varierende antal kaserner. I et af de ni tilfælde vil der endda kunne opretholdes udrykningsvagt ved samtlige 7 kaserner.

Ud fra disse talmæssige oplysninger og i øvrigt ud fra den kendsgerning, at bortfald af mulighed for opretholdelse af udrykningsvagt ikke er ensbetydende med, at kaserner nedlægges, har det i arbejdsgruppen været drøftet at lade et erstatningsberedskab administrere af Civilforsvarskorpset, således at korpset også sørge for, at der i et område, hvor en kaserne evt. blev nedlagt, blev opretholdt et erstatningsberedskab for udrykningsvagten. Sådanne erstatningsberedskaber kunne opretholdes ved hjælp af menige, der blev antaget til frivillig tjeneste i overensstemmelse med civilforsvarslovens § 13. Sådanne menige til frivillig tjeneste kan eventuelt rekrutteres blandt menige, der har modtaget uddannelse i **Civilforsvarskorpset**, hvorved uddannelsesspørgsmålet vil være løst. En sådan ordning er nærmere beskrevet i arbejdsgruppe 2's delbetænkning.

Et erstatningsberedskab baseret på menige til frivillig tjeneste vil således have fuldtidsmandskab, men hvis ordningen administreres således, at de menige kun antages til frivillig tjeneste for et kortere åremål, vil gennemsnitslønningerne ikke blive så høje, som det er tilfældet i modellen med heltidsbeskæftigede fra Statens Brandinspektion. Der vil således blive tale om en løsning, der udgiftsmæssigt vil ligge mellem modellerne fra Statens Brandinspektion og Falck.

Da der i hele behandlingen af spørgsmålet om udformningen af et erstatningsberedskab alene er talt om størrelsesordenen for udgifter, og da der i øvrigt i en konkret situation, hvor besparelser på civilforsvarets budget eventuelt bliver aktuelle, må foretages detaljerede beregninger af besparelsernes konsekvenser, har arbejdsgruppen fundet det rigtigt at pege på den her beskrevne løsningsmulighed. Ved denne vil erstatningsberedskabet kunne ledes af korpsets befalingsmænd, og der vil eventuelt være mulighed for samtidig at løse bl.a. spørgsmålet om gavntjenesteproblematikken.

Arbejdsgruppen har drøftet, hvorvidt man kunne anvende de § 31-værnepligtige i et erstatningsberedskab, men har ikke ment at kunne pege på en sådan løsning dels fordi en sådan ordning formentlig ville blive lige så dyr som anvendelse af Civilforsvarskorpsets værnepligtige, da der vil opstå spørgsmål om at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til de § 31-værnepligtige, der i påkommende tilfælde måtte forlade deres hovederhverv, dels fordi de § 31-værnepligtige i katastrofetilfælde ville møde "dråbevis¹¹ og ikke under en samlet kommando, og endelig fordi de § 31-værnepligtiges uddannelse kun gør dem egnede til i indsatslinien at optræde som hjælpere.

På den anden side har arbejdsgruppen ment at burde præcisere, at såfremt et erstatningsberedskab baseres på Statens Brandinspektions model (heltidsansatte), vil det være ensbetydende med en forhøjelse af standarden på sådanne områder, hvor mandskabet må forudses at ville blive sideløbende nyttiggjort. Arbejdsgruppen har ikke herved taget stilling til eventuelle fagpolitiske problemer i denne forbindelse.

Såfremt fredstidskatastrofeberedskabet i fremtiden i en del af landet fortsat vil blive bestridt af Civilforsvarskorpsets værnepligtige, mens det i en anden del af landet varetages af et

fast ansat personel, ønsker arbejdsgruppen dog også at henlede opmærksomheden på eventuelle fagpolitiske problemer i denne forbindelse.

Arbejdsgruppen skal endvidere pege på, at den gældende brandlov åbner mulighed for, at Civilforsvarskorpset kan fungere som entreprisebrandvæsen, og at der fra Civilforsvarskorpsets kaserner kan tilkaldes assistance til brande af større omfang.

En hel eller delvis ophævelse af mulighederne for fredstidsassistance fra Civilforsvarskorpsets side vil derfor nødvendiggøre ændring af brandloven på de nævnte punkter eventuelt for sidstnævnte punkts vedkommende således, at adgangen til at tilkalde Civilforsvarskorpset helt ophæves eller begrænses til helt ekstraordinære situationer i overensstemmelse med den praksis, der i dag gælder med hensyn til tilkaldelse af de militære korps.

Herudover opstår spørgsmålet om udfærdigelse af en hjemmelov for et erstatningsberedskab blandt andet indeholdende en bemyndigelse til at udfærdige regler om erstatningsberedskabets opgaver, dimensionering, finansiering og styring.

14.4.4. Arbejdsgruppens overvejelser i forbindelse med hel eller delvis bortfald af Civilforsvarskorpsets massive mandskabsindsats over længere tid.

Der har i arbejdsgruppen været enighed om, at en erstatning for Civilforsvarskorpsets nuværende beredskab udover udrykningsvagten (d.v.s. den massive mandskabsindsats over længere tid) ikke kan etableres som et egentligt beredskab, da et sådant vil blive urimeligt kostbart i forhold til udnyttelsesgraden.

Civilforsvarskorpset har i øjeblikket mulighed for ved meget store indsatser at supplere udrykningsvagten med yderligere personel og materiel fra de enkelte kaserner, ligesom korpset vil være i stand til ved meget langvarig indsats at foretage afløsning af egne styrker, således at indsatsen kan forløbe kontinuerligt, eventuelt over uger. Under indsats er Civilforsvarskorpsets styrker i enhver henseende selvforsynende. Den totale styrke, som Civilforsvarskorpset i dag i påkommende tilfælde kan indsætte, omfatter ca. 1.000 mand, hvilket er den gennemsnitlige styrke, der daglig forretter tjeneste ved Civilforsvarskorpsets skoler og kaserner.

Forsvarsministeriet har i denne forbindelse henledt opmærksomheden på, at besparelser på civilforsvarets fredstidskatastrofeberedskab vil kunne medføre, at forsvaret i større omfang end hidtil vil skulle afse ressourcer (personel, materiel, uddannelsestid m.v.) til deltagelse i bekæmpelse af fredstidskatastrofer med deraf følgende svækkelse af forsvarets krigsmæssige beredskab.

BILAG

Betænkningens bilag nr. 1.

Sønderjysk Frivillig Brandværnsforbund har i skrivelse af 28. november 1978 over ibr udvalget fremsat sine hovedsynspunkter vedrørende integration af civilforsvar og brandvæsen m.v.

Hovedsynspunkterne er følgende:

"1. Under henvisning bl.a. til at stort set samtlige kommuner i Sønderjylland har overenskomst med det frivillige brandværn om brandslukning, at, der findes over 70 værn med en samlet mandskabsstyrke på små 2000 mand, samt at materiel og uddannelse af personale er særdeles tidssvarende, er det forbundets absolutte opfattelse, at der ikke skal foretages ændringer i den eksisterende ordning med hensyn til frivilligt brandværn i Sønderjylland. Ordningen fungerer overordentligt tilfredsstillende, og det bemærkes herved, at forbundet lægger afgørende vægt på, at den selvstændighed, som det nuværende system er udtryk for, bibeholdes og at brandværnene ikke opluges i det lokale civilforsvar.

2. De forannævnte overenskomster med kommunerne skal godkendes af Statens brandinspektion. Denne ordning skal efter forbundets opfattelse ikke ændres, idet forbundet finder, at brandinspektionen fortsat skal opretholdes som overordnet instans inden for brandvæsenet.

3. Såfremt der skal foretages opdeling i regioner, er det forbundets absolutte opfattelse, at Sønderjylland bør udgøre en selvstændig region, og således at den forannævnte eksisterende ordning kan opretholdes.

4. I den givne anledning skal forbundet i øvrigt bemærke, at civilforsvarskolonnen i Haderslev, med hvilken der altid har været - og fortsat er - et fortræffeligt samarbejde, ønskes bibeholdt som støtte for det brandslukningsarbejde, der udføres af brandværnene."

